

Jpravništvo Ljubljana Knafeljeva :
— telefon šte 3122 3123 3124.
3125 3126
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — tel 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7.
Telefon št 2455
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št 190
Računski pri pošti ček zavod: Ljub-
ljana št 17.749

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana Knafeljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št 7, telefon šte 2455;
Celje, Sirovaskejeva ulica št 1,
telefon šte 65.

Rokopis se ne vračajo.

Novi volilni zakon

Kmalu bomo praznovali peto obletnico, odkar je dr. Stojadinovičeva vlada v svoji programatični izjavi utemeljila svoj režim s potrebo obnove demokracije v našem državnem in narodnem življenju. Napovedala je nove politične zakone in narodno predstavništvo ji je potem leto za letom dajalo tozadevna pooblastila. Toda namesto demokratičnih zakonov je Stojadinovičev režim pripravljaj izjemno zakonodajo in uvedbo osebnega totalitarnega režima; namesto objavljenih svobodnih volitev je izvedel volitve 11. decembra...

Formalna zmaga dr. Stojadinovičeve liste je bila Pirova zmaga. Z dr. Mačkom združena opozicija je bila dejanski politični zmagovalček. Tako so postale decembrske volitve izhodišče novega razvoja v naši državi. Z ureditvijo hrvatskega vprašanja je bil neodoljivo postavljen na dnevni red tudi problem obnove demokracije v državi. Kritika Maček-Cvetkovičevega sporazuma izhaja v veliki meri s stališča, da je oddvojitve enega problema od drugega v marsikaterem pogledu škodovala razvoju notranje konsolidacije naše države. V resnici se šele sedaj ustvarjajo možnosti, da pride tudi narod do besede v zadevah, ki se tičejo njegove bodočnosti. Odboritev načrta novega volilnega zakona je prvi korak v tej smeri, toda šele kadar mu bodo sledili zakoni o združevanju in sestavljanju in osobito še zakon o tisku, bo podana zanesljiva osnova novega državlanskega življenja. Ti zakoni so med seboj najtostje povezani. Brez svobode zborovanja in brez svobode tiskane besede ostaja svoboda volitev več ali manj problematična in neopolna. pa četudi so določeni najboljše ukrepi proti potvarjanju in političevanju narodne volje.

Vlada je imela tudi v letošnjem finančnem zakonu pooblastilo, da izda politične zakone vendar je bila pri tem vezana na sodelovanje posebnih odborov narodne skupščine in senata. Z razpustom narodnega predstavništva je možnost takega sodelovanja odpadla. Zato je vlada dobila z ukazom od 26. avgusta na podlagi čl. 116. ustave pooblastilo, da sama sklene in z uredbami uvede novo politično zakonodajo.

Na tej podlagi je ministrski svet, ko je bil prej poseben odbor ministrov razpravljal o raznih načrtih, osvojil na svoji seji 11. t. m. končno besedilo novega volilnega reda, vendar zaenkrat še samo v obliki svojega načrta. Ali bo ta načrt nesporenjen zakonjen in je torej sedanjí tekst že dokončen, se še ne da reči. Po svačasnih izjavah predsednika vlade dr. Cvetkoviča in podpredsednika g. dr. Mačka bi se imel novi volilni zakon pred definitivnim zakonjenjem predložiti na mišljenje tudi opoziciji. To ne bi imelo mnogo smisla, če bi bilo mišljenje takšno, da se od vlade vsajeti načrt dostavi opozicijskim skupinam samo na znanje. Zato se smatra, da želi vlada pred uvedbo zakona slišati eventualna oddvojena mišljenja opozicije, odnosno njene spreminjevalne predloge, kar bi značilo, da je v načelu pripravljena o njih razpravljati in jih eventualno tudi uvaževati. Nekateri listi poročajo da bo vladni načrt že te dni zakonjen; če so te informacije točne, je bila namerna konsultiranja opozicije pač opuščena.

Glavne določbe novega volilnega reda so iavnosti že znane. Bodoče volitve bodo tajne in prororčne. Zopet bo uveden sistem volilnih skrinjic in krogi. Volilno pravico bodo tudi v bodoče imeli samo moški. Novi zakon pa ima dve novosti, ki jih dosedaj v Jugoslaviji nismo poznali. On veže postavljanje kandidatov na stranke ali koalicijske stranke in uvaža sistem dvojní list, ki pa niso obvezne. Država je razdeljena v 57 volilnih okrožij. Vsaka stranka lahko postavlja okrožne liste, tudi samo eno. ena stranka ali koalicijska pa, ki je postavila svoje liste v najmanj 15 okrožij, ima pravico, da postavi tudi svojo državno listo. Za vse državne liste skupaj je rezerviranih 50 mandatov. Ti mandati se bodo razdelili po razmerju glasov, ki so jih za svoje okrožne liste zbrale stranke z državnimi listami. Sistem državnih list je torej v novem zakonu nekakšen privilegij za velike stranke, ki naj na ta način dobijo možnost, da spravijo v parlament svoje glavne ljudi neodvisno od mnogokrat slučajnih rezultatov po okrožjih odnosno srezih.

Uvedba državnih list ima očitno tudi namen, da vsaj nekoliko popravi težke nedostatke pri okrožnih listah. V nasprotju z našo dosedanjí volilno zakonodajo ne pozna okrožne liste po novem zakonu nosilca liste in tudi vrstni red kandidatov ni v naprej odrejen. Okrožne liste so v bistvu le zbirka sreskih kandidatov, ki jih postavlja stranka ali koalicijska stranka v

Nj. V. knez namestnik in kneginja Olga prideta danes v Zagreb

Zagreb, 13. januarja. o. Hrvatska prestolnica je izvedla velike priprave, da čim bolj slovesno sprejme Nj. Vis. kneza namestnika Pavla s kneginjo Olgo ob njunem prihodu na službeni obisk v Zagreb. Strojeno je tudi vse, da bo ves potekel kar najbolj svečano. Za ta

Beograd, 14. januarja. AA. Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga bosta odpotovala danes na službeni obisk v Zagreb, kjer bosta ostala malo časa. V spremstvu Nj. Vis. kneza Pavla in kneginje Olge bodo predsednik vlade g. Dragiša Cvetković, minister dvora g. Milan Antić, dvorska dama Nj. Vis. kneginje Olge ga. Olga Lozanić, prvi adjutant Nj. Vel. kralja brigadni general Pavle Barjaktarović, artilerijski polkovnik dr. Dragan Klajić, ordonančna oficirja Nj. Vel. kralja konjeniški major Marko Ajdarić in inženirski kapetan I. razr. Ante Kulundžić ter tajnika dvorske pisarne dr. Aleksander Milenović in dr. Vojislav Milanović.

izredni dogodek vlada veliko zanimanje ne samo v Zagrebu in v ostali Jugoslaviji, temveč tudi v inozemstvu. Po došlih prijavah bo te dni v Zagrebu nad 20 zastopnikov inozemskih poročevalskih agencij in inozemskih listov.

Komisar zagrebske mestne občine Starčević je obvestil prebivalstvo o prihodu visokih gostov s posebnim proglasom. Posebej je člane stranknih organizacij obvestilo še vodstvo HSS ter jih pozvalo, naj sodelujejo pri svečanem sprejemu. S kolodvora, kjer bodo na peronu pozdravili Nj. Vis. kneza namestnika in kneginjo Olgo podpredsednik vlade dr. Maček, ban dr. Šubišić, ministri in drugi predstavniki, se bosta vi-

soka gosta odpeljala v mesto med špalirjem Hrvatske seljačke zaštite in drugih organizacij. V zgodovinski cerkvi na trgu Stjepana Radića (nekdanjem Markovem trgu) ju bo pozdravil hrvatski metropolit nadškof dr. Stepinac na čelu duhovščine. Organizacije, ki bodo tvorile špalir, bodo nato defilirale v slavnostnem sprejmu mimo kneza namestnika in kneginje Olge, ki si bosta to slikovito revijo ogledala z balkona banke palače.

O priliki obiska Nj. Vis. kneza namestnika bo v Zagrebu njima na čast več svečaníh prireditve, med drugimi večerja v banskih dvorih, slavnostna predstava opere Petar Zrinjski, velik

sprejem v banski palači in velik dobrodelni ples v korist zimske pomoči pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneginje Olge. Knez namestnik in kneginja Olga bosta obiskala tudi več zagrebskih kulturnih in humanitarnih ustanov, med njimi tudi Jugoslovensko akademijo.

Balkan v središču dip'omatske akcije

Bližnjemu zasedanju Balkanske zveze v Beogradu pripisujejo v mednarodni diplomaciji izredno važnost za nadaljnji razvoj dogodkov v jugovzhodni Evropi

Rim, 13. jan. r. Bližnji konferenci Balkanske zveze v Beogradu posvečajo rimski politični krogi vedno večjo pozornost ter ne izključujejo možnosti, da bodo konferenci prisostvovali tudi opazovalci držav, ki niso članice Balkanske zveze, čeprav v tem pogledu še ni nobenih skiepov. Ceravno je bila Balkanska zveza po sodbi rimskih krogov svoječasno osnovana z istim ciljem, kakor Mala antanta, se je položaj v novejši dobi znatno spremenil. Odkar je Jugoslavija krenila na pot realne politike in je imelo njeno sodelovanje pri raznih skupinah držav zadovoljive posledice, se je tudi Balkanska zveza primerno preorientirala. Jugoslavija je s svojim zgledom pokazala, kako je treba doseči ne samo prijateljske, temveč tudi zelo priščne odnose do drugih držav. S tega vidika — naglašajo v Rimu — je posebne važnosti, da je močna Jugoslavija članica Balkanske zveze ter da vzdržuje prijateljske odnose z Italijo, Madžarsko in Bolgarijo. Glede nadaljnjie akcije Balkanske zveze so dobro poučeni rimski krogi mnega, da zaenkrat ni pričakovati njenega razširjenja z vstopom kake nove članice.

Oficijozni »Giornale d'Italia« piše, da sedaj dejansko ne obstoja potreba snovanja novega bloka v Podunavju in na Balkanu. List je mnenja, da tako vprašanje sploh ne obstoji in da tudi ne bo postavljeno vprašanje o razširjenju Balkanske zveze. Glavno vprašanje je slej ko prej medsebojni odnos balkanskih držav in napram sosedem, pri čemer je najvažnejše madžarsko-rumunsko razmerje. »Giornale d'Italia« trdi, da bodo naslednje štiri točke glavní predmet posvetovanj v Beogradu:

1. Sodelovanje Balkanske zveze v Italijo.
2. Odnosi balkanskih držav in zlasti Rumunije napram Madžarski.

srezih istega okrožja. Okrožna lista ima v glavnem samo ta pomen, da se glasovi, oddani za kandidate z iste liste, seštejejo skupaj in pridejo v prid vsem kandidatom. Število kandidatov, ki so z liste izvoljeni, je torej odvisno od skupnega števila glasov, ki so jih ti kandidati dobili in od razmerja tega števila nanram številom glasov drugih list. Kdo izmed kandidatov na je izvoljen, to se določa po številu glasov, ki jih je vsak izmed njih dobil v svojem srezu. Z drugimi besedami, vrstni red kandidatov pri razdelitvi mandatov z okrožne liste se ravna po vrstnem redu števila za nie oddanih glasov. Tako postaja zasedba poslanskih mest v znatni meri odvisna od slučajnosti, od velikosti sreza, volilne udeležbe, tehničnih in organizacijskih spretnosti kandidatov, skratka od okolnosti, ki so politično podrejenega značaja, a vendar odločilno vplivajo na končno sestavo političnega zastopstva stranke in s tem tudi naroda. Da bi se mogel ta nedostatek v smem okrožju nekoliko korigirati, so donučene kandidaturne posameznikov v dveh srezih, kar naj omogoči, da si kandidati, na katere stranka polaga posebno važnost,

3. Stališče Balkanske zveze do sovjetsko-finske vojne.
4. Stališče balkanskih držav do komunistične nevarnosti.

Pariške informacije o pritisku na Madžarsko

Pariz, 13. jan. j. (Havas) V tukajšnjih diplomatskih krogih potrjujejo informacije o živahnem delovanju nemške diplomacije v Budimpešti. Nemčija si zadnji čas silno prizadeva dobiti od Madžarske pristaneke, da se nemškim četam dovoli prehod preko madžarskega ozemlja v primenu, da bi Sovjetska unija zasedla Besarabijo. Nemčija je po zadržanju teh krogov Madžarski v zameno obljubila povratek celotne Transilvanije, ki bi se priključila Madžarski. V pariških diplomatskih krogih doselej ni znano, ali je Madžarska že dala Nemčiji kak odgovor na te predloge ali ne, sodiijo pa, da je bil Csakyjev obisk v Benetkah v neposredni zvezi z nemško akcijo.

Csaky je hotel dobiti glede nemških zahtev pristaneke Italije, oziroma je hotel vsaj zvedeti, ali bi Italija in prav tako tudi Jugoslavija ne imeli proti prehodu nemške vojske preko madžarskega ozemlja kaj ugovarjati. Benetški sestanek med Csakyjem in Ciano — tako trdijo v pariških diplomatskih krogih — je začasno prinesel to odločitev, da bo Madžarska še nadalje zadržala pristaneke na nemške zahteve glede prehoda nemške armade preko Madžarske, da se bo pa prav tako s svoje strani, dokler traja sedanje vojni stanje, vzdržala vsakih nadaljnjih zahtev po vrnitvi nekdanjega madžarskega ozemlja, ki je po svetovni vojni pripadlo Rumuniji.

zagovornje potrebno večje število glasov. Kar je na ta način pridobljeno, je pa nekvarjeno z drugo odredbo, ki dovoljuje dvojne kandidaturne z iste liste v enem in istem srezu. S tem je prevezet tudi v novi volilni zakon sistem paralelnih kandidatov, ki je tvoril enega glavnih nedostatkov sedaj veljavnega zakona, ker je naravnost favoriziral razbijanje politične discipline in bil izvor nesporasij in nesloge na terenu in pri državnem političnem delu.

Slovenija bo imela šest volilnih okrožij; eno od teh tvori mesto Ljubljana. Okrožja so sestavljena po nekaterih novih načelih in zelo različno od nekdanjih. Za nekatera ne vidimo niti političnih, niti gospodarskih, niti administrativnih objektivnih razlogov. Predvsem velja to za Slovenijo, v kolikor smo mogli doslej pregledati nova določila. Samo po sebi se vsiljuje vprašanje, zakaj so volilna okrožja v Sloveniji toliko manjša kakor po drugih pokrajinah. Po državnem povprečju bi morala biti Slovenija razdeljena na štiri okrožja, razdeljena pa je na šest okrožij. Docela nejasno je tudi, zakaj je n. pr. mesto Maribor pridruženo murskosoboškemu okrožju in ne mari-

Ni pa mogel Csaky — kakor trdijo ti krogi — brez predhodne odobritve svoje vlade v Benetkah pristati na Cianoov predlog, da bi Italija in Madžarska skupaj objavili deklaracijo glede problemov v jugovzhodni Evropi, ker bi se ta deklaracija po Cianoovem načrtu glasila tako, kakor da sta Madžarska in Italija že vezani med seboj po vojaški zvezi. Načrt o taki zvezi čaka zdaj v Rimu na Csakyja, da bi ga podpisal. Zaenkrat po mnenju francoskih informatorjev ni verjetno, da pojde Csaky v Rim.

Prav tako so v francoskih diplomatskih krogih prepričani, da v madžarski vladi glede politike, ki na jo vodi Madžarska napram nemškim zahtevam in italijanskim

Sofija, 13. jan. br. Razgovori, ki sta jih imela ministrski predsednik dr. Kioseivanov in generalni tajnik turškega zunanjega ministrstva Menemengozlu, ki se je skupno s turško trgovinsko delegacijo pravkar vrnil iz zapadne Evrope, so vzbudili v sofijskih političnih krogih veliko pozornost. V nasprotju s prvotnimi informacijami so bili razgovori povsem nepolitičnega značaja in so bili zaključeni. O njih je bil obavljen uradni komunik, ki pravi:

Včeraj in danes sta imela ministrski predsednik in zunanji minister dr. Kioseivanov ter generalni tajnik turškega zunanjega ministrstva Menemengozlu več razgovorov. Na sestankih sta imela priliko

borskemu, ki se po njei namenuje, in zakaj je n. pr. na dremi strani tipični srez celjskega okrožja Gornji grad pridelan mariborskemu okrožju. Ravno tako je čudno formirano volilno okrožje Novo mesto. Krško pride pod Celje, Logatec in Litija pa pod Novo mesto, čeprav nimata z novomeškim okrožjem prav ničesar skupnega. To so pač zadeve t. zv. volilne geometrije, ki je znana že iz avstrijskih časov in o kateri se da razpravljati z raznih stališč.

Važno vprašanje, ali bo objava novega zakona značila tudi že odločitev za razpis volitev, zaenkrat še ni rešeno. Močni faktorji smatrajo, da še ni napočil čas za volitve. Navajajo zunanje, a tudi notranje politične razloge. JRZ je iz razumljivih razlogov za odlaganje. Iz ravno tako razumljivih razlogov pa sili HSS na čim prejšnji razpis volitev. Za njo so skupščinske volitve povezane z razpisom volitev v hrvatski sabor, ki jih smatra za nrohodn pogoj za konsolidacijo prilik v banovini Hrvatski. Opozicija je za volitve, že iz prostega razloga, ker ve, da bodo njene volilne številke iz leta 1938 silno porastle. Vendar smatra opozicija, da za izvedbo resnično svo-

predlogom, če ni enotnega naziranja ter da si bo zaradi tega Madžarska zaenkrat skušala ohraniti proste roke za dokončno odločitev. Berlin bo verjetno še povečal pritisk na Madžarsko, ker so v berlinskih krogih hprepričani, da se bosta tako Madžarska kakor tudi Italija pač sprijaznili z dejstvom in ne bosta izvajali konsekvenc, ako bi Sovjetska unija zasedla Besarabijo in bi se pohoda v Rumunijo udeležile tudi nemške čete.

Nemška rezerva

Sofija, 13. jan. z. Berlinski dopisnik vlačnega glasila »Ultra« objavlja čal š razgovor z vodilno nemško osebnostjo, gde vesti o akcijah in načrtih glede Bolikana. Dotična nemška osebnost ki je zelo dobro poučena o nemški zunanji politiki, je izjavila, da se bo Nemčija zopetstavila vsaki kombinaciji na Balkanu ali Podunavju in tudi vsakemu snovanju kakih bickov, če pri tem Nemčija sama ne bo neposredno sodelovala. Pri tem je vseeno, od katere strani bi prišle take akcije in pobude.

znova ugotoviti, da se med Bolgarijo in Turčijo razvija prisrčno prijateljstvo, povsem v smislu turško-bolgarske pogodbe z dne 28. oktobra 1925. Potrdila se je tudi popolna skladnost stališč obeh vlad glede na očuvanje miru na Balkanu ter obranitev nevarnosti, kakor jo je proglasila bolgarska vlada. Ukrepi bolgarske in turške vlade, po katerih so se čete obeh držav umaknile z meje, so podali nov dokaz prijateljskega zaupanja med Turčijo in Bolgarijo. Končno so sklepili turške vlade, da se bo spoštovala bolgarska nevarnost, ki docela odrovarja politiki obeh držav, prav tako potrdili, da vstopajo med sosedoma v resnici dobri odnosi.

bodne narodne odločitve ni zadosten samo nov volilni zakon, ki je formalno zgrajen na demokratskem načelu. Temu zakonu se morajo pridružiti garancije za politično udelestvovanje državljanov, a predvsem tudi garancije za objektivno izvajanje samega volilnega zakona. Opozicija smatra, da bo Jugoslavija v novih volitvah samo takrat mogla dobiti narodno predstavništvo, ki bo izraz resničnega narodnega mišljenja, ako se bodo volitve izvele le pod vodstvom režima, ki bo narodu že po svoji sestavi porok nepristranskega izvajanja političnih zakonov.

Vse politične skupine, ki se hočejo potegovati za narodno zaupanje, se morajo zavedati, da je v današnjem usodnem času treba narodu predložiti probleme njegovega življenja v jasni in nepotvorjeni obliki, da bo mogel dati jasen in nedvoumen odgovor. Opozicijske skupine, ki so tvorile decembrsko volilno koaliciijo, se te svoje dolžnosti zavedajo in prepričani smo, da se bodo javile narodu s skupnim delovnim programom, ki bo realno zagrabil vrašanje naše bodočnosti pri njegovih koreninah.

Bitka pri Salli na Finskem

Na finskih frontah povsod zatišje, le v odseku pri Salli se bijejo ogorčeni boji

Oslo, 13. jan. j. (Norske Telegrambyro). Na vseh finskih bojiščih razen na frontnem odseku pri Salli vlada precejšnja zatišja. Iz vzhodne Karelije, kakor tudi s fronte severovzhodno od Ladoga jezera ter na Karelski ozimi ni poročil o kakršni večji vojaški akciji niti s finske niti s sovjetske strani. Nalaga juje se le običajno artiljerijsko obstreljevanje.

Samo na frontnem odseku pri Salli se je tudi včeraj in danes dopoldne bila ogorčena bitka, v kateri se skušajo sovjetske čete z močnimi protinapadi osvoboditi finskega oklepa. Finske čete so se tudi pri Salli poslužile iste taktike, kakor pri Suomusalmiju. S samostojnimi prodori manjših čet mimo jedra sovjetske armade proti vzhodu se je Fincev posrežilo odrezati sovjetske oddelke od njihovih oporišč, tako da se ne morejo več oskrbovati niti s hrano niti z municijo in bodo prisiljeni vdati se, ako se jim ne posreči ustvariti si za hrabro prostega prehoda do oskrbovalnih skladišč ob murmanskem železniški progi.

Videč pogubo, ki preti sovjetskim četam pri Salli, je sovjetsko vojno poveljstvo v naglici organiziralo oskrbovanje zajetih čet s pomočjo letal. Težki sovjetski bombniki prinašajo v sovjetske linije hrano in municijo. Na nekaterih posebnih ograjenih točkah so bile tekom včerajnjega dneva z letali poslani tudi nove čete za ojačenje. Seveda pa oskrbovanje z letali ni zadostno, ker Sovjeti nimajo na razpolago zadostnega števila avionov in razen tega je kretanje sovjetskih letal zelo ovirano po akcijah finskih lovcev in protiletalskih baterij.

Včeraj so sovjetske čete pri Salli parkrat poskusile s finsko taktiko: z zaporednimi napadi številno razmeroma šibkih enic osvojiti si nekatere strateško važne pozicije, ali jim akcija ni uspela. Prav tako se zlasti na skrajnem severu Sovjetski zadnji čas zmerom bolj pogosto poslužuje jo smučarskih patrol, toda v tej disciplini že zdaleka nimajo iste izvežbanosti kakor Fini.

Ugodne atmosferske prilike včerajšnjega dne je izkoristila sovjetska aviacija ter izvršila več bombnih napadov na posamez na manjša mesta v osrčju Finske. Napad so bili izvršeni tudi na mesta, kjer ni nobenih vojaških objektov, pač pa so polna beguncev iz vzhodnih in južnih finskih provinc. Finske bombe so med njimi zahtevale večje število žrtv.

Sovjetske čete se bližajo Kemijärviu

Kodanj, 13. jan. s. (Reuter). Danski listi poročajo, da so pri Salli sovjetske predstraže prodrele do 30 km pred Kemijärvi, ki je za Fince velikega strateškega pomena.

Sto sovjetskih letal napadlo finska mesta

Helsinki, 13. jan. s. (Reuter). Sovjetska letala so danes dopoldne bombardirala Helsinki. Podrobnosti še niso znane, vendar po dosedanjih podatkih ni bila povzročena velika škoda. Letalski alarm je bil dan ob 13.45 in je trajal dve uri.

Pri včerajšnjih letalskih napadih na finska mesta je sodelovalo skupno okoli 100 sovjetskih letal. Vrženih je bilo nad 1000 bomb, večinoma zažigalnih. Povzročena škoda je zelo velika.

Ne samo vse telefonske zveze s Finsko razene, temveč tudi vse telegrafске zveze so radi včerajšnjih napadov sedaj prekinjene.

Včerajnji sovjetski bombni napadi na finska mesta so zahtevali več žrtv, kakor pa so javljala prvotna poročila. Po dosedanjih podatkih je bilo ubitih 20 civilistov in 40 ranjenih. Po drugem napadu na Abo so bila na povratku tri sovjetska letala v bližini mesta sestreljena.

Razen enega so bili pri včerajšnjih napadih poškodovani vsi telefonski kabli, ki vežejo Helsinki z inozemstvom. Ker sedaj deluje samo še telefonska zveza s Stockholmom, je danes težko dobiti poročila iz Finske.

Nov kontingent švedskih dobrovoljcev

Stockholm, 13. jan. s. (Reuter). Iz Švedske je odšel na Finsko nov kontingent švedskih prostovoljcev. Med njimi je tudi znani plavalni rekorder Björne Borg.

Posvetovarja v Kremliju

Moskva, 13. jan. o. Danes so se v Kremliju pod stalnim predsedstvom nadležnega posvetovanja vojaških komisarjev o vojaškem položaju na Finskem ter o ukrepih, ki bi jih bilo treba izvesti, da se skrajša sedanje nezmožno stanje, ki grozi z neugodnimi odločitvami, ne samo v Sovjetski Rusiji, temveč tudi po ostalem svetu. Na posvetovanju razpravljajo o novi ofenzivi proti Finski ne glede na vreme in žrtve.

Novo čiščenje v sovjetski vojski

London, 13. jan. br. »Times« poroča, da je vrhovno poveljstvo sovjetske vojske odstavilo poveljnika vojaških komisarjev v Baltičnem portu. Tudi večje število stalnih oficirjev in političnih komisarjev v sovjetski vojski na fronti je bilo očitavljeno. Stalin sam je sedaj skoraj dnevno v telefonskih razgovorih s sovjetskimi generali na posameznih odsekih fronte. On je tudi oredil, da morajo na fronto vsi komisarji tako zbrane moskovske proletarske divizije, da zamenjajo odstavljene komisarje.

Nemško posredovanje

Pariz, 13. jan. p. Francoski listi ponatiskujejo vest »Daily Expressa«, po kateri je kancelar Hitler ponudil svoje posredovanje v sovjetsko-finski vojni. Po tej vesti bi bil v Moskvi privzeten pogajatelj, če se sovjetski Rusi začnejo pomirjati in letalska oporišča na Baltičnem morju ter praktično izkoriščanje luke Pefen-ge, kakor tudi, če se izvrši korektura meje

na vzhodnem Finskem. »Daily Express« piše, da se tu kaže namen nemške vlade, da bi obranila prijateljstvo s Sovjetsko Rusijo kakor z Italijo. Nemčija ne želi, da bi zapadne sile sprejele sovjetsko-finsko vojno kot povod za pošiljanje svojih čet na skandinavski polotok, ker bi bil s tem ogrožen položaj Nemčije, zlasti glede izkoriščanja švedskih rudnikov železa.

Nemško posredovanje akcijo v tem pogledu vodi sedaj v Moskvi poslanik Schulenburg, ki je imel zadnje dni več razgovorov s komisarjem za zunanje zadeve Molotovom.

Pomoč Finski

Pariz, 13. jan. s. (Havas). Z vseh strani prihajajo poročila o organizaciji pomoči Finski. Kakor poročajo iz Španije, bo šel sedaj italijanski in španski vojni material za Finsko na italijanskih ladjah iz lug Vigo in Barcelona.

V Srednji Evropi se je prijavilo za finsko vojsko več sto prostovoljcev. Ker jim je zaprt pot skozi Nemčijo, bodo potovali preko Francije.

V Italiji se prijavljajo še vedno novi

Dosedanji razvoj gospodarske vojne

Francoski mornariški minister Campinchi o bilanci štirimesečne vojne na morju

Pariz, 13. jan. j. (Havas). Francoski mornariški minister Campinchi je dovolil posebnemu Havasovemu dopisniku intervju, v katerem je med drugim izjavil: Svoboden promet zaveznikov, kakor tudi popoln zastoj nemškega prometa, to je sedaj bilanca štirimesečne pomorske vojne. Ako pogledamo različne oblike aktivnosti na morju, postane takoj očitna velika vloga, ki jo je igrala Francija v pomorskih akcijah zaveznikov. V štirih mesecih je francoska mornarica potopila 10 nemških podmornic, zasegla 622.000 ton tihotapnega blaga in pregledala 239 trgovskih ladij. Nevidna bilanca pomorske vojne je naslednja:

Stanje pomorske plovbe

Francoska plovba na morjih je ostala nemška je popolnoma izginila. Francoske ladje in ladje naših zaveznikov čuvajo povsod naša pomorska pota razen v Baltiku. Francoska armada je prišla iz kolonij, ne da bi izgubila enega samega moža. Orožje, material in živež prihajajo popolnoma neovirano v naša pristanišča. Nad 1300 ladij in nad 200 konvojov je priplulo do sedaj po morju v varnem spremstvu lahkih francoskih vojni ladij. Nemške zastave razen v Baltiku ni več videti na morju. Skoraj 400 nemških ladij je že od septembra zaprtih v različnih nevtralnih lukah. Nekaj jih je pobegnilo. 20 izmed njih s skupno tonazno ca 150.000 ton je bilo ujetih, med njimi četvero s skupno tonazno 22.000 ton samo od francoskih kontrolnih ladij. 18 drugih nemških ladij s skupno tonazno 123.000 ton se je prostovoljno potopilo.

Francoske stražne ladje so na zasledovanju za nemškimi ladjami do sedaj preplule pot, ki bi jih v ravni črti privedla en in polkrat okrog zemlje. Izmed 10 podmornic, ki jih je potopila do sedaj francoska mornarica, je bilo 6 potopljenih od stražnih ladij, in sicer so potopili 3 rušilce »Scirocco«, 1 »Adroit«, 1 »Amiral Mouches« in 1 »Comandant Duboc«. Ostale štiri so bile potopljene na drug način.

Izgube trgoveške mornarice

Doslej sovražnik še ni potopil ali vsaj škodoval niti ene francoske vojne ladje. Nemške podmornice so se najrajši lotevale naših trgovskih ladij. Naše brodirve je doslej izgubilo samo 11 ladij s skupno tonazno 55771 ton, od katerih jih gre 7 na račun nemških podmornic. Celotna izguba znaša samo 0,2 % tonazne naše trgovinske mornarice po stanju v mesecu septembru 1939. Izgube zaveznikov ladij ne naraščajo več. V septembru smo izgubili 137.000 ton v oktobru 117.000 ton, v novembru

Lebrun o pomenu sedanje vojne

Pariz, 13. jan. j. (Havas). Predsednik francoske republike Lebrun je v spremstvu vrhovnega poveljnika zaveznikov vojsk Gamellina posetil Verdun, kjer je izročil vojaška odlikovanja generaloma Belhagueju in Carenceju. Po končani ceremoniji je imel predsednik francoske republike na vojaško kratke nagovore, v katerem je dejal med drugim, da v sedanji vojni ne gre več samo za korekturo mej in za poprave neklih krivic, marveč da ima sedanja vojna dalekosežnejši značaj. Gre za to, ali se ohrani svoboda, ali pride nasilje, ali bo v bodoče vladal zakon, ali pa sila pravica ali nasilje, duh ali materija, civilizacija ali barbarstvo.

Skupaj s svojimi angleškimi zavezniki in drugimi narodi, ki se navdušujejo za iste principe kakor mi, je dejal Lebrun, bomo končno zmagali in položili temelje pravičnemu in trajnemu miru, v katerem se bodo narodi lahko posvetili svojim višjim nalogom.

Poljski general v New Yorku

New York, 13. jan. AA (Havas). Član poljske vlade, državni podtajnik general Haller, je prispel včeraj v New York. Izjavil je, da bo obiskal predsednika Roosevelta ter zunanega ministra Cordella Hulla.

Rooseveltov razgovor s Taylorom

Washington, 13. jan. AA. (Stefani). Predsednik USA Roosevelt je splošno svojega osebnega zastopnika pri sv. stolici Taylorja, s katerim se je dolgo časa razgovarjal o evropski krizi in o možnostih za sklenitev mira.

prostovoljci za Finsko. Baje štejejo že več tisoč mož. Zaenkrat čakajo, da jim italijanska vlada izda dovoljenje za odhod.

Sandler se ne bo umaknil iz politike

Stockholm, 13. jan. br. Bivši švedski zunanji minister Sandler, ki se s svojo soprogo še zmerom mudi na Finskem, je bil imenovan za člana zunanje-političnega odbora švedske poslanske zbornice. Odbor ima velik vpliv na švedsko zunanjo politiko in so dajo, da bo tako Sandler, ki ima velike izkušnje na zunanje-političnem področju, spet pritegnjen k sodelovanju pri vodstvu švedske zunanje politike, čeprav je imel prvotno namero umakniti se iz političnega življenja.

Norveški proračun

Oslo, 13. jan. br. Finančni minister je danes predložil poslanski zbornici državni proračun, ki določa 826 milijonov norveških kron izdatkov, od tega 150 milijonov kron za narodno obrambo. Primanjkljaj 150 milijonov namerava vlada kriti s novimi davki na pivo, na vojne dobičke in s povečanimi pristajinskimi pristojbinami. Poleg tega je zahtevala vlada od zbornice pristaneke na 200 milijonov izrednih kreditov za narodno obrambo. Ti krediti naj bi se kriili s posebnim posojilom v znesku 120 milijonov ter s povišanimi taksumi, ki naj bi primešale državi novih 80 milijonov kron.

80.000 in v decembru 34.000. V zadnjem mesecu lanskega leta je francoska trgovinska mornarica izgubila eno samo ladjo. Nemčija je spreviedla neučinkovitost svojih napadov na morju s podmornicami in je zato, prejšnj kot je splošno nameravala, izigrala proti nam svoje magnetične mine. Od tega »presenečenja« smo izgubili v novembru približno 115.000 ton brodovja — mi in nevtralc. V decembru samo še 95.000 Magnetične mine se torej tudi niso obnesle

Uspehi blokade

Blokada je Nemčiji skoraj popolnoma onemogočila oskrbovanje po morju. V štirih mesecih smo zasegali 622.000 ton nemškega blaga, od tega 260.000 ton definitivno.

Misliti moramo na obnavljanje svojih sil, na njih izpopolnjevanje, ako hočemo na morju ohraniti sedanjo nadmoč. Tudi sovražnik dela in pazi, da ostanemo močni nasproti njegovim silam. Francija energično nadaljuje gradnjo 120 raznih vojni ladij.

Sovjetski parnik v kontrolni postaji

Hongkong, 13. jan. s. (Reuter). Sovjetski parnik »Selenga«, ki je bil pripeljan v angleško kontrolno postajo za vojno tihotapstvo, je prva tuja ladja sploh, ki so jo na Daljnem vzhodu radi kontrole zadržale angleške oblasti. Uradno pa ugotavljajo da predstavlja postopanje s »Selengo« popolnoma normalno proceduro, slično, kakor je v rabi v drugih angleških kontrolnih postajah, in da ni bila »Selenga« v nobenem smislu od angleških oblasti zaplenjena.

Parnik »Düsseldorff« dobil ime »Poland«

New York, 13. jan. s. (Reuter). Bivša nemška ladja »Düsseldorff«, ki jo je pred tedni ob čilski obali zaplenila angleška križarka »Dispatch«, je z angleško posadko na krovu dospela na Bermudske otočje. Na Jamajci je bila registrirana kot angleška ladja ter nosi sedaj ime »Poland« po poveljniku angleške križarke, ki jo je zajela.

Estonski parnik potopljen

Stockholm, 13. jan. br. Šele sedaj se je zvedelo, da je bil včera potopljen estonski 1600 tonski parnik »Kaspark«. Naletel je na mino pri Osterotenu južno od Ole 15 članov posadke se je rešilo, 10 pa jih pogesajo.

Mirovna polemika

Berlin, 13. januarja. AA (DNB). »Berliner Botschafter« komentira v današnjem uvodniku članek pariske »Revue des deux mondes« ki je postavila naslovne mirovne pogoje Nemčiji: »Nemčija mora pred zasebno Berlina. Nobenih pogajanj, preden ne izgine nacionalni sožitje, in preden ne bodo iztrženi najgorši voditelji. Ni miru, preden se Poljski ne priključi zapadni Evropski, ki naj jo Nemci izrazajo. Ni miru, preden se ne uskladi posebna pokrajina med Švicco in Severnim morjem pod angleško-francosko upravo. Ni miru, preden ne bo Nemčija razdeljena na posamezne države, ki b. vsaka zase sklopala o miru.«

»Berliner Botschafter« pravi, da je pisanje te revije značilno za južno razpoloženje, ki ga potrjujejo Angleži. Pariski politiki so v toku 18 minulih mesecev podlegli sugestijam mednarodnega življenja, ki je dovolilo, da je prišla Francija v položaj, v katerem se danes nahaja. Vojna traja že precej dolgo in Angleži in Francosi niso pokazali nobenih uprehov. Poljska je zasedena in stvar zaveznikov izgubila iz dneva v dan. Evropski krki sile se vsi sili zasušiti besne o pomirju, ki jih ponujajo milijoni. Te vojne cilje so objavili samo zato, da bi v Franciji in Angliji ublažili utrujenost, ki se vedno bolj pogloblja. Zaradi tega skušajo izvesti slabe nagone. Toda nemška vojska močno stoji na zapadnih utrdbah in mika vojna mornarica gospodari na Severnem morju, ki ga kontrolira nemško letalstvo. Nemško letalstvo kontrolira ves prostor med Romanom in Štetom s strani otoki. Krava fantazije v Londonu in Parizu bi želela raztrgati Nemčijo, toda nemška armada le pravi, da nemške vojske položaja.

Politična in vojna poročila so danes tudi na 14. strani.

Sneg in mraz po vsej Evropi

(Glej tudi poročila na 8. strani)

Bern, 13. jan. j. (Havas). Iz vse Evrope prihajajo poročila o silnem mrazu, ki je kritični zadnje dni. Največ pa trpe od mraza države Srednje Evrope. V Nemčiji občutijo val mraza tem huje, ker vlada amaj občutno pomanjkanje kuriva in aloga premoga, ki so bile določene za kurjavo, so bile potrošene že v mrzlih inehih okrog novega leta. Zaradi preobremenitve železnice ter zaradi velike potrošnje industrije je oskrba mnogih mest s kurivom silno otežkočena in prebivalstvo marsikje je hudo prezeba. Vse k lodvorske čakalnice in javni lokali so že dan. Kolodvorske čakalnice na tudi pončič prenatrane z ljudmi, ki iščejo tu zavetja pred mrazom. Polcija, ki je sploščka kolodvorske čakalnice ponoči izpraznjevala, puška sedaj ljudi na toplem in jih ne goni v neakurjene domove.

Na Holandskem so zamrznila vse reke in prekopli. Holandske province, ki so bile ob začetku vojne poplavljene, je zdaj pokrila debela ledena skorja, ki pa je prešla v deželo tudi precej vznemirjenja. Ljudje se boje, da bi te pokrajine, ki so bile

poplavljene zato, da bi bile neprehodne za čete, zdaj, ko jih pokriva trden led, tako namero sovražniku celo olajšale. Zaradi tega so oblasti dala pomirljive izjave, da je holandsko vojno poveljstvo z ledom že računalo ter da je vse pripravljeno, da se lahko led na kritičnih točkah takoj razbije, deloma z artiljerijo, deloma pa z dinamitskimi naboji.

Iz Madžarske poročajo, da je Dunav na vsem madžarskem ozemlju že in že zamrznil ter da so se mesoma nagrmadili ogromni skladi ledenih plošč, katerim tudi ledolomilci ne bi mogli biti kos. Na kakšno vzpostavitev plovbe tudi v najnujnejših slučajih ni mogoče misliti. Tudi železniški promet je v Madžarski zelo oviran in voziljo vlaki zlasti v jugovzhodni Madžarski z velikanskimi zamudami.

Madrid, 13. jan. AA. (DNB). Mraz vlada še vedno v vsej Španiji. V Avilii je bilo včeraj 10 stopenj pod ničlo. Na hribih okoli Aville leži do tri metre snega. Ob sredozemskem morju besnijo viharji. Obala pri Valenciji je stalno poplavljen. Več ribčev je utonilo.

Trpljenje Varšave

Kodanj, 13. jan. s. (Reuter). Poročila iz Poljske pravijo, da je prebivalstvo v Varšavi radi zime v izredno težavnem položaju. Ne samo, da primanjkuje živeža in goriva, temveč tudi dejstvo, da so se od bombardiranja mesta razbite skoro vse šipe na oknih, onemogoča zaščito proti mrazu. Če ne živimo so izredno visoke. List »Političene« pravi, da je položaj tem težji, ker je z dežele prbežalo v Varšavo okoli 300.000 beguncev.

V Berlin je dospela posebna delegacija ameriškega Rdečega križa, ki ima nalogo la pomaga prebivalstvu na Poljskem. Dobil je dovoljenje pri nemških oblastih, da organizira to pomoč toda s pogojem, da ne pošilja v inozemstvo nobenih informacij o položaju na Poljskem.

Poljska zarota v Litvi

Kovno, 13. jan. br. Litovska agencija poroča, da je policija odkrila tajno organizacijo Poljakov, ki so očitno nameravali izvršiti prevrat v Litvi. Polcija je pri hišnih preiskavah našla sezname članov te organizacije, tajna navodila za njihovo delovanje in tudi mnogo propagandnega gradiva. V pretekli noči so našli celo dve tajni radijski oddajni postaji. Večina članov zarotniške organizacije je že v zaporih. Oblasti so ugotovile, da je le ena četrtina aretiranih zarotnikov iz vrst Poljakov, ki so bili stalno naseljeni v Litvi, odnosno v vilenskem okrožju.

Velike prometne težkoče v Nemčiji

Berlin, 13. jan. r. Uprava nemških državnih železnic objavlja da je zaradi silnega porasta železniskega tovornega prometa prisiljena znatno omejiti osebni promet. V ta namen so bile uknjene vse ugodnosti za potniški promet na železnicah. Vse znižane tarife so uknjene s 15. januarjem pa so uknjene tudi nedeljske povratne vozovnice. Z istim dnem je uknjena tudi cela vrsta brzih in osebnih vlakov tako na lokalnih kakor na daljših progah. Nemški radio je obenem objavil poziv, naj ljudje čim manj potujejo z železnico.

Nemci upajo, da bodo na ta način zmogli težave, ki so se pojavile v železniskem prometu na eni strani zaradi naraščajočih vojaških transportov na drugi strani pa zaradi tega, ker se je zaradi zamrznevanja rek in ustavitve plovbe še bolj povečal tovarni promet. Skrbni povzročajo zlasti preskrba velikih mest z živili in predvsem s kurivom.

Viharna politična debata na Madžarskem

Madžarski državni zbor je nedavno sprejel dopolnilo k volilnemu zakonu, tičeče se volitev na zasednem ozemlju bivše Češkoslovaške. Volitve bodo razpisane letos v juliju. Bivše slovaško ozemlje bo volilo 26. Podkarpatska Rusija pa 11 poslancev. Pri razpravi v parlamentu je prišlo do viharnih nastopov opozicijskih poslancev. Poslanec Ruppert je očitno notranjemu ministru, da je v svojem govoru po radiu prebivalstvu »odrešenih pokrajina« obljubil, da ne bo prikrajano v svojih pravicah in da ne bo v slabšem položaju kakor pod Češkoslovaško. Na to opazko je minister odgovoril, da negeto nega to se v svojem odgovoru nikjer ni dotaknil bistva stvari. Poslanec Csóor je zahteval, naj bi volilno pravico dobil vsakdo, ki jo je imel tudi po češkoslovaškem zakonu, nakar je minister dejal, da je to nemogoče, ker bi s tem bila ogrožena enotnost in bi v zasednem ozemlju imele volilno pravico mlajše osebe kakor v ostali Madžarski. Poslanec Hubay je trdil, da ministri predsednik in izpolnil obljube glede avtonomije Podkarpatske ukrajine. Predsednik zbornice je dvakrat opozoril govornika, naj ne razpravlja o prilikah v zasednem ozemlju na način, kakor da bi bilo prebivalstvo tega ozemlja prikrajano v svojih pravicah, dočim je notranji minister branil predsednika vlade, češ da je bila njegova objava dana v popolnoma drugih prilikah, kajti tedaj še ni bilo vojne. Poslanec Vozary je pozival tovariše, naj bodo nad vse previdni pri primerjanju madžarskih in češkoslovaških prilik, kajti vsaka primera, ki je v korist bivši Češkoslovaški, je benečevem v inozemstvu dobrodošel povod, da hujskajo proti Madžarom. Trdil je, da je bila češkoslovaška volilna svoboda samo na videz demokratična, v resnici pa je služila samo v ta namen, da je Madžarom onemogočala pravilno številčno zastopstvo.

Razprava v zbornici je imela tudi velik odmev v tisku. Socialistični list »Nepszava« je obdolžil ministra Jarossa, da je na zase-

Upor v Ekvadoru v kali zadušen

Quito, 13. jan. br. Pri nedeljskih prezidentskih volitvah propadli kandidat Blasca Ibaro je organiziral upor, da bi tako izvršil državni prevrat in se tako polastil oblasti v državi. Center upora je bil v Guayaquilu. Tam so se včeraj uprli častniki na letališču, ko se je na niem pravkar mudil poveljnik tamkajšnjega vojnega okrožja polkovnik Rodriguez. Čete v Guayaquilu, na katere se je Blasca Ibaro zanašal, pa so ostale zveste vladi in so upornike po kratkem spopadu premagale. Glavni voditelji upornikov so že aretirani, med njimi je tudi Blasca Ibaro. Vse so prepeljali na vojno ladjjo »Elois Alturo«, na kateri bodo internirani do procesa.

Nemško-madžarska gospodarska pogajanja

Budimpešta, 13. jan. br. Že nekaj časa se vršijo med Nemčijo in Madžarsko gospodarska pogajanja. Sedaj se približala svojemu zaključku. Smuč je vodja delegacije dr. Clodius odpotoval v Berlin. Madžarska agencija pravi, da se bo v kratkem spet vrnil in da se bodo pogajanja tedaj zaključila.

67 rudarjev zasutih

New York, 13. jan. s. (Reuter). Uradno javljajo, da je vsako upanje, da bi rešili zasute rudarje v rudniku pri mestu Bartley v Zapadni Virginiji, izgubljeno. Rudniška nesreča je torej zahtevala 92 mrtvih, ter je največja, kar jih je bilo v Zedinjenih državah v zadnjih 12 letih. Pri reševalnih delih je sodelovalo več sto oseb, posrečilo pa se je potegniti izpod ruševin samo 25 trupel. Trupla ostalih 67 rudarjev so še v rovih, ki ga je eksplozija pred dvema dnevmi zasula.

Ogromni ameriški nakupi krzna v Rusiji

Oslo, 13. jan. AA. (DNB). Zedinjene države so kupile v Sovjetski Rusiji za 120 milijonov dolarjev (nad 5 milijard din) krzna. Blago bodo prepeljale v Ameriko norveške ladje. Prvi tovor v vrednosti 12 do 15 milijonov dolarjev je že na poti v Zedinjene države.

Ameriške vojne ladje v portugalskih vodah

Lizbona, 13. jan. AA. (DNB). Z Madžarske poročajo, da je v Funchal prispela ameriška križarka »Brentone« z dvema rušilcema. Ednice ameriške vojne mornarice so prispale iz Barcelone ter ostanejo v Funchalu več dni. Poveljnik eskadre, admiral Courtney, je obiskal dopolne predstavnik portugalskih oblastev.

Upokojeni ministri n. r.

Beograd, 13. jan. p. »Službene novine« objavljajo ukaz o upokojitvi dosedanjih ministrov na razpoloženo gen. Antona Korosca, dr. Nikolaja Novakovića, Stevana Čirica, Dimitrija Magaraševića in Cvetiša Hodžere.

Iz državne službe

Beograd, 13. jan. p. Imenovan je za profesorja veronauka v 7. pol. skupini na učiteljsku v Ljubljani Ljubi Janj Dokler. Premješčen je k glavni carinarnici v Ljubljani za kontrolorja 7. pol. skupine Ciril Švajger, doslej v Bosanski Brodu. Napredoval je za carskega kontrolorja 7. pol. skupine Viktor Kregar, carinik v Ljubljani.

Napredoval je v 6. pol. skupino računski preglednik mestne kontrole pri finančni direkciji v Ljubljani Davorin Trajn k.

Vremenska napoved

Zemunska: Hud mraz po vsej državi, delno oblačno vreme povsod, razen v vzhodni predelih, kjer bo po večini oblačno.

Naši kraji in ljudje

Zakladi kralja Matjaža

Legendarni junak slovenskih narodnih pesmi kralj Matjaž je bil, kakor znano ogrski kralj Korvin Spomin na tega vladarja se je zopet obudil te dni, ko se je ustanovila v Budimpešti zanimiva akcijska družba, v kateri so poleg finančnikov tudi nekateri madžarski znanstveniki. Družba si je zastavila nalogo, da dvigne z dna Dunava dve ladjici z zakladi kralja Matjaža Korvina, ki so tu pokopani že več kakor 400 let. Znano je, da so med temi zakladi velike količine zlata in srebra ter raznih umetniških predmetov, ki so tvorili največji del bogastva, katerega je zapustil zadnji vladar dinastije Hunyadov. Ta dinastija je ugasnila leta 1490 s smrtjo Matije Korvina. Na tronu je nasledil njegov sin Ljudevit II. je padel leta 1526 v bitki proti Turkom pri Mohaču.

Se živeča vdova kralja Matjaža, italijanska princeznja Beatrice, se je zbal, da kršćanske čete ne bodo dovolj močne za obrambo pred Turki in se sklenila, da reši premoženje, ki ga je zapustil kralj Matjaž. Nameravala ga je prepeljati iz gradu v Budo na dvor Ferdinanda I. na Dunaju. Dala je

naložiti tri velike ladje, ki naj bi prepele kraljevo premoženje na Dunaj. V bližini Višegrada pa je ladjo napadel neki ogrski magnat, ki je bil zaklet sovražnik Hunyadov in njegovih vazalov. Eni izmed ladij je uspešno uiti sovražniku, druge dve pa sta se s svojim mostovom vred prostovoljno potopili, da ne bi dragoceno premoženje prišlo v roke nasprotniku Hunyadovega rodu. Prav v teh dveh potopljenih ladjah je bilo največ dragocenosti. Poslej so si mnogi prizadevali, da bi dospeli do zakladov legendarnega kralja, toda dno Dunava jim nikakor ni hotelo izročiti svojega zaklada. Tako torej zakladi kralja Matjaža ležijo nad 400 let v Dunavu. Pravkar ustanovljena družba bo uporabila vsa sredstva, ki jih daje moderna tehnika, da bi ji uspelo, kar so prej zaman poskušali. Dviganje toliko časa potopljenih ladij seveda ne bo lahko in bo zahtevalo visoke stroške, vendar se delničarji budimpeštanske družbe nadejajo, da bodo v primeru uspeha dvignili iz vode ogromne dragocenosti, ki imajo poleg tega tudi neprecenljivo zgodovinsko in umetniško pomen.

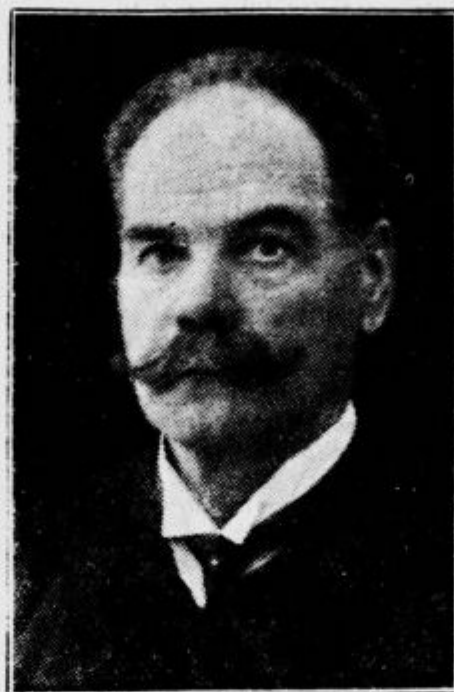
lje, brez prestanka. Ljudje postajajo za hip in gledajo tja dol rekoč, glej, Sava se vleče, že deset let se ni in bog nas reši najhujšega...

Ljubevčar †

Ce se po vijugasti Zali spustiš v dolino Idrice, se ti na desni, skoraj tik pred mestom odpre pogled v ozko dolinico, ki jo na desni čuva Zagodov vrh, na levi Gore, v ozadju, proti vzhodu pa jo zapira temna Lesetnica. Če stopiš po poti med plodnimi, valovitimi njivami, ki jim ob desni šumi med jelšjem in vrbljem skriva Ljubevčica, uzeš čez pčile četrt ure ob vznožju Lesetnice ponosen kmečki dvorec.

To je Ljubevč.

Krasen je v svoji samoti, s svojimi močnimi kostanji, vzornimi gosposkimi poslopji in ograjnim sadovnjakom! Svet,

krajevstvo zasel To je bilo gnezdo sivega orla. Kajetana Premrova pl. Premersteinova moža kakršnih le malo pomni kronika idrijske kotline in ki je zdaj, zadnji med zadnjimi, omahnil v grob Omahnil? Ne — stari hrast padel!

5. avgusta 1855 se je rodil pod Ljubevčevim streho 1880 je prevzel posestvo po očetu Frčetu in 23. februarja 1882 si je izbral za življenjsko družico Ano Smolčanovno iz St. Jošta nad Vrhniko. Zaslovel je daleč naokoli kot umen gospodar, razširil je posestvo, sezidal mlin, žago in opekarno. Slovit je bila njegova gostilna. Bil je odličen čebelar, živinorejec in sadjar. Posegel je v politiko, stal je vedno v narodno naprednih vrstah in kjer je stal on tam je to nekaj zalegal! Bil je orjusk, aidovski postav, z izrazito glavjo, z dolgimi rami. O njegovi roki pa je šel glas, da ima dvojne členke. Komur je prijateljsko stisnil roko, si je to zapomnil; gorje pa, če se je stisnila v pest! Za Idrico je bil dogodek, kadar se je pripeljal s svojimi belci ponosni Ljubevčar gospodar. V svoji lovski obleki — bil je prvi Nimrod — je bil prava podoba moči in zdrave moške lepote.

Življenje ponosnemu možu ni prizanašalo. Od petih sinov stopa danes za njegovo krsto poleg štirih hčera in sam. Kajetan, sodni starišina v Kamniku. Sin Joško je umrl v rani mladosti. Svetovna vojna je z vso okrutnostjo udarila v Ljubevčev gnezdo. Dva svoja orla je izgubil v treh dneh. Sin France je padel na ruskih poljanah. Mlajši Ivan pa je izdihnil doma. Toda tudi ta udarec ni upognil ieklene hrbtnice. Ljubevčev gospodarja. Ko pa se je leta 1933 pri ogrebanju čebel, poklicu ki ga je stari vitez tako ljubil, smrtno onesrečil, sin Stevan, mladi gospodar, je kloni silni mož. In upognjen je stal leta 1936 nad grobom svojih življenjskih družic. Ane Zmri se je v se ni ga bilo več med ljudi. Hodil je po svojih ljubih gozdovih in sadl smreke. To

— Pri zlati žili, bolečinah v križu zastolno krvotoka jeter in nezadostno izločevanje žolca, nastalih vsled zapeke se dosežilo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefovo« gorenko vodo. Bolniki radi jemljejo prečiščeno »Franz-Josefovo« gorenko vodo in jo dobro preneso tudi pri večkratnih porabi.

Ost. rez. S. br. 10474/32

Smrtne žrtve zime

Smrten padec na zledeneli poti — Zmrznil je v snegu

Krško, 13. januarja. Ostra zima, ki vlada v vsem spodnjem Posavju, je zadnje dni zahtevala kar dve smrtni žrtvi. Ko se je vračala 46-letna vdova Lukačeva Ana s sinom Ivanom po pešpoti od jutrnje, je rekla sinu naj gre pred njo, da bosta laže hodila. Kar naenkrat pa je sin Ivan slišal klic matere, in ko se je obrnil, je ta ležala na obrazu na tleh. Bila je že nezavestna, ko je prihitel k njej, in je kmalu nato umrla. Na glavi je imela več ran, kar je dalo povod za razna sumničnjenja, da ni umrla naravne smrti, temveč da gre za zahrbtni umor. Nadaljnja preiskava pa je pokazala, da ji je na zledeneli poti spodrsnilo. Padla je tako nesrečno, da je za posledicami pretresa možganov takoj nato umrla. Pokojnica zapušta pet nepreskrbljenih otrok.

Včeraj dopoldne je našel posestnikov sin Hodnik Jože iz Trške gore v tako zvanih Kodrovih Dulah v snegu zmrznjenega moškega, v katerem je spoznal posestnika iz Ravni pri Leskovcu Turšiča Alojzija. Turšič je bil v četrtek dopoldne v Krškem, kjer je na davčni upravi poravnal obrok svojega dolga. Bil je precej vinjen in kljub mrazu oblečen zelo lahko. Tožil je, da je

močno bolan. Ker je imel pri sebi še precej denarja, je skoraj gotovo še nadalje popoldne popaval po mestu ter se je šele zvečer napolnil proti domu. Na poti je gotovo opešal, sedel v snegu zaspi in zmrznil. Čudno je, da ni nihče Turšiča pogrešal, ko ga dva dni ni bilo domov. Tudi Turšič zapušta številno družino. Obema družinama izrekamo naše sožalje!

Sarajevo, 13. januarja. Tudi v Bosni je letošnja zima zahtevala že več smrtnih žrtev. V sarajevski bolnišnici je izdihnil 50-letni sarajevski kavarški natakar Salko Zenjilović, ki so ga pred nekaj dnevi našli premrlega na nekem vrtu. Čeprav so ga takoj prenesli v bolnišnico, so se zdravniki zaman trudili, da ga ohranijo. V četrtek zvečer je ves premrl prišel v neko gostilno mlad človek, ki je takoj pr. vohu padel in se onesvestil. Premrlega neznanca so gostje brž začeli drgniti nato pa je bil nezavestno prepeljan v bolnišnico. Imenuje se Mehmed Sanibegović. V okolici Sarajeva je skaj zgubljenega vola, pri tem pa tako ozebel da mu bodo v bolnišnici komaj rešili življenje.

Zimske lepote na Savi

Zagorje, 13. januarja. Že v sredo za jutrnjih ur je lahko pozoren opazovalec opazil na površini Save rekoč, zanemljiv pojav. Površina Save je postala nekam umazano temno zelena in želelo se je, da se z muko vleče po svojem koritu. Kder je stopil bliže in pozorno pogledal, je opazil fine tvorbe po dno do tri centimetre dolgih ledenih iglic, ki so plavale raztreseno ali v manjših in večjih skupinah po površini. Se bolj viden je postal pojav v četrtek. Čez noč so se namreč te iglice zbečele, spoprijele in zbečele druga vrh druge ledeneti. Toda v pravi led se niso mogle spremeniti, ker je postanek ledenih plošč zadrževalo gibanje vode. Pad pa so se proti jutru pod vplivom ostre burje, ki je vela v četrtek ves dan, pokazale na površju nepretrgane jate lažjega plovčih zaplat zvočnega ledovja, podobnega plavajočemu snegu. Na prvi pogled bi človek mislil, da so neke v zgornjem toku okolišadi ogromne množine snega, ki zdaj plove po reki. Ogled iz neposredne bližine pa poudči, da so to plasti igličaste ledu, ki se še ne more srušiti, ki pa bi takoj premrzle in se spremeni v prave ledene plošče, čim bi se strnile z drugimi in ustavile. Plasti so debele že blizu dva decimetra, zgornji del mol pa za kak centimeter iz vode, ostali del pa je pod vodo.

Leta 1929 so se v koritu nad Zagorjem te plošče tudi ustavile in Sava je premrzla od brega do brega, da si jo brez posebne nevarnosti prekoračili. Če bo trajal letošnji mraz še nadalje bomo tudi letos doživeli, da bodo hodili Polščani in dru-

gi prebivalci z drugega brega Save na ših kar po suhem. Okrog tretje ure popoldne merjena toplota Save je znašala morda petinasto stopinje nad ničlo, torej nad led čem ožračje pa 12 pod ničlo. Življenje v vodi je kakor izumrlo, nikjer ni opaziti nikakega gibanja. Celo počusti ki so se še pred nekoliko dnevi leskale na dnu, ko so se pasiplozimi ali alga vrh kamenja so neke otrpnile. Obrežje je seveda zledenelo na nekaterih mestih do štiri metre daleč proti sredi. Točnami so do dveh tretjin pokriti z ledom. Zanimivo je opazovati, kako se vleče Sava s svojim tovorom ki je videti kakor plavajoče belo cvetje ob želez demelih pliskavah, kako se smuka obnje, da tiho škrta, pri tem pa se plavajoče mase prijemljejo ledu, zmrznejo in s tem pomagajo k neizmerno počasni gradnji ledene očeje.

Mrtvo v'isto beraške veje grmovja nad vojo ali obupano štrle v zrak. Med skalovci se potika strček, drobno cvrlika in zginje v grmovju. Vrana se leno srušeti, kakor duh sede na bližnje drevo niti zakrakati se ji ne ljubi. Leteči smaragd v domac sv'iga tik nad vodo in ne ve na kateri grm naj bi se sel. kajti vse obrežje ter znijm vse prostore, kjer je unel svoja opazovališča je zasledil led. Na obrežja so primrzli splav, močno so uklenjeni v ledeni sponi. Razširana zima gosposki vzoliz hregov, le reka se vleče s svojim cvetočim ledenim vrhom počasi dalje in da

Josip Ribičič:

Moderna družinska idila

Ko je tistega večera odhajal g. svetnik iz urada, je bil tako rekoč nasrečeniš človek na svetu. V uradu so bili z njim zadovoljni in doma ga je čakala srečna in zdrava družinica.

Z ženo si je bil pridobil »zvesto srce in delavno ročico, ki je nima milijonov« in z otroki ni imel več skrbi. Naistarski, Loize, se je bil letos vpisal na pravno fakulteto. Lani se je bil srečno pretil do mature. Instrukcije, znanja pri profesorjih, intervencije po znanih in prišteljih, vse to ga je pririlo do velike mature, ne da bi mu bilo treba ponavljati kak razred. Zdal šteje komaj osemnaest let in je že cel mladenci s prvim mahom pod nosom.

Srednji, šestnaestletni Marian, se je posvetil mehaniki, ki ga je vedno veselila, saj je v svoji dobi dobil polnopravne varovalke in vsa stikala na hiši. Ko konča vate-niško dobo, ga pošlje oče na kakšno inženjersko strokovno šolo, da se spopada in specializira. Specializira menika pri nas. Če bo pameten, bo z dvajsetimi leti samostojen.

Najmlajša, Suzana, šteje petnaest let. Razvija se v čedno dekle. Če bo v tem temnu napredovala, se bo kar na lemem oca-sil kak dober ženin in jo odvedel še pred veliko maturo.

Gospodu svetniku je postalo kar tonlo ob teh mislih. Veselo razmislil je, prestonil pravo svojo skromno hišo. Ko mladost v mladih letih se je pomenil po stenočih naenkrat, domalo pa duš pomenil hitro zadržal in v se splošno bledel. To odzvanjalo ni le ob tleh in predstavi in odprti vrata v kuhinjo, kjer ga je oblačilo pričakovala družinica.

Vsi, razen Ljuzeta, so bili zbrani v kuh-

nji. A nihče mu ni odpravil, žena je sedela za mizo nenamerno ko Lotova žena. Imela je zatele oči od tika. Suzana je gledala v tla in je obloško slišala glavo. Le Marian se je na vsa usta rekel in iskal z nogami svetnik dovelj pod mizo.

Nedolgočasen nemir je planil v gospoda svetnika:

»Kaj na je?«

Nihče ni odgovoril. Ženin obraz je še bolj okamenel. Suzana je še globlje sklonila glavo in Marian je še odtrane pokazal zobe.

»Govorite vendar!« je gospod svetnik zaropotal s stolum in zvalila sedel za mizo »Loizeta je zdaj dahnila žena.

»Kaj je z Loizetom?« izbuli gospod svetnik oči.

»Kaj jaz vem?« zatekla žena. »V svoji sobi je. Pa je pri njej o moj Bog...«

»Zloda, vendar, govorite!« se razburil gospod svetnik. »Kaj je z Loizetom?« Kdo je pri njej?«

»Bodoča svakinja!« priskočil Marian vsem na pomoč in se prav na široko zarežal. Gospodu svetniku femlje spno:

»Kaj, kako? Bodoča svakinja? Kakšna bodoča svakinja? Odkod to veš, ti smrka-vec?«

»Saj mi jo je sam predstavil! se brani Marian. »To je tvoja bodoča svakinja, je delal. Pa mi je ona dala roko in rekla: Me veselil! Ime mi je Rozamunda!«

»Zdal mi je na teca dovolj! zarežal se gospod svetnik in se obrne do žene: »Kaj je na stvari?«

In žena pove: proti večeru je prišla, brhka in mlada, in vprašala po Loizetu. Baje je juristka. Fant jo je odvedel v svo-

bo za vnuke!« je dejal ko sva ga s stricem obiskala v njegovi samoti.

Padel je stari hrast. Zadnji med zadnjimi. Danes, ko ga polagajo v grob, predem tko misel, da bo gorje narodu, ako se ljudje ne prekalé, ako se nam ženske ne rade, ki se jim iz bokov izvijejo zopet možje takega kova, kakršnega je bil stari Ljubevčar!

N. P.

Dora Zupaničeva †

Cinomej, 12. januarja. V snežnobe odejo gibeljskega pokopališča se je odprl črn grob, ki je sprejel vase izmučeno truplo matere mučenice. Malokdo je vedel za tiho in zgočo bolečino družine gazde Jure Zupaniča, ki je sam omahnil lanko pomlad med mladim zelenjem belih brez v gibeljski lozi. Neutolažljivo plakajo sedaj hčerke sirotice za očetom, materjo in bratcem Dušanom, nad katerim je zamahnila smrt svojo koso, ko mu je komaj dvojje pomlad brstelo mlado življenje.

Gazda Jure si je pripeljal lepo, mlado nevesto tam od solčnih hrvatskih Rosopajnikov. Oživel je bogati dom starih slobodnjakov Zupaničev-Draganičakov in iz stare junaške krvi so pričakovali novo kri, nov rod.

»Švarki Jure je dobil sina,« je šla vesela novica od ust do ust in sreča se je naselila v gazdinem domu. V njegovih očeh smo videli srečo in ponos. Komaj je mali shodil, že mu je izbral konja, ki ga bo Dušan zajahal. Pa prišlo je drugače. Epidemija, ki je pobirala deco po Beli Krajini ni prizanesla Juretovi in Dorini sreci. Mal: je umrl. Z njim je legla sreča mlade družine v ra-

Razstava sokolskega tiska v Krškem

Prirjena je prav okusno in zasluži vso pozornost

Krško, 10. januarja. Krško sokolsko društvo nam je v letošnji poslovni dobi pripravilo že drugi važen kulturni dogodek. Poleg otvoritve sokolske knjižnice in čitalnice je priredilo v nedeljo razstavo sokolske knjige in tiska, ki traja ves ta teden. Razstava je prirjena v Sokolskem domu, v društveni čitalnici, ter je odprta vsak dan od 16. ure dalje. Namen razstave je pokazati ves naš sokolski tisk od prvih početkov do današnjih dni. To je društvu tudi uspelo in upajmo, da bo razstava v celoti uspela in tudi doseгла svoj namen. Vendar pa sem pogrešal na razstavi vsaj skromen zvezek knjig iz češke poljske in bolgarske teovadne literature, ki bi pokazal, da smo še mnogo zaostali zlasti za Čehi.

Na desni strani dvorane je predločen razvoj »Slovenskega Sokola« do današnjega »Sokolskega Glasnika«. Žal, da oba nista kompetna, poleg se košatijo spomenice sokolskih društev dravskega zbora, le spomenice domačega društva ni med njimi čeprav je pred kratkim slavilo že 30letnico. Društvo ob 25letnici: kakor ob 30letnici ni izdalo spomenice. Z nekaj glasniki je zastopana tudi zagrebška župa, ki se spadalno krško sokolsko društvo še pod župo Zagreb: to je prehod k celjskemu župnemu vestniku n nadalje k poljski »Sokolski« volji. Močno se pogreša mariborska župa, ki je v vsej razstavi zastopana menda s samo domno stvarima. Posebno pa se pogrešajo številna Pivkova dela.

Že 14 let traja borba za javorniški most

Leta 1926. je narasla Sava odnesla most, ki je vezal občino Koroško Belo z občino Gorjani in okolico. Bila je to edina zveza za vozni promet od Lesc do Jesenic. Ob-ljubilo se nam je takrat in potem zlasti pred vsakokratnimi volitvami, da se bo most spet zgradil, a vse obljube so ostale neizpolnjene.

Namesto mostu je zdaj zasnila brv, ki jo je delavstvo s pomočjo občin samo postalo. Ob vsakem večjem deževju gledajo prizadeti s strahom, kdaj jim bo narasla Sava odnesla še to edino zvezo. Če se to zgodi, bo med drugimi zelo prizadeto preko 300 delavcev, ki dnevno uporabljajo to orv.

Leta 1937. je občina Koroška Bela izvršila šteje ljudi, ki so šli preko brvi v enem dnevu od 5. do 23. ure. Naštela jih je 957, čeprav je bil celo deževen dan. Poleg tega se je ugotovilo, da se je petlato preko Jesenic 35 voz, ki bi drugače šli preko omejenega mostu. Od leta 1937 se je stanje še izmremnilo in bi danes šteje dalo preko 1000 ljudi dnevno in okrog 50 voz.

Zaradi manjkajočega mostu čez reko Sava se se prinele že smrtne nesreče in ne-

prostovoljne kopeli. Da avtomobilisti zgreše pot, je na dnevnem redu.

Ta most bi bil izredno važen tudi za tujski promet. Ne pretiravamo, da bi v sezonskih dnevih tujski promet celo nadkriljeval krajevnega, saj je to edina najkrajša zveza Gorenje Savske doline z Bledom in okolico. Zdal je bil promet usmerjen preko Jesenic, a je zavoljo slabe poti prepovedan in zaradi preozkega in prenizkega železniškega podvoza za večja vozila nemogoč.

Za ponovno postavitev mostu se je storilo že vse mogoče. Poleg prošnji predstavnikov ljudstva se je v letu 1937. poslala spomenica banovinskemu svetu s 1870 podpisli. Ker s tem še ni bilo rešeno pereče vprašanje, se je pozneje zglasila pri g. banu deputacija, da mu ponovno obrazloži upravičene zahteve ljudstva. Hkratu se je obrnila za pomoč k pristojnemu vojaškemu oblastvu.

Ako upoštevamo davčno obremenitev kraja, vidimo, da ljudstvo, ki plača letno čez štiri milijone dinarjev davka, in nad en milijon v bednostni fond, lahko zahteva, naj se mu vrne vsaj majhen del tega, kar plača, za napravo mostu.

metna mati bi že morala vedeti, kaj naj stori v takih primerih!.

In je v kuhinji nastala grobna tišina. Mati je ihtela, Suzana je gledala v tla, Marjan je nekam mežikal in se prav široko režal. Le težki koraki gospoda svetnika so votlo odmevali od sten.

Nenadno zakričljivo vrata neke v stanovanju. Vsem zastane dih in vse oči se upro v kuhinjska vrata. Nekdo hodi po predsobi. Vedno bliže prihaja. Gospod svetnik se ustavi sredi kuhinje, prekriža roke na hrstu in strmi v vrata. Mati si s predpasnikom obriše solze, Suzana izbull oči in še Marjan se zresni.

Sredi tišine se vrata hrupno odpro. V odprtini se prikaže nadebudni Loize. Samozvestno pogleda po vrsti vse družinske člane in de:

»Dva čaja, prosim!«

In zaore vrata. Vsi še vedno strme v vrata. Pa se še enkrat odpro. Tonot prav malo. Komaj za šranje. Toliko, da se lahko še čuje Loizetov bariton:

»Pa z rumom!«

Po predsobi odmeva oddaljuječi se koraki, neke se vrata odpro in zapro in stanovanje se zavije v tišino.

Prvi se zave gospod svetnik. Z obema rokama se prime za glavo in zdirlja proti vratom. Komaj da ga žena še vjame za suknjice:

»Za božjo voljo, kaj nameravaš?«

»Nič!« odgovori gospod svetnik. »Na važno sejo moram! Kar sami večerjajte! In že oddirja iz stanovanja.

V kuhinji je spet tišina. Marjan suva sestro pod mizo, Suzana pa teza ne čuti — nekam v daljo so se ji zamagile oči.

Mati si še enkrat obriše solze, nato pa velli:

»Suzana, potišči rum!«

In se približa štedilniku, da skuha čaj.

Baletni par Kürbos-Litvino-va na Slovanskem večeru

Zelo redki so naši baletni mojstri, ki so si stekli na mednarodnem umetniškem forumu priznanje in slavo. Eden izmed takih je plesalec v klasičnem baletu g. Kürbos, ki je svoj visoko razviti talent pokazal že v mladih letih. Njegova umetniška pot ga je vodila v Pariz, odkoder se je napotil s slavnim ruskim baletom Balet russe de Monte Carlo v Ameriko in Afriko. V Parizu se je seznanil s svojo soprogo g. Litvino-vo, s katero je nastopal na raznih pozorišjih v Franciji, Nemčiji, Italiji in drugod.

Leto njih posetniki Slovanskega večera bodo videli ta par izvajati odlično natrudnana plesa, s katerima sta se oba mojstra predstavila amerškemu občinstvu.

Gospodarstvo

Pred uvedbo bencinskih kart

V oddelku za tekoča goriva pri upravi monopolov je osebje v zadnjih dneh zaposleno s izstavljanjem bencinskih kart, na podlagi katerih bodo motorna vozila v vsej državi dobivala točno določene količine bencinske mešanice za poljubno uporabo. Kakor je znano, so morali lastniki motornih vozil po prvi bencinski naredbi posebej prijaviti svoja motorna vozila. Oddelke za tekoča goriva je doslej prejel okrog 20.000 takih prijav, pri čemer niso upoštevane prijave iz banovine Hrvatske. Že v uredbi o omejitvi potrošnje bencina je predvideno, da se izdajo bencinske karte. Poslednja strokovna komisija je med tem določila količine bencina, ki naj jih na podlagi karte dobe lastniki posameznih motornih vozil glede na prostornino cilindra na potrošnjo tekočega goriva na vsake 100 km. kakor tudi glede uporabe vozila. V komisiji so bili zastopani poleg inženjerjev oddelka za tekoča goriva tudi strokovnjaki vojnega ministrstva in predstavniki prometnega oddelka uprave mesta Beograda.

Kategoriziranje motornih vozil

Komisija je proučila predložene prijave lastnikov motornih vozil in določila podatke, ki so jih navedli v teh prijavah. Na osnovi teh podatkov je odločila, da se vsa vozila kategorizirajo in se uvrstijo v tri glavne kategorije: 1) osebni in potniški avtomobili, 2) tovorni avtomobili, 3) motocikli. Pri tem so avtomobili, navedeni obratujejo na kratkih ali dolгих progah, izločeni in so uvrščeni v posebno kategorijo.

Potniški avtomobili

Potniške avtomobile je komisija razvrstila v štiri skupine, po prostornini cilindra in po potrošnji bencina na 100 km, vsake te skupine pa je razdelila v tri podskupine po vrsti uporabe vozila, tako da je vsega 12 podskupin.

V prvo podskupino spadajo avtomobili, v drugo poslovni avtomobili I. razreda in v tretjo poslovni avtomobili II. razreda. Razvrstitev v posamezne podskupine po vrsti uporabe vozila je izvršena po določenih kriterijih. Tako spadajo v skupno poslovni avtomobili I. razreda avtomobili, ki jih je avtomobil neobhodno potreben za izvajanje dnevnih poslov. V podskupino poslovni avtomobili drugega razreda pa so uvrščeni avtomobili onih lastnikov, ki uporabljajo vozila bolj zaradi sporta.

Tovorni avtomobili

Na isti način so razdeljeni v skupine in podskupine tovorni avtomobili, po prostornini cilindra in po potrošnji goriva na 100 km v štiri skupine, vsake od teh skupin pa se deli v dve podskupini po vrsti uporabe. V prvo podskupino spadajo tovorni avtomobili, ki jih je avtomobil neobhodno potreben za izvajanje dnevnih poslov, v drugo pa ostali tovorni avtomobili.

Motocikli

Tudi motocikli so razvrščeni po prostornini cilindra in po potrošnji bencina v dve skupini, vsake skupina pa po vrsti uporabe v dve podskupini. V prvo podskupino spadajo poslovni motocikli I. razreda, v drugo pa poslovni motocikli II. razreda.

Vsega imamo torej 12 podskupin za potniške avtomobile, 8 podskupin za tovorne avtomobile in 4 podskupine za motocikle. Za vsako teh podskupin je dovoljena določena količina bencina.

Avtobusi

Kakor rečeno so avtobusi izločeni in so razvrščeni v štiri kategorije po mesečni potrošnji bencina. Za uvrstitev v skupine je merodajno, ali obratujejo avtobusi na kratkih progah ali dolгих progah, ali obratujejo na progah, ki so konkurenčne državnim železnicam, odnosno ali vozijo v ravnini ali v hribovitim terenu.

Bencinske karte

Motorna vozila so, kakor rečeno brez avtomobilov, razvrščena v 24 podskupin, in je za vsako podskupino določena posebna oblika bencinske karte. Vsaka bencinska karta, ki jo bo dobil lastnik motornega vozila, ima 48 kuponov, za vsak mesec po 4 kupone. Vsak kupon velja za en nakup bencinske mešanice, in sicer prvi kupon istega meseca za nakup v času od 1. do 7. dne v mesecu, drugi kupon za nakup od 8. do 15., tretji od 16. do 23. in četrti od 24. do 31. dne v mesecu. Skupina je na karti označena z velikimi črkami in na vsakem kuponu. Tako so bencinske karte za potniške avtomobile označene s črkami A B C D, ki ustrezajo štirim skupinam potniških avtomobilov. Po kategorijah pa se ločijo karte v barvi.

Začasna naredba upravnika policije

Upravnik policije v Ljubljani je izdal naredbo o začasni ureditvi prodaje bencina in nafte na področju uprave policije v Ljubljani, ki se glasi:

Na osnovi člena 66. in 67. zakona o notranji upravi predpisujem glede na pomanjkanje tekočih goriv za področje uprave policije v Ljubljani do nadaljnjega naslednje omejitve v prodaji bencina in nafte.

1. Prodaja bencina in nafte potrošnikom je dovoljena le na podlagi nakaznice, ki jih izdaja uprava policije v Ljubljani.

2. Uprava policije izdaja začasne nakaznice za dobavo bencina ali nafte na pismeno prošnjo interesentov in po izkazani potrebi, upoštevajoč prvenstvo interesenta, ki rabijo tekoča goriva za izvajanje svoje obrti, če je ta obrt njihova edina in glavni zaslužek.

3. Prekupčevanje s tekočimi gorivi med potrošniki je zabranjeno.

4. Proti odločbam uprave policije je dovoljena v roku 3 dni pritožba na kr. banko upravo v Ljubljani.

5. Kršitve te naredbe se kaznujejo po čl. 69 zakona o notr. upravi z denarno kaznijo od 10 do 500 din, ob neplačilu denarne kazni v določenem roku pa z zaplato 1 do 10 dni.

6. Naredba stopi v veljavo dne 15. I. 1940. in velja do nadaljnjega.

Ljubljana, dne 12. januarja 1940.
Upravnik policije:
Dr. Hacin s. r.

Ugodnejši razvoj državnih financ v novembru

Poročali smo že, da so državni dohodki v prvih dveh vojnih mesecih, to je v septembru in oktobru, s precej zaostajali za dohodki iz ustrezajočih dveh mesecih prejšnjega leta. Tako so bili v septembru in oktobru vsi državni dohodki za 114,4 milijona din manjši nego v istih dveh mesecih lanskega leta, medtem so se izdatki povečali za 269,1 milijona din.

Sedaj objavlja finančno ministarstvo v »Službenih novinah« še številke za november, ki kažejo ugodnejšo sliko. V novembru so bili državni izdatki za 6,1 milijona din manjši nego v istem mesecu lanskega leta, dohodki pa so bili za 106,9 milijona din večji nego v lanskem novembru.

Donos davkov

Donos neposrednih davkov je znašal v novembru 378,9 milijona din, to je za 71,9 milijona din ali za 19% več nego v lanskem novembru. Na trošarinah je država

pobrila 100,5 milijona din (za 13,1 milijona din več), na takсах pa 110,3 milijona din (za 5,7 milijona din več). Manjši pa so bili dohodki državnih monopolov, ki so znašali 187,7 milijona din (za 17,3 milijona manj) in carinski dohodki, ki so dosegli 76,3 milijona din (za 1,2 milijona manj).

Dohodki državnih podjetij

Tudi dohodki državnih podjetij so bili v novembru deloma precej večji nego v lanskem novembru. Tako so znašali dohodki železnice 281,0 milijona din (za 40,7 milijona din več); dohodki pošte, telegrafa in telefona so dosegli 42,3 milijona din (za 5,9 milijona din več) in dohodki državne rečne plovbe 6,0 milijona din (za 1,7 milijona več). Manjši pa so bili dohodki državnih gozdov, ki so dosegli le 7,4 milijona din (5,6 milijona manj) in dohodki državnih rudnikov, ki so izkazani v višini 18,6 milijona din (za 0,6 milijona manj).

Promet ljubljanske borze

Ljubljanska borza za blago in vrednote objavlja podatke o prometu, doseženem v preteklem letu. Iz teh podatkov je razvidno, da se je promet ljubljanske borze v lanskem letu precej povečal. Skupni zaključki v deviznem prometu so dosegli 516,5 milijona din nasproti 395 milijonom din v letu 1938, 376 milijonom v letu 1937 in 240 milijonom v letu 1936. Lanski devizni promet je bil torej za 122 milijonov din večji nego v prejšnjem letu in še enkrat večji nego leta 1936. Največ prometa je bilo v nemških markah, namreč za 322 milijonov (prejšnje leto 175), v avstrijskih funtih 148 milijonov (140), v dolarih 32 milijonov (24) in v švicarskih frankih 8 milijonov (16). Nazadnje je predvsem promet v švicarskih frankih, med ostalimi devizami tudi v holandskih guldinirih. Povečanje prometa v markah je deloma pripisati okoliščinam, da nudi sedaj Prizad svoje marke tudi preko ljubljanske borze.

Promet v efektivih se je prav tako povečal, in sicer na 47 milijonov din, medtem ko je v prejšnjem letu znašal le 0,8 milijona din.

Promet razrednih in lastniški deli povečanje zaposlenosti. Višinski je bil 1814 tisoč, to je za 661 več nego v prejšnjem letu, vključno z zaposlenimi na se je delovali od 39 na 59 milijona din. Na novčane posojila borzarske razrednice je deloma pripisati povečanju prometa, ki se je deloma deloma na obsevanje, da so se švicarski franki počasi začeli vračati v ljubljanske borzorne razrednice.

Manjši promet zagrebske borze

Zagrebska borza je lani zabeležila nekoliko manjši promet. Izvani in valutni promet je dosegel le 1566 milijonov nasproti 1670 in 1777 milijonov v prejšnjih dveh

bi strokovno raspravljati o vseh vprašanih v zvezi z oskrbo surovin. Sedaj poročajo iz Beograda, da je trgovski minister izdal odlok, s katerim se ustanovlja ta odbor. Poleg predstavnikov trgovskega, vojnega in finančnega ministrstva so v odboru predstavniki Narodne banke, banke oblasti banovine Hrvatske in predstavniki posameznih panog tekstilne industrije. Prva seja tega odbora bo v prihodnjih dneh in jo bo sklical trgovski minister.

Obtok bankovcev se je le malo skrčil

Naš obtok bankovcev se je ob koncu decembra povečal za skoro 407 milijonov din, najnovejši izkaz od 8. januarja pa zaznamuje le neznatno zmanjšanje obtoka od 9697,9 na 9679,6 milijona din (lani 7685,9). Obveznosti na pokaz so ob enem narasle za 212,5 na 1930,7 (lani 1286,5), med tem obveznostmi na pokaz je dobljeno glavne državne blagajne naraslo za 48,2 na 100,7 milijona din, privatni zbirni računi so se povečali za 87,1 na 986,1 milijona din, razni računi pa na 77,3 na 843,8 milijona din.

Na strani aktiv se je zlata podlaga za malenkost povečala na 1988,6 milijona din (lani 1910,4) v stvarni vrednosti 3181,9 mil. din. Devize, ki se ne vtejejo v podlago so znova nekoliko narasle, in sicer za 8,3 na 739,3 milijona din (lani 609,5). Mrežna in lombardna posojila, ki so v zadnjih dveh mesecih preteklega leta od najvišjega stanja nazadnje za 350 milijonov, so se ponovno skrčila za 129,9 milijona din in so znašala 8, t. m. le še 2093,4 milij. din (lani 1747,0). Znova pa se je povečala postavka eskontiranih bonov za narodno obrambo za 294 na 852 milijonov, med tem ko je znesek prevzetih blagajniških zapisov za narodno obrambo ostal na nespremenjeni višini 234,1 milijona din. Skupaj so torej eskontirani boni za narodno obrambo in blagajniški zapisi za narodno obrambo dosegli vsoto 1686 milijonov.

Glede na stvarno vrednost zlata podlage v višini 3181,9 milijona din je 8, t. m. znašalo kritje obtoka bankovcev in obveznosti na pokaz 27,40%.

Gibanje klirinških računov v inozemstvu

Najnovejši izkaz Narodne banke o gibanju klirinških računov v inozemstvu zaznamuje v prvi četrtini januarja malenkostno povečanje naših klirinških terjatev v Nemčiji, in sicer za 0,28 na 7,94 milijona mark, medtem ko se je naših klirinških terjatev v češkoslovaškem protektoratu ob t. m. zmanjšalo namreč od 48,2 na 30,6 milijona Kč. Saldo naših terjatev v rednem klirinu z Belgijo, ki je v zadnjem času precej porastel, pa se je sedaj dvignil od 0,29 na 1,12 milijona din.

Med posrednimi klirinški izkazuje klirinški račun z Italijo ponovno občutno zmanjšanje našega klirinškega dolga, in sicer za 9,2 na 58,8 milijona din. Tudi naš klirinški dolg v Madžarski je nazadnje za 0,3 na 33,9 milijona din in naš klirinški d. l. v Rumuniji za 1,2 na 23,8 milijona din. Povečal pa se je naš klirinški dolg v Turčiji za 0,27 na 5,03 milijona din in naš klirinški dolg s Slovaško za 0,2 na 1,0 milijona din.

Gospodarske vesti

Tudi v decembru smo imeli visoko aktivno trgovinsko bilanco. Kakor je znano, je bila naša trgovinska bilanca v novembru visoko aktivna in je znašala izvozni presežek 254 milijonov din. Opozorili smo že, da to ni razveseljiv pojav, ker je prišlo do te visoke aktivnosti predvsem zaradi skrajnega uvoza nujno potrebnih surovin. Podatki za december sicer še niso končno urejeni, vendar poročajo iz Beograda, da bo po sedaj znanih globalnih številkah tudi statistika za december pokazala visoko aktivnost, in sicer v višini okrog 150 milijonov din. Iz česar se da sklepati, da je bil tudi v decembru naš izvoz razmeroma slab. Do konca novembra je celotna trgovinska bilanca pokazala aktivni presežek 435 milijonov din, n. b. torej bilanca za vse preteklo leto zaznamovala aktivnost v višini preko pol milijarde din.

Sočelovanje hrvatskih zbornic na vsedržavni konferenci zbornic v Ljubljani. Že od lanskega leta ne sodelujejo hrvatske zbornice na vsedržavnih konferencah gospodarskih zbornic. Za konferenco trgovinsko-industrijskih zbornic, ki bo 17. t. m. v Ljubljani, pa je napovedano zopet sodelovanje hrvatskih zbornic. Kakor sedaj poročajo iz Zagreba, bodo imeli gospodarske zbornice s področja banovine Hrvatske v ponedeljek 15. t. m. v Zagrebu konferenco, na kateri bodo raspravljale o najnovejšem zakonih, uredbah in pravilnikih gospodarskega značaja, ki so bili izdani brez zaščitnega zbornic. Na dnevnem redu te konference je tudi načelna rasprava o vprašanju sodelovanja hrvatskih gospodarskih zbornic na vsedržavnih konferencah zbornic in o vprašanju vzpostavitve odnosa med hrvatskimi gospodarskimi zbornicami ter Centralo industrijskih korporacij v Beogradu.

Trgovci in nove davčne uredbе. Zveza trgovskih združenj v Beogradu je imela te dni plenarno sejo, ki se je petala z vprašanjem novih davčnih uredb. Na seji je bila izražena bojazan, da bodo nove predpisi hudo zadeli trgovce. Zaukrat je bilo sklenjeno, da bo zveza trgovskih združenj poslala na rezultate konference zbornic, ki bo 17. t. m. v Ljubljani, n. b. nato napravila potrebne korake v zaščito trgovskega stanu v skladu s zbornicami.

Uvoz premoga iz Bolgarije. Iz Beograda poročajo, da je bil med jugoslovansko in bolgarsko vlado dosežen sporazum o dobavi premoga iz Bolgarije. Po tem sporazumu bodo jugoslovanske državne železnice dobile 11.000 vagonov premoga iz bolgarskega državnega rudnika v Perniku.

Za dražbo krzna, ki bo v Ljubljani na vselejmu 22. t. m., je močno zanimanje tudi v inozemstvu in je pričakovati dovolj kupecov. Pošiljke krzna prihajajo iz vseh predelov države, mnogo slovenskih lovcev pa oddaja svoj letošnji plemeniti pridelek kar osebno v pisarni na vselejmu. Vse blago bodo strokovnjaki pregledali in prebrali. Kdor ima še krzno doma, naj ga nemudoma pošlje na naslov »Divja koža«, Ljubljana-Velešje.

V likvidacije sta prešli naslednji tvrdki: Fenix, tovarna gornjih delov za čevlje, družba z o. z. v Celju, in Prodanje društvo proizvajalcev tvornice Zlatogor, družba z o. z. v Mariboru.

Borze

Devize

Curib. Beograd 10, Paris 10, London 17,65, New York 44,90, Bruselj 75,15, Milan 22,50, Amsterdam 238,37, Stockholm 106,15, Oslo 101,32, København 86,0750, Sofija 5,30, Budimpešta 79.

Blagovna tržišča

Zito

+ Chicago, 13. januarja. Začetni tečaj: pšenica: za maj 98,75, za julij 93,50, za sept. 96,125; koruza: za maj 67,375, za sept. 58.

V severni Kareliji

Iz spominov jugoslovanskega dobrovoljca

Karelska in finska imena so za naše uho in za naš jezik enako težka. Razumemo jih in izgovorimo jih lahko šele v oblikah, ki so jih Rusi nekoliko prisposobili slovenski izgovorjavi. Če pogledamo na zemljevid, nahajamo na finski strani silno množico krajev, ki se končujejo na -järvi, na karelski stran pa zopet istotako krajevni imeni s končnico -ozero. Oboje pomeni po naše jezero in si iz te podrobnosti človek lahko napravi predstavlo, koliko jezer je v tej polnočni deželi.

Med Finci in Kareliji, ki so si po jeziku in krvi zelo sorodni, so vendar velike razlike. Kareliji niso nikoli spadali politično k Finski, niso bili nikoli pod švedsko, marveč so živeli v ozkih stikih z Rusi še iz časov, ko je »Gospodin Veliki Novgorod« tako se je ponosno nazivala novgorodska republika — neomejeno gospodari na polotoku Koje. Finci so evangeličarji, doim so Kareliji dobili krščanstvo od sv. Sofije, zaščitnice Novgoroda, in so od pradedov dobili pravoslavje. Današnja ruska Karelija je samo v svojem južnem delu naseljena s Kareliji, doim so v ostalih predelih seveda Rusi, naseljeni Rusi; mesta in večje naselbine so ruske. Počezna, najsevernejši del Finske, je šele l. 1919 prišla pod politično oblast Hérnikov. Sovjeti so jo zamenjali za otok Utö, ki naj bi tvoril zaščito Leningrada z morske strani. Maršal Mannerheim je takrat zasedel Pečengo, otoka Utö pa pozneje ni hotel izročiti sovjedom.

Severna tretjina Karelije leži nad polarnim krogom in ima zato pol leta noč, pol leta dan. Jezera in močvirja pokrivajo precejni del dežele, ki je vsa precejšnja s rekami. Gozdovi, kjer prevladujejo jelka, breza, in severni borovci, so prostani in dajejo izvrstne les. Po sto let staro deblje je še vedno tako tanko, da ga ohrežeš z danima. Zaradi dolgih zim in kratkih sončnih poletij rastejo drevesa silno počasi. Pokrajina je divja in neoposredna, ter skoro ni naseljena. Hodiš lahko po cele dneve, ne da našliš na kakšno naselje.

V to čudno in čudovito deželo me je zanesla usoda ob koncu svetovne vojne. Bilo nas je 3000 mož, ki so nas poslali da čuvamo murmansko železnico od prometnega žilo, ki je vezala Rusijo neposredno z zapadom. Takrat se je carski general Mannerheim s pomočjo nemških čet pod generalom von der Goltz iz Finske sem bočil proti boljševikom. Nemci so namenili ustanoviti finsko kraljevino s heneralom priimem na prestolu. Zmurske finkonemške čete so poročale železnico in zavezniški so hoteli, da jo zaščitijo.

Ob tej priložnosti sem preživel šest mesecev s kratko prekinitvijo treh tednov, ko sem moral po službenem potu iz Kandalakše v Arhangelsk. Vojnih dogodkov ves ta čas ni bilo in živeli smo veselo z življenja in čudni severni deželi. Že na nas je vznešeno nepretrgan dan živeli so nam bili nanet in marmeladno ni mogel spati. Imel sem nemareč obitek nenapravnega solnčnega mraza. Druga strahotava podlaga v tej pokrajini so bili gosti oblaki komarjev, ki so nas mučili do ohupa. Komarčki sem šel, sem moral imeti večno, da sem se otel, pa sem bil vključni temu ves onkraj. Veliko zabave nam je nudil ribolov, ki je v teh krajih hvalen in lahak. V uspešnem potovanju se je kar trilo naših prijateljev, ki so bile lani izjemno k naši vsakdanji vajetici hvali.

Naših 3000 mož je bilo porazmerenih vseh vse t. m. od samoga Porta Romanova, ki ga je bil krajevni svetovnoimenovni v Murmansk. Proga je dolga preko 1000 km in je zelo vojnih ujetnikov, lahko bi se reklo, da stoji njena temelji na njih kosteh, saj jih je v teh močvirjih, vodenih kamenitih in sončnih pustih nastilo življenje okoli 70.000 — na večini Slovanov iz Avstrije. Luka v Murmanskem kakor znano, n'koli ne zamrzne, dasi leži ob samem ledenem morju. Stanovila smo v udobnih in prostornih ruskih voznih in se vozili na progi, kakor je pri zahtevah potreba. O našem času smo se vozili s čolni, ribarili in se konali v jezernih, ki pa so samo v zimskih tednih nastali tola do 18 stopenj. Kak mater globoke je voda tudi politi mrazu in za kopel nemogoča.

Iz Kandalakše sem avstrijska maza napravil deset dni t. m. iz Ljubljane, ki je bil potovanje do Finske mete čule so se vesti da hodovali Finci namnati murmansko progo in kar avstrijski hidronimi niso mogli napraviti zopetne nakladine smo morali poiskati izvidnice. Imel sem 18 mož, opremljenih z vsem potrebnim. Šli smo do Imandarskega jezera, ki je 100 km dolgo in pomekno do 18 km široko. Tu smo se vkrcali na parnike, ki nas je pripeljal na zapadni breg. Nato smo po karti hodili skozi gozdove, ob rekah in potokih večno proti zapadu, ob silno t'hi in pravi pokrajini. Ves čas nismo srečali niti deset ljudi, razen ribčev, ki so se zaradi lova oddaljili od večjih naselij in ki so bili silno varali rekega priroda. Ti severni gozdovi so čudno tih in prazni. Niti ptice niti četrtenopre živali ne srečava v njih. Edine živali so ribe v vodi in oblaki komarjev v zraku. Naseljene imajo severne jelene, ki jim služijo pot v mrežna živila. Na sovražnika nismo našli in po desetih dneh napornega pohoda smo se vrnili v Ohtakando, kakih 60 km severno od Kandalakše.

Enoličnost bivanja ob železnici nam je prekinilo dobrodošlo povelje, da se naj vsi zberemo v Murmansku, od koder so posamezni transporti še odhajali proti zapadu. Samotna luka ob Ledenem morju se je izpremenila v mednarodni Babilon. Poleg Rusov obeh sovražnih barv, bele in rdeče, so bili tu Angleži, pomožniki in kogn vojske, takisto Francozi, pa naš jugoslovanski odred, če o en polk italijanske paho-te je bil v Murmansku. V mestu je vladal sovjet, ki pa je seveda moral računati z danim položajem. Mi Jugoslaveni smo si uredili življenje po svoje. Ko smo se vajah utrujeni vračali v taborišče, nas je

Ne samo kot zdravilna voda temveč tudi za mešanje z vinom in sadnimi soki je Rogaska Tempel mineralna voda odlična. Tudi tako pomešana pospešuje ugodno delovanje prebavnih organov.

že dočakal tovariš Makso Kobler z domačimi palačinkami, ki so jih zelo čislali tudi naši pložnostni gostje drugih narodov. Tovariš Tolazzi je sestavil pevski zbor in ker nismo imeli notnega materiala, je partituro za vse glasove sestavil sam po spominu in s pomočjo kitare, edinega instrumenta, ki mu je bil na razpolago. Naša pesem se je krepko razlegla na bregovih Ledenega morja in zlasti Angleži se n' mogli načuditi krasoti naših melodij.

Angleški inštruktorji so nas učili ravnanja z novimi strojnimi. Med inštruktorji je bil mojster letni major, ki je z avtomobilom očmi sestavil in razstavil strojno ter odstavil vsako napako. Bilo bi kar lepo, da n' bilo čudno dolgega dneva, ki nam je jemal spornje in rojev komarjev, ki so nam grenili življenje. Večkrat sem tiste ure, ki naj bi bila noč, predremal ob ognju borce, ki se dimom in našim živalskim mušicami delal smo izlete v okolico, ki pa je kaj žalostna. Gozdovi so redki, dreve prilitkavo. Pomagal mi za zabavo ribičem, vlačil mreže za izpremembo smo bili pa povzeli zdej k Francosom ali k Angležem, ali na rusko kržarko Askolde. Dobro tovarstvo se je razvilo na Murmanski obali. Bil sem vesel in žilosten, ki je naposled prišla vrsta na nas da smo se vkrcali in odšli na zapad, kjer je že dozoreval prekrat, ki nam je prinesel mir. Bil smo še na krovu ko smo čul veselo novico, da je konec skoro petletne vojne.

Murman

GLAVNA KOLEKTURA DRŽAVNE RAZREDNE LOŽIŠE

»VRELEC SREČE«

ALOJZIJ PLANINŠEK,

LJUBLJANA — BEETHOVNOVA 14,

objavlja izd. zbiranje z dne 13. januarja,

IV. razreda 39. kola.

Premijo din 505.000 je zalela št. 13773

DIN 200.000. — je zalela št. 18386,

DIN 100.000. — je zalela št. 82215,

DIN 60.000. — je zalela št. 65029,

DIN 50.000. — je zalela št. 17432,

DIN 40.000. — je zalela št. 33078,

PO DIN 12.000. —

2031 59079 62235 75280 90035

PO DIN 8.000. —

20235 20654 34713 40514 46190 51690 57877

82254 83222 93811

PO DIN 5.000. —

11584 12340 17003 20035 23865 23880 26158

31011 32556 44764 49402 54734 62160 65202

66500 70487 71669 82568 83154 97559

PO DIN 2.000. —

144 1064 2136 8534 10390 13611 14256

17688 20305 22402 25428 29232 39064 43263

45151 47915 56145 57288 60233 66533 67244

67253 76556

Najstarejša v Radečah

Radeče, v januarju V neposredni bližini valčnega mlina, ki je last bivšega predsednika radeške občine g. Antona Polanca, stoji nova hiša, v kateri ima zaveden Sokol g. Viktor Vrančar svoje mizarstvo in skromno domačijo. Njegova mati Terezija je znana daleč naokoli kot najstarejša Radečanka. Iskal sem 92-letno gospo. Sedela je v naslonjaču in pletla za sina nogavice.

»Veste, gospod, moram zanj pletti. Je dober za mene, pa moram biti tudi jaz zanj! Torej zanimajte se za mene? Včasih, ko

sem bila še mlada se je marsikdo zanimal zame, posebno kadar je pela harmonika svoje viže. S fantom sem zaplesala, da se je kar kadilo. Oče so kleli in me tepli, ker sem pustila marsikatero podplate na plešišču. Kaj hočete, veselo je bilo tudi v tistih starih časih, ko smo živeli ob koruznem močniku in fžolu ter v stalnem pomanjkanju. Oče je bil krojač, v današnji Korenovi hiši smo imeli svoj dom, kjer je le težka preživljal sedmero otrok, izmed katerih sem bila jaz najstarejša. Oče so šivali obleke brodnikom, ki so po Savi nazgor z osem do deset pari volov vozili ladje, polne lesa in vina. O, kako rada sem bila med njimi! Očetu sem pomagala šivati gumba. Tedaj so imeli suknjici po 12 do 14 svetlih gumbov.

»Povejte mi, kako ste učakali tako visoko starost?«

»Živela sem kaj preprosto. Bila sem večkrat lačna kakor sita. Ko sem bila doma, smo le ob največjih praznikih imeli govejo juho in meso. Živeli smo ob tem, kar so zaslužili oče pri krojaštvu in kar smo pridelali na mali njivi. Hrana je bila zelo pomanjkljiva. Zgodilo se je — dobro se vem spominjati — da so doma skuhalo malsene struklje. Že nekaj dni sem se nanje veselila. Pa je nekdo pritekel: »Babo žagajo na starem gradu!« Otroci smo tekli na grad, toda babe ni bilo nikjer. Bila je zgolj preteza, da smo tekli iz kuhinje. Ko sem prišla domov, ni bilo več strukljev. Dobil sem samo še »župce«, lakota je dalje plesala po želodcu. Pila nisem nikoli veliko. Da bi si vino sama kupila, se ni zgodilo. Vse življenje sem veliko delala. Brez dela, kakor vidite, ne morem biti sedaj. V mladosti sem veliko hodila v tarbrih k foršnarju, v današnje Trinkovo graščino. Ta je imela lepe vinograde na Jelovem. Kjer vidite tule skozi one travnike, tam smo včasih kopale vinograde. Ptele smo tudi smrekce in prepevale svojo najljubšo:

*Ljubi ženin in nevesta,
bodita eden drugemu zvesta,
naj bo dobro al' hudob,
Jezus hodo ime! tako.*

*Pred oltar sta prestopila,
desne roke vkup sklenila
pretaknila prstane
vkup sklenila srčce...*

Pa je prišel foršnar Sajer, dober gospod. Večkrat je dejal, ko je prepeval naše delo: No, preplet ste bile pridne, dekleta; ste ptele, ste žingale, zvečer pa nridite, bom dal piti! — V sobotah je dobila vsaka po več firerjev, starih novcev za plačilo.

»Moji bratje, bilo jih je šest: Francelj, Janez, Jože, Tonče, Ljorže, zadnjega se ne vem več spominjati po imenu, so že davno pomrli. Za Janeza vem, da ga je povozil vlak na Vidmu in je čez 14 dni umrl v ljubljanski bolnici. Edina sem ostala. Veste, ženske iz našega rodu so vse učakale visoko starost. Moja teta Josefa Kilarjeva, Bog ji daj nebasa, je umrla pred 40 leti, ko je učakala starost 104 let.«

Vstala je in šla bliže k peči.

»Veste, moje stare ude, odkar sem vdova, rad pretresa mraz. Ko sem imela še moža Andreja, je bilo vse drugače...«

Pa je Vrančarjeva mama vendar še dobro ohranjena. Sama hodi no Radečah. Nedavno je bila celo v Redni, v hribih. Če ji »sapa pusti« gre vsako nedeljo ob 10. k maši. Skozi stara očala vidi včasih boljše, včasih slabše. Najbrž bi potrebovala novih. Čita pa vsakovrstne knjige. Po listih žali v »Jutru« in »Slovenskem Narodu«, ozleduje osmrtnice, ki imajo velike pušabe. Brez dela ji je vedno dolgčas. Od skromne miloščine po možu, je bil včasih v Radečah pismonoša, podpira še vnukinjo, ki se uči v Ljubljani šivanja.

»Kako je bilo včasih v Radečah? Ali ste hodili tudi v šolo?«

»Radeče so bile včasih prav mašne, ni bilo toliko hiš, kakor sedaj, kljub temu pa smo bile ponosne tržanke. Ni bilo te cerkve, ne šole, sodnija je bila vel'ko manjša. Edino stari grad je bil v razvalinah, kakor je še dandanes. V šolo smo hodili prostovoljno, bila je v današnji cerkveni hiši poleg sedanje župne cerkve. Učili nas samo dva šolastra in župnik. Učili pa smo se kršćanskega in kazenskega (nazorne) nauka, branja in pisanja ter malo računanja. Šola je bila dobra. Še vedno se spominjam, kako so nas šolastra učili, v rokah so držali šibo.«

Današnji vzgojitelji redko bodo gotovo zanimalo, kak je bil včasih pouk in kaj vse še danes zna najstarejša Radečanka na pamet:

*«I, i, i. Vse stvarjenje naj glasi
Hvaljen budi Jezus ti;
U, u, u. Večna slava bodi mu
troedinemu Bogu.*

*E, e, e. Vsi rodovi naj časte
Rožje matere ime;
O, o, o. Ako starše ubogamo
se Bogu prikupimo;*

*A, a, a. Bog nas rad ima,
Vsi v nebesih smo doma!«*

Skrivnost Šembilje

Polni so listi napovedi, ugbanj in horoskopov o letu 1940, zato čujmo še našo kmečko prerokbo o njem!

Med staro cesarsko belo cesto in novo »židovsko« železno se stiska tam pred šempetrom kakor v ozki staji gruča hiš, ki so jo krstili pred davnimi stoletji za Dobertešo vas. Kriz je s temi našimi krajevnimi men! Kakor slastno pečenko jih obrabja jezikoslovci in nam luščijo iz njih našo temno zgodovino. To je keltsko, ono ilirsko, za tretjega ne vedo in skomigajo z rameni, kakor list učenec, ki se ni naučil svoje lekcije. Tudi tole Dobertešo vas obračajo sem, obračajo tja, kakor nezakonsko dete in gledajo, komu bi bila podobna. Celu Nemci go jo pustili skoraj kakršna je, čeprav so druge potujočevali in jim vzdevali imena, kakor meščani, k ne loči ječmena od rži in pšenice. — Dobertešendorf je bila zanje. Domačini ji pravijo Dobertešnica.

Toda kaj smo le mi storili, da nas trapiš s to Dobertešno moro? Nobene grde besede o njej, vas prosim, saj je rojstna vas treh bratov juristov, ki bi mogli začeti kar na svojo roko pravico deliti. Francelj je sodnik, Bine je tožilec, Jože odvetnik, prav kakor trije kralji v kolednišk popevki: »Eden je črn, drugi je mlad, tretji je pa Boltežar...« Zraven obrača zemljo in denar sosed z veliko maturo, ni jih pri nas takih na pretek. Nekaj števil naprej je farma za dolgorepe nutrije — samo še ena je v Sloveniji. Pa Kovačev Joža, ki je v Celju za haruspexa in varje mesojedce trihin, anklostomov in drugih

nesreč! Pa dve trgovini, dve restavraciji, ena prava krčma, druga v »zaprtih« flašah: vse to na 16 števil, kaj še hočete več!

Nisem vam pa, čestiti bralci, predstavil Dobertešnice zaradi vseh teh zares nevsakdanjih ljudi, temveč zaradi Janeza, dolgega, starega hlapca, zanjega tistih Jernejev, ki so sanjali vse življenje o pravici, pesti pa niso dvignili. Od prve mladosti se ga spominjam, ko je hodil vsak svetek pod šempavelski zvok k maši. V grmu odrezana palica ga je spremljala na njegovi poti, ko je korčali ves v raševini in neobrit, kakor da hodi za pokoro na našo božjo pot. Domačo farno cerkev je imel skoraj pod kapom, pa ni zahajal v njo.

»Ničesar ne vidiš, mi je nekoč pržnal, če hodiš iz hleva v hišo. Ljudi poznaš vse in veš že naprej, kaj bo rekel ta, kako bo zaklel oni. Tako pa presodiš vsako nedeljo, kako rase po poljih in kako se ofert šopiri po cestah.«

Dva pri mka ima Janez, kakor gospoda imeni: Tajčbirto je, kadar služi prijem. Cedetov mu pravijo, kadar se prestavi preko ceste k sosedu. Desetletja so že tako seli preko ceste in spet nazaj. Ko pretečejo njegova leta, pač naveže culo in gre k sosedu, brez hrupa in brez zamere.

Na Kraljevo sem ga letos došel. Dobrih trideset let ga poznam, pa se ni spremenil ne v hoi ne v glasu. Kakor grča v hrastovem stebru starega kozolca.

»Bog daj, Janez!« sem ga okaval. »Le stopiva!«

»Bog daj! Bo treba!« se je z celega

okrenil. — »Lej ga, a si tudi prišel?«

»Malo na praznike.«

»V mestu tako ni pravih praznikov, čujem.«

»Zares jih ni, Janez!«

»Ni prav to, ti pravim. Svet se je prevzel, zato bo prišla kazen.«

»Na vojsko msiš, Janez?«

»Kaj na vojsko!« je zamahnil Janez s svojo ogromno levico. »Vojska je tako vsak dan: brez Taljana in Nemca.«

»Kako pa, Janez, veš ti drugo?« sem se začudil.

»Ne jaz! Kaj bom jaz vedel! Toda,« je

zavzdihnil.

»Kaj ti bom pravil,« se je motal Janez, kakor riba v saku. »Če ti povem, se boš smejal meni starcu, ker si učen in brezveren, kakor je vsa tista reč, ki so te je učili po svetu.«

»Kaj se ti bom smejal, Janez,« sem ga gladil z dobro besedo. »Saj sva že toliko let prijatelja. Ko sem še šempavelske klopi rezljal, sva že hodila skupaj k maši.«

»Resnico govorš, zares skupaj sva hodila in sem te učil, kakšen je svet,« je priklimal ves v spominih Janez. »Pa ti si menda že vse pozabil.«

»Kako naj pozabim, Janez!« sem se zavzel. »Kolikokrat sem se spomnil na tebe, ko sem šel skozi šibe življenja!«

»Vsak si jih izkusi, ker ne uboga stare pameti!« mi je samozvestno pritril ter pristavil: »Se še spominš, kaj sem ti pravil o sveti Šembilji?«

»Kakor da si mi včeraj povedal. Sveta Šembilja je bila najlepša deklica v svetu Rimu. Pa ni marala moških in se je v zgodnji mladosti odrekla svetu ter šla v puščavo. Ves svet se ji je čudil. Leta so tekla, ljudje so mrli, drug so se rodili in je svet pozabil na lepo Šembiljo. Ta pa se je pogovarjala v puščavi z Bogom in je pisala bukve človeštva, kako bo z ljudstvi in kralji prav do sodnega dne. Ko pa je onemogla in je čutila, da se ji bliža konec, je vzela svoje knjige — deset jih je bilo — in šla naravnost do samega papeža, da mu jih proda in razdeli izkupiček med uboge. Svetost je sijala z njenega obraza, da so jo pustili naravnost pred papeški tron. Drugih skrbi je imel papež, pa ni vprašal kaj je v tistih bukvah, ki mu jih je prinesla za tavžent goldinarjev. »Ne kupim!« je rekel. Sveta Šembilja pa je šla domov in se je drugi dan spet vrnila, toda le z devetimi knjigami. Ena je bila že zavžala. Silno se je začudil papež, ko je čul ceno — dvatavžent goldinarjev in jih ni kupil. Tako je hočila in ponujala. Vsak dan je bila ena knjiga manj, ceno pa tav-

žent goldinarjev večja. Ko je prinesla zadnjo knjigo, se je papež dvignil s trona in pogledal v knjigo. Ko je videl svete preokbe, si je segel v brčkem vzdihljaju z eno roko v lase, z drugo pa v žep in odšel svetl Šembilji deset tavžent goldinarjev.«

»Dobro pomniš!« me je pohvalil Janez in mu je smehljal razvezal skorajsti obraz.

»V tistih bukvah stoji zapisano,« tud o tem zmešanem času. Nisem sam bral. Rajni Udarnov Blaž — Bog mu daj dobro — mi je pravil.«

»Kaj pravijo bukve?« sem hlastnil kakor žejen po kaplji vode.

»Pravijo, pravijo...« je znižal Janez svoj glas, se ozrl in se nagnil prav k meni, da je čikasta sapa puhnila v mene.

»Kadar bo sveti Jožef velikonočeval, sveti Anton binkoštoval in sveti Janez pred Rešnjim telesom kličal, bo ves svet jočal.«

Njegove svetle oči so bile uprte vame kakor dvojce krampežev, kaj porečem. Pa sem odprl usta: »Janez, kako pa veš, da grede te hude besede prav na to ubogo naše štirideseto leto?«

»Lej ga no, zakaj so pa pratike?!« je pokazal Janez svoje črne zobe. »Kaj ne gledaš v njo?«

»Po pravici povedano, Janez,« sem mu odvrnil, »še na starega leta dan, ko je že leto mmo. Nimam navade, da bi ugibal, kaj bo, kakor otroci o svetem Miklavžu. Nu, pa kaj je v pratiki?«

Janez je segel v znotranji žep in potegnil ven novo Blaznikovo pratiko:

»Ga vidiš, rdečega Jožefa s plankoča na veliki torek, Antona salatk na na birkošni petek in Janeza s prstom na ustnahn na četrtek pred Rešnjim telesom.«

Moje oko se je paslo pri pogledu na pratiko po mladostnih spominih, saj je bila to prva knjiga, ki sem jo imel v rokah, da sem Janezove besede le neke iz daljave slišal.

»He, te je prevzelo!« je dvignil Janez svoj zmoglavni glas in me zdramil.

»Zares, kakor pest na oko se prilaga tvoja pratika Šembiljinim besedam,« sem mu pritril. Ne vem, kaj me je poščegetalo da sem v tej svečanosti bleknil:

»Toda to ne bo držalo za ves svet!«

Ni mi pustil do konca izgovor ti bogokletne misli. Palico je dvignil in je bil grozeč njegov pogled:

»Za bržjo voljo, sveto Šembiljo boš v niti deval? Vedel sem, da te je svet pokvaril, toda zdaj vidim, da sem se preslabo vedel.«

»Poslušaj, Janez, da ti povem dokraj,« sem ga prosil ko se mi je smilil v svoji razočaranosti nad menoj. »Pravoslavni imajo isto vero in istega Boga z nami, pa prav letos obhajajo šele konec aprila Uskrs ali po naše Vstajenje!« Za nje menda ne velja tvoja pratika.« Zravnal se je Janez in trda je bila njegova beseda:

»Šembiljina beseda je do zdaj držala, drži in bo držala do samega sodnega dne! Ko bo leto okoli, boš bridko spoznal, da je imel Janez prav. Rad te imam, ker si dober, kljub vsem tvojim grehotam in neveri. Zato sem ti povedal to staro skrivnost.«

Janko Kač

Že sva se vzpela v pogovoru navkreber proti farn cerkvi svetega Pavla, ko je preložil Janez pogovorno palico v levo in mi pomolil svojo žuljavo desnico v pozdrav:

»Srečno hodi, pa še kaj pridil!«

Krepko sem mu stisnil roko:

»Janez, zdravje se te naj držl, pa ne zameri mojim besedam.«

Na s roko je zamahnil Janez z roko, snel klobuk in ves sključen stopil skozi velika vrata. Ozrl sem se po trgu, kjer so stale gruce mladine, kmetov, fabričanov in gospode. Vsi so se muzali moji tovarišiji. Bog jim ne bo štel tega v greh, ker niso vedeli za Janezovo skrivnost.

Janko Kač

Že sva se vzpela v pogovoru navkreber proti farn cerkvi svetega Pavla, ko je preložil Janez pogovorno palico v levo in mi pomolil svojo žuljavo desnico v pozdrav:

»Srečno hodi, pa še kaj pridil!«

Krepko sem mu stisnil roko:

»Janez, zdravje se te naj držl, pa ne zameri mojim besedam.«

Na s roko je zamahnil Janez z roko, snel klobuk in ves sključen stopil skozi velika vrata. Ozrl sem se po trgu, kjer so stale gruce mladine, kmetov, fabričanov in gospode. Vsi so se muzali moji tovarišiji. Bog jim ne bo štel tega v greh, ker niso vedeli za Janezovo skrivnost.

Janko Kač

Že sva se vzpela v pogovoru navkreber proti farn cerkvi svetega Pavla, ko je preložil Janez pogovorno palico v levo in mi pomolil svojo žuljavo desnico v pozdrav:

»Srečno hodi, pa še kaj pridil!«

Krepko sem mu stisnil roko:

»Janez, zdravje se te naj držl, pa ne zameri mojim besedam.«

Na s roko je zamahnil Janez z roko, snel klobuk in ves sključen stopil skozi velika vrata. Ozrl sem se po trgu, kjer so stale gruce mladine, kmetov, fabričanov in gospode. Vsi so se muzali moji tovarišiji. Bog jim ne bo štel tega v greh, ker niso vedeli za Janezovo skrivnost.

Janko Kač

Že sva se vzpela v pogovoru navkreber proti farn cerkvi svetega Pavla, ko je preložil Janez pogovorno palico v levo in mi pomolil svojo žuljavo desnico v pozdrav:

»Srečno hodi, pa še kaj pridil!«

Krepko sem mu stisnil roko:

»Janez, zdravje se te naj držl, pa ne zameri mojim besedam.«

Na s roko je zamahnil Janez z roko, snel klobuk in ves sključen stopil skozi velika vrata. Ozrl sem se po trgu, kjer so stale gruce mladine, kmetov, fabričanov in gospode. Vsi so se muzali moji tovarišiji. Bog jim ne bo štel tega v greh, ker niso vedeli za Janezovo skrivnost.

Janko Kač

Že sva se vzpela v pogovoru navkreber proti farn cerkvi svetega Pavla, ko je preložil Janez pogovorno palico v levo in mi pomolil svojo žuljavo desnico v pozdrav:

»Srečno hodi, pa še kaj pridil!«

Krepko sem mu stisnil roko:

»Janez, zdravje se te naj držl, pa ne zameri mojim besedam.«

Na s roko je zamahnil Janez z roko, snel klobuk in ves sključen stopil skozi velika vrata. Ozrl sem se po trgu, kjer so stale gruce mladine, kmetov, fabričanov in gospode. Vsi so se muzali moji tovarišiji. Bog jim ne bo štel tega v greh, ker niso vedeli za Janezovo skrivnost.

Janko Kač

Že sva se vzpela v pogovoru navkreber proti farn cerkvi svetega Pavla, ko je preložil Janez pogovorno palico v levo in mi pomolil svojo žuljavo desnico v pozdrav:

»Srečno hodi, pa še kaj pridil!«

Krepko sem mu stisnil roko:

»Janez, zdravje se te naj držl, pa ne zameri mojim besedam.«

Na s roko je zamahnil Janez z roko, snel klobuk in ves sključen stopil skozi velika vrata. Ozrl sem se po trgu, kjer so stale gruce mladine, kmetov, fabričanov in gospode. Vsi so se muzali moji tovarišiji. Bog jim ne bo štel tega v greh, ker niso vedeli za Janezovo skrivnost.

Janko Kač

Že sva se vzpela v pogovoru navkreber proti farn cerkvi svetega Pavla, ko je preložil Janez pogovorno palico v levo in mi pomolil svojo žuljavo desnico v pozdrav:

»Srečno hodi, pa še kaj pridil!«

Krepko sem mu stisnil roko:

»Janez, zdravje se te naj držl, pa ne zameri mojim besedam.«

Na s roko je zamahnil Janez z roko, snel klobuk in ves sključen stopil skozi velika vrata. Ozrl sem se po trgu, kjer so stale gruce mladine, kmetov, fabričanov in gospode. Vsi so se muzali moji tovarišiji. Bog jim ne bo štel tega v greh, ker niso vedeli za Janezovo skrivnost.

Janko Kač

Že sva se vzpela v pogovoru navkreber proti farn cerkvi svetega Pavla, ko je preložil Janez pogovorno palico v levo in mi pomolil svojo žuljavo desnico v pozdrav:

»Srečno hodi, pa še kaj pridil!«

Krepko sem mu stisnil roko:

»Janez, zdravje se te naj držl, pa ne zameri mojim besedam.«

Na s roko je zamahnil Janez z roko, snel klobuk in ves sključen stopil skozi velika vrata. Ozrl sem se po trgu, kjer so stale gruce mladine, kmetov, fabričanov in gospode. Vsi so se muzali moji tovarišiji. Bog jim ne bo štel tega v greh, ker niso vedeli za Janezovo skrivnost.

Janko Kač

Že sva se vzpela v pogovoru navkreber proti farn cerkvi svetega Pavla, ko je preložil Janez pogovorno palico v levo in mi pomolil svojo žuljavo desnico v pozdrav:

»Srečno hodi, pa še kaj pridil!«

Krepko sem mu stisnil roko:

»Janez, zdravje se te naj držl, pa ne zameri mojim besedam.«

Na s roko je zamahnil Janez z roko, snel klobuk in ves sključen stopil skozi velika vrata. Ozrl sem se po trgu, kjer so stale gruce mladine, kmetov, fabričanov in gospode. Vsi so se muzali moji tovarišiji. Bog jim ne bo štel tega v greh, ker niso vedeli za Janezovo skrivnost.

Janko Kač

Že sva se vzpela v pogovoru navkreber proti farn cerkvi svetega Pavla, ko je preložil Janez pogovorno palico v levo in mi pomolil svojo žuljavo desnico v pozdrav:

»Srečno hodi, pa še kaj pridil!«

Krepko sem mu stisnil roko:

»Janez, zdravje se te naj držl, pa ne zameri mojim besedam.«

Na s roko je zamahnil Janez z roko, snel klobuk in ves sključen stopil skozi velika vrata. Ozrl sem se po trgu, kjer so stale gruce mladine, kmetov, fabričanov in gospode. Vsi so se muzali moji tovarišiji. Bog jim ne bo štel tega v greh, ker niso vedeli za Janezovo skrivnost.

Janko Kač

Že sva se vzpela v pogovoru navkreber proti farn cerkvi svetega Pavla, ko je preložil Janez pogovorno palico v levo in mi pomolil svojo žuljavo desnico v pozdrav:

»Srečno hodi, pa še kaj pridil!«

Krepko sem mu stisnil roko:

»Janez, zdravje se te naj držl, pa ne zameri mojim besedam.«

Na s roko je zamahnil Janez z roko, snel klobuk in ves sključen stopil skozi velika vrata. Ozrl sem se po trgu, kjer so stale gruce mladine, kmetov, fabričanov in gospode. Vsi so se muzali moji tovarišiji. Bog jim ne bo štel tega v greh, ker niso vedeli za Janezovo skrivnost.

Janko Kač

Že sva se vzpela v pogovoru navkreber proti farn cerkvi svetega Pavla, ko je preložil Janez pogovorno palico v levo in mi pomolil svojo žuljavo desnico v pozdrav:

»Srečno hodi, pa še kaj pridil!«

Krepko sem mu stisnil roko:

»Janez, zdravje se te naj držl, pa ne zameri mojim besedam.«

Na s roko je zamahnil Janez z roko, snel klobuk in ves sključen stopil skozi velika vrata. Ozrl sem se po trgu, kjer so stale gruce mladine, kmetov, fabričanov in gospode. Vsi so se muzali moji tovarišiji. Bog jim ne bo štel tega v greh, ker niso vedeli za Janezovo skrivnost.

Janko Kač

Že sva se vzpela v pogovoru navkreber proti farn cerkvi svetega Pavla, ko je preložil Janez pogovorno palico v levo in mi pomolil svojo žuljavo desnico v pozdr

Domače vesti

O smučarkah

Iz smučarskih krogov nam pišejo: »Slovenec« je pred dnevi iz sarajevskega »Kaučičkega tjeckina« prejel hud napad na ženske smučarske hlače. Pravi, da se v Sarajevu čedaje bolj širi razvada, da se pojavljajo ženska bitja v smučarskih hlačah, da hodijo v njih po ulicah, v pose- te ali celo v cerkev. Posebno da se je ta razvada prišla tamonjših židov. Ne- kako skrivnostno se nam zdi, zakaj bi ra- vno židovke tako strastno silile v cerkev, kadar oblečejo smučarske hlače, ali če to pravi »Kaučički tjeckin« in če za njim isto ponovi »Slovenec«, potem naj se navaden smrtnik ne predrzne dvomiti nad tem dej- stvom.

Sicer pa naj uganjajo sarajevske židov- ke, kar hočejo. To ni glavno. Vžno je, da je sedaj odkrita velika nevarnost, ki preti našemu narodu zaradi nevarnosti, ki preti našim smučarkam. Naj bo to židovska ali ne, ona, ki nam prihaja od prostomavtar- skih brezbožnikov. »Slovenec«, ki je v ta- kih stvarih zelo izveden, namreč pravi da smučarske hlače ubijajo prirojeni žen- ski čut, strmežljivost, čednost in ženski sploh. Kdo bi si le mislil, da imajo hlače tako »strahovito moč«. Zato pričakujemo, da se bodo v bodoče vse ženske, ki ne- čajo na »Slovenec«, smučale v dolgih kri- lih, kar pa bo nekoliko nerodno.

— Pri lenivosti črev in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed vesle za- peke, naj se rabi že davno znana in učinkovita zdravila »Franz-Josefova« grenka voda. Zelo pogosto se potrjuje, da je »Franz-Josefova« grenka voda prav posebno ko- risto domače sredstvo, kadar gre za to da se jutraj očisti prebavni kanal s sa- linskim sredstvom za odprtje.

Ogl. reg. št. 3. 01. 40474/33.

* Nj. Vel. kralj Peter v operi. Nj. Vel. kralj Peter II. je v petek zvečer prisosto- val predstavi »Madame Butterfly« v Na- rodnem gledališču pri Spomeniku v Beogra- du. Pred pričetkom opere je orkester za- igral državno himno, nato pa je publika mladega vladarja pozdravila z burnimi ova- cijami. V njegovem spremstvu je bil tudi njegov guverner, komandant Beograda ge- neral Peter Kosid.

* Kofka, Danes se poročita g. Franjo Vrenko z Bizelskega in gđ. Milka Gre- rečičeva, hčerka znanega veleposel- nika iz Gubokega pri Brežcah. Čestitamo!

Pri zaprtju in motnjah v prebavi vz- emite jutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc-Josefove grenčice.

* Novi grobovi. Na Brdu pri St. Vidu nad Ljubljano je umrl g. Alojzij Perše, bivši trgovec, veleposelstnik in župan v Ročnju pri Gorici. Ugodnega pokojnika je poznal in spoštoval širok krog gorških rojakov za mejo in v naših krajih. Za njm žaluje vdova gospa Alojzija, sin Vladimir, direktor »Putnika«, hčerka gospa Teo- baldina Kutnova in širok krog sorodstva. Ugodnega pokojnika bodo danes ob 15. spremljali k večnemu počitku. — V Ljub- ljanski splošni bolnišnici je umrl g. Ivan Valič, kovaški mojster. Zapustil je vdo- vo in tri sene. Zadnjo pot bo nastopil da- nes ob 16.15. — V Ipavčevi ulici 2, za to- pičarsko vojašnico Ljubljani je umrl g. Josip Križ, železniški uradnik v pokolu. Njegov pogreb bo jutri ob 15. — V Pod- pečju pri Lukovici je umrl g. Ivan Šter, orožniški narednik v pokolu in lastn. k- znane gostilne v bližini lukovskega Zdrav- stvenega doma, po domače na Kanalu. Po- kojnik je bil vedno zaveden narodnjak in značajen mož. Zapustil je vdovo gospo Bri- gito in štiri neprekisne otroke. Poko- pali so ga večer ob pol 10. na far- em po- kopališču na Brdu. — Pokojni m. blag spo- min, žalujočim naše iskreno sožalje!

29. DRAŽBA KOŽ

divjani na velesejmu
22. januarja 1940
Blago pošljite na naslov:
Ljubljana »DIVJA KOŽA« — Velesejmu.

* Zadnja pot dr. Frana Mayerja. Iz so- štanja nam poročajo: V torek popoldne se je pri dr. Mayerjevi vili zbrala velika mno- žica ljudi. Poleg mnogih šoštanjskih me- ščanov so prihili na pokopniški pogreb številni stanovski tovariši od blizu in da- leč, veliko je bilo zlati Čelčanov in dr. Ma- yerjevih najbližjih rojakov. Sevčanov. Pri- šli so gasile, zastopniki ko- poracij in ura- dov. Pevec so zapeli žalostno, nakar je do- dolni župan nastopil svojo poslednjo pot. Vsa prej imenovana množica je stvo- rila veličasten žan' sprejeli, kakršnih je bilo deset malo v naši dolini. Ogrobu so se poslovili sonni stareši na g. Potočnik, sredi- načnik g. dr. Hrašovec in župnik g. Gril. Nato so pevec zapeli žalostno. Ko je se godba »Zarja« zaigrala žal koral, so padle v grob prve grude, pomane s cvetjem. Blag spomin dr. Mayerju!

Če nastopi pri ženi

seksualna nervoznost

(seksualna nevrastenija)

lahko poskusite s

„PROFEMIN“

hormonskimi pilulami za ženske.

Dobivajo se v lekarnah. Poskusna študija s 30 pilulami dno št. 1. s 100 pil. dno št. 2. Po povzetju razpoložljive literature. Ljubljana. Zdravstveni popis in obširno navodilo, ki jih brezplačno razpoložljiva. Glavni skladišče farm.-kem. laboratorij. Via-Vit, Zareb, Lenzov trg 3. Ogl. reg. št. 3. 01. 40474/33.

* Na Dunaju je nenadno umrl g. Alojzij Krenner, posestnik v škofiji Liki, moč iz- redne delavnosti in blagega značaja. Ko se je peljal s tramvajem, mu je postalo sla- bo. 66 let starega je zadela kap. G. Kren- ner je srčno rad živel v škofiji Liki, ne- toliko zaradi lastne hiše na Spodnjem tr- gu kakor zaradi pokrajine, ki jo je od sr- ca vsrčeval. Krennerjev rod je precej živo zapisan v življenje škofije Loke. Pokojni- kov oče je imel svoj čas tovarno za suko- no, k' je bila znana daleč na okoli. Po sve- tovalni vojni so Krennerjevi tovarno in za- logo odprodali in se umaknili v zasebno življenje. Iz zasebne podjetnosti so dali škofiji Liki javno električno razsvetljavo,

da je bila Loka med prvimi na Kranj- skem, ki je imela svoje ulice razsvetljene z elektriko. Krennerjevi so bili tudi župa- ni. Na pokopališču imajo svojo grobnico, ki bo v doglednem času sprejela tudi zem- ske ostanke Alojzija Krennerja, začasno pokopane na dunajskem centralnem po- kopališču. Zapustil je brata dr. Viktorja, ki je vodil pred leti pisarno loške elektrar- ne, in pa sestro go. Emo.

Ob stoletdesetletnici slovenskega gleda- lišča je predaval dr. Bratko Kreft v sredo zvečer v društvu absolventov drž. trgov- skih šol. Zanimiva, tehtna izvajanja o Lin- hartovi dobi, ki je dala v njegovih delih nekakšen temeljni, ustanovni kamen slo- venskega gledališča, pa vse do danes, je uređavatelj povezal v zgoščeno, pregledno sliko naših kulturnih razmer. Posebej se o viogi gledališča pri narodu, ki brez njega prav za prav ni naroda. Prav v gledališču se stekajo vse niti, vsa hotenja in iskanja, v. odne kulture. Naj bi se tudi mladi ab- solventi iz trgovskega sveta pozneje, ko j- bo v življenju na široko odprta pot, zavedali svojih kulturnih dolžnosti, saj je kultura poleg gospodarstva eden poglavit- nih stebrov narodne samonikosti, nje naj- žlahtnejša vsebina. Številni poslušalci so se ugodnemu predavatelju oddolžili s to- lim, nedeljenim aplavzom v želji, da bi jih še kdaj na enak način podprli v njiho- vem posnemanju vrednem stremljenju po- čim širši razgledanosti v vseh sodobnih vprašanjih in problemih naroda in sveta.

* Pečica na ogli je povzročila zastrup- itev. Pri posestniku Pahorju na Trati so zamrznile cevi v kopalnici in na stranišču. Da bi se odtažale, so poklicali mehanika, ki je postavil v kopalnico pečico in jo za- ložil z ogljem. To je bilo v sredo na večer. Ne da bi bili Pahorjevi pomislili na nevar- nost, so šli k počitku. Hišni gospodar g. Pahor je še prej odprl vrata od spalnice, češ da se bo še spalnica malo ogrela. Lju- dije so zaspali, v pečici pa je prišel razvi- jati ogljikov oksid, ki je počasi zastrupil- ljal Pahorjeve. Kdo ve, kako bi se bila dva zadržala, češ da bi ni medtem nastopilo jutro in se je kot prva prebudila hčerka Mara, ki je spala v sosednjem kabinetu. Kakor hitro je stopila v spalnico, je zaslu- tila nevarnost. Hitro je odprla vsa okna in tako rešila družino. Pahorjevi so bili od nevarnega plina čisto oamamljeni. Zle po- sledice sta zlasti občutila g. Pahor in nje- gova soproga, ki sta se komaj zvelela v kuhinjo. Vsekakor je le malo manjkalo, pa bi bila lahkomišelnost vzročila smrt vse družine.

BORIS JEREB

dentist-teh.

se je preselil v

SLOV. KONJICE

(pri kolodvoru)

* Povišanje plač v Murski Soboti. Sprito porasta cen splošnih življenjskih potreb- ščin, ki dajejo Murski Soboti videz enega najdražjih slovenskih krajev, je Benkova tovarna mesn. izdelkov v Murski Soboti povišala plačo vsem svojim uslužbenecem za 15 do 30%. Poleg tega so uslužben- ci prejeli za novo leto posebne nagrade. Ben- kova tovarna pa ni prva, ki je povišala plačo uslužbenecem. Pred njo sta to storili že obe tovarni perila šiftarja in Cvetič- čeva ki pa sta zvišali plačo za 10%.

* Filatelizem. »Prometno ministrstvo je dovolilo polovično vozilno udeležencem kon- gresa jugoslovanske filatelistične zveze, ki bo v Beogradu 21. t. m. Olašava velja za odhod od 19. do 21., za vrnitev pa od 21. do 23. t. m.

* Gosposlinske pismočnice! Naročite se na svoje stanovsko glasilo pod enakim ime- nom. Danes, ko je boj za kruh tako težak, poseleko vprašanje se nenehno in si posa- meznika ne more nič pomagati, je potrebna skupnost. Le v slogi si bomo mogle pomagati. Treba je povezanosti. Tako poveza- nost pa more vršiti le lastno stanovsko glasilo. Tako glasilo izhaja že deseto leto. Oklenite se svojega časopisa. Naročajte, širite ga in dopisujte nanj. Poleg stanov- skega in strokovnega štiva vam prinaša tu- di nekaj zabavnega. Že sama povest »Sin Arhove Lenke« je vredna te nizke naročni- ne. Za celo leto stane 12 din in se naroča v Ljubljani pri upravi »Gospodinske po- močnice«, Wolfova ulica 10. Katera pridobi šest novih naročnic in pošlje denar v na- prej, dobi en letnik zase brezplačno. Za deset novih naročnic dobi en prejšnji letnik, lepo vezan v knjigo.

* Komna v januarju. V preteklih praz- nikh je bilo na Komni smučarsko praz- novanje v planinah. Povsod je bilo živah- no, saj je v izobilju smučišč, snega, sonca, zabave in veselja. Počitnice so vse pre- hitro minile, smučarji so se s težkim sr- cem odpravljali v dolino k vsakdanjemu delu. Uživali so vse hrbovske dobrote ter se vrnili v vsakdanje. Vsa pa je pri- nesla s seboj v dolino v srcu toplo pla- ninskega sonca, ki ga je ogrevalo po vr- hovih in samotnih dolinah. O krasotah na Komni bodo pripovedovali vsem om'ni, ki se praznike niso imeli prilike poseti- ti raj smučarjev in ki so se oddolžili za po- set edinstvene Komne v januarju. Od šte- vilnih vozačev zarisanu smučine počasi zasipava snežni puh, ki než o pada z neba in priškatuje nove smučarje. Vsa dan je sonce na Komni, uveljavlja se vse bolj in bolj ter preganja rahle koprene oblakov, ki se tu pa tam pojavljajo. Na Komno prihaja sedaj v januarju nova še debelejša zima, ki vabi smučarja iz mesta. V pla- ninah najdete mir in samotne priisoje predele na prostornih smučiščih Komne. Pridite v januarju na Komno, kjer Vas čaka edinstveno planinsko veselje! (—)

* Razstava sarajevske tkalnice prepro- go v Ljubljani od 10. do 15. januarja v restavraciji pri šestici. Prodaja na dol- goročno oddajanje. (—)

* Obsodba po zakonu o avtorskem pravu. Pred sreskim sodiščem v Beogradu sta se predčerašnjim zagovarjala Mileta Acimović in Bogdan Djordjević, funkcionarja »Jugorasa«, ki ju je tožil bivši tajnik De- lavske zbornice Milorad Belić po zakonu o avtorskem pravu. Belić je obtožil Acimovi- ča, da je prepisal njegovo enodejanko »Tate, ji dal naslov »Nacionalni delavec« in delo objavil pod svojim imenom v za- ložbi »Jugorasa«. Acimović je bil obsojen na denarno globo 3600 din, ki jih mora plačati skladu za podpiranje siromašnih avtorjev, ali na 60 dni zapora, tožitelju pa

mora izplačati 1000 din za njegove stroške. Val izvod. »Nacionalnega delavca« se mo- rajo zapleniti in uničiti. Djordjević, ki je bil obtožen samo kot zastopnik predsedni- ka »Jugorasa«, je bil oproščen.

* Maščevanje razočaranega tati. Pri- zlatem rudniku Bakovićih v Bosni je 63- letni Ivan Modic lani 19. septembra z lov- sko puško ustrelil 17 letnega rudniškega skladničnika Lazarja Petkovića. Lazar je bil rojen z Modičevo hčerko Marijo, s katero je pa kruto ravnal in jo nekaj dni pred tragedijo vrgeč z otrokom vred iz sta- novanja. V strahu pred še večjo nesrečo je stari Modic z namenom, da zaščiti sebe, hčerko in otroka šel nad Petkovića in ga s strelom na ristu podri. Pretekli četr- tek je moral stari Modic, k' je slaboten starček, stopiti pred sarajevski veliki ka- zenski senat, kjer je o kritično opisal tragedijo svoje hčerke. Razprava je bila prekinjena n se bo nadaljevala 24. t. m. z zaslišanjem prič.

Iz Ljubljane

u— Pri natečaju za kopališče v Koleziji, ki ga je razpisala mestna občina Ljubljan- ska, je razsodišče večerj priznalo nasled- nje nagrade: I. nagrado 7.000 din inž. arh. Marijanu Tepin, II. nagrado 4.000 din inž. arh. Edvardu Ravnikarju, dve III. nagradi po 2.000 din, namreč prvo inž. arh. Otonu Gaspariju in inž. arh. Tomažu Štruku, drugo III. nagrado pa inž. arh. Gustavu Ogrinu, nadalje je pa sklenilo še dva odku- pa po 1.500 din za projekta z geslom »12.345« in 80.841«. Vseh idejnih osnutkov za veliko ljudsko kopališče v Koleziji je prišlo 11 ter bodo razstavljeni, a podatke o času in kraju razstave objavimo o prav- em času.

SPECIALIST ZA PLJUČNE BOLEZNI

dr. Savinšek Baldomir
Gajeva ulica 2 a Telefon 41-51
ZOPET REDNO ORDINIRA

u— Prometne omejitve. Policijska upra- va razglaš, da veljajo na njenem področ- ju v Ljubljani do nadaljnjega naslednje prometne omejitve: sankanje, jrsanje in smučanje na javnih cestah in stezah v ti- volskem parku in po cesti na Rožnik mi- mo Čadove gostilne je prepovedano. Tivol- ski park je omejitve, ki ga omejujejo: ce- sta na Rožnik od železniškega prelaza do mestne meje, mestna meja proti severu do Vodnikovih in Celovške ceste, potem do železnice in železniška proga do Česte na Rožnik. Kršitve te policijske naredbe se kaznujejo z denarno kaznijo od 10 do 500 dinarjev, ob neplačilu globe v određenem roku pa z zaporom od 1 do 10 dni. Nared- ba stopi v veljavo 15. t. m.

u— Telefonske naročnice pošte Ljublja- na 1 opozarjamo, da poteče 15. t. m. rok za plačilo telefonske naročnine. Telefona, za katere naročnina ni poravnana do tega roka, mora pošta po predpisih telefonske- ga pravilnika izključiti začasno iz prometa, za ponovno vključitev pa mora naročnik plačati pristojbino za ponovno vključitev v znesku 100 dinarjev. Vsi naročniki so čedovne položnice pravočasno prejeli, v pr- meru, da jo je kdo založil, reklamira lahko pri pošti Ljubljana 1., telefon 43-11.

Pozor — prireditelj predpustnih zabav!

KONFETI, SERPENTINE, BOMBICE, BALONČKI, LAMPIONČKI v vseh obli- kah in velikostih, najrazličnejše maske, nosovi, depice v veliki izbiri; tudi v komi- sijo! — Se priporoča:

Foto Tourist — Lojze Šmuc

LJUBLJANA — PRESERNOVA UL. 9.

u— General Dodić s soprogo proslavi svojo slavo Sv. Jovana 20. t. m. v krogu svojih roditeljev. (—)

u— Nove uredbe o omejitvi avtomobil- skega prometa so vzrok, da so se Ljubljan- ske ulice precej izpraznile in se je avtomob- lski promet vidno omejil. Pri odjavnem uradu policijske uprave je bilo do danes odjavljenih preko petdeset odstotkov pri- vatnih vozil, ki zdaj uradno zapечатena ka- kajo v garažah, da se jim zopet odpro vrata na ulico. Odjavljenih je preko 450 vozil, letos pa se je število nesorazmerno avtomobilov in 250 potniških avtomobilov. Sicer je vsako zimo odjavljenih okrog 90 vozil, letos pa se je število neorazmerno povečalo.

Dr. Premrou Branko

naznanja, da je odprl svojo

advokatsko pisarno

v Kočevju, v poslopju gostilne Harde

u— Kljub temu, da termometri ne kaže- jo več tako nizke temperature, ki nas je pred dnevi neljubo obiskala, nam ta čas močno neprijetno vetrovno in znatno mrz- lo zimsko vreme šteje kosti. Tia so poštno zelenela in je spet treba opozoriti hišne lastnike, da posipajo pločnike s pepelom ali s peskom, sicer bodo nesreče na dnevnem redu. Zlasti ulični vogali, presledki med pločniki kakor železne kanalske in plino- vodske plošče so pasantom v resnici ne- varne. Na spolkjih, poledenelih cestah se odigravajo te dni pogoste nezgode s konji. Konjska kopita oziroma podkve ne zdrže na gladkih ledenih tleh in se konji spika- jo in padajo, da se takoj kljub mrazu zabirajo okrog mesta nezgode številni ra- dovedneži. Dosti truda prizadevajo vozič- nom splašene živali, da jih spet postavijo na noge. Z nečloveškim, vsega obsojanja vrednim pretepanjem ne boš spravil konja pokoncu. Zamaši mu nozdri in mu pre- vidno, s prigovarjanjem pomagaj, da se vzravna. Nekateri vozniki ovijajo konjem kopita s cunjami, kar je tudi pametno in na mestu. Iz osrednjih ulic in cest so sne- že pospravili in ob bregovih Ljubljane se kopijojo snežni skladi, ki jih bi šele zgodnje pomladno sonce dobrodu raztopilo.

u— Hrvatska elitna prireditelj v Ljub- ljani. Hrvatsko kulturno društvo »Napre- dake, podružnica v Ljubljani, k' že nekaj let pri nas marljivo deluje ter beleži lepe uspehe tudi v svojem socialnem delu, ne da bi delalo razlike med Slovencom in Hr- vatom, bo imelo tudi letos, v četrtek, 2. fe- bruarja, svojo elitno prireditelj v Zve- zdi. Vsem, ki so prireditelj »Napredake« posetili v minulih letih, bo gotovo še v spo- minu, da so bile te prireditelj med najlep-

Vesela komedija burnega smeja!

GLEJ, DA SE NE ZALJUBIŠ! V glavnih vlogah Hans Moser

Carola Höhn, Wolf A. Betty, Karl Schönböck. KINO UNION, tel. 22-21

Predstave ob 10.30 dop. ter ob 15., 17., 19. in 21. uri.

Kakor svojčas za film »ZNACHOR«, tako danes vlada veliko navdušenje za poljski film

KINO MATICA, tel. 21-24

V VRTINCU STRASTI

ob 10.30, 15., 17., 19., 21.

Witold Zacharewicz, Lidija Wsiocka, Boguslav Samborski

Ganljiva drama velike ljubezni — katero pa je oskrnil »človek-zver«.

VSTANI IN BORI SE!

Kino Sloga, tel. 27-30.

Globoka in vsebinsko močna filmska drama dveh pustolovcev, ki sta se v ogorčeni medsebojni borbi zaklela, da končata drug drugega, a sta prisiljena da vzajemno rešita življenje. V glavnih vlogah najboljši ameriški filmski zvezdniki: Wallace Beery, Robert Taylor, Florence Rice. — Danes ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠISKI — Telefon 41-79

Edinstveni film, v katerem sodeluje »Wiener Sängerknaben« zbor

Koncert v Tirolu

V gl. vlogah: Heli Finkenzeller, Hans Holt in drugi.

Predstave danes ob 3., 5., 7. in 9. ter jutri ob pol 9. uri. — V dopolnilo: Foxov zvočni tehnik in črtane šalo- igre.

POZOR! OBNOVLJENA ZVOČNA APARATURA!

Prihodnji spored:

Werther

Evgen Tujec, Smoletova ul. 3. je poslal 200 din nameste venca pokojnemu g. dr. Pa- pežu, mestna vrtinjarja je pa v znamenje teh daril položila na obe krsti venca. Me- stno poglavarstvo izreka najtoplejšo za- hvalo dobrotnikom tudi v imenu podpira- nih.

u— Smeja in zabave bo spet na pretek pri šentjakobčanih, ki bodo uprizarili drevi- ni ob 20.15 zabavno in duhovito Nušičev- veseloigro »Ujež« (Udruženje jugoslovans- kih emancipiranih žen). Gledalci, ki so vselej napolnili dvorano do zadnjega ko- tička, so nekajkrat prekinili igro pri od- prti sceni z navdušenim aplavzom. Sodele- jejo prvi igralci odra. Ker so bile vse do- sedanje predstave popolnoma razprodane in je odšlo mnogo ljudi brez vstopnic, jih kupite že v predprodaji, ki bo danes od 10. do 12., od 15. do 17. ter eno uro pred začetkom.

u— Zamrznjene vodovode vam oddali z električnim aparatom A. Krašnja, vodo- vodni instalater, Ljubljana, Emonska ce- sta 2. (—)

u— Železničarska gospodinjstva šola. Go- spodinjski kuharski in šivalni tečaji Na- bavljalne zadruge uslužbencev državnih železnic v Ljubljani se pričnejo in bodo večerni dne 17. januarja in dnevni tečaj 1. februarja. Vse potrebne informacije do- be pri vodstvu šole v pisarni železni- čarske menze v Ljubljanskem dvoru, Pra- žakova ulica št. 19.

u— Ljubljanska filharmonija bo imela v petek 26. t. m. svoj redni simfonični kon- cert v unijski dvorani z dirigentom g. Krešimir Baranovcem.

u— »Bohemijski večeri« prireditelj na pustni terek 6. februarja Zdrženje gledaliških igralcev pri Mikliču s pestrnim programom pod vodstvom konferansjéja g. Daneša.

u— Zveza strojnikov, strojevodij in kur- jacev kr. Jugoslavije, Oblastna uprava za Slovenijo v Ljubljani sklicuje za nedeljo 21. t. m. ob 9. v veliki dvorani Delavske zbornice ustanovno skupščino po novih pra- vilnih. Na skupščini bodo podana poročila o pokojniškem zavarovanju strojnikov z izpiti, o predloženem višjem strojnškem tečaju, o delovnih in plačilnih razmerah strojne osebe, nadalje o kontroli tega oseba pri parnih napravah, ter o pravilni- ku za polaganje izpitov za strojnike in kurjace.

29. DRAŽBA KOŽ

divjani na velesejmu

22. januarja 1940

Blago pošljite na naslov:

Ljubljana »DIVJA KOŽA« — Velesejmu.

u— Darila za CMD. Namesto venca v spomin blagopokojnemu dr. Otonu Papežu darujeta Fran Blažun senior in junior za Cmil-Metodovo družbo 200 din. — Name- sto cvetja na grob pokojni teti Manici Bartolovi darujeta za CMD Antonija in Ljudevit Modic, Zagreb 50 din.

u— Novi začeti plesni tečaj — zad- nji v sezoni — otvori za dame in gospode Jenkov plesni zavod v Kazini v ponedeljek 15. t. m. ob 20. uri. Vsako nedeljo ob 16. uri »popoldanski ples«. Namesto v torek bo nadaljevalni tečaj izjemoma v četrtek 18. t. m. ob 20. uri. Vsako sredo »izpopol- njevalni in v petek »začetni-ko-nadaljeval- ni« tečaj. Posebne plesne ure in informacije vsak dan. Dijaki popust. (—)

u— Plesne vaje v Delavski zbornici se nadaljujejo vsako nedeljo popoldne in tra- jajo od pol 15. do pol 19. (—)

u— Da se prepreči razkopavanje zidu, tali zamrzle vodovode z električnim apa- ratom Lovro Pličman, instalacijski in klepar- sko podjetje, Ljubljana, Ilirska ulica 15, tel. 29-11. (—)

u— Na razstavo Karle Bukovčeve vabi Jugoslovanska ženska zveza.

Spalna vreča

vam je lahko že jutri nujno potrebna! Izpolnite zato takoj vašo opremo! — IZDELUJEMO SPALNE VREČE

POLAR — SENIOR — JUNIOR — PICCOLO

za odrasle in mladino. — Nudimo tudi: poljske postelje, krušnjake, nahrbtnike etc. — Priporočamo krasne modele balonskih jopičev, odlične smuči, Kandahar vezi etc.

B. KOLB & PREDALIČ — LJUBLJANA

KONGRESNI TRG 4

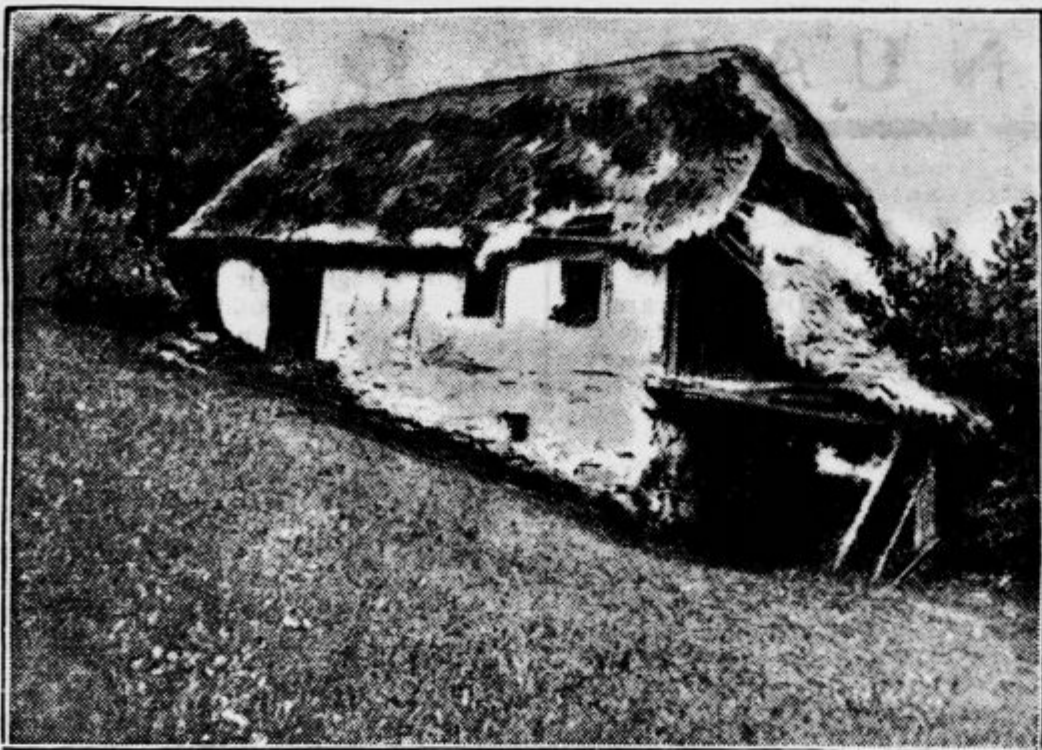

Za obnovo Aškerčeve domačije

Obisk pri obubožani družini pesnikovega brata — Potrebnih je le 12.000 din

Pred dnevi je zastopnik našega lista obiskal družino pokojnega Mihe Aškerca, brata velikega slovenskega pesnika in borca za svobodo duha, v Lukovici nad Rimskim toplicami in njegovi vdovi izročil znesek 1520 din, ki se je pri blagajni »Jutra« nabral iz prostovoljnih prispevkov dobrih ljudi. Družina živi v pomanjkanju in stiski, obenem pa trpi vso težo preganjanja zavoljo svojega strica, ki je pred oblikom naroda in zgodovine posiljvan kot eden največjih tvorcev naše besede, domača srečja pa mu v svoj preproščini ne more opustiti, da je zapustil duhovniški poklic, ker je v svojem srcu počutil poslanstvo umetnika in borca. Razume se, da je bila vdova iskreno vesela skromnega čaru in nam je naročila, naj izrazimo najtoplejšo zahvalo vsem donatorcem.

Po smrti Mihe Aškerca se je pred našo javnostjo odprlo vprašanje, ki nujno terjaja odgovora: vprašanje Aškerčevega doma. V sloških klopih smo se učili, da se je Anton Aškerca rodil na Globokem pri Rimskih toplicah. Če je pohvale vredna velkopotezna akcija, s katero je slovenska šolska mladina nedavno s svojimi darovi odkupila Prešernovo rojstno hišo na Vrbi, je brez dvoma vse graje vredno dejstvo, da od hiše, v kateri se je rodil pesnik balad in romanc, že zdavnaj ni več kamna na kamnu. To se je moglo zgoditi

Rojstna hiša Antona Aškerca, ki je že zdavnaj ni več

pač samo zato, ker je Aškerčeva domačija tako zgodaj prešla v tuje roke in gospodarji niso kazali kaj prida pletete za pesnikov spomin. Teta Ajtka, pesnikova sestra, ki je umrla v visoki starosti 86 let kmalu po prevratu, je na prigovarjanje takratnega šmarjanskega župana Franca Trope svoje posestvo, obstoječe iz dveh gruntov, s posebej darilno listino zapustila cerkvi. Na pobudo nekaterih pesnikov h častilec med rojaki se je svoj čas razgibala živahna delavnost, da se Aškerčeva rojstna hiša obnovi. A prizadevanje je kmalu običalo brez uspeha — ves efekt je bil samo, da so ljudje iz okolice na tistem razvozi še grobilo kamenja, ki je ostala. Sprito teh razmer so morali spominsko ploščo, ki so jo bili odkrili pred kakšnimi 10 leti, vžidati na hiši na Senožetih, ki je bila pesnikov drugi dom.

Poleg kulturne sramote, ki je ni mogoče več popraviti, pa nas ključne na delo siromasčina družine pesnikovega brata, ki je ostala brez dediščine. Ko je bil pokojni Miha s svojimi otroki preganjan z domačije, je našel zavetja v bajti v Lukovici, ki

je lastnina ženinne sorodnice. Sorodnica je sicer sama siromasna — njen mož je rudar in klopje po srbskih rudnikih — a ker je sama brez otrok, se je odločila, da bajto z dobršnim prgiščem zemlje prepusti Aškerčevim. Toda na posestvu je 12.000 din dolga, ki grozi, da pojde vse skupaj danes ali jutri na boben, in pred družino se bo spet odprla prazna cesta v življenje. Nič več kakor 12.000 din je treba, da se reši življenjsko vprašanje pol tuceta ljudi, nosilcev enega najsvetlejših, najpomembnejših imen, kar jih imamo naša zgodovina v borbi za svobodo in napredek. Na slovenski javnosti je, da vsaj v malem popravil krivico, ki je bila storjena spominu Antona Aškerca in njegovim.

V zbirko za rešitev Aškerčevega doma so prispevali: gg.: Jakob Kogej, javni notar v Maribor 300 din, Ivan Hribar, pokrajinski namestnik in poslanik v pokolu z gospe soprogo 200 din in ga. Marjana Grilova iz Maribora 50 din. Iskrena hvala!

27. januarja na Taboru

Reprezentančni ples gradbenikov

— Vsa slovenska kritika je enodušno priznala, da je Karla Bulovčeva umetnica velikega formata, ki zasluži največjo pozornost. Zato opozarjamo vse, da je razstava odprta nepreklicno do 17. t. m. in vabimo ljubitelje lepe umetnosti, da izrabijo te zadnje dni za obisk. Danes ob 11. bo po razstavi umetniško vodstvo, vodil bo dramatik Ivan Mrak, ki bo ob tej priložnosti orisal tudi dosedanje delovanje umetnice in obrabil njeno delo. Se enkrat opozarjamo tudi šolska vodstva in dijaštvo, da do srede obiščejo to razstavo in se na ta način seznanijo z delom naše največje likovne umetnice. Razstava je odprta zmeraj ves dan, tako tudi še v sredo 17. t. m. do večera, prostori so toplo zakurjeni, aranžma pa je vzgleden in prikupen. Dijaštvo in društva v skupinah imajo velik popust pri vstopnini in jim je, če se pravočasno prijavijo, na razpolago umetniško vodstvo.

Iz Celja

— »Via mala« na celjskem odru. Mariborsko Narodno gledališče je nudilo v petek zvečer v celjskem gledališču globok umetniški užitek z uprizoritvijo Knitlovo drame »Via mala«. To izredno učinkovito, dramatsko in psihološko dognano odsko delo je doživelo v svojstveni in homogeni režiji g. Petra Malca tudi v Celju popoln uspeh. Zasedba vlog je bila zelo posrečena. Igralci so ustvarili izklesane in notranje skrbno pretehtane like ter dosegli v tretjem dejanju višek umetniške dramatike igre. G. Danilo Gorinšek (Niclaus Lauretz) je rešil svojo težko nalogo odlično in podal eno svojih najboljših kreacij. Igra g. Gorinškove (gospa Lauretz) je bila vprav komorna. Z umetniško neoporečno in močno ponatirano igro so se odlikovali gđ. Rasbergerjeva (Sylvell), g. Nakrst (Andreas Richenauški), gđ. Starčeva (Hanna) in gđ. Kraljeva (gospa Richenauška). V manjših vlogah so nastopili g. Košuta, g. Pavle Kovič in gđ. Križajeva. Gledališče je bilo nato po polno občinstvo je navdušeno aklimiralo prijubljene umetnike, ki so pripravili Celjanom nepozaben večer. — R. P.

— Dvoje zanimivih predavanj. Jutri ob 20. bo predaval na ljudskem vseučilišču univ. prof. dr. Boris Zarnik iz Zagreba o notranjem izločevanju (hormonih). Predavanje bodo spremljale skriptne slike. V torek 16. t. m. ob 20. bo predaval v risalnici meščanske šole dr. inž. France Avčin o smučarski odpravi slovenskih planincev v gorovja na jugu naše države. Predavanje ima naslov »S smučarji preko šar planine do Korahae in ga bo spremljalo 100 slikovnih h slik.

— Kanalizacija Vodnikov ulice je gotova od Kralja Petra ceste do Vrazovega trga. Vodnikova ulica je sedaj spet v celoti odprta za promet z vozili. Spomladi nameravajo Vodnikovo ulico med Strossmayerjevo in Gledališko ulico razširiti in nato vso ulico s hodniki vred urediti in tlakovati tako da bo ta frekventirana ulica končno ustrezala zahtevam prometa.

— Dijaški kuhinji v Celju je darovalo stalno omizje restavracije »Evrope« v Celju 1.000 din v počastitev spomina vrle narodne žene g. Josipine Jirakove, vd. Rebekove v Celju, vdove po odličnem celjskem narodnem borcu g. Ivanu Rebeku v Celju.

— Za celjske mestne rezeve je izročil industrijec g. Herman Wögerer v Mariboru mestni občini celjski 300 din namesto venca na grob g. Lovra Veraniča v Celju.

— Pogreb g. Jakoba Tomšiča, posestnika na Ostrožnem pri Celju, bo danes ob 15. iz hiše žalosti na okoliško pokopališče.

— Uprava pravoslavne parohije v Celju objavlja, da bo v smislu člena 175. cerkvene ustave razgrnjen volilni seznam javno na vpogled v parohijski pisarni v Vrvarski ulici 1. Vsak član pravoslavne cerkvene občine si lahko ogleda ta seznam od 14. do 27. t. m. in predloži svoje event. pripombe k seznamu pismeno upravnemu odboru tukajšnje pravoslavne cerkvene občine.

— Bajle ... Celjska »Nova doba« poroča: Pred dnevi smo čuli v ljubljanskem radiu vest, da sta prispela magistratni direktor g. Ivo Subic in član mestnega sveta prof. Mirko Bitenc iz Celja v Zagreb, da proučita organizacijo mestnega poglavarstva. Napovedovalka je povedala, da hoče Celje baje organizirati svoje mestno poglavarstvo po zagrebškem. Napovedovalka je besedo »baje« poudarila z nekim sumljivim privzokom, kakor da bi ne bila prav verjela tem besedam ...

— Dve nesreči. V št. Andražu pri Veljenju je padel triletni posestnik sinček Jakob Satler v petek doma pri igranju in si zlomil desno nogo. Istega dne se je ponesrečil v smihelu pri Mozirju 16letni delavec Ant. Točaj. Pri spravljanju lesa ga je zgrabila platanica in mu zmečkala levo dlan. Ponesrečenca se zdravita v celjski bolnišnici.

Iz Maribora

— Mestna občina prevzela jamstvo za Mestno hranilnico. V smislu sklepa na petkovi seji mestnega sveta prevzame mestna občina v Mariboru skladno s sklepom mestnega občinskega odbora z dne 14. dec. 1938 neomejeno in nepreklicno jamstvo z vso svojo imovino, z vsemi svojimi dohodki in vso svojo davčno močjo za vse pravno veljavne obveznosti, naj izvirajo te obveznosti iz katerega koli pravnega naslova. Ta sklep je bil potreben, ker se mora v smislu nove uredbe vnesti v nova pravila.

— Ob 10-letnici važne zdravstvene ustanove. Te dni poteka 10-letnica, kar je bil zgrajen dr. Černičev sanatorij, ki je v teku svojega obstoja in razvoja izvršil pomembno poslanstvo na polju zdravstva ter s tem opravičil sloves moderno in spodobno urejene zdravstvene ustanove. Ob tej priložnosti je bila včeraj v dr. Černičevem sanatoriju prisrčna, interna proslava.

— Legitimacije nameščencev. Vsi oni, ki so na popisovalnem oddelku mestnega poglavarstva na Slomškovem trgu št. 6 na

ročili nameščenske legitimacije (ne poslovne), se pozivajo, da jih najkasneje do 20. t. m. dvignejo istotam.

— Zimsko veselje terja nove žrtve. Po vsej mariborski periferiji je razgiban živčav. Seveda zahteva zimsko veselje tudi svoje žrtve. Pri sankanju si je zlomil nogo 17-letni sin zvančnika drž. žel. Drago Vernik iz Strossmayerjeve ulice, roko pa si je zlomila 9-letna hčerka sprevoznika drž. žel. Stefanija Arnikova. Oba se zdravita v tuk. splošni bolnišnici. Razen tega so se poškodovali tudi trije drugi ljubitelji zimskega sporta, ki pa imajo lažje poškodbe.

— Tečaj za obrtno knjigovodstvo in kalkulacijo v Mariboru. Predavanja se pričnejo jutri v ponedeljek 15. t. m. s pričetkom ob pol 20. Interesenti se zberejo ob tem času v Trgovski akademiji, Zrinjskega trg 1. Prijave se še sprejemajo.

— Iz gledališke pisarne. Danes pop. »Za roka na Jadranu«, drevi »Konto X«.

— 50% popust v gledališču. Uprava tuk. gledališča je pokazala veliko razumevanje za nižje delavske in nameščenske sloje. Od sledi nudi namreč Delavski zbornici posebnih »bloke«, katerih cena odgovarja približno 50% popustu. Bloki se dobijo med uradnimi urami v knjižnici in ekspozituri Delavske zbornice v Mariboru, Sodna ul. 9-1. Do teh blokov so upravičeni samo delavci in nameščenci, ki so član knjižnice Del. zbornice in strokovnih organizacij, ki se izkazuje z legitimacijo.

— Sokolske novice. Dne 21. t. m. ob 9. bo imel Sokol Maribor III. v krčevinski šoli redni letni občni zbor, 17. t. m. pa članski sestanek.

— Vloga slovanstva v glashenem razvoju. O tem bo predaval v ponedeljek 15. januarja v tukajšnji ljudski univerzi znani skladatelj prof. Anton Dobronić iz Zagreba.

— Koncertna pisarna Glasbene Matice nam poroča! Letošnja sezona je silno siromasna na koncertnih prireditvah, a ne po njeni krivdi. Tuji umetniki se sicer res javljajo od časa do časa, pred nastopom pa navadno njihovi dopisi izostajajo in njih tudi ni od nikoder. Tako sta se samo iz Prage javila neki sijalet pevski zbor in godalni »Noneta«, pa še do danes ni ne enega ne drugega. Namesto njih ki bi nam naj pokazali visoko stopnjo češke glasbene umetnosti bo orkester Glasbene Matice, pomnožen s celotno godbo 45. po. nastopil s Smetanovo simfonijo »Moja domovina«. Matica se že mesec in mesec pripravlja na to klasično delo in bo 17. t. m. z n. m. stopila pred mariborsko občinstvo. Koncert bo v Sokolskem domu in se dobi vstopnice za levi del dvorane v papirnici A. Koren (prej Novak). Gosposka ulica desna stran na pri Putniku. Matica računa s tem, da bo občinstvo pravilno cenilo njeno veliko narodno delo in jo tudi s svojim obiskom bogato nagradilo. (—)

— Poroka. Na novo leto sta se poročila v tuk. franč. škanski cerkvi sin litjekega lekarnarja Ph. Mr. Brilli Božidar in Ph. Mr. Anica Hasenöhrlrova. (—)

— Na Pohorju je gorelo. Pri Sv. Martinu na Pohorju je zgorelo gosposkarsko poslopje posestnika in oskrbnika Ruške koče g. Mirka Srnc, ki je oškodovan za 20.000 dinarjev. Razen tega je zgorela zaloga sena in dva stroja. Domnevajo, da je nastal požar zaradi tega, ker je nekdo odvrnil cigaretni ogorek.

— Ljudje prehajajo preko meje. Naši obmejni organi so spet zajeli tri osebe, ki so hotele skrivaj preko meje pri Dravogradu. V zadnjem času se taki primeri ze-

lo ponavljajo. Nekateri imajo na sebi enotno krojenje obleke.

— Svetosavska proslava bo v soboto 27. t. m. v Sokolskem domu z bogato izbranim sporedom. (—)

— Naznanjamo slovensku občinstvu, da bo dne 20. januarja t. l. v Sokolskem domu vsakoletna tradicionalna prireditelj Jadranske straže »XI. jadranska noč« z revijo narodnih noš. Vabimo cenjene dame, da pridejo v narodnih nošah. Odbor. (—)

Med prazničnimi lovci na Dolenjskem

Povabili so me, vendar se nisem odzval povabilu, ker sem se lahko izgovarjal, da je moja puška ostala v Beogradu. »Kajšajš kakor lokomotiva Sentjanzevca v trebanjskem klanu, pa se mi boš po lovu podil«, je dejala žena pri odhodu na dopust in kaj sem hotel, moral sem pustiti pihalnik doma. Se danes mi ni žal, da sem jo ubogal.

Tačasni zakupnik lova v trebeljski občini je sklical skupaj vse mokronoške lovce, ki so jo združeni s pasjo pomočjo dvajsetih lovskih psov, nekaj ščenet in cukov drugi dan božiča na vse zgodaj mahnil proti Trebeljnemu. Ze pod Pričo je Brzinov Jože spustil pasjo čredo v goščo, toda iz gošče se je slišal le njegov bodreči in pasjo družino priganjajoči glas. Pri Sv. Petru se je družba sešla. Ker ni bilo slišati ne pasje muzike, še manj pa kakšno streljanje, je vseh deset članov lovske družine soglasno ugotovilo, da prvi pogon ni uspel. Krivico so pripisali novemu lovskega generalu, ki še nima lampasov na hlačah, in pa njegovemu načelniku štaba. Rudiju. Naredila sta slab načrt za splošen napad in gonjenje. Usmerila sta združeno lovsko-pasjo brigado na položaj, ki sploh ni bil zaposeden od zajčje-lisičjega sovraznika. Zaradi tega sta bila primorana oditi v rezervno. Komando je prevzel prejšnji zakupnik in že preizkušeni lovski general, ki je za to šaržo tudi propisno uriforiran, za načelnika štaba so postavili n'govega starega sodelavca Janeza, vodja napada pa je ostal začetnik smrt Jože. Komandant je izdal novo povelje za napad: »Jože, razporedi pasji, jurišni bataljon na bojni črti med Sv. Petrom in Zabukovjem! Smer napada. Sv. Rozalija. Strelci posedejo vse štante med Raihovem in Sv. Rozalijo. Takole tovariši, pa ko bi takole pri Sv. Rozaliji spet skupaj prišli.« Po tem jednatem povelju so se vsi trudili, da čim prej zavzamejo odredena mesta.

Pri Sv. Rozaliji so prišli res skupaj, toda streljal še ni nobeden in tudi videl ni nihče nič. Pasja družina je klavirno stiskala repe med noge. Lovska bratovščina pa je kislil obrazov spet meniala poveljstvo. Tako je šlo ves božji dan, tja do Staterberka, kjer lovišče meji na lovski revir hmeljniške graščine.

Sonce je za goru šlo in godrnjalača lovka vojska se je brez povelja obrnila proti domu. Odstavljeni generali so sklonili glav sledili svojim četam. Termometer lovskega ognienega navdušenja je beležil neznano stoninjo globoko pod ničlo. In naenkrat »Bjav, bjav!« Oglašil se je Jožetov »šek« v mladim smrečju. Niegovemu bevskanju se takoj pridruži še ostala ščenaš Lovci, kakor da bi na manj vsakega pičil modras, takoj v diru zavzamejo svoja mesta v fronti in res ravno nasproti lovskeemu generalu z lampas prikrviti ubogi začek in se pokorno postavijo v možica. Z obeh cevi se je posvetilo

in treščilo, da je še dolgo grmel odmev med Sv. Petrom in Sv. Rozalijo. Dolgouhec je padel. Bivši zakupnik ga je ves srečen pobral. Ko so pa prišli ostali lovci k čestitanju, so imeli kaj videti. Desna zadnja noga gnila, kožušek na zadnji polovici trupa do mesa odrt, preko trupa zanjka izolirne žice, katero je uboga žival v strašnih mukah odtrgala in jo potem vlačila za seboj. Plen je bilo lahko razdeliti, kajti novi zakupnik je dejal, da mrhovine ne pobira. Družba se je vracala tako slabe volje domov, da se je celo pozabila ustaviti tam, kjer na Trebeljnem Bog roko vun moli. O, vendar! bi bilo kazalo zaliti vso jezo s sladkim t. celjskim cvičkom ... Novi zakupnik je bil po tem obilnem lovu tako scagan, da je celo hotel puško prodati. Njegova skrbna žena, ki je tako zaljubljena v lov, kakor po večini vse boljše polovice pa je hotela dati kupcu še 100 dinarjev povrh.

Prijatelj, nikar tako hitro ne vrzite puške v koruzo. Če hočete loviti, ne hodite v lovišče samo v nedeljo in praznik na lov! Obhodite lovišče tudi med tednom! Pred vsem pa gojite, če hočete streljati!

Kpt.

Bivši župan na Igu je podlegel poškodbam

Ljubljana, 13. januarja

V sredo smo v kratki notici poročali o hudi nezgodi, ki se je pripetila Josipu Hitecu, uglednemu posestniku in bivšemu županu na Igu. Ko je zjutraj v hlevu poklad živini, se je konj nekaj splašil in udaril gospodarja s kopitom, da je komaj še kriknil na pomoč in oblezel nezavesten. Ljubljanski reševalci so ga takoj prepeljali na kirurški oddelk, kjer so se zdravniki z vso vneto zavzeli zanj. Toda vse prizadevanje je ostalo zaman, davi je Josip Hitec podlegel poškodbam.

V njem smo izgubili staro kmečko korenino, markantno osebnost gospodarja in javnega delavca, kakršni so v polpretekli dobi pomagali ustvarjati naš napredek in vodili borbo za našo svobodo. Dolga leta je bil župan velike izžanske občine in član cestnega odbora, hkratu pa je kot načelnik vodil Kmetstvo hranilnico in posojilnico na Igu. Bil je član krajnega šolskega sveta, v katerem je mnogo storil za napredek šolstva na Ižanskem obnem, pa je bil eden najbolj zaslužnih organizatorjev gasilstva. Truplo blagega pokojnika bodo prepeljali na dom, od koder bo v ponedeljek ob 15.30 pogreb izpride hiše žalosti na ižansko pokopališče. Josipu Hitecu blag spomin, hudo prizadeti rodbini pa naše iskreno sožalje!

Sokoli! Posečajte in podpišajte Sokolski kino v šiški!

Razstava Karle Bulovčeve

Po desetih letih je kiparka Karla Mrak-Bulovčeva spet razstavila večji izbor svojih del v paviljonu pod Tivolijem. Tokrat je podarček njenega ustvarjanja več na risbah ko na plastikah, ki jih je le manjše število. Ne vem, v kakšnem odnosu so razstavljene risbe do njenega kiparskega dela; vsekakor je pričujoča razstava bolj razstava grafike in so kipi le več ali manj pozivljivi elementi v razstavnih prostorih.

Karla Bulovčeva: Nežka, risba z ogljem

Z veliko množino risb se je Bulovčeva nakrat uvrstila med naše grafike in morda ne bi bil preveč tvegan poizkus: prehod od tod do čistejšega slikarstva. Sicer na njenih risbah nikoder ni opaziti, da bi bile slikarsko občutene, ker dosledno upošteva le svetlobe in sence in so zato njene risbe v izrazu trde, izrezane, svetlobne izrte. Dobra risba pa podaja hkrati luč, sence, barvo in zrak, pogoji, ki drug brez drugega ne vodijo k živemu, slikovitemu izrazu. Vsega tega ni najti v risbah Karle Bulovčeve, pač pa ima druge pogoje, ki jo utegnejo privesti na slikarsko pot: predvsem smisel za kompozicijo lika v ploskvi, sposobnost dokaj slikovite grupacije teles in draperije, kar oboje pogosto očituje nekaj dramatičnosti v gibih in skromnost v uporabi sredstev, s katerimi skuša dati čimveč izraza oblikovanemu predmetu.

To so njene odlike, ki bi ji nedvomno koristile pri slikanju in bi z njimi prevladala

maršakakšno slabost, ki je na njenem sedanjem risarskem delu le preveč očitna. Postavim n. pr. slabo obvladane perspektive, nemogoča modelacija zasenčenih delov predvsem pa nesposobnost, katerokoli lepo linijo izvesti do kraja. Prav s tem, da razbije vsakršno linijo, posebno v konturah v brezšteviline, v ničemer upravičene komponente, skoduje risbam na močnejšem izrazu. Z vestnejšim opazovanjem oblik in črt se bo sčasoma otrešla teh slabosti in ustvarila risbe močnejšega izraza.

Kakor rečeno, ne najdem vzročne zveze med njenimi risbami in kiparskim delom. Risbe so takega značaja, da ne morejo služiti kot priprave plastičnemu delu. Same sebi namen verjetno tudi niso, nedostajajo jim oblikovalnih moči, značilnih za dobro risbo; torej so vse te risbe, nekatere prav velikih, nenavadno razsežnih izmer le študije, priprave za resnejše delo, ki bo sledilo v kateri smeri se bo manifestiralo, ne vem. Če se bo okrenilo v slikarsko plat, nam utegne Bulovčeva vsvariti dela, močnejša in pomembnejša od teh, ki jih pravkar razkazuje javnosti. Tako ji bo omogočen hitrejši in večji napredek, kakor ga je mogla pokazati v poslednjih desetih letih.

Č. Škodlar

Karla Bulovčeva: Podoba pisatelja, risba s ogljem

XIX. SLOVANSKI VEČER

TABOR - 20. JANUARJA 1940

Iz okolice Ogrskega Gradfča poročajo o
svojevrstnem primeru anormalnega razvoja.
Petletnega sina nekoga delavca morajo
trikrat na teden briti, ker mu silno rase
brada. Zanimivo je, da nima ta čudni po-
jav n benega vpliva na ostali otrokov raz-
voj.

Vsaka ura vojne stane nad milijardo dinarjev

Okoli polovico državnih dohodkov potrošijo države za vojne namene
V svetovni vojni je prišlo na vsakega vojaka po 70 kg streliva

Kako stlen gospodarski napor predstavlja vojna, je najbolje razvidno iz računov ameriških finančnih strokovnjakov, ki pravijo, da se za vojne namene na vsem svetu potroši vsak dan okrog 25 milijard dinarjev ali več nego

1 milijardo dinarjev vsako uro.

Pred svetovno vojno so »civilizirane« države porabljale približno 12,5 odstotka svojih dohodkov za svoje vojne, to je približno osmino državnih dohodkov. Danes gre v leti namen 45 do 55 odstotkov državnih dohodkov, torej okrog polovice. Anglija je l. 1933. samo za svoje letalstvo potrošila 33 milijard dinarjev. Nemčija je po izjavi kancelarja Hitlerja v zadnjih šestih letih za svojo oborožitev dala

1300 milijard dinarjev

ali 22 milijard več, nego so znašali dr-

žavni dohodki iz davkov za ta leta. Svoječasno so bile vojne dosti cenejše. Vojna cesarja Rudolfa II. s Turki, ki je trajala 13 let in se končala l. 1906., je veljala 13 milijonov zlatnikov. Cesarica Marija Terezija je tožila, da so znašali njeni izdatki za sedemletno vojno

260 milijonov zlatnikov.

Prusijo je ta vojna veljala 87 milijonov zlatnikov. Družja je bila vojna med Rusi in Japonci ob pričetku tega stoletja. Veljala je Japonce 45 milijard dinarjev, Rusce pa še več.

Naravnost

bajne vsote

so potrošili v svetovni vojni. Anglija je zanjno žrtvovala 2800 milijard dinarjev ali 43 milijard zlatnih dolarjev. Nemčija je porabila 39. Francoska 24. Zedinjene države 26 in Avstro-Ogrska 13 milijard zlatnih

dolarjev. Če upoštevamo vse države, ki so sodelovale v svetovni vojni, znaša račun njihovih stroškov skupno 200 milijard zlatnih dolarjev ali 14 bilijonov dinarjev! V tej vojni je odpadlo na vsakega ubitega vojaka 70 kg streliva. Skupaj je padlo 8.400.000 vojakov, na vsakega odpade strošek

poldruga milijona dinarjev.

Današnja vojna je še dražja. Letalstvo, ki je imelo v svetovni vojni podrejeno ulogo, je danes nad vse važen čin telj. Moderni lovski avioni z izvrženimi pilotom velja danes okroglo 3 milijone dinarjev, dvomotorni bombnik pa dvakrat toliko. Nemški bombnik, ki poleti nad severno Anglijo, potroši na takšen polet za 20.000 dinarjev bencina. Skupina devetih letal porabi na enem samem poletu za 180.000 din bencina.

Več elektrike daje več jajec

Znanost je v zadnjih letih ugotovila, da kakejši kokoši v kokošnjakih z dobro in skrbno izrabljeno električno razsvetljavo več jajec, da kakejši kokoši v kokošnjakih z slabo in neizrabljeno električno razsvetljavo manj jajec. To je razvidno s tem, da so te ptice po svojem izvoru tropski živali, ki so bile v svoj prvotni domovini navajene enakomerno toploti in pilčno enako dolgi dni. Po noben je zmernega pasu tem pogojem ne ustreza in zlasti v kratkih zimskih dneh kokoši nimajo časa, da bi pripravile toliko jajec, kot jih je potrebno za nastanek novega potomstva. V posebnih neugodnih položajih so potem seveda živali, ki bivajo v neenotno urejenih in temnih kokošnjakih. Seje proti ponilavi, ko se pričnejo dni vi daljšati in ko postanejo pogojji za zadostno prehrano boljši, pričnejo leči tudi več jajec. Da je vzrok za njih različno obnašanje v tem pogledu v znanem in pletnem času letati pred vsem v različnih svetlobnih pogojih, so pokazali najboljše poskusi, pri katerih so kokoši v umetni razsvetljavi dneve v zimskem času podaljšali na 14. ur. Seveda so jim dajali tu-

Zakaj nesejo kokoši pozimi manj kakor v drugih letnih časih

di primerno več hrane. Kokoši so se razvzdržale potem na ta način, da so dale do 30 odstotkov več jajec nego običajno v zimskih mesecih. Električna razsvetljava za kokošnje ne zahteva nobenih posebnih naprav. Uporabljati je treba samo to, da vidijo kokoši pri slabo svetlobi svetlobo, nego človek, a je občutljiva zoper svetlobo, ki bi jo slepla. Zato je uporabljati samo 40 do 60 atne žarnice in sicer z reflektorji, ki odsevajo svetlobo enakomerno na vse strani in na čim večjo površino, tako da ni nobenih temnih kotov. Paziti je posebno na to, da so sedalni drogi dobro osvetljeni, kajti drugače kokoši rajši v temnem počivajo in potem seveda ne nesejo več jajec. Priporočljivo jim je pokleknati dan z umerno razsvetljavo v jutranjih urah, kar tedaj so živali bolj spošite in prej pripravljene za jed kakor tudi za leganje jajc. Najbolje je priključiti razsvetljavo na posebno uro, ki jo ob določenem času avtomatično prižiga in ugaša.

Potresni pasovi na naši zemlji

Potresna katastrofa v Turčiji, ki je po japonski katastrofi leta 1923. najhujša, nas je zopet opomnila, da je maloazijska visoka planota s Tavrrom, Pontom in Armenijskim gorovjem eno najizrazitejših potresnih pasov na naši zemlji. Že vse preteklo leto je bilo ob obalah Sredozemskega morja in zlasti v Turčiji zasledovati nemir v zemlji. V januarju so poročali o potresnih sunkih v Mesini, v februarju je prišel na vrsto Zagreb z dalmatinsko obalo, v aprilu apot Boena, v juniju se je zbudil Vezuv. V juliju so se začeli potresni sunki v Turčiji in sicer v ozemlju Smitne, in so se v septembru ponovili istočasno z izbruhom Etna, ki je počivala že deset let.

Čeprav je videti vse to le kot uvodna igra k hudemu potresu 28. preteklega meseca, ki je omejeval 60.000 kvadratnih kilometrov spremenil v razvalino in p-zar, je vendar jamo opaziti neke vodilne linije v seizmičnem pasu Sredozemskega morja. Od Pirenejev preko Alp, Balkana in maloazijske visoke planote so se gorske verige v teretarni dobi, ko je nastala kotlina Sredozemskega morja, s silo izbočile in izlomile. Zavoljo ogromnega pritiska na zemeljsko notranjost so se dvignile mase magne in lave ter si polakale izhode v Vezuvu, Etni in drugih še delujočih ognjenikih v tem pasu, kakor tudi v ognjenikih, ko so že ugašali na primer v 5160 m visoki svetopisemski gori Ararat vzhodno od sedaj razdeljanega mesta Erzeruma.

Vsa vzbujana gorovja, in tako tudi Tavrros, Antitavrros, Pontsko gorovje ob Črnem morju in Armenijsko gorovje, se še vedno preoblikujejo. V teh gorovjih vladajo še naponske sile in pritiski, ki se na posebno primernih mestih izražajo s tem, da se gorovje pretrga, da se večje plošče premaknejo med se, da se druga mesta dvignejo ali usedejo.

Kakšne sile so sodelovale pri tem potresu? Medtem ko se je pri drugih velikih potresih, kakor v Mesini leta 1908 in San Franciscu leta 1906., prvi sunki izkazali vedno kot najmočnejši, je bilo v tem primeru kakor smo že navdili, zabeležiti več lažjih pretresiljev med preteklim letom. Tako se je na določenih mestih nekoliko pripravljala dl. ozelja za končni sunk. Že med mesecinskim potresom l. 1908. so opazovali da more hitra sprememba zračnega tlaka sprožiti takšne tektonske potrese.

Današnja seizmologija priznava tudi elekromagnetni napetosti v zemeljski skorji ob sočasnem močnem eruptivnem delovanju sonca nadaljnji vzrok za potresna gibanja v zemeljskih plasteh, ki ga ni podcenjevali. Lansko leto je bilo sonce, kakor znano zelo razburjeno. Posebno mnogo peg je bilo - marca in aprila ter v juliju, septembru in novembru. V soglasju z visoki delovanju sončnih peg pa so se pojavljali pripravljajoči potresni sunki na turškem ozemlju v juliju, septembru in

Nemir na obalah Sredozemskega morja - Uvod k potresu v Turčiji

novembru. Do prave sprožitve in do začasnega končnega efekta pa je prišlo šele 28. decembra. Na podlagi določenih dejstev domnevajo, da je za letošnji pomlad in jesen pričakovati močnejšega eruptijskega delovanja na soncu. Iz tega sledi, da je pričakovati tudi novih potresov v seizmičnih glavnih pasovih zemlje.

70 odstotkov ljudi v vojni

Po neki statistiki agencije Goopress je ta čas kakšnih 70 odstotkov človeštva v vojnem stanju. Nemčija z zasledeno Poljsko in Češkoslovaško predstavlja blok 110 milijonov ljudi in se bojuje proti okroglo 650 milijonom, ki živijo v britanski in francoskem imperiju. Rusija je s svojim prebivalstvom več nego 180 milijonov ljudi v vojni s 4-milijonsko Finsko. Na Daljnem vzhodu se bojujeja Japonska in Kitajska, kar pomeni, da se bojuje tam nadaljnjih 550 milijonov ljudi.

Nenavaden konec letalca rekorderja

Znani ameriški letalec Jack Hollyday, ki si je med drugim priboril več rekordov na progi New York-San Francisco, je izgubil življenje na nenavaden način. Igral se je s svojim sinčkom in je sedel na gušnega konjčka. Izgubil je ravnotežje, padel je samo iz višine 1 metra na tla, zadela pa je z glavo tako nesrečno na kamen, da si je razbil lobanjo in je umrl. Na njegovih številnih rekordnih poletih se mu ni nikoli nič primerilo.

Mati in hči

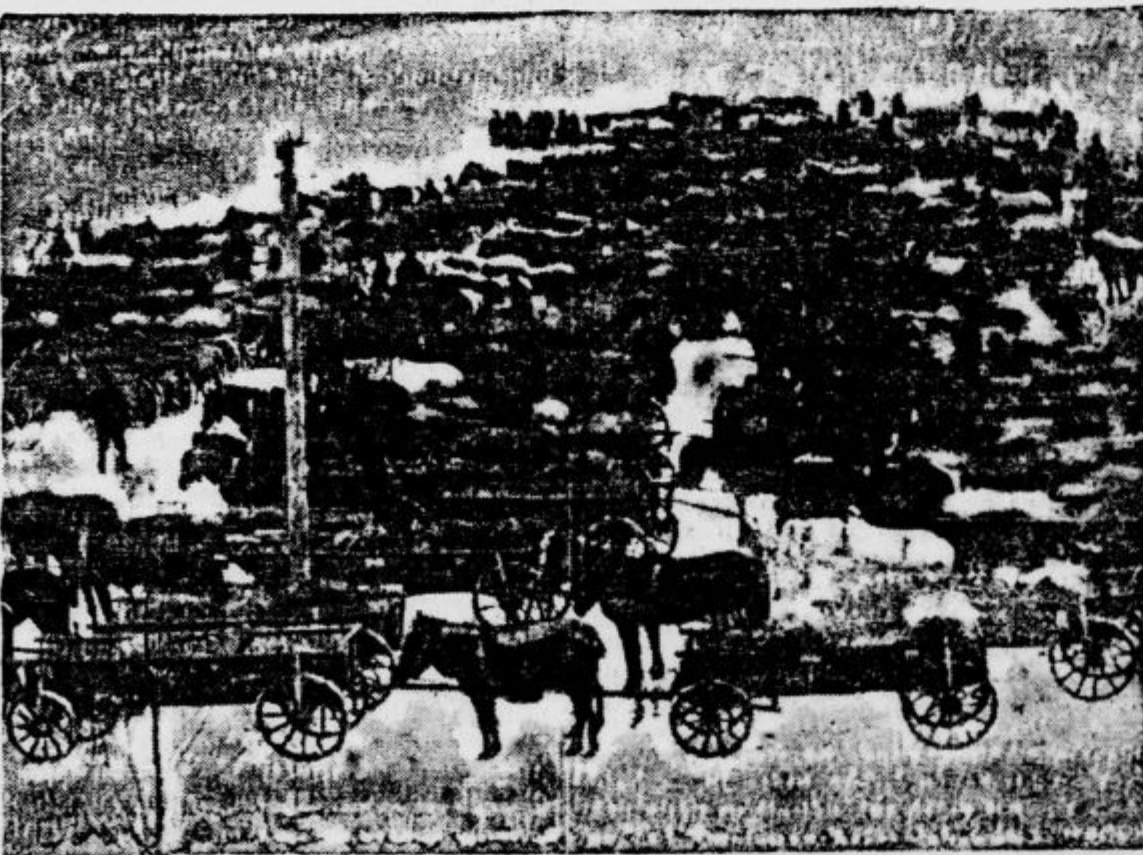
Slovitna filmska igralka Olga Čehova (na levi) s hčerko Ado (na desni)

Nemčija, Rusija, Anglija, Francija, Japonska in Kitajska

Na zemlji živi nekaj nad 2 milijardi duš, od tega pa je poldruga milijarda v vojni. Od vseh petih celin se je dosegel komaj ena in sicer Amerika, obvarovana vojne, če ne upoštevamo revolucij in podobnih stvari, ki so v državah njenega juga in osredla tako v modi. Vprašanje pa je, koliko časa se bodo mogle Zedinjene države umakati vojnim zapletitvam.

Pred 25, 26 leti se je človeštvo vrglo v podobne položaje, kakršen je danes, da bi enkrat za vselej odstranilo vzroke, ki zavoljo njih nastajajo vojne....

Nemci iz Rusije se vračajo

Med nemško in rusko vlado je bila podpisana pogodba o izselitvi ruskih Nemcev v Veliko Nemčijo. Na sliki vidimo voze nemških kmetov iz Volnije, ki čakajo na obrežju Buga pri Irkubczowu, da jih spuste na sedanje ozemlje pod nemško državno upravo

Življenje se poraja

Kulturni film prikazuje dogajanje v nastajajočem organizmu

V frankfurtskem zavodu za kemoterapijo so izdelali svojevrsten kulturni film, ki zbujajo v znanstvenih krogih veliko pozornost. Od prvih krvnih otokov do nastanka srca, lobanje in perja je mogoče v tem filmu opazovati vsa dogajanja v kokišjem jajcu. Skozi steklene stene posode, v kateri je jajce, se da zasledovati čudež življenjskega nastajanja.

Na zgorajm koncu rumenjaka se stvorijo najprvo neznatne rdeče točke. To so prve stanice, tako zvani krvni otoki. Ti otoki rasejo in se združijo v močni povečavi, ki jih je videti, kako se gibljejo. Drugi dan valjenja je opaziti nastajanje hrblenice,

prvotnih vretenc in lobanje. S prostima očesom je opaziti neznatno utripajočo točko. To je srce, ki se krči in širi kakor porseje v miniaturni uri ter uravnava nastajajoči krvni obtok. Nad srcem je videti veliko črno pego: to so oči.

Tretji dan je spoznati nastanek peruti in nožice. Dan pozneje se malo telo že giblje. Šesti dan je oko že ogromno, vsa telesna dupla na se je zaprla in sedaj se jasno odražajo že glava, nožice, peruti, nekoliko pozneje tudi kljun. Petnajstega dne se peresa že dobro razvijajo. 21. dne je piščice že izvaljeno. S kljunom prične kljuvati apeno lupino jajca in se izleže.

Letalska stotnica

Kariera Pavline Osipenkove, najbolj znane ruske pilotke v rdeči vojski

Pavline Osipenkovo, najbolj znano rusko vojaško pilotko, so pred kratkim povišali v čin letalskega stotnika. Že prej so jo večkrat odlikovali.

Osipenkova je zrasla kot hči ubogega kmeta v ukrajinški vasi Novospasovski. Družina je morala vsak dan misliti samo na to, kako si bo za naslednji dan zaslužila kos kruha, tako da o kakršnih višjih stremeljih ni moglo biti govora. Zavoljo revščine je mogla Pavlina obiskovati vaško šolo samo dve leti in se je naučila tam malo branja in pisanja.

Potem je šla k nekemu kmetu za dekle. L. 1927, ko ji je bilo 20 let, je stopila s svojo družino v neko kmetško kolektivno gospodarstvo. Poslali so jo v Kijev v šestmesečni perutinarški tečaj. Znanla se je med mladimi ljudmi, ki so najmanj po sedem let obiskovali šolo. Spoznala je, da jim ni določila Zavoljo tega pa ni obupala, temveč je sedla z železno pridnostjo h knjigam. Učila se je podnevi in ponoči, napravila je izpit in je prešla na log naj v berljanskem okrožju uredi farmo za perutnino. Tu se je odločila njena usoda.

Nekega dne sta prileteli na farmo polje dve letali Osipenkova doslej še nikoli ni videla letal in je ostala od začudenja naravnost nena, ko je iz enega obel letal

stopila ženska. Ali je mogoče, da bi ženska vodila letalo? Če je tako, tedaj bi se mogla tudi sama učiti letalstva! In tako je pisala kratkoma nekemu znanecu, ki je obiskoval letalsko šolo v Sebastopolu in ga prosila, naj bi ji pomagal. Kmalu potem so jo pozvali, naj se oglasi v vojni letalski šoli. Dobil je uniformo, svoj prostor v spalnici dvorani in je živela složno z moškimi tovariši.

Leta 1932 je šolo dovršila in postala vojaška pilotka. Nautila se je streljanja in sprejeli so jo v letalsko vojno akademijo. V šestih letih ni kot pilotka imela niti ene nezgode ali zasilnega pristanka. L. 1936 so ji veleli, naj poskusi višinski polet. Dvignila se je v višino več nego 9000 m in se je v tej višini obdržala 19 minut. Dosegla je višjo višino nego doslej kakšna druga ženska, a tudi višjo nego katerikoli moški njene akademije.

V maju 1938 se je z letalkama Vero Lomakovo in Marino Raskovo udeležila mednarodnega poleta na daljavo. Preletela je prog 1707 milj v 10 urah 33 minutah in so jo z njenimi tovarišicami odlikovali z Leninovim redom. Ona in Lomakova sta postali kmalu nato stotnici. Raskova pa nadporočnica. Osipenkova trenja sedaj za nove polete v višino in daljavo.

Utrujenost, znak pomladi

Potlačena in zbitost v prehodni dobi

Da so se dnevi začeli daljšati, sicer skoraj še ni opaziti, ker gre le za nekaj minut, toda pozna zima se očituje na drug način: marsikdo se čuti pogostje utrujenosti in nevoljnega nego običajno. Marsikdo je tudi že v skrbah da se je vanj splazila kakšna zavratna bolezen in pozablja pri tem da ga je lansko leto in predlansko ob istem času napadla ista telesna depresija.

Če bi stopil k zdravniku, bi mu ta spreporočil o pomanjkanju vitaminov, ki jih prinaša pač ta letni čas s seboj, o pomanjkanju sonca in svežega zraka. Večina ljudi pa ne gre k zdravniku. Rajši pobeša glavo

in toži svojim ljubim bližnjim. Nato pričnejo tudi ti opazovati svoje stanje in isto tako odkrijejo, da se počutijo zbiti. Tako se širi epidemija poznozimskih utrujenosti po mestih in med ljudmi, ki prebijejo večji del svojega časa v zaprtih prostorih.

Ta utrujenost gotovo ni prijetna, a tudi je ni jemati tragično. Lahko se je namreč rešimo. Malo več gibanja na svežem zraku, malo prej v posteljo in malo prej iz nje, tu in tam použijmo kakšno citrono - in utrujenost po kmalu izgine. To tem prej, če namislimo, da je ta utrujenost v januarju samo znanilec bližnje pomladi.

Šest mesecev polarne noči

Posebnosti Severnega in Južnega tečaja - Polarni noči sledi „polarni dan“

Silovite težave, v katerih se razvijajo vojne operacije na finskem ozemlju, so v prvi vrsti klimatskega značaja. Kakor znano, vlada v tem času v severnih polarnih predelih stalna tema, ki traja od 23. septembra do 21. marca. Ta tako zvana polarna noč vlada tako rekoč 6 mesecev in jo potem za pol leta zamenja »polarni dan«. Vzrok temu dejstvu je v tem, da zemlja ne stoji navpično na ravni svojega gibanja okrog sonca, temveč je nagnjena proti njej za 23 in pol stopinje. To povzroča menjavo letnih časov.

Za polarna ozemlja pa ima ta nagnjenost zemeljske osi še posebne učinke. Dne 21. marca dosežejo sončni žarki baš Severni tečaj in ta ostane potem za pol leta stalno v njihovem območju. V južnih polarnih krajih je ravno narobe. Medtem ko ima Severni tečaj svoj šestmesečni dan, vlada tam isto tako dolga noč, in narobe.

Temu pa ni bilo vedno tako, kajti oba tečajni točki nista nekaj stalnega. Še danes za malenkost potujejo, a v teku zemeljske zgodovine sta znatno spremenili svojo lego. Pred kakšnim 350 milijoni let je bil Severni tečaj n. pr. na sedanjih 30 stopinji severne širine in 45. zapadne dolžine, v terciarni dobi pa na 70 stopinji severne širine in 60. stopinji zapadne dolžine.

KVALITETNO BLAGO

Je trpežnejše - zato tudi cenejše! Z obliko pa imate vselej le, če Vam dobro prištoja! Obiščite znano domačo trgovko

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA - ALEKSANDROVA G. 7.

kjer Vam strokovno postržejo po zmernih cenah!

Beračica s tisočaki

V Trentu je umrla v bolnišnici starica po imenu Carlotta Uez, ki je zadnja leta beračila. Ko je lastnik bedne bajte, v kateri je bivala, preiskal njeno zapuščino, je našel pod cunjami in starimi nogavicami razmeroma veliko vsoto 35.000 lir v drobižu. To malo imetje so razdelili med svoje Uezove, ki živijo sami v najsiromašnejših razmerah.

I V E R I

Marsikdo si ne daje svetovati samo zavoljo tega, ker noče, da bi mu pomagali. Ne gre za plodovitost, temveč za plodove. Kdor si mora zabavo šele iskati, ta se ne zna zabavati.

Skromnost večini ni čednost, temveč potreba. Mnogi ljudje so si svoj križ stesali z lastnimi rokami.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Raztreseni kirurg ki je sedel v gostilni z lepo pečenko pred seboj, toda brez jedilnega pribora, je zaklical za odhajajočo natakarico: »Sestra, kje pa so instrumenti?«

A NEKDOTE

Mlad mož je vprašal Sokrata, ali se naj poroči ali pa ostane samec. Sokrat ga je potrepil po rami in dejal:

»Kar koli boš storil, boš obžaloval.«

Samozaľjubljen pesnikun je Teokritu prebral nekaj svojih verzov. Na koncu ga je vprašal:

»Možster, katera mesta so ti najbolj uga-jala?«

»Tista, ki jih nisi prebral,« je odvrnil Teokrit.

DVA KRAT ENA

Avtomobilska vožnja v Franciji

»Ta kučpota je naravnost seznan z območjih francoskih vin...«

(Sündagsnase Strix)

»Ostrijte me in obrjite mi brado! Po-poinoma sem že pozabil, kakšna je moja prava podobala«

(Sündagsnase Strix)

INSERIRAJTE V „JUTRO“!

Naša ženska stran

Marici Bartol-Nadliškovi

Gospodinjstva pomočnica

Samo trikrat sem v življenju srečala gospo Bartolovo.

Prvic — ne tako, kot se običajno srečujejo in seznanjajo ljudje, neke na cesti, v kavarni, v gledališču, kar tako mimogrede, ne vedo zakaj in čemu, pa prav tako mimogrede tudi pozabijo drug na drugega. Gospo Bartolovo sem spoznala, kakor veliko večino svojih najljubših znancev doma, v sobi na zabojku za premožni peč. Pod fiziko ali latinsko slovnico — ne vem več pod katero tistih — uradniških šolskih knjig, ki sem jih včasih tako iz dna duše zasovražila, zlasti kadar me je zamikala kakšna izvenšolska knjiga — sem imela od prvega »Ženskega sveta« in med »Obrazi in dušami« sem skrivaj ogledovala širok, energičen, inteligenten obraz gospe Marice. Članek, ki je spremljal sliko, me je v zgoščenih oblikah seznanil s njenim delom in življenjem.

Od takrat je preteklo že mnogo let... bilo je nekoč, ko je bilo življenje pred mano odprto in v vsej svoji širini in z mladostno gorljivo ožarjenimi lepoti, in ko sem med svojimi najljubšimi znanci iskala vodnike in vzore. Od takrat se je marsikaj izpremenilo in v marsičem temeljito izpremenilo. Tega sem se skoraj z muce melanholije zavedala, ko sem šla na obisk k enemu svojih nekdanjih drugih znancev — v gospoj Bartolovi, z njenim sinom dr. Vladimirjem.

Drobna, osivela žena mi je ljubeznivo stisnila roko. V zadregi sem se nasmehnila in v njenem obrazu iskala tisto sliko, ki se mi je pred tolikimi leti vtisnila v spomin. To ni več tista žena s krepko risanimi potezami na obrazu, to ni... ne, oči so še iste... nekoč v samozvesti stisnjenosti ustnice se zdaj stiskajo od telesne bolečine. In vendar se njena usta zdaj pa zdaj ljubeznivo nasmehnejo.

»Saj boste pili čaj, ne?«

»Hvala, ne, ne trudite se!«

Toda gospa Bartolova že vstaja, počasi in mukoma. Bolečina v nogi kljuje...

»Bova midva zakurila in skuhala, če že mora biti.«

Toda gospa Bartolova ne pusti. Ne, njene gladičnice nihče tako ne pozna kakor ona, nihče ne zna z njo pravilno ravnanje. Ima svoje muhe. Samo njen sin, njen »Vladja« sme od časa do časa naložiti eno do dve lopatici premože...

Čaj se kuha, a gospa Bartolova in njen sin se pogovarjata o drobnih in vendar za vsako družinsko skupnost vedno važnih in čisto neobhodnih zadevah. Toda čaj je že kuhan in se prijetno kadil iz skodelice na mizi. Gospa Bartolova je kljub bolečinam zelo živahna.

»Vse«, pravi sinu, ki ga zelo skrbi materino zdravje, »morda se pojdem zdraviti v Trst.«

Pa kmalu pozabi sama nase.

»Ste čitali? Danes je »Jutro« vendarle prineslo oceno »Alamute«. Tako lepo jo je napisal — o, ali ne? Vselej, kadar dobim »Jutro« v roke, najprej pregledam kulturno rubriko. In če je kaj napisal — o, ki ga najraje čitam. Njemu zelo zaupam. Zdi se mi, da jih ne piše samo kritik, marveč tudi človek... Tako težko sem čaka la oceno »Alamute«! Zdi se mi najboljša, kar si kdaj napisal... Vsako jutro, odkar je knjiga izšla, sem vstajala navsezgodaj in šla po »Jutro«. Toda nič... Bala sem se, da le ne razumejo, da ti ne bodo priznali kvaliteta, da... Danes sem se počutila nekam slabo... in zunaj je bil tak mraz... in prav danes je izšla ocena... Ali ni zelo dobro napisana?«

Vsako jutro navsezgodaj vstaja stara, bolna žena in se opiraje na palico, napoli do vrtnih vrat, kjer jo čaka časopis... Tako vstaja mati, ki veruje in zaupa v svojega sina in mu želi uspeha v življenju; ta ko vstaja žena, ki se je nekoč sama z vse hom literarno udejstvovala in ki v sinu vem uspehu gleda njegovo in svojo zmagov, v sinovem delu nadaljevanje svojega lastnega dela, ki ga v težkih okoliščinah in ob številni rodbini ni mogla sama dovršiti...

»Tako sem se bala.«

Polem sprakuje gospa Bartolova po vsem mogočem, toda vedno le v okviru literaturne. Preseneča me, s kolikšno pozornostjo zasleduje vse naše literarno življenje, ne prezre nobenega novega dela, ki se pojavi na našem knjižnem trgu, nobenega novega imena, ki ga izsledijo v revijah. V njenih vprašanjih je živo zanimanje in ljubezen. »Kaj počne gospa Marja, saj jo pozna te? Obiljubila mi je, da bo prišla k meni po informacije o »Slovenki« (ki jo je gospa Bartolova od 1897 do 1900 urejala) in je ni... Tudi gospe Minke ni...

V njenem glasu je rahel odtiden grenkega občutka osamelosti.

Gospa Minke je, v kolikor mi je znano, bolna, gospa Marja je preko glave zaposlena z »Slovenko« monografijo. Ta poslednja jo je nad vse zanimala. Dočakala je njen izid. Bila je poslednja knjiga, ki jo je čitala in ki ji je bila v veliko veselje.

»Pridite še kdaj!«

Težko, opiraje se na palico, naju je spremlja do vrtnih vrat in ostala na pragu, do kler niso zavila za vogal ulice. Potem se je najbrž vrnila v kuhinjo, kjer jo je na mizi že čakala kopa francoskih, čeških in italijanskih časopisov in »Ženski svet«, da jih v miru in samoti prečita...

»Pridite še kdaj!«

Bila je zima, ko sem prišla — to je bilo najino tretje srečanje. Prišla sem na njen pogreb.

Karen Metc

Božično vraže v Bosanski Krajini

V Bosanski Krajini, kjer se stikajo katoliški, pravoslavni in muslimanski živeli, so še danes zelo v navadi razne vraže, s katerimi se ljudje ob raznovrstnih dogodkih kratkočasijo.

Pred Božičem se zbera dekleta po hišah in okoli polnoči se boste splozili h kurilnici. Z žlicami, s katerimi so ta večer jedle, druga za drugo trkajo na lesena vrata kurilnice. Če se na trkanje oglasi petelin, je to znamenje, da se bo dekle do prihodnjega Božiča poročilo, če pa se je oglašila kokoš, bo leto dni še samevala. Dekleta, ki jim je bila usoda tako nenaklonjena, gredo poparjena spat, srečne izvoljenke pa smejo še uganjati druge vraže tja do zgodnjega jutra. Izpred hišnih vrat napeljejo preko ceste vrvi in skrite čakajo, kdo se bo prvi spotaknil ob njo. Če je to slučajno mlad fant, je namenjen srečni izvoljenki za ženina. Potem dvigajo dekleta z eno roko panje in govorijo: »Ne dvigam panja, dvigam svojega draga!«

Dekleta, ki se bodo v novem letu poročila, vzamejo prvi božični večerji prvi grizljaj iz ust in ga pred spanjem položijo pod blazino. In ponoči se jim bo sanjalo o tistem, ki jim je sojen.

Ce pa bi dekle rado izvedelo, ali ji je sojen mlad ali star ženin, izve to na naslednji način:

Hišni gospodar položi pod skodelico za kavo volno, prstan in grizljaj kruha. Dekle dvigne skodelico in če dobi pod njo volno, bo dobila starega moža, če dubi prstan, bo njen mož mlad, če pa je pod njeno skodelico kruh, bo ostala še leto dni neporočena.

Vraža pove dekletu tudi, ali bo njen izvoljeni reven ali bogat. V posodo z vodo vrže dinar in če dinar odskoči iz vode, bo njen izvoljeni bogat, če pa ostane na dnu...

Stara učiteljica pripoveduje

Dopis učiteljice začetnice, ki smo ga preteklo nedeljo objavili na tem mestu, je zbudil med učiteljskimi, pa tudi izven učiteljskih vrst živo zanimanje in odobravanje. Med drugimi nam je poslala zanimiv dopis tudi stara učiteljica in ker mislimo, da ga bodo naše čitateljice z največjim veseljem čitale, ga priobčujemo v celoti:

Dovolite, da vam pripovedujem o svojem učiteljskem življenju, ki je maturirala pred več kakor štiridesetimi leti. Tudi jaz sem prišla na šolo tako nepravilno, da življenje, kakor prihajajo danes učiteljice začetnice. Dovolite, da vam pripovedujem o svojem učiteljskem življenju, ki je maturirala pred več kakor štiridesetimi leti. Tudi jaz sem prišla na šolo tako nepravilno, da življenje, kakor prihajajo danes učiteljice začetnice.

A ko sem stala pred učenci — prišla sem v razred sredi šolskega leta — sem bila zbežana in nism vedela, kje bi prišla.

Nadučitelj, mož starega kova, bi me bil moral vpeljati v pouk, pa mi je rekel tole: »O novih metodah ni ne držim, enkrat je moderno to, drugič spet kaj drugega. Delajte kakor znate.«

Stirinalet dni sem preizkušala tako in drugače, potem pa se je vrnil z dopusta tovariš, ki je preči poučeval v mojem razredu. Ta je bil mlajši in ne tako strašno okostenel. Potožila sem mu svoja zgrejena in rada volje mi je pomagala. Dal mi je vse svoje pripravljene zvezke, berila obravnavana, da mi je pripravila lekcije.

Finska ženska organizacija »Lota«

V Finski obstaja ženska organizacija, ki šteje 100.000 članic. To je »Pokret Lota«, organizacija dobrovoljk, ki prav v poslednjem času lepo dokazujejo, da so kos svojih nalog, ki si jo je bila zastavila organizacija.

Zakaj se organizacija imenuje »Lota«? Ko je Finska leta 1808. vodila vojno za svojo samostojnost, je neka mlada knetic, Lota Sverdrup šla s svojim možem na vojno ter ga na vsakem koraku spremljala. Kasneje so ji sledile tisoče finske žene, posebno v 1917. in 1918. letu, ko se je Finska znova borila za svojo samostojnost. V tej vojni so organizirale vojaške bolnišnice, prenos streliva, prehrano predbojstva in vojstva. Isto delo vrše tudi danes članice »Lote«, pod virovnim poveljstvom ge. Fani Lukonen.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

— kar se seveda redno dogaja — bo dobiti revnega moža.

Zena ali dekle, ki se boji, da bi ji katero druga ne prevzela moža ali fanta, se zavestno zavaruje z vražo. Vzneve tikavo, jo odnese na dvorišče in ji z enim zamisljenim sekire odseka glavo in pravi: »Nisem odsekala glave tvojemu možu, odsekala sem glavo tvoji nespornosti! Verujejo namreč, da bo dekle ali žena, ki ji je bila tako »odsekana glava«, kmalu umrla.

Pa tudi nasprotnica se z vražo zavaruje proti vraži — radi varnosti nosi dva dni pred Božičem v lasih glavico česna. In nobena vraža ji ne more do živga.

Pa tudi nasprotnica se z vražo zavaruje proti vraži — radi varnosti nosi dva dni pred Božičem v lasih glavico česna. In nobena vraža ji ne more do živga.

Pa tudi nasprotnica se z vražo zavaruje proti vraži — radi varnosti nosi dva dni pred Božičem v lasih glavico česna. In nobena vraža ji ne more do živga.

Pa tudi nasprotnica se z vražo zavaruje proti vraži — radi varnosti nosi dva dni pred Božičem v lasih glavico česna. In nobena vraža ji ne more do živga.

Pa tudi nasprotnica se z vražo zavaruje proti vraži — radi varnosti nosi dva dni pred Božičem v lasih glavico česna. In nobena vraža ji ne more do živga.

Pa tudi nasprotnica se z vražo zavaruje proti vraži — radi varnosti nosi dva dni pred Božičem v lasih glavico česna. In nobena vraža ji ne more do živga.

Pa tudi nasprotnica se z vražo zavaruje proti vraži — radi varnosti nosi dva dni pred Božičem v lasih glavico česna. In nobena vraža ji ne more do živga.

Pa tudi nasprotnica se z vražo zavaruje proti vraži — radi varnosti nosi dva dni pred Božičem v lasih glavico česna. In nobena vraža ji ne more do živga.

Pa tudi nasprotnica se z vražo zavaruje proti vraži — radi varnosti nosi dva dni pred Božičem v lasih glavico česna. In nobena vraža ji ne more do živga.

Pa tudi nasprotnica se z vražo zavaruje proti vraži — radi varnosti nosi dva dni pred Božičem v lasih glavico česna. In nobena vraža ji ne more do živga.

Pa tudi nasprotnica se z vražo zavaruje proti vraži — radi varnosti nosi dva dni pred Božičem v lasih glavico česna. In nobena vraža ji ne more do živga.

Redenski jedilni list

Kako bi kuhala če...

PONEDELJEK. Obed: Grahova juha s cvetačnimi cvetkami. Domače pečenje. Prazni obrovi. Kompot. — Večerja: Fastani telečji zrezki. Rdeč radič in krompir v solati.

TOREK. Obed: Golaževa juha. Bržole na angleški način. Drobec pečen krompir. Omletni krapki z vanilijno kremo. — Večerja: Mešani rižot.

SREDA. Obed: Na goveji juhi jetni riž. Jovčina. Mešane prikuhe (ohrovt, sladko zelje, rumena koleraba, korenje). Ocvrt krompir. Kompot. — Večerja: Panirani avinjski zrezki, pečeni na olju. Glavnata solata s fižolom.

ČETRTEK. Obed: Na juhi opočne žemlje rezane. Zeljnat klobasice v omaki. Zvrtnjen riž. Sirov kolač. — Večerja: Sirovi rezanci z maslom in parmezanom.

PETEK. Obed: Jabolčna juha z opočno žemljico. Kislo zelje, žemljen cmok v prišču. Rahla omleta. — Večerja: Polenovka v krompirjevem vengu.

SOBOTA. Obed: Na juhi rezanci. Govečina. Sladka repa. Jabolčni narastek. — Večerja: Ocvrti prižljivi. Solata.

NEDELJA. Obed: Na juhi ocvrti bobki iz paljenega testa. Telečji fritkando, garniran s cvetočo in ocvrtim krompirjem. Brusnice. Zračni krapki s kremo. — Večerja: Nadevani kruhki. Čaj.

Kako moram kuhati, ker...

PONEDELJEK. Obed: Kisla repa. Potentilni omaki zabeljeni z ocvrtki. Čespijev kompot. — Večerja: Glavnata solata s fižolom.

TOREK. Obed: Fižolova juha s testeni polčki. Palačinke. — Večerja: Krompirjev praženec. Kumarični omaka.

SREDA. Obed: Na goveji juhi riž. Govečina. Sladko zelje v prežganju. Krompir v kosih. — Večerja: Zganci z mlekom.

ČETRTEK. Obed: Na juhi zdrobljeni zavrtki. Čespijevi omaki iz krompirjevega testa. — Večerja: Vampi s krompirjem.

trošil med svoje čitateljice zrna modrosti, izobrazbe, prinesel pa tudi marsikatero ure razvedrila in zabave. Teški čas, v katerih živimo, nas opominjajo, da je treba še tesneje združiti naše vrste, se s se večjo ljubeznijo okleniti tega, kar že imamo in iti pogumno v boj za dosego novih ciljev. Naj ne bo nobena gospodinjstva pomočnica, ki bi bila v novem letu brez svojega stanovskega glasila!

Gospodinja Štefica Nadliškovičeva je bila z dekretom ministrstva pravde imenovana za sodno uradnico v Sarajevu, in je tako prva muslimanka, ki je postala sodna uradnica.

PETEK. Obed: Krompirjeva juha. Sirov kolač iz kvasnega testa. — Večerja: Jabolčna repa.

SOBOTA. Obed: Rižot s pečenico. Jabolčni kompot. — Večerja: Sirovi rezanci v prepraženih drobtincah.

NEDELJA. Obed: Na juhi vlivane. Govečina. Pražen krompir. Fižolova v omaki špehovka. — Večerja: Makaroni z govejo sekanico. Solata.

Recepti

Omeletni krapki

V lončku zvrkljaj dve osminki mleka, dve žlici smetane, tri rumenjake, eno polno žlico sladkorja, približno dve osminki litra moke in malo soli. Ko je testa gladko dodaj sneg od treh beljakov in pol zavrtka pečilnega praška. V ponev z jamicami daj v vsako jamico malo maslobo, olja ali masti in v vsako po dve žlici testa. Ko so krapki na eni strani rumeni, jih obrni in zapeci še na drugi strani. Lepo rumene polagaj na papir, da se odteče maslobo in jih imej na toplem. Ko imaš vse gotove, jih zloži na krožnik in potresi s sladkorjem. Zraven daš vanilijno kremo ali razredčeno toplo marelično ali malinovo mazo.

Bržole na angleški način

Primerne velike bržolice, na vsako osebo po eno, potolci in nasoli in malo popraj in pokapaj z oljem. Pusti jih v olju nekaj časa. V primeru kozo, daj olja ali masti in eno na lističe zrezano čebulo. Ko čebula nekoliko porumeni, jo poberi iz maslobo, v kozo pa vlož bržole in jih nekoliko pomoka povrhu in na obeh straneh na hitro speci. Nato jih poberi na pogret ovalni krožnik in postavi na toplo. V kozo daj precvrto čebulo, zalij nekoliko z juho ali krompom in ko se nekoliko pokuha, doraž dve žlici kisle smetane in polj po bržolah.

Cumbi na novih oblekah

Ze neka let sem je dajala moda prednost gumbom iz blaga pred koščicami, galitnimi, steklenimi ali ujenjimi gumbi, ki jih je nekoč tako zelo upoštevala. Res je, da so gumbi iz tvorila oblike učinkovali vedno razarito elegantno tudi na najbolj preprostem oblačilu — že zato, ker so se do kraja ujemali z enotnim videzom obleke. Toda priznajmo: tudi najbolj elegantna popolnost postanečasoma enolična, če se nam povsod ponuja. Videli smo gumb iz blaga na športnih telovnikih in na športnih kostumih, na jutranjih haljah in na dopopolnanskih oblekah, na popoldnanskih blazah in niti večerne obleke niso bile pred njimi varne.

Toda moda nas neče dolgočasiti. Seveda, to je v njenem lastnem interesu, na stotisoče oseb po celem svetu ji služi in prikaže od nje tudi zasluska, pa si zato mora vsak čas izmisliti kaj novega, da omogoči tej svoji vojski novo kupnjo in novo delo. Tako je prišlo tudi do izpremembe z gumbi: gumbi iz blaga nam posimhal ne bodo več po godu, ker si je moda izmislila, da potrebujemo bolj živahnega okrasja na obleko — in ker morajo pri novi ideji zaslužiti tovarne z gumbi, trgovci in šivilje. Zopet so v modi galitni gumbi in gumbi iz brušenega stekla ter iz kovine, da ne pozabimo ujenjenih gumbov s kovinastimi vložki in gumbov dvojčkov, ki jih veže drobna verižica. Najdemo pa tudi dokaj nenavadnih oblik, če se nam okrogli in stikotni gumbi zdijo preveč običajni: kaj poredite na primer k gumbom, ki imajo obliko basovskega ključa, k zlatim gumbom v podobi srečnega roga ali k gumbom z vtisnjenimi številkami iz pozlačenega ujenja?

Splah so kovinasti gumbi letos precej upoštevanji. Pozlačeni, včasih tudi cizelirani gumbi dajejo še tako preprosti obleki nekak posebno praznično videz. Navadna obleka iz rjavca Jersey učinkuje kar po-

si mlada in kot gospodinja pogrešala vsa, ga realno življenje zahteva. Brdiko sem občutila, da mi je neznana nega otroka, postroba bolnikov. Vrt je zahteval mojo oskrbo. Posejala sem solato in mirno čakala, kdaj bo pogrnla glavo — saj nisem vedela, da se morajo prej sadiko preseliti. Nošete primerov bi lahko našli, ko sem drago plačala tako zamujeni nauk. Ali življenje me je vsega naučilo. Le žal, da tega ne morem tudi drugim v oporoki zapustiti.

Danes čakaš učitelj in učiteljice po tri leta na imenovanje. V tej dobi brezposelnosti bi si lahko pridobili veliko znanja za svoj bodoči poklic. Mladenci naj bi se učili knjigovodstva, sadjarstva, čebelarstva, dekleta pa šivanja, noge otrok, vrtarstva. Tako bi brezposelnost ne bila izgubljenost, mladinci ne bi gledali tako jezero in pogosto hipohondriko na sedanjih svetovni red, bila bi zaposlena in ne bi je pehali komunizmu v naročje.

In se na neko rak-rano naših sodanjih razmer pri učiteljstvu bi rada opomnila. Na naši šoli imamo na primer sedem učiteljic in tri učitelje. Naša šola je blizu mesta in samo trije ali štiri tovariši stanujejo v šolskem okolišču. Drugi pa brž po končanem pouku zapro šolska vrata in — hajd v mesto. Ali more tak učitelj in učiteljica vršiti uspešno delo med narodom? Saj ne pozna niti vseh domačinov, ne pozna razmer, v katerih otroci žive, ne pozna kraja in krajevnih posebnosti — in seveda tudi nečesar ne napravi med narodom in za narod.

M. G.

Krzneni plašči, evratški, mafi

in velika izbira pravkar dospelih srebrnih lisic

pri

L. ROT, Ljubljana

Mestni trg 5

Kupujemo kože domače divjačine!

poldansko, če jo spredaj zapnemo s tremi pari posevno prišitih, zlatih gumbov. Zivot prevožemo z okroglo sešitim, znotraj vati-ranim pasom (1. skica).

Prav tako preprosta je obleka iz temno-modrega sukna. Zapnemo jo postrani z dvema velikima gumboma, ki sta prevlečena s temnomodro jelenjo kožo in prekrita s črticami iz pozlačene ali posrebrene kovine, prav tako je iz temnomodrega usnja ozki pas, ki ga spredaj zapnemo z zapunko. Zanimivo učinkuje veliki žep, ki zavzema ves desni bok obleke (2. skica).

Dobri okus

Je posebna prednost odvaljalnega sredstva DARMOL. Vihu tega deluje milo in brez bolečin zato uživajo odrasli in otroci radi DARMOL.

Naslednja volnena obleka ima prav zanimivo, prekritano sedlo in postrani vzorane žepke. Pod končastim vratnikom izrezom zapnemo sedlo s tremi originalnimi gumbi, ki imajo bolj podoben okrasnim klipsom kakor pa navadnih gumbov (3. skica).

Povsem popoldansko pa učinkuje obleka, če jo opremimo z gumbi, ki imajo podoben cvetlic, sestavljenih iz drobnih brljančkov. Takine gumbje prijemajo na dekaj široko prago po sredi života, ki je ob prav tej pragi mestoma drobno nabran, zlasti pod vratnikom izrezom in ob pasu (4. skica).

Modni salon ROZMAN PAVLINA

DVORNI TRG 8 (poleg univerze)

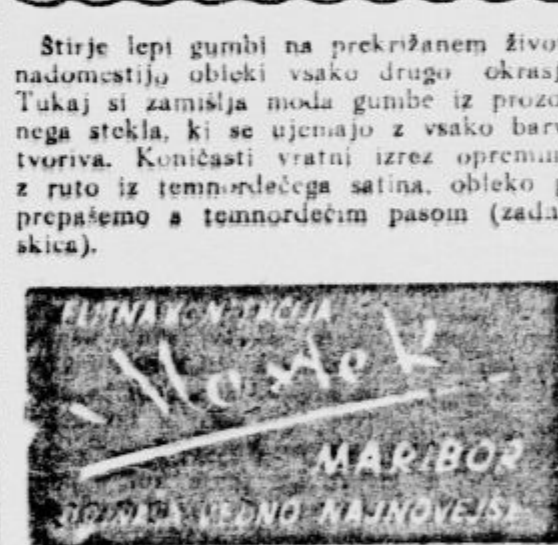
Indeluje

damske kroje po meri

iz največjih žurnalov. Cena kroja od 14 do 23.

Istotam poučujemo

krojno risanje.

Pri drsanju

Letošnja zima se ne manja ledu in mrazu, pa je povsem naravno, da pride tudi lepi drsalni sport vse bolj do volje, kakor druga leta. Poleg doma pletenih, toplih pulloverjev, vati-ranih jopic, malih krznih ali ujenjenih telovnikov, elegantnih in toplih krznenih mufov in krznenih rokavic nas pri drsanju zanimajo predvsem krila, ki morajo učinkovati graciozno in tudi dovolj udobno, da nas ne ovirajo pri figurah na ledu. Najbolj ljubka so seveda široko zvončasta krila, ki dajejo mladim drsal-kam videz mičnih balerin, vendar pa se med zavzema tudi za široka krila krila, ki so dosti bolj topla in zato tudi bolj praktična. Pod drsalnim krilom moramo seveda imeti tudi dolgo »zabzo«, ki tvori nogavice in vline v enem — ali pa s poma-gamo z vlinevanji nogavicami, ki jih izpo-polnimo z belogastimi hlačkami.

„JUTROVA“ POSVETOVALNICA

Davčna

Hilne gospodinjke ponovno opozarjamo, da si do 31. t. m. nabavijo davčne karte za hišno službenico. Določba čl. 15. zak. o neposrednih davkih se glasi: »Poslédice, ki davčne karte vobče ne nabavi ali je ne nabavi pravočasno, plača za kaznen petkratno vrednost davčne karte.«

»Kmetovalce«. — Na Vaše vprašanje glede oprostitve plačevanja zem. jarine, Vas obveščamo, da nova uredba o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih izpreminja veljavnost čl. 10. na ta način, da se oporablja zemljarije zemljišča onih kmetov, ki se jim odmerja izk. južno zemljarija. Te osebe torej ne smejo biti zavezane nobenemu drugemu neposrednemu davku. Oprostitve pa so kmetovalci deželni samo tedaj, ako vsota katastrskega čistega donosa celotnega zemljišča, samostanega ali solastnega, na področju ene davčne uprave ne presega 1000 din.

N. K. — Lj. — 13. XII. 1939 ste na sodišču izdali hišo ter položili zanjo varščino. Obvestilo o domiku ste prejeli pred kratkim in je bilo datirano z dne 28. XII. 1939. Vprašujete nas, ali boste morali plačati prenosno tako v smislu pred kratkim spremenjenega taksnega zakona. — Ker so stopile pred kratkim uveljavljene spremembe taksnega zakona v veljavo šele 1. januarja, velja za vse pred tem časom izvršene pravne posle še prejšnji zakon, o takšnih in pristojnih. Radi pospešitve postopka intervenirajte pri sresnem sodišču odločno pri davčni upravi!

»Rožna dolina«. — Pet do šestkrat na teden imate postrežnico, ki ji plačate 50 din na mesec. Ta postrežnica opravlja hišo po tedišnji hiši pri drugih strankah. Ali morate plačati zanjo kak davek? — Za to postrežnico si mora eden izmed posloдавcev brezposelno nabaviti davčno karto v smislu našega uvodnega opozorila, pa natisi ste to Vi ali pa kdo drug, ki jo prav tako samo delno zaposluje. O tem smo govorili že dne 7. t. m. ter dotičnega zakonskega predpisa ne bomo ponavljali. Dostavljamo le še to, da so osebe, ki nimajo stalne zaposlitve, nego delajo enkrat ali dvakrat tedensko pri več posloдавcih, ali opravljajo od časa do časa določene posebne posle pri več posloдавcih, kakor: čiščenje parketov, čiščenje it. d., načelno zavezane obdavčenju s pridobitno. Stopite k pristojni davčni upravi ter poiskajte službeno razpisno postrežnico referentu za uslužbeniški davek, ki vam bo dal vsa nadaljnja navodila!

A. R. — S. A. P. — Kmet je kupil staro leseno nro ter jo postavil na svojem posestvu tik banovinske ceste z namenom, da bi v njej shranjeval poljske prideleke ali pa, da bi se vanjo ob slabem vremenu zatekal. V to nro se je vselil neki mesar iz sosednje občine ter seka v njej vsako nedeljo od 6. do 8. ure meso. Ubo uporablja brezplačno. Pred kratkim je dobil dotični kmet od davčne uprave nalož, na katerem mora plačati zadržalno z določbami v zvezi s čl. 25. d. Kosmatni dohodek te ute je ocenila davčna uprava z zneskom 275.— din. Ali je davčna uprava glede predpisa zadržalno pravilno postopala? Ali bi se dala obdavčitev osporaviti? Ali je možna davčna očitava v smislu II. odstavka čl. 37. zak. o neposrednih davkih? — Po čl. 29. zak. o neposrednih davkih so zavezane davku na dohodek od zgradb vse zgradbe na ozemlju kmetijske, ki so namenjene za prebivanje ali druge trajne uporabe. Za zgradbo za prebivanje se smatra taka zgradba, v kateri kdo ali dejanski stanuje ali pa je po gradbeni konstrukciji in obsegu namenjena za prebivanje. Ostale zgradbe se smatrajo, da imajo obsežne stalnosti, če služijo ali če so določene drugemu trajnemu namenu, ne pa za prebivanje. Namen, ki naj mu služi zgradba se smatra za trajnega, če se je postavila za dalj ko tri mesece. Vreda nemena, ki mu je zgradba določena, ne vpliva na davčno zavezaneost objekta. Po čl. 30. zak. so zavezane zadržalno tudi zgradbe, ki imajo tako konstrukcijo, da se dajo prenesti z enega mesta na drugo. V ostalem pa je smatrati za zgradbo vsako stavbo, ki je zgrajena iz kakršnokoli materiala na suhem ali na vodi, vselej seveda ob namenu, da je ali namenjena ali da se dejanski uporablja za prebivanje ali v drug trajen namen. Ker je navedena nro uporabljena kot stalni lokal (procurtal), je po našem mnenju in v smislu zakonskih določb brezposelno zavezana zadržalno.

K. T. — P. — Uredba o spremembah in dopolnitvah določb čl. 10. fin. zak. za leto 1939-40, o posrednem prenosu na neposredni obdavčitveni obdobje je bila objavljena v »Sl. listu« dne 28. decembra 1939. Osnovni pomen »Službenega lista« št. 6 t. m. št. 2, 2. let. Stanja pa je v veljavi z dnem 1. januarja 1940 dalje (št. 9.).

P. T. — Lj. — Uredba na kmetu se odplačala davčni postopek leta 1937 v postrežnici »Službenega lista« določa, da se plača davk na nro, postrežnica določa, da plača davk na nro. Na vprašanje pa se ob dani pogoji ne moremo.

T. K. — M. — Prečitajte naše današnje posvetovalno pod znanje »Kmetovalce«. V smislu čl. 1. uredb o spremembah in dopolnitvah zak. o neposrednih davkih velja za enega zemljarijskega davčnega zavezaneca vsi člani enega skupnega čistega gospodstva, ki imajo zemljišča. Osnovni davki na dohodek od zemljišč znaša za leto 1939-40 1000 din. Katastrskega čistega donosa, ki jih radi neposredno plačajo, tu ne moremo navesti, se razpisna v »Službenem listu« z dne 10. t. m.

Pravica

»Volvodina«. Vprašujete, če pripada Vaši uslužbenici k 26 letnemu zaposlenju kakšno odpravnina. — Sedaj velja obitni zakon določa, da pripada višjemu trgovskemu in tehničnemu uslužbenicu pod gotovimi pogoji predvsem po gotovih službenih letih določena odpravnina. Vaša uslužbenka ne spada pod določilo tega zakona in ji torej odpravnina ne pripada. Ali je službenica v obdobju Volvodine, kjer velja še določila ovršnega prava, za navadno uslužbenico. Vam bo morda potreba ugotoviti le potem, kolikšno bi imela takratnem sresnem sodišču. Svetujemo vam, da se zgledate takoj na uradni dan tamkaj.

»Zastarani dolg.« A. S. v R. Pravite, da

ste kmet, ki mu gre zaščita po uredbi. Ker dolgujete odvetniku na stroških večjo vsoto, se bojite, da vam bo v poznejših letih z izterjavo delal neprijetnosti in stroške. — Ker se je odvetnik vključil na Vaše posestvo za svojo stroškovno terjatve, ta tedaj nikakor ni zastarala. Po uredbi o zaščiti kmetov vam je dolžan predložiti obveznico in v njej podati točno stanje sedanjega po uredbi znižanega dolga. Ker se upnik ne oglasi, morete sami zahtevati od njega ureditve, osobito, ker ste pripravljeni odplačevati v uredbi predvidene obroke. Nikjer ni predvideno, da bi se sedanja uredba, ki vam daje zaščito mogla spremeniti v Vaše breme, zato so Vaše skrbje glede bodočnosti za sedaj pač še odveč. Ako se upnik še ne poslužuje svojih pravic, ravna to pač na svojo odgovornost.

L. M. S. Z zvijačo in pretnjo ter zlorabo odvisnosti Vas je pridobil sedanjí službojalec za »skupno življenje«. Ali vam je dolžan plačati odškodnino sedaj, ko ste zvedeli za njegove pravne razmere. — Dotičnik vam mora povrniti vsi prizadeto škodo in tudi izgubljeni dohodek, če mu boste v pravi, ki jo boste morali vložiti, dokazali vse zadržane nam okoliščine. Posledice morete zahtevati tudi odškodnino za bolezen, ki vam jo je prizadel. Svetujemo vam, da ne stavite v tožbi prevlekljivosti stroškov ter naj odgovorjajo zahtevki resnični škodi. Presoji sodišča prepustite višino o izgubljenem dohodku in radi prestanih bolečin. Seveda pa ni potrebno, da pride do tožbe, če se z dotičnikom sama poravnata in vsebino take poravnave dasta spisati pri sodišču na zapisnik. Če se dolžnik v poravnavi obveže plačati ugotovljeni znesek pod izvršbo, morete vsak čas prisilno potom izvršbe pri sodišču zahtevati od njega izpolnitve obveznosti.

F. F. B. Gradbeniku bi dolgovali za izvršeno delo na stavbi gotovo vsoto. Dela vam ni izvršil po pogodbi, zato odklanja delno plačilo, upravičenec je pa dotično vsoto odstopil svoj ženi. — Pravice, ki jih je pridobila graditelja žena s sprejemom odstopilne terjatve, so ravno iste, kakor so bile pravice njenega moža do Vas kot dolžnika. Vseled takega zakonitega določila boste mogli torej s pridom ugovarjati prevzemnici terjatve v primeru tožbe, da iz navedenih utemeljenih razlogov nje niste ničesar dolžni. Listine, s katerimi ste si zavarovali dokaz za bodočo pravdo, boste morali uporabiti tudi v pravi, ki bi jo zoper Vas vložila graditelja žena. V kolikor so na Vaši ugovori vnoševali, bo pa odvisno od presoje vseh dokazov pri sodišču.

»Upokojenec. Stalno stanujete v Ljubljani z rodbino. Ali bi izbrili draginskega deklara za I. razred, če bi hodili izven mesta v zasledno službo. — Dokler ste prijavljeni kot stalni prebivalec mesta, vam bodo šle doklade I. razreda. Zbrubili pa bi te doklade, če bi se odselili in bi dobivali nižje, če spada kraj, kamor bi se na novo naselili, v drugi draginski razred.

A. S. K. Ali ste dolžni vzdrževati ženino otroka, ali ste plačnik za dolgoce, ki jih starše. Dolgov, ki jih v to svrhu napravi Vaša žena. — Po zakonu je dolžan oče skrbeti za svojega otroka, tako glede vzgoje in celotne preskrbe. Če tega oče ne zmore, ali če je umrl, preide ta obveznost na otrokovo mater in po njej na očetove starše; če teh ni ali če nimajo sredstev, pa na materine. Tudi dolgoce, ki jih v to svrhu napravi Vaša žena, niste dolžni plačati. Dolžni ste plačevati le njene nabave, ki so izvršene v svrhu kritja potreb v skupnem gospodinjstvu. Ako vlarajo prodajalci tožbe radi plačila kakih dobav, ki jih je naročila Vaša žena le zase in za potrebe svojega otroka, se morate tožbi upreti in pri razpravi, če je to potrebno, dokazati v kakšne svrhe so bile tako nakupljene stvari porabljene. Če tudi bi ženo javno prekalili, bi se morali zoper tožbe, ki so vložene zoper Vas, pravočasno braniti pri sodišču.

Zdravniška

Dolenjsko: Vaša 82 letna mati je že 6 mesecev priklenjena na posteljo in trpi silne bolečine. Močno je zaprta. Bajje ima pobešen želodec. Prosite za nasvet, kaj bi bilo storiti proti tem bolečinam. — Težko in deloma nesmiselno bi bilo spuščati se v razmišljanje, odtod te bolečine. Verjetno je več vzrokov. Gre v glavnem za to, da se ji te bolečine ublažijo. Proti revmatičnim bolečinam svetujemo predvsem toploto in pa, da vzame 2—3 praške aspirina. Regulirajte nadalje prehrano! Svetujemo, da je malo mesa, zato pa tem več prikuh, zlasti pa sadje v obliki kompotov, ki morajo biti precej sladki. Poleg tega naj vzame eno izmed odvajalnih sredstev. Ako se stanje ne bi izboljšalo, pokličite zdravnika!

Jutrov naročnik: Imate popolnoma prav, ko domnevate, da vam izpadajo lasje zaradi prihlaja. Svetujemo, da si lasišče dnevno masirate z 2% reorcinolnim alkoholom. Ako bi postali lasje rresuhi, jih namazite s par kapljicami olja!

Mladost: To, kar opisujete, ni nič posebnega. V potankosti se ne morem spuščati. Svetujemo, da gredite k zdravniku, da vas pouči, še predno vam postane strast in da vas usmeri v normalno življenje.

M. R. 2.: Pet let imate srbečico okoli danke. — Možno je, da imate ekcem, hemoroid, ali pa male gliste. Na podlagi vašega pisma ni mogoče na daljavo postaviti diagnoze. Zato svetujemo, da gredite k zdravniku.

Isti: Vaša stara mati ima nek rdeč, neboleč izrastek na prsih. Vaš sum na novotvorbo je upravičen. Svetujemo, da jo nemudoma peljete k zdravniku, odnosno v bolnico v svrhu operacije. Ne odlašajte, da ne bo prepozno! Pri današnjem stanju se bo dalo še pomagati.

B. M.: Dasi se lahko poglobim v vaš položaj, vendar ne morem ustreči vaši želji. Stojim namreč na stališču, da ne priporočam imenoma niti zdravnikov, niti raznih zdravil, izvenzemski domatih. To stališče je mislim edino pravilno, ker ne posega niti v eni, niti v drugi kraj in je le na ta način mogoče se držati okvira rubrike t. j. posvetovalnice. Mislim tudi, da posvetovalnica ni primeren forum za ono, kar Vi mislite. Na vašem mestu bi se obrnil na odgovarjajoči oddelki klinike, odnosno večje bolnice, kateri bi poslal poskusne vzorce, obnem z literaturo. Ako bi se preprati uveljavili, bi za kmalu pričeli predpisovati vsi zdravniki, a čim bi Vi dosegli oni uspeh, ki ga želite. Ne bi bilo tudi napredno, ako stopite v stike s kakim firmo n. pr. »K-Stolz«, »K-Mikma« it. d. Jana. Vaša domneva glede one bolnice, ki je tako zapadla alkohol, je pravilna.

Mislili, da je v takem položaju njen konec blizu.

Isti: K vašemu načinu življenja ne bi imel ničesar pripomniti. Odohravam mlačne dneve, vendar vam ni treba ležati. Kopelji delajte dnevno 2x po 10—15 minut. Dobro bi tudi bilo, da bi si privoščili malo več počitka.

Kmetijska

Razkuženje svinjaka

M. B. Gor.: Poleti so vam poginili prašiči, baje radi kužne bolezni. Takrat ste hlev pobelili in sedaj nameravate dati vanj mlade pujske. Radi večje gotovosti želite vedeti, če zadostuje beljenje z apnom za popolno razkuženje svinjaka.

V dopisu nam niste obrazložili, kako ste svinjak osnažili in pobelili. Mnenja smo, da je navadno prevečanje svinjak z apnim beležem, in to celo na star omet, vse premalo učinkovito za uničenje kužnih klic. Radi tega vam priporočamo, da najprej odstranite iz hleva vse lesene dele kot: deske, korita pod itd. Če so leseni deli kolikaj nagniti, trili, ali razpokani, jih takoj pokurite, ostalo pa temeljito zbrabite v vrelo vodo in pustite, da se posuši. Stene in strop ostrugajte, tako da odpade vsa stara prevlaka. Če so tla pod podom iz zemlje, odstranite par cm debelo plast, nakar navozite nove zemlje. Šele sedaj začnite svinjak beliti. V ta namen vzemite sveže gašeno apno. Dober dodatek apnenemu beležu je modra golica. Zadostuje, če prilijete 3% raztopljene galice. Pobelite vse prostor, tudi tla, dvakrat z gostim beležem. Lesene dele pa namažite s karbolom ali lizolom. Priporočila se celo namažite take dele v 3 odstotni raztopini karbolne kisline. Zelo priporočljivo sredstvo za razkuženje hleva je tudi kaporit, dalje kloro apno it. d.

Razvažanje gnoj

R. S. J.: Na vaše obširno vprašanje o času in načinu razvažanja in gnojenja s hlevskim gnojem vam sporočamo:

Gnojenje s hlevskim gnojem največ zažele, če žnjam pogojno njive jeseni. Vedčina in navadno se gnoj s hlevskim gnojem okopavinam, ki jih spravimo spomladi v zemljo. Gnoj, ki je bil jeseni pororan, se do spomladi v zemlji deloma razkroji, njegove hranilne snovi se raztopijo in so že pri prvi rasti rastlinam na razpolago. Seveda jeseni nimamo toliko pripravljene hlevskega gnoja, ki se nakopli šele preko zime. Z razvažanjem tega gnoja ne smete čakati do spomladi, ko zapihajo topli vetrovi, pač pa ga zvožite na njivo že prej, za časa mrazov. Izgube drška se tako znatno zmanjšajo. Na njivi ga zložite na gomilo in dobro stlačite. Čim se zemlja toliko ogreje, da bo za oranje, razvozite in raztrosite gnoj in ga takoj zaorjite. Ne čakajte na čas setve. Do setve naj ostane zemlja v brazdah, da se napije zgodnjih pomladnih padavin. Svetujemo vam, da nezel zimski gnoj uporabljate za lažjo zemljo, za težka glinasta tla pa naj bo gnoj dozorel. Tudi ne sme priti gnoj na težki zemlji tako globoko kot na lahki.

Jajca

C. P. Lj.: Na trgu se daje prednost jajcem z rumeno lupino čes, da so boljša. Ali je res kakšna razlika med jajci z belo in rumeno lupino?

Jajca z blede lupino nesejo kokišči navadno pozimi, ko jim primanjkuje zelene hrane. Glede hranilne vrednosti so jajca enaka brez ozira na barvo lupine. Gospodinja pripisuje večjo vrednost rumenim jajcem le radi tega, ker postane testo pripravljeno s takimi jajci nekoliko bolj rumenkaste barve.

ŠAH

Redni letni občni zbor Slovenske šahovske zveze, ki je bil za danes napovedan v Trbovljah, se predvidoma ne bo vrtil ker zvezni klub niso bili v predpisanim roku 3 tedne pred občnim zborom o njem obveščeni. Pričakovati je, da bo razpisano takoj nov termin za občni zbor, z vsemi predpisanimi formalnostmi.

Na seji upravnega odbora J. š. saveza v Novem Sadu dne 1. t. m., ki se je vršila pod predsedstvom g. ministra n. r. St. Čirčiča, je bilo na predlog slovenskega delegata g. univ. prof. dr. Kasala ponovno sklenjeno, da ostane J. š. savez še tudi nadalje vrhovni šahovski forum v državi. V zvezi z ustanovitvijo novega Hrvatskega šahovskega saveza pa bo ustroj J. š. saveza na prvem občnem zboru primerno spremljen.

Partija Furlani-Petek, ki bi se bila morala vršiti preteklo nedeljo, je bila za nedoločen čas preložena, ker je bil Petek zadržen.

Mali božični turnir v Hastingsu je končan s sledečim rezultatom: Parr 6 (iz 7), Ritsonhorry 5½, Golombek 5, A. R. B. Thomas in Klok 3, dr. Schenk in Winer 2, Mackenzie 1½. Vršilo se je še pet stranskih turnirjev s po 8 udeleženci.

O matcu dr. Euwe-Keres prihajajo poročila dokaj pozno in neredno. Po 10. partiji, torej 4 partije pred koncem, je vodil Keres s 6:4. Borbe so bile doslej zelo ostre. Samo prvi dve partiji sta končali remis, vseh ostalih osem je bilo odločeno. Tretjo, ki jo spodaj prinašam, je dobil dr. Euwe in prevzel vodstvo. V četrti partiji je z novo zmago povečal naskok. Peto partijo je dobil Keres in zmanjšal razliko na 3:2. V 6. partiji, ki je bila nekaj dni prekinjena in končana šele z drugimi, je zmagal zopet Keres. S tem je bilo stanje izenačeno s 3:3. V 7. partiji je dr. Euwe še enkrat prevzel vodstvo, toda z zanorednim zmaganjem v naslednjih treh partijah je Keres dosegel prednost, ki bi utemnila odločiti tudi match. Najboljša je bila 9. partija, v kateri je Keres krasno žrtvoval damo.

Španska otvoritev
Beli: dr. Euwe   Črni: Keres
(3. partija matcha)
1. e2—e4   e7—e5
2. Sr1—f3   Sb3—c6
3. Lf1—b5   a7—a6
4. Lb5—a4   Sg8—f6
5. o—o   d7—d6
Obliko igrajo preje Le7.
6. Tf1—e1
Ostreje je 6. Le6+: beč, 7. d4.
6. . . . .   Le8—d7
7. d2—c3   Lf8—e7
8. . . . .   o—o
9. Sb1—d2   e5—d4
Na videz riskanten sistem, ker pripušta

belemu premču v središču. Keres pa ga je že večkrat z uspehom vporabil. — Tu je možna tudi takozvana »Kmečkemetska varianta« Le8, nato Sd7 itd. L. 1927 na turnirju v Keckmetu jo je posebno pogosto igral dr. Aljehin.

10. c3 : d4   Sc6—e4
Ta razbremenitev je prva ideja Keresove variante. Skakač hoče eventualno na d3. Lovca na a4 pa se mora umakniti.
11. La4—b3   c7—c5
Možno je tudi takoj Sd3, toda po 12. Te3, Sc1; 13. Te1: je beli potem predobro razvit.

12. Sd2—f1   Ld7—b5?
Tudi to je Keres že ponovno igral, poteza pa se vendarle zdi riskantna, zlasti ker zanemarljivo točko f5 in kraljevo krilo. V postev prihaja Lg4.

13. Sf1—g3!
Slabše je 13. e5, kar je igral proti Keresu v korespondenčni partiji neki nemški amat. — Sedaj pa se zdi, da je obrambni naer črna ovržen. Grozi Sf5, ob prihlki pa še e5.

13. . . . .   d6—d5!
V postev prihaja edino še c5—c4.
14. e4—e5   Sf6—e4
Žrtve kmeta, ki pa je že na pol izgubljena. Na vse druge poteze pride beli še lažje do odločilne prednosti na kraljevem krilu.

15. Sg3 : e4   d5 : e4
16. Te1 : e4   Lb5—d3
17. Te4—e3   c5—c4
Na ta zaplet se je menda črni zanašal, ko je igral d5 in pripravil žrtve kmeta. Beli pa fino parira:

18. a2—a3!   c4 : b3
Ne pomaga Sc6, 14. Le2, Lc2; 15. Dc2; Sd4; 16. Dc4: in beli ima še vedno kmeta več.

19. a3 : b4   Ld3—c4
Po Le2 bi sledilo 20. De1 (ne 20. Dd2, Lg5) nato 21. Ld2 itd. Črni pa hoče imeti lovca v igri.

20. Sf3—d2!   Le4—d5
Ne Dd4; 21. Te4 itd.
21. Sd2—b3   Le7 : b4
22. Te3—g3

Poleg kmeta več ima beli še tudi napad. Sedaj grozi Lh6. Vsekakor je črni že izgubljen.

22. . . . .   f7—f6
23. Le1—f4   Kg8—h8
24. Sb3—c1   Lb4—e7
25. Dd1—g4   g7—g6
26. e5 : f6   Le7 : f6
27. Lf4—e5   Ta8—c8
28. Sc1—d3   Tc8—c4
29. h2—h4!

Zelo podjetno, toda popolnoma pravilno. Poteza najhitreje izsilil odločitev v napadu.

9. . . . .   Dd8—b6
30. Ta1—d1   Tc4—c2
31. h4—h5!   Lf6 : e5
32. d4 : e5   Ld5—e6
Žrtve na f2 seveda ne zadostuje.

33. Dg4—g5   Le6—f5
34. h5 : g6   Lf5 : g6
Če Dg6: gre 35. De7, Df7, 36. Df7; Tf7; 37. Sf4.

35. Dg5—h6   Tf8—g8
36. Td1—d2   Tc2 : d2
37. Dh6 : d2   Tg8—d8
38. Dd2—h6!   Db6—c6
39. Sd3—f4   Dc6—c1+
40. Kg1—h2   Kh8—g8
Slučaj grozi Sg6+ in Dc1:
41. Tg3 : g6+!
42. Dh6 : g6+
Črni se vda.

Na Kh8 sledi 43. Df6+, Kh7, 44. Df7+, Kh8, 45. Sg6 mat, na Kf8 pa 43. Seb+, Ke7, 44. Df6+, Kd7, 45. Sd8 :.

Vasja Piro

RADIO

Nedelja, 14. januarja

Ljubljana, 8: Jutrnji pozdrav (plošče). — 8.15: Cerkovna glasba iz frančiškanske cerkve. — 8.45: Verski govor (dr. Ciril Potočnik). — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Citre in harmonika (ga. Dragica in g. Jane Košmerl). — 10: Nedeljski koncert radijskega orkestra — 11.30: Drobiz za grob2 (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Veselje: Veseli kvartet in plošče. — 17: Kmet. ura: Kmetijsko gospodinjstvo solstvo pri nas (inz. Repanšek Viktor). — 17.30: Popoldanski koncert. Sodelujejo: g. Mirko Premelč g. Pavel šivic (spremljiva) in kvartet mandolin (vodi g. Antunović). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Jedila v narodnem verovanju (Jellica Beović, knj2.). — 19.40: Objave. — 20: Cerkevni pevski zbor z Ježca. — 20.45: Sodobni plesni napavi (plošče). — 21.15: Pevski koncert Antona Dermote, člna dunajske drz opere pri klavirju ga. Hilda Dermotova. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli zvoki rad jskega orkestra.

Bograd, 18.15: Orkester. — 19.40: Zborovsko petje. — 20: Havajski kvartet. — 20.30: Veliki orkester. — 21.50: Pevski večer. — 22.20: Plošče. — 22.50: Lahka godba. — 23.05: Glasba za ples in zabavo. — 19.50: Plošče. — 20: Orkestralni in pevski koncert. — 20.30: Operetni ocmiki. — 21.20: Plošče. — 21.55: Ples. — 22.15: Veliki koncert po željah. — 20.15: Večer operetne muzike. — 22.20: Ples. — 24.10: Nočni koncert. — Berlin 20.15: Pevski glasbeni spored. — 22.30: Vesele melodije. — 24.10: Nočna oddaja.

Ponedeljek, 15. januarja

Ljubljana, 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček vsehili zvokov (plošče). — do 7.45 — 12: Balet, lahke mandoline (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 18: Zdravstveno predavanje: Spolna zrelost in zdržnost (dr. Anton Breclj). — 18.20: Iz Kalmanovih operet (plošče). — 18.40: Mesečni slovestni pregled (prof. Fr. Vočnik). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Sodelovanje srbske vlade s srbsko vojsko ob prevratu 1918 (Kosta Domazetović iz Zagreba. — 19.40: Objave. — 19.45: Več manire — brez zamere (Fr. Govekar). — 20: Spominška ura ob 125letnici rojstva M. J. Lermontova. — 21: Koncert radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: C. trški trio »Vesna«.

Bograd, 18.20: Orkester. — 19.40: Plošče. — 20: Dremati večer. — 20.20: Bograjski kvartet — Sofija 18.15: Bolgarska glasba. — 19: Klavirski koncert. — 19.30: Plošče. — 20: Mahlerjeva II. simfonija. — 21: Plošče. — 22: Ples. — 22.15: Dvorkova glasba. — 19.15: Plošče. — 20.15: Korčulane. — 21.15: Zvočna gra. — 22.20: Lahka in plesna muzika. — 24.10: Nočni koncert. — Berlin, 20.15: Zvočna igra. — 21: Bečinski filharmoniki. — 24.10: Nočna oddaja.

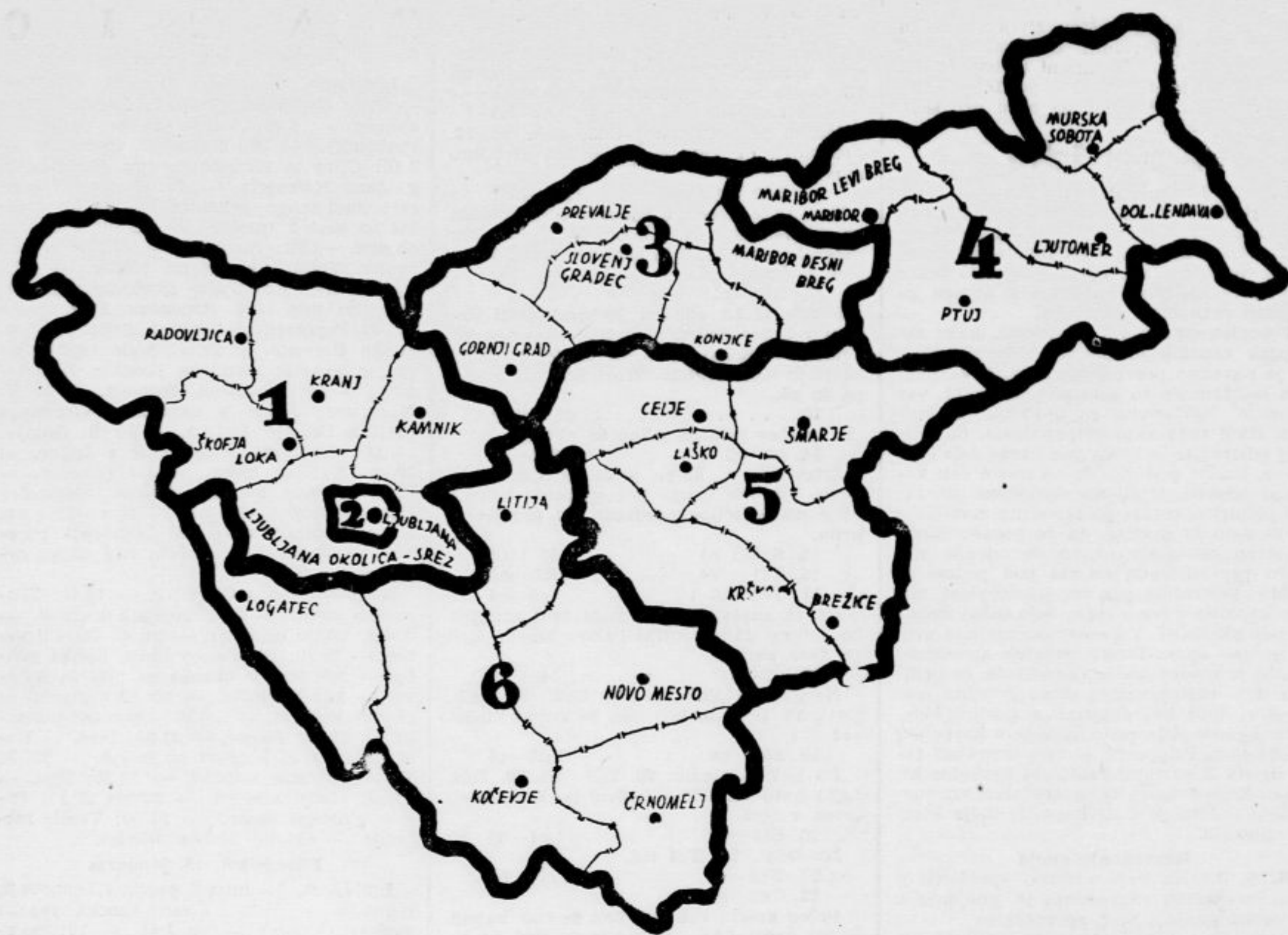
Križanka št. 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11				12	13		14		
15				16			17		18
19				20			21		22
	23			24			25		26
27	28			29			30		31
	32					33			
34					35		36		37
	38				39		40		41
42	43		44	45			46		47
48	49		50						51
52		53		54				55	
56						57			

Vodovarno: 1. glasbilo, p'halo; 6. španski ples; 11. štarica; 12. povrtnina; 14. grški bog ljubezni, tudi

Razdelitev Slovenije na volilna okrožja

Po načrtu volilnega zakona, kakršnega je sprejela in odobrila vlada, bo v Sloveniji šest volilnih okrožij, ki bodo imela v seznamu volilnih okrožij za vsa država številke 1 do 6. O volilnem zakonu samem govorimo v današnjem uvodniku, na tem mestu pa prinašamo zemljevid nameranih volilnih okrožij. Za volitve v narodno skupščino naj bi bila Slovenija razdeljena takole:

1. Ljubljansko volilno okrožje s središči Radovljica, Kranj, Kamnik, Škofja Loka in Ljubljana okolica ter s 4 poslanci.
2. Volilno okrožje Ljubljana mesto z ozemljem ljubljanske mestne občine in z dvema poslancema.
3. Mariborsko volilno okrožje s središči Gornji grad, Slovenj Gradec, Prevalje, Konjice in Maribor desni breg ter s 3 poslanci.

4. Murskosobotsko volilno okrožje s središči Maribor mesto, Maribor levi breg, Ptuj, Ljutomer, Murska Sobota in Dolnja Lendava ter s 6 poslanci.
5. Celjsko volilno okrožje s središči Celje, Laško, Šmarje, Brežice in Krško ter s 5 poslanci.
6. Novomeško volilno okrožje s središči Novo mesto, Črnomelj, Kočevje, Litija in Logatec ter s 4 poslanci.

NAJVEČJI PODVIG ANGLEŠKIH LETAL

Angleška izvidniška letala so v noči od petka na soboto poletela nad Nemčijo, Avstrijo in Češko in metala letake

London, 13. jan. št. (Reuter) Kakor javlja komunikacija letalskega ministrstva, so angleška letala v pretekli noči izvedla svoj najdaljši izvidniški polet nad Nemčijo. Poletela so pokrajine vzhodne Nemčije, vključno Avstrijo in Češko, kakor tudi severozapadno Nemčijo. Vsa letala so se vrnila nepoškodovana s svojega poleta.

Izvidniški polet angleških letal v pretekli noči predstavlja njihov doslej največji polet nad Nemčijo. Prejšnji poleti, koletali so vzhodne Nemčije, ki jih je objavilo letalsko ministrstvo, so segali najdalej do Berlina in Potsdama.

Snočni polet je vzbudil v krogih vojaških strokovnjakov veljansko pozornost. Gre za najdaljši polet, ki ga je zračno brodogradnja izmed vojaških letal, ki so se vrnila nepoškodovana s svojega poleta. Ne glede na to, ali so odletela angleška letala s svojih oporišč v Angliji ali pa v Franciji — angleška letalska baza je izvršila ta polet —, so morala preleteti angleška letala 3000 do 4000 km dolgo pot, in to pomeni, da je izredno težkih atmosferskih prilikah letalski izvedenci zlasti poudarjajo, da je bilo angleškemu letalskemu vodstvu skoraj neznano, kakšne vremenske prilike bodo srečali nad nemškimi teritoriji, ker meteorološka poročila iz Nemčije ne prihajajo. Raven tega so bila angleška letala na svojem poletu odvisna zgolj od angleške in francoske radijske orientacijske službe, ki je seveda na take daljave izredno težavna, v glavnem pa še popolnoma nepreizkušena. Angleži so se na svojem poletu orientirali največ po nemških radijskih postajah, dočim im postaje na nemških aerodromih niso morele služiti. Prelet nemškega ozemlja se je izvršil v popolni temi, kar izpoveduje, da so angleška letala popolnoma sposobna za letenje v noči nad tujim ozemljem, v katerem si bode dnevno časa.

Poleg izredne organizacije orientacijske službe, ki jo je dokazala angleška aviacija s tem svojim poletom, da je hkrati prinesla tudi neizpodbiten dokaz za kakovost angleških letal. Pomisliti je treba, da imajo angleška letala, ki jih je vladar letalstva letala, če bi pri silnem mrazu, ki je vladal noči nad Nemčijo, zašla v meglo ali oblake, morala naibje zasloni pristati na nemškem ozemlju, ako ne bi imela na glavnih organih npr. npr. neomeročeno nabiranje ledu. Videti je, da je angleško letalstvo tudi to veliko opasnost, ki grozi letalom v zimskem času, uspešno premagalo, kar druzgala ni verjetno, da bi tvegalo tako težak polet.

S snočnim podvigom je Anglija dokazala, da je njeno vojsko letalstvo, če ne prvo, pa vsaj med prvimi na svetu po svoji kakovosti!

Na škotskem sestreljeno nemško letalo

Letalsko ministrstvo javlja, da so letala angleške obilne zaščite danes jutraj nad južnovzhodno škotsko obalo sestrelila neko nemško letalo.

Angleži popravljajo nemško vojno poročilo

Letalsko ministrstvo nadalje dementira vest današnjega nemškega vojnega poročila, da je bilo včeraj v boju z nemškimi letali nad zapadno fronto sestreljeno angleško letalo. V resnici je bilo včeraj neko angleško letalo napadeno od štirih nemških letal tipa Messerschmitt v višini 7000 m, ko je bilo na izvidniškem poletu nad nemškim ozemljem v bližini luksemburške

meje. Po ostri borbi pa se je letalo nepoškodovano vrnilo v svoje oporišče. Trditve, da je bilo sestreljeno, je popolnoma netočna.

Istotako zanika letalsko ministrstvo nemško trditve, da je bilo sestreljeno drugo angleško letalo nad Helgolandskim zalivom, ki je napadlo skupino nemških rušilcev. V resnici je neka angleška patrila obalne zaščite v četrtek popoldne v bližini obale zapadnega Jutlanda opazila skupino treh nemških rušilcev ter jih napadla z bombami. Angleški letalci so ugotovili, da so bombe eksplodirale v bližini rušilcev. Nobeno angleško letalo pa ni bilo sestreljeno, vsa so se nepoškodovana vrnila v svoja oporišča.

4 : 12

Pariz, 13. jan. AA. Z nekega kraja na francoski fronti poročajo, da je bila snoči velika letalska bitka. Ko so opazili nemška letala, so se francoski lovci, čeprav so ve-

„Brez žrtev ni zmage!“

Angleški finančni minister opozarja angleški narod, da mora biti pripravljen na velike žrtve, ako hoče izvojevati zmago

Glasgow, 13. jan. AA. (Reuter) Na veliki ljudskem zborovanju, ki je bilo danes v Glasgowu, je govoril tudi angleški finančni minister sir John Simon. Naglasil je, da je ponovna zahteva britanske vlade, naj bo ljudstvo pripravljeno na nove žrtve za srečen izid vojne, pametnejša, kakor pa uvedba inflacije. Med drugim je dejal:

Nihče med vami naj ne misli, da se je mogoče vojskovati brez velikih žrtev. Celo nevarno je računati, da je možno izvojevati zmago brez podpore vsega ljudstva. Ne morem bolje služiti naši demokraciji, kakor če povem narodu resnico, v oči, resnico o žrtvah, ki jih mora vzeti nase. Nič ni bolj zdravega, kakor prenašati te žrtve prostovoljno. Inflacija je imela slabe posledice v pretekli vojni. Prinesla je namreč zastoj v poslih in nezaposlenost med delavstvom. V sedanji priliki ravnamo pametnejše po tej izkušnji in se prizadevamo, da bi preprečili ali pa vsaj zmanjšali takšne vojne posledice. Zdravilo za to bolezen še zdi grobo in neprimerno, bolezen sama pa utegne biti še neprimetnejša. Konec te vojne bo pokazal, ali je močnejša disciplina in svoboda demokraciji, kakor pa tehnični pritisk, ki se izvaja v totalitarnih državah. Mi se borimo za veliko idejo — za svobodo. Ves narod je pripravljen sprejeti vse žrtve za to idejo.

Nemško in francosko vojno poročilo

Berlin, 13. jan. br. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je davi objavilo naslednje vojno poročilo.

Na zapadu nikakih posebnih dogodkov. Nemška letala so včeraj nadaljevala z izvidniškimi poleti nad vzhodno Francijo in Severnim morjem ter so pri tem dosegla pomembne rezultate. Tri letala so bila poslani brez uspeha napadena od sovražnih lovskih letal. Izmed sovražnih letal je bilo včeraj, če se ne vračunajo poedini ponočni poleti posameznih letal, ki so deloma spet prekršili nevtiralnost nizozemske,

deli, da imajo opravka z Messerschmitti 109, ki so oboroženi s topovi, kljub temu dvignili in sklenili izvršiti napad.

Dve francoski letali sta napadli najprej prvo skupino 6 nemških letal. Borba se je vodila v višini 5.000 do 7.000 m in je bila kratka. Po več zračnih akrobacijah se je francoskim letalom posrečilo priti v ugoden položaj, ter je vsako sestrelilo po en nemški bombnik, zadet pa je bil tudi bombnik, v katerem je bil poveljnik nemške eskadrije. Na bombniku se je pojavil gost črn dim.

Takoj nato je druga skupina francoskih letal napadla drugo skupino nemških letal, ki se je pojavila v višini 750 m. Borba se je končala v višini 800 m. Eno nemško letalo znanke Messerschmitt je bilo sestreljeno. Nato je nemška eskadrija, ki je štela 12 letal in ki je v teku borbe izgubila četrtino aparatov, opustila nadaljnjo borbo. Vsa štiri francoska letala so se vrnila nepoškodovana v svoja oporišča.

samo neko letalo tipa Bristol Blenheim opazeno nad nemškimi ozemljem. Letalo so nemška lovka letala sestrelila ter je padlo na francoska tla in tam zgorelo.

Nad Nemškimi zalivom je skušalo 8 britanskih bombnikov napasti nemške rušilce. Samo dvema letalom se je posrečilo odvreči bombe, brez uspeha. Prvo letalo je bilo sestreljeno, drugo poškodovano. Ostalih šest britanskih letal je bilo še pravzaprav neregularnih s topovskim ognjem naših rušilcev.

Pariz, 13. jan. br. Vrhovno poveljništvo francoske vojske je davi izdalo naslednje 263 vojno poročilo:

Nič omembe vrednega.

Položaj na bojišču

Pariz, 13. jan. AA. (Havas). Včerajšnji dan je na vseh delih bojišča potekal mirno. Bilo je nekoliko močnejšega artiljerijskega ognja na Vogezi in vzhodno od Moele. Letala so se precej udeleževala. Francoski letalci so izvedli ogledniške nolete globoko nad nemško ozemlje, nemški letalci pa so leteli nad nekaterimi kraji severn in severovzhodno Francije. Spopadov v zraku ni bilo.

Ameriški prostovoljci

Otawa, 13. jan. br. Z doseganji odelki kanadske ekspedicijske vojske je krenilo v Evropo tudi okrog 100 prostovoljcev iz Zedinjenih držav. Od tam pa prihajajo sedaj vedno nove prijave prostovoljcev, ki jih je bilo doslej sprito posebnih predpisov za kanadsko vojsko le težko sprejeti v vojaško službo. Ker je njihovo število že zelo naraslo, je kanadska vlada sklenila omiliti predpise za sprejem tujih državljanov v kanadske vojaške formacije.

Smrtne obsodbe v Nemčiji

Bern, 13. jan. br. Današnji nemški listi so objavili 7 novih smrtnih obsodb. Večinoma so bile izrečene zaradi veleizdaje in požgov.

»Jutro«, »Slovenec« in framasoni

S sigurnostjo smo pričakovali, da bo »Slovenec« naše stvarne pripombe k njegovim framažonskim člankom zasakal po svoje in nas proglasil za zagovornike masonerije. Promptno se je to tudi zgodilo. Gospodje iz Kopitarjeve ulice pravijo, da se je izmed vseh jugoslovenskih listov edino le ljubljansko »Jutro« odločilo spregovoriti v korist masonov. Res smo menda mi edin zapisali nekaj stvarnih opazk iz enostavnega razloga, ker smo bili edini ki smo vsa »Slovenec« odkrila o masonih tudi zabeležili. Ostalim listom v Jugoslaviji se, kakor vse kaže, niso zdeli dovolj resna, da b na nje kakorkoli reagirali. Mi gremo v svoji objektivnosti še mnogo dalje in v današnjem »Jutru« objavljamo tudi glavno vsebino od škofijskega ordinariata odobrene informativne knjižice dr. Tomca o svobodi in zidarih.

V kolikor smo se mi oglasili s kritičnimi pripombami k dosedanjim »Slovenec«vimi obtožbam, smo to storili le glede od »Slovenec« navedenih trditev, ki so notorično netočna. Glede strahuške marseškega očitka smo izrekli pričakovanje, da bo »Slovenec« iznesel dokaze za svoje senzacionalne trditve, ker ta stvar ne more biti le predmet časopisnega razpravljanja ali pa priložnostnega dokazovanja, temveč je zadeva, na kateri sta ves naš narod in vsa naša država zainteresirana. »Slovenec«

ni vedel drugega odgovoriti, kakor da je te obtožbe čital v nekem francoskem listu, na katerega me se pa očitvidno več ne spominja.

Prav neotodno poskuša odgovarjati »Slovenec« tudi na našo ugotovitev, da baš tisti faktorji v Franciji, ki so razbili ljudsko fronto, igrajo v francoski masoneriji vodo vlogo. »Slovenec« sedaj naknadno sicer priznava pravi pa, da ti možje sedaj s pomočjo drugih izganjajo duhove, ki so jih sami priključili v Francijo. Spričo obdobjanja vredne narodne solidarnosti, ki danes v Franciji vlada, je ta trditve nekoliko čudna. V ostalem poznamo še tudi druge moške, ki so nekada tudi bili goreči za ljudske fronte, ki so celo to besedo pri nas za svojo lastno politiko izumili.

Tudi na ostale naše ugotovitve »Slovenec« ne odgovarja. Pravi, da se mu ne zdi vredno. V resnici pa zato, ker bi se cer ne mogel pisati o sramežljivih, pridruženih »Jutrovih« vzdihih...

Sedaj se ogledujemo po poljanah naše politike in se vprašujemo, česa bi nas moše »Slovenec« še obdružiti. Od slovenskih izdajalcev do filokomunistov je bilo za vse na vrsti. Preostajajo samo še menda hrvaški klerikali in frankovci, da nas »oglasijo« še za njihove simpatizerije in zavestnike. Ubogi »Slovenec« čitatelji!

Beleške

Okrožna konferenca JNS v Požarevcu

V Požarevcu je bila v četrtek okrožna konferenca sreskih organizacij Jugoslovenske nacionalne stranke. Na konferenci so poročali o političnem položaju gg. Bogoljub Jevtič ter bivši poslanci Mirko Urošević, Jovan Nenadović in Dušan Živojinović.

Milan Grol

O novem volilnem zakonu

Beograjska »Politika« objavlja razgovor s prvakom demokratske stranke g. Milanom Grolom o novem volilnem zakonu in o razpisu volitev v narodno skupščino. G. Grol je dejal, da je razpis volitev v narodno skupščino postal neodložljiv in da smatrajo tudi Hrvati, da je treba čim prej razpisati volitve v hrvaški sabor. Nato je nadaljeval:

»Vprašanje volitev v novo narodno skupščino je bilo stvarno postavljeno na dnevi red že 5. februarja lanskega leta, ko je bil z najvišjimi odločbami obsojen dr. Stojadinovićev režim ter obnem z njim njegove krilatice in način, s katerim je izvedel decembrske volitve. Z 5. februarja je bilo ugotovljeno, da decembrska skupščina ni prava in legitimna reševati usodna vprašanja, ki so bila postavljena na dnevi red. Skupščina dr. Milana Stojadinovića je bila moralno diskvalificirana od dne, ko je bila izvoljena. Poslanstvo nove narodne skupščine, ki jo bomo volili, je v vsakem oziru dalekosežno.«

V nadaljnjih izjavah je g. Grol ostro kritiziral način volitev zadnjih treh skupščin in se posebno ostro izrekel proti postavljanju paralelnih kandidatov na isti kandidatni listi. K novemu volilnemu zakonu je pripomnil, da bi moral poskrbeti, da izvolitev posameznih poslancev ne bi bila prepuščena zgolj slučaju. Nova narodna skupščina bo kos svojim težkim in odgovornim nalogam samo tedaj, če bo resnično predstavljala pravi izraz narodne volje in se oprl na polno zaupanje širokih narodnih slojev. Vsi odgovorni činitelji se morajo zavedati, da bi pomenila ponovitve 11. decembra 1938 veliko nevarnost.

G. Klekl se posvaja od »Novin«

V prvi letošnji številki prekmurskih »Novin« nanašajo urednik župnik Klekl, da bo izročil list, ki ga je »po božjih volji začel izdajati pred 26 leti.« Tiskovnemu društvu katoliške akcije v Slovenski krajini. V svojem naznanilu pravi g. Klekl med drugim:

»Novine« so moja last, ker sem jih 26 let zastopal urejeval. Lahko bi jih prodal za 500.000 predvojnih kron, pa sem jih rajši ohranil slovenskemu narodu. Iz moje poselske plače sem za vzdrževanje »Novin« dal 141.309 din 36 par. Ko sem jih pred par leti spet prevzel, so imele 2200 naročnikov in nad 100.000 din dolga. Danes pa jih izročam brez dolga z nakladjo 3700 izvodov. Novi lastnik bo prevzel »Novine« od aprila. Ker bo list izdajala »Katoliška akcija«, bodo »Novine« imele v bodoče le še strogo verski značaj. Katoliška akcija namreč po svojih pravih odklanja vsako vmešavanje v politiko.

Čestitke ljubljanskega župana

Iz politične pisarne dr. Stojadinovića poročajo, da je za pravoslavne božične praznike in za Novo leto dobil bivši predsednik vlade dr. Milan Stojadinović med drugimi tudi toplo čestitko ljubljanskega župana g. dr. Adlešića. Dr. Stojadinović se je zahvalil, izražajoč svoje simpatije g. županu, občinskemu svetu in celemu mestu Ljubljani.

Tožba avtomobilistov

Beograjsko vladno »Vremec« objavlja sledečo notico:

»Oblasti izterjavo plačevanje avtomobilskih taks od vseh lastnikov avtomobilov, ki jih niso objavili. Lastniki plačujejo avtomobilske takse, avtomobilski pa ždijo v garažah, ker ni bencina in ker je vožnja z avtomobilom malo manj kakor onemogočena z omejitvijo avtomobilskega prometa od 9. zvečer do 8. jutraj. In od sobote popoldne do ponedeljka jutraj. Nihče se še ni spomnil, da bi ustavili ali vsaj znižali plačevanje avtomobilskih taks. In potem se nekateri čudijo, če lastniki avtomobilov odvajajo v množicah svoja vozila.«

Francoski duhovniki na fronti

»Slovenec« poroča iz Pariza, da je 15.000 francoskih katoliških duhovnikov poklicanih pod orožje. Odzvali so se z navdušenjem svoji domoljubni dolžnosti, kar se pri Francozu razume po sebi. »Slovenec« podčrtava, kako važna je vojaška služba duhovnikov za cerkev in vero. Plemeniti

vpliv duhovnikov na ostale vojaške tovariške rodi krasne uspehe. Duhovniki, pa naj so oficirji ali navadni vojaki, služijo vsak dan sv. mašo. Povsod opravljajo nedeljso božjo službo med vojaki in mnogo katoličanov so zopet spravili z Bogom.

Tako se je v vsakem oziru dobro obneslo, da Francija ne pozna duhovniškega privilegija oprostitve od vojaške službe. Svoječasno se je baš ta določba francoskih zakonov smatrala kot ena najtežjih življen in krivic proti katoliški cerkvi. Sedaj se vidi iz »Slovenec«vemu poročilu, kako koristna je določba baš za povzdigo verskega življenja na Francoskem.

Nova pravoslavna cerkev?

»Daily Mail« poroča, da je nemška vlada sklenila ustanoviti avtokefalno (samostojno) pravoslavno cerkev s sedežem v Berlinu. Nova cerkev bo namenjena pravoslavnim prebivalcem Nemčije, Poljske, Madžarske, Podkarpatske Rusije, Slovaške, Češko-Moravske in Ukrajine. Za poglavarja te cerkve nameravajo postaviti metropolit Serafima, ki je že odpotoval v Varšavo na pogajanja z voditelji pravoslavne duhovščine na Poljskem. Obnem je bil v Carigradu poslan poseben odposlanec, ki naj se pogaja s sinodom ekumenskega patriarhata, da bi dobil pravomočno priznanje nove avtokefalne cerkve. Carigraskemu sinodu je nemška vlada obljubila za to uslugo znatne denarne podnore iz zamrznjenih klirinskih kreditov v Turčiji.

Kakor dalje poroča angleški list, so predstavitelji pravoslavne cerkve na Poljskem pripravili priznati poavarstvo metropolita Serafima stavijo pa pgoj, da bi poglavar nove cerkve ne bil neposredno podrejen berlinski vladi. Nekoliko težko je pri izvedbi tega načrta pričakovati tudi zaradi namere, da bi pod novo cerkev spadala tudi pravoslavna Ukrajina, česar v Moskvi najbrž ne bodo radi dovolili.

Varčevanje z obutvijo v Nemčiji

Nemški listi poročajo, da so v mestih in drugih večjih krajih ustanovili posebne urade za zbiranje starih čevljev in druge obutve. Pri teh uradih se mora oddati vsaka obutev za katero se izdajo na'raznake za nabavo nove. Tako zbrane stare čevlje deli urad proti zmerni odškodnini takim delavcem, ki zaradi vrste svojega dela porabijo največ obutve. Za taka dela smejo oddati nositi samo stare obutev, da se na ta način štedi nova.

Emisijska banka v okupirani Poljski

V Krakovu je bila te dni ustanovljena »Emisijska banka za Poljsko«. Banka bo skrbela za denarni, plačilni in kreditni promet v od nemških čez zasedenem poljskem ozemlju. Upravni odbor in generalnega direktorja banke je postavil generalni guverner, ki si je pridržal pravico vrhovnega nadzorstva nad poslovanjem zavoda.

„Walküre“ v Moskvi

V znamenju sovjetskega nemškega prijateljstva pripravila sedaj, kakor poročajo moskovski časopisi moskovska opera vprizoritev Richard Wagnerjeve opere »Die Walküre«. To bo prva uprizoritev Wagnerjevega dela na odru moskovske opere po izbruhu svetovne vojne. Premieri bo prisostvovalo tudi celokupno nemško posaništvo v Moskvi.

Keres premagal Euweja

Amsterdam, 13. jan. s. (Ned. tel. ag.). 11. partija matcha je na Keresov rojstni dan dobil dr. Euwe in zmanjšal razliko na 6-5. 2. naslednjo 12. partijo pa je zopet dobil Keres. Pri stanju 7-5 mu je torej v današnji 13. in predzadnji partiji zadostoval samo remis, da si zasigura zmago v matchu. Ze po 23. potezi sta se nasprotnika res snorazumevala na neodločen rezultat. Stanje je sedaj 7 in pol: 5 in pol za Keresa. Dr. Euwe lahko v zadnji partiji samo še zmanjša razliko, ne more pa več popraviti poraza.

Pogreb kiparja Frangeža

Zagreb, 13. jan. o. Po odločbi komisarija mestne občine Starčevića bodo umrlega hrvaškega umetnika k'parja profesorja Roberta Frangeža-Mihračevića pokopali slovesno na stroške mestne občine. Pogreb bo jutri ob 11. popoldne.

Seljačka zaščita legalizirana

Zagreb, 13. jan. o. Na podlagi člena 1. in 2. zakona o udruženjih, zbornicah in dogovorih je banska oblast odobrila pravila Hrvatske seljačke in meščanske zaštite s sedežem v Zagrebu. S tem je bila Hrvatska meščanska in seljačka zaštita legalizirana.

SPORT

Spored za danes

V Ljubljani: Stafetni tek na 3 x 10 km, start ob 9. pod Rožnikom, cilj med 11. in 12. in skakalne tekme na skakalnici v Mostecu s pričetkom točno ob 15.

V KRAJU: Smuk in slalom s Sv. Jošta v izvedbi SK Poljane.
NA JESENICAH: Nadajevanje II. zimskosportnih iger KID v alpskih disciplinah in skokih z večerno drsalno prireditvijo na sportnem stadionu KID.
V TRZICU: Medklubijski smuk na Zelenici.
V CELJU: Mladinski dan pri Celjski koči.
V RIBNICI NA POHORJU: Prvenstvo MZSP v klasični kombinaciji z otvoritvijo nove skakalnice (Glej tudi članek!).
V ZAGREBU: Finalni tekmi za državno prvenstvo v hokeju na ledu na drsalšču ZKD s sodelovanjem ljubljanske Ilirije. — Prvenstvo Zagreba v umetnem drsanju.
— Izredni občni zbor JPS.
V BUDIMPEŠTI: Konferenca odbora za srednjeevropski pokal. Jugoslavijo zastopa mednarodni tajnik VNS Kika Popović.

Uspeh madžarskih hokejistov v Ljubljani

V petek zvečer je ekipa BKE po odlični in fair igri le preveč izdatno premagala moštvo Ilirije

Letošnja zima je res naklonjena zimskemu sportu. Snega je dovolj in tudi mraza — v veliko veselje sportnikov. V petek zvečer smo imeli v Ljubljani prvo hokejsko tekmo letošnje sezone. Ilirija je namreč izkoristila priliko in pridobila za nasprotnika odlično moštvo madžarskega prvaka BKE iz Budimpešte. Ta klub je odigral z Ilirijo že v Beogradu dve propagandni tekmi in obakrat zmagal, nato pa odstopoval v Milan, kjer je bil z 1:5 premagan od Italijanov. Domov grede se je torej v petek spotoma ustavil v Ljubljani in se pomeril tretjič z našim prvacom, zdaj na domačih tleh.

**BKE : Ilirija 11:2
(3:1, 4:0, 4:1)**

Odveč bi bilo naštevati vse momente in trgate igre, pogledimo si rajši obe moštvi ter njun način igre. Predvsem je treba poudariti to, da tako fair igre kakor sta nam jo to pot pokazali obe moštvi, v Ljubljani morda še nismo videli.

Madžari so se pokazali v Ljubljani neprimerno boljše kakor so bili v Beogradu. Regularna velikost ljubljanskega igrišča po dolžini in širini jim je omogočila, da so do bili razmaha za svoje kombinatorne poteze. Zlasti jim je bila tako dana možnost svojstvenega prehoda iz obrambe v napad, ki je ena velikih odlik njihove igre, kjer so se z ostrimi in silovitimi sprinti otresali ljubljanske napade in napadali osamljeno domačo obrambo. Povečano igrišče pa jim je nudilo tudi možnost, ki so jo pokazali svoje drsalske sposobnosti, ki so bile večkrat naravnost virtuozne. Madžarske same je presenetila odlična ureditev to pot razširjenega ljubljanskega igrišča, posebno pa kakovost ledene plošče. To dvojje je tudi mnogo pripomoglo, da so se res razigrali po mili volji. »Stoodstoto« so nam pokazali to, kar smo od njih pričakovali, in sicer edinstven obrambni sistem. V vsej igri, pa naj so se menjavale situacije kakorkoli, se ni dogodilo, da bi bil ostal naš igralec, četudi le za bežen trenutek, nepokrit. Tipična lastnost njihove igre pa je to, da izvirajo vse njihove napadalne akcije iz obrambe, to je, da izvirajo nasprotnika k sebi, nato pa sunkovito in silovito prodor v protinapad in tako dosega uspehe. Duša njihovega moštva je renimiran Miklos, ki je predvedel naravnost virtuozno igro in napravil na gledalce vtis, da njegovi soigralci daleko zaostajajo za njim. Vendar to ni tako! Dejansko gradi on vse akcije in zato je vidnejši, gotovo

pa je, da so mu njegovi soigralci v igri popolnoma enakovredni. Morda neprimerno malo previsoki rezultat bo marsikoga navdal z mislijo, da je igrala Ilirija v tej partiji nekam podrejeno vlogo. Pa ni tako! Ilirijani so zalagali na momente naravnost izvrstno, skoraj enakovredno odličnim nasprotnikom — za pa samo na momente! Čim bo Ilirijansko moštvo v teku sistematičnih treningov lahko te svetle trenutke in sunkove povezovalo v celoto, bo takoj imelo uvažujočo formo in tudi udarno silo, kar sledi že iz tega, da so Ilirijani v vseh treh srečanjih z BKE beležili zgoditke. Največja hiba te tekme je bila ta, da se obe obrambi črti na razširjenem igrišču nista znašli v obrambnem delu in so ostala madžarska krila vse prečesto nekrita, kar je gotovo koristno nauk za bodočnost. Najboljši je brez dvoma Lucie Žitnik, ki pa s preveliko gorečnostjo včasih le preveč zrahlja obrambo. Ica je postavil v golu celega mošta. To pot je bil šestkrat onemogočil uspehe, ki bi jih bili imeli razigrani Madžari; zdi se celo, da včasih preveč tvega, kadar posega neustrašeno v najbolj kritične situacije. Malenkostne greške pa se mu morajo oprostiti. Za obe napadalni vrsti domačih pa velja, da nimata še pravega pregleda situacije in, da nekaterim, posebno Pavetiću, palica ne leži trdno v rokah in zato pa ne morejo popolnoma obvladati ploščice.

Vse tri tekme z BKE so nazorno pokazale, kje je treba še gladi in piliti, na fanitih pa je, da te napake spoznajo in jih z dobro voljo in vztrajnostjo popravljajo v procvit našega hokejskega sporta.

Številno občinstvo je z zanimanjem sledilo igri. Prekane finese, zvitljani napadi in streljavi pobegi, vzorno drsanje, velika vzdržljivost in edinstveni obrambni sistem s sunkovitim prehodom v napad, to so glavne odlike madžarskega prvaka, ki je tudi ta večer navdušil gledalce in zaradi katerih je tudi uspel nad našimi hokejisti.

Sojenje g. Vodiška nam je pokazalo, da je z razliko od nogometnih in podobnih tekem treba hokejske tekme bolj voditi kakor pa soditi. V tem se je g. Vodišek pokazal pravega mojstra in je bilo njegovo sojenje res vzorno.

V odmorih sta naša najboljša predstavnika v umetnem drsanju gđ. Silva Palmetova in g. Emanuel Thuma s svojim nastopom prikazala vse lepote in odlike prostega umetnega drsanja in žela zato navdušeno odobravanje in priznanje.

Nekaj o nagradah za smučarske prvake

Naši smučarski tekmovalci bi radi videli, da bi njihove tekme obiskovalo spet toliko občinstva, kakor nekoč in da bi jih moralno in gmotno tako podprlo kakor v početkih smučarstva

Smučarska sezona je v polnem razmahu in v bližnjih tednih bo cela vrsta velikih zimskosportnih prireditev. Letošnje snežne razmere so omogočile tekmovalcem daljši in smotnejši pripravo, tako da utegne biti njihova udeležba pri vseh prireditvah in v vseh panogah morda rekordna. Za sportne klube in organizacije nastajajo v zvezi s tem velika skrb, kje in kako naj dobijo darila za vse zmagovalce.

Pred leti so imeli naši tekmovalci v tem pogledu zlate čase. Tudi takrat je bil smučarski sport v velikem razmahu, toda takrat so bile smučarske prireditve tudi bogato obiskane. Morda je bil obseg posameznih prireditev skromnejši kakor danes in tudi uspehi neznatni v primeru z današnjimi, pa vendar so takrat obiskovali smučarske tekme visoki dostojanstveniki ter vidni predstavniki našega javnega življenja. Za zmagovalce v vsaki smučarski panogi so bile zmerom pripravljene številne krasne nagrade, ki so jih poklanjali visoki pokrovitelji in podporniki smučarskega sporta.

Zal pa je ta način pospeševanja sporta, ki je bil brez dvoma potreben in koristen in tudi v interesu našega tujiskega prometa, imel tudi svoje slabe strani. Dogažalo se je, da so zmerom isti tekmovalci skozi leta dobivali vse prve nagrade. To je zelo kvarno vplivalo na one, ki so tekmovali zaradi sporta samega. Tekmovalci bi bilo treba razvrstiti na posamezne kategorije po sposobnosti, tako bi se morali ocejnavati njihovi uspehi in tako tudi deliti nagrade.

Ce bi se bila ta praksa izvajala dosledno, bi imeli danes posebno v tehnik mnogo več tekmovalcev. Še bolj pa bi bilo koristno za razvoj smučarstva, če bi bile tekme razpisane za prehodna darila, in sicer med klubi ne pa za drsna praktična darila ali pokale, temveč rajši za simbolične nagrade.

Toda vseh teh lepih časov zdaj ni več in stari borci, ki so se nekoč borili za prva mesta, so se umaknili v zasebno življenje ali pa šli med profesionalce. Velike smučarske prireditve potekajo v zadnjih letih v precej drugačnih razmerah kakor so nekoč. Tekmovalcev nastopa od leta do leta več, pokroviteljev in podporni pa je od leta do leta manj in prav tako tudi nagrad in daril.

Pred kratkim sem bil na veliki smučarski prireditvi na Gorenjskem, kjer je nastopilo leno število smučarskih tekmovalcev in tekmovalk v plemeniti sportni borbi. Pri tekmi je bilo na stotine gledalcev, toda to je bila tudi sama mladina. Štu-

ne zime ni mogla uspevati. Dva agilna sportnika Purkelj in Faneli sta po težkem iskanju vendarle našla primerno mesto v višji legi v Ribnici na Pohorju na zapadni severni strani, na Purovem posestvu. Zaradi ugodne prometne komunikacije je Ribnica še najbolj izbrana zimskosportna postojanka. Ko sta ta dva pobornika izmerila teren in profil, je inž. Bloudk iz Ljubljane pripravil na tej podlagi odličen osnutek skakalnice, a stavbeni tehnik Šemerl Franc iz Maribora je izdelal njen brezhilni načrt, Mariborska zimsko sportna podzveza je načrt osvojila in pr. čela v novembru s terenskim deli in z leseno konstrukcijo. Pri tej gradnji so bili zaposleni samo domači delavci in tesarji iz Ribnice pod vodstvom tesarskega polirja iz Maribora. V začetku decembra je bila skakalnica dograjena.

Lesena konstrukcija skakalnice je 5 m visoka s 30 m dolgim in 4 m širokim zaletom. Miza je visoka 1,60 m, doskočilec pa je dolgo 30 m in preide v 80 m dolgi in 60 m široki iztek. Po priznanju trenerja prvač Priboviška je skakalnica odlična. Leži t k pod vasjo in je torej dostopna za vse gledalce.

Mariborska zimskosportna podzveza je za to gradnjo žrtvovala res velike izdatke. Z lesom so prispevali naslednji domači davovalci: Zapečnik Amalija, župnik Vrhnjak Alojz, Miglič Katarina, Podlesnik Anton, Skočir Anton, Ledinek Alojz, Witzmann Viljem, Miklavc Filip, inž. Pahernik Franjo, Plve Edvard in Pur Viktor, vsi veleposesniki in posestniki v Ribnici na Pohorju. Je daroval inž. Lenarčič Milan, industrijalec v Josipdolu, vijake in drugo železnino pa je brezplačno oskrbel g. Babič Franjo, ravnatelj Splošne stavbene družbe na Tezemu.

Ko se Mariborska zimskosportna podzveza zahvaljuje vsem darovalcem, vjdno vabljuje svoje prijatelje k današnji svečani otvoritvi skakalnice in na prvenstvene tekme v klasični kombinaciji v Ribnici na Pohorju.

Veliki smučarski dnevi v Trzinu

III. zlet gorenjskih smučarjev bo v dnevih od 26. do 28. t. m.

Gorenjska zimskosportna podzveza bo letos v dnevih od 26. do 28. t. m. izvedla svoj III. zlet gorenjskih smučarjev, ki bo združen s proslavo 10-letnice obstoja te podzveze v Trzinu. Letošnji zlet gorenjskih smučarjev bo uspel še lepše kakor sta minula dva, ker se bodo na njem poleg gorenjskih smučarjev zbrali tudi vsi ostali smučarji iz države, ki so letos zaradi izrednih razmer po svetu vsi doma. Tekmovanja, med njimi za državno prvenstvo v alpski kombinaciji, za prvenstvo podzveze itd., bodo večinoma izvedena na novih odličnih smučarskih terenih, ki so razen tega lahko dostopni za vsakogar.

V Trzinu, tem našem lepem industrijskem in planinskem mestecu, so priprave za ta smučarski praznik v polnem teku. V teh dnevih bodo prijatelji belega sporta lahko videli, da ima tudi to majhno območje mesto poleg drugih na Gorenjskem krasne smučarske terene in obilo čarov zimске lepote in veselja. Trzin je pripravljen in že danes vabi ne samo smučarje, temveč vse prijatelje zimске narave, naj v dnevih od 26. do 28. t. m. pohitijo tjakaj. Gorenjska podzveza in tudi prebivalstvo Trzina pripravljata vsem gostom najprijetnejši sprejem.

V nekaj vrstah

Pozdrav slovenskega koleksarja iz Amerike
Pred meseci je zapustil domovino in odšel v daljno Ameriko agilni član Kolesarskega društva »Ljubljani« v Dobrunjah Franc Bricej. Pred dnevi so prejeli njegovi ožji prijatelji naslednji pozdrav:
»Spominjam se vseh jugoslovenskih sportnikov, posebno pa vseh prijateljev prelepega kolesarskega sporta, med njimi pa najbolj tovarišev dirkačev. Vsem skupaj želim obilo sreče in napredka na sportnem polju v letu 1940!

Frank Bricej iz Amerike s. r. iz »Službenega vestnika LNP« posnema, da je bilo na zadnji seji upravnega odbora SNZ deloma ugodno protestu SK Mure proti veriifikaciji prvenstvene tekme Mura—Rapad 0:2 v korist Rapida, in sicer tako, da je bila odrejena ponovitev te tekme. Novi termin bo odredil tehnični odbor.

BSK in Gradjanski po zadnjem dogovoru v tekmi za Cvetkovičev pokal ne bosta nastopila danes, temveč verjetno dne 4. februarja.

Hrvatski nogometni savez je sklenil samostojno reprezentančno tekmo Hrvatske s Švicjo. Ta tekma naj bi bila dne 2. aprila v Zagrebu.

Oficielna meddržavna tekma med Jugoslavijo in Rumunijo bo 31. marca t. l. v Bukarešti.

Tečaj v alpskih disciplinah za smučarke. Zaradi pospeševanja smučarskega sporta prejema ministristvo za telesno vzgojo od 4. do 21. februarja t. l. tečaj za smučarke tekmovalke za alpsko kombinacijo na Poljudu. V tečaj bo sprejetih 10 tekmovalk na predlog JZSS. Kandidatkinje morajo obvladati smučarsko tehniko, o čemer se bo vodstvo tečaja o prišli srečevanju prepričalo. Kandidatkinje, ki ne bodo pokazale zadostnega znanja, se bodo morale na svoje stroške vrniti iz tečaja. V prvi vrsti bodo sprejete mlajše tekmovalke in one, ki še niso obiskovale takšnih tečajev. Pršenje, kolikovec z 10 dni je treba poslati ministristvu preko JZSS najpozneje do 1. februarja t. l. Tečajnicam gre stanovanje in hrana za ves čas tekmoovanja in povrnitev potnih stroškov. S seboj je treba vzeti popolno smučarsko opremo in osebni pribor. V praksi je navesti trčen naslov (biv. vlačke, okraj, banovina, ulica), da se bo sreditelj mogel dostaviti neposredno poziv. Sprejete kandidatkinje se morajo javiti 4. februarja ob 11. na postaji Lesce—Bled starešini tečaja gđ. Milici Šepi.

Članstvo JASO. Danes prireditelno popoldansko izlet na Toško čelo. Zbor ob 12. pred kavarno Evropo. Vožnja s tramvajem v št. Vid in nazaj plača vsak sam. Povratek proti večeru.

Občni zbor Moto-Fermeša bo v nedeljo 28. t. m. ob 9 v restavraciji pri »Sestici«. Samostojni predlozi se morajo predložiti do vklj. 22. t. m. Teknik.

SK Reka: V ponedeljek 15. t. m. ob 20. seja upravnega in veseljenega odbora v gostilni »Lovina, Gradšče, Teknik.

STK Moste. Na podlagi § 12 klubovih pravil se sklicuje za nedeljo dne 28. t. m. redni letni občni zbor, ki bo ob pol 10. v

gostilni gosp. Bajca, Marenčičeva 3 z občajnimi dnevnimi redom. Člani dobe plamenca vabila. Pozivajo se vsi aktivni igralci, da nemudoma vrnejo vso spodnjo opremo (dres, hlače in dokolenke).

Vremenska poročila

13. januarja 1940.

Rateče-Planica 870 m: —14, jasno, 5 cm sršica na 30 podlage, skakalnica uporabna

Planica-Slatina (Dom Ilirija) 950 m: —16, 4 cm novega snega na 45 podlage, drsalnice uporabno

Planica-Tamar 1108 m: —16, jasno, 10 cm sršica na 60 podlage

Peč-Petelinjek 1440 m: —15, jasno, 10 cm sršica na 60 podlage

Kranjska gora 810 m: —13, jasno, vetrovno, smuško terišče spodaj 32, zgoraj 42 cm snega, sršič, sankališče in drsalnice uporabno

Erjavčeva koča na Vršcu 1515 m: —15, 4 cm novega snega na 45 podlage

Dovje-Mojstrana 650 m: —17, jasno, 34 cm snega, skakalnica uporabna

Jesenice 584 m: —13, jasno, mirno, 2 cm sršica na 15 podlage

Sv. Križ nad Jesenicami 1000 m: —12, jasno, mirno, 40 cm snega

Bled 501 m: —17, jasno, mirno, 27 cm snega, sršič, jezero za drsanje uporabno

Radovljica 470 m: —18, jasno, mirno, 26 cm snega, sršič, drsalnice uporabno

Bohinj-Sv. Janez 530 m: —15, jasno, mirno, 40 cm snega, sršič

Bohinj-Zlatorog 530 m: —15, jasno, 30 cm snega, sršič

Bohinjska Bistrica 512 m: —17, jasno, 35 cm snega, sršič

Dom na Komni 1520 m: —7, jasno, 110 cm snega, sršič

Dom na Voglu 1520 m: —8, jasno, 110 cm snega, sršič

Valazorjev dom 1180 m: —16, jasno, 30 cm snega

Dom na Kofcah 1500 m: —16, jasno, 60 cm snega, spihan

Trzin 490 m: —14, jasno, 30 cm snega, sršič

Dom na Krvavcu 1700 m: —13, jasno, 60 cm snega, sršič

Koča na Veliki planini 1558 m: —15, jasno, 55 snega, sršič

Kamniška Bistrica 601 m: —10, 25 cm snega, sršič

Skojča Loka 350 m: —13, jasno, mirno, 5 cm sršica na 15 podlage, deloma spihan

Sv. Marjeta v Zlebeh: —12, jasno, mirno, 5 cm sršica na podlagi

Polzevo 620 m: —16, jasno, 13 cm snega, sršič

Kureček 833 m: —13, 10 cm snega, sršič

Sodražica 550 m: —21, jasno, mirno, 16 cm sršica na 10 podlage

Škole 730 m: —15, jasno, mirno, 40 cm snega, sršič

12. I. 1940

Koča na Kremenjovem vrhu 1161 m: —11, pooblačeno, 35 cm snega, osenjen

Ruska koča in Sokolski dom: —18, jasno, mirno, 15 cm sršica na 10 podlage

Sv. Trilje Kralji 1191 m: —9, pooblačeno, mirno, 10 cm sršica na 10 podlage

Logarska dolina: —12, pooblačeno, mirno, drobno mede, 10 cm sršica na 25 podlage

Lisca 947 m: —12, jasno, mirno, 20 cm sršica na 15 podlage

SOKOL

Občni zbor Sokola v Dolenskih Toplicah

V nedeljo 7. t. m. se je vršil občni zbor Sokola ob zelo častnem številu članstva v Sokolskem domu. Iz poročil društvenih funkcionarjev je razvidno da je društvo v preteklem letu kljub vsem težkostem zadovoljivo vršilo svoje naloge tako v telovadnici kakor na prosvetnem področju.

Udeležba telovadcev katerih število se je izdatno pomnožilo, je za 90% boljša od prejšnjega leta. Tudi število članstva se je pomnožilo, saj šteje društvo 55 članov in 21 članic, kar je zelo častno za Dol. Toplice. Enako je število naraščajoč in otrok za tukajšnje razmere prav lepo.

Tekdo leto je 20 leto obstoja Sokola v Dol. Toplicah. Jubilej namerava društvo slovesno praznovati. V ta namen je sklenilo naprositi župno upravo da priredi letošnji župni zlet na Toplicah, kar bi proslavo 20-letnice povzdignilo.

Pri volitvah nove društvene uprave je bila z majhnimi izjemami izvoljena dosedanja društvena uprava, ki bo porok, da bo društvo delovalo v pravem sokolskem smislu, ne strahuje se nikakih ovir.

Župni delegat, tajnik sokolske župe br. Martin Marko je izročil župne pozdrave in izpodbujal navzoče k vztrajnemu in nesebičnemu delu za sokolstvo. V bratski povezanosti delujmo vsi skupaj za sokolske ideale in ne bojmo se napadov, naj prihajajo od katerekoli strani. Naša sokolska pot je prava pot, ki bi jo morali zmagati.

Med slučajnostmi so se določile smernice za bližnjo bodočnost in sklenjeno je bilo, da se tudi letos priredi v korist društvene blaginje predpustna veselica z maskrado v večjem obsegu. Načrtuje se je tudi društveni upravi, da začne takoj priprave za čim dostojnejšo proslavo 20-letnice.

Ljubljanski Sokol sporoča tužno vest, da je preminil njegov zvesti član, dolgoletni predsednik društvenega razsodišča brat dr. Oton Papež. Društveno odposlanstvo bo sprejelo pokojnika na njegovi poslednji poti, ki jo bo nastopil izpred mrliske voze na Vidovdanski cesti na pokopališče pri Sv. Križu danes ob 15. uri. Vabimo članstvo, da se pridruži tej deputaciji. Obelika mešana in sokolski znak. Zbirališče pred mrlisko vozo.

Sokol I ima svojo redno glavno skupščino dne 22. t. m. ob 12. uri v dvorani sokolskega doma na Taboru. Dnevni red je objavljen na oglasni deski. — Uprava.

Sokol v Strigovi tik ob banovinski meji, razprostrta svoja krila še dokaj ponosno, čeravno mu jih hočejo frankovci pristriči, a jim to ne uspe, niti jim vobče ne bo uspelo, ker je naš Sokol na drugačnih temeljih kakor vse njihovo delo. Priznamu je nam le več tehničnih delavcev in društvo bi se moglo povsod postaviti. Vendar pa društvo zadostuje glavnim zahtevam. Tako je bila izvršena lepo uspeša prvoedemokratska proslava. Dan pred božičem pa je bila božičnica za sokolsko dečo. Številna sokolska deca se je zbrala v sokolskem domu, kjer je bila pogostena s čajem in pečlovom. Sledil je nagovor društvenega

prosvetarja, okrasitev božičnega drevesca, prepevanje božičnih pesmi in obdaritev vse sokolske dece. Božičnica sta prisostvovala ter k uspehu tudi mnogo pripomogla starosta br. Kovac in tajnik br. Golub. Po obdaritvi je zadovoljna sokolska deca odšla posem sokolskih legij in šla veselih srce na svoje domove. — Zaročila sta se gđ. Katika Rajhova iz znane narodne družine na Mti ter br. Ivo Kovac, absolvent farmacije, sin bivšega strigovskega nacionalnega župana.

Naše gledališče

D R A M A

Nedelja, 14. ob 15.: Kozarec vode. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20.: Kupčija s smrtjo. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Ponedeljek, 15.: Številka 72. Red A. Torek, 16.: zaprto.

Sreda, 17.: Antigona. Red sreda.

Danes popoldne bodo igrali v drami duhovito Scribeovo komedijo »Kozarec vode«, katere dejanje se godi na dvoru angleške kraljice Ane in pokaže dvorne spletke političnega in ljubezenskega značaja. Izvrstno igrano delo ima velik uspeh. — Zvečer pa veselo gro »Kupčija s smrtjo«, v kateri je orisan na sila zavaben način poskus s posmrtnim zavarovanjem. Za obe predstavi veljajo znižane cene.

Za abonente reda A bodo ponovili v ponedeljek Langerjevo dramo »Številka 72«, učinkovito igro, v kateri pridejo predvsem do izraza dvojne vloge vseh sodelujočih, ki igrajo kaznjence in igralce v igri, ki jo vpriporijo v kaznilnici. V glavni vlogi Mira Danilova, Lavar in Kralj.

O P E R A

Nedelja, 14. ob 15.: Pri belem konjčku. Izven. Znižane cene. Ob 20.: Frasquita. Izven. Gostuje Zlata Gjurgjenac.

Ponedeljek, 15.: zaprto.

Torek, 16.: zaprto.

Sreda, 17.: Traviata. Gostovanje Zlate Gjurgjenac in Antona Dermote. Izven.

Danes popoldne bodo ponovili veselo Benatzkega opereto »Frasquito«, ki je doživela na našem odru v štirifoljni prireditvi izmed vseh podobnih del najlepši uspeh. — Zvečer bodo vpriporili krasno, melodiozno, na pol operno pisano Leharjevo opereto »Frasquito«, v kateri bo gostovala v naslovni vlogi priljubljena članica beogradske opere ga. Zlata Gjurgjenac, ki je že ponovno žela v njej, skupaj z Znam Franciom absoluten uspeh ob razpradi hiši. V ostalih partijah Peček, Modest Sancn, Barbičeva.

Občinstvo, ki ni moglo dobiti za včerajšjo predstavo »Traviata« vstopnic, opozarjamo, da bosta oba večera ponovno gostovala v »Traviata« vredo 17. t. m. Vstopnice so v prodaji pri dnevni blagajni v operi.

Prihodnji teden bo v operi premiera Dvo-fakove »Rusalka« ki je tako po pesniškem, v pravilnostni odmaknjem dejanju, kakor po melodiozni sočni in barviti glasbi eno izmed najlepših del slovanske operne literature. Muzikalno vodstvo ima Nko Stritof, ki je delo tudi na novo prevedel.

SENJAKOVSKO GLEDALIŠČE

Nedelja 14.: Ujez (Uruženje jugoslov. emancipiranih žen).

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 14. ob 15.: Zaroča na Jadranu. Ob 20.: Konto X.

Iz Hrastnika

h— Smrtna kosa. V Turju je umrla za kapjo ga. Marija Orožnova, po domače Ribčeva mama. Dosegla je visoko starost. Blaga žena je bila mati celjskega profesorja g. Janka Orožna in našega podžupana g. Martina Orožna. — V Hrastniku je pa preminila po kratki bolezni ga. Neža Koširjeva, rojena Povšetova, vdova po upravitelju steklarne. Pogreba, ki je bil v četrtek popoldne, se je udeležlo kljub hudi zimi veliko število pogrebcev, posebno iz steklarne. Pri Hofbauerjevih kapeli, od

Vremenski pregled 1939

Normalna srednja letna temperatura znaša v Ljubljani 9°. Lanská srednja temperatura pa je znašala nekaj več, namreč 9,7°. Na prvi pogled se zdi, da razlika ni velika, toda posamezni meseci so se zelo razlikovali od normale. V naslednjem primerjamo srednje mesečne temperature leta 1939. z dolgoletnimi (dolgoletne prednosti so v oklepajih): januar 1,8° (-2,0°), februar 2,2° (0,0°), marec 2,6° (4,5°), april 12,2° (9,4°), maj 12,4° (14,2°), junij 18,1° (17,6°), julij 19,9° (19,7°), avgust 19,2° (18,5°), september 14,3° (14,9°), oktober 9,3° (9,8°), november 5,8° (4,2°), december -1,7° (-0,1°). Največjo razliko iskazuje januar, ki je bil pretopel kar za 3,8°, nato februar april in november, ki so bili tudi pretopli. Prehladni so bili marec (za 1,9°), maj in december. Drugi meseci kažejo s te majhne razlike. V letnem povprečju so se dejali pretopli in prehladni meseci skoraj izenačili, vendar z razliko -0,7°, kar gre predvsem na račun pretoplega januarja, februarja in aprila.

Najnižja temperatura je bila opazovana 29. decembra, in sicer je znašala na vrhu ljubljanskega poročila -19,4°. Druget po Sloveniji je še nižje padla. Najnižjo vrednost iskazuje Slovenj Gradec, ki je istega dne imel -30,8°.

Mrzlih dni, to je takih, ko je temperatura ves dan pod 0°, je bilo 13, in sicer v januarju 6 in v decembru 7. Hladnih dni, ko pade temperatura samo zjutraj pod 0°, je bilo 86, ki se takole razdele: januarja 12, februarja 22, marca 21, aprila 1, septembra 1, oktobra 4, novembra 3 in decembra 22. Mrzlih dni je v Ljubljani normalno 25, hladnih 86. Mrzlih dni je bilo tedaj 12 premalo, kar gre na račun pretoplega januarja. Normalno jih ima januar 12, lani pa jih je imel samo 6.

Zadnili kar pomladi je temperatura padla pod 0° 1. aprila; normalno se mraz poslabša šele 8. aprila. Privikrat v jeseni pa je nastopila temperatura pod 0° zelo zgodaj, namreč 29. septembra, medtem ko se normalno pojavi šele 29. oktobra.

Najvišjo temperaturo smo imeli 22. junija, ko je termometer v senci kazal 35,6°. Tonalih dni, ko se termometer dvigne nad 25°, smo imeli v vsem letu 71, normalno pa jih imamo samo 60. V letu 1939. so bili takole razdeljeni: april 2, maj 6, junij 15, julij 22, avgust 24, september 8, vročih dni, ko se temperatura dvigne nad 30°, je bilo 11, med tem ko jih je normalno 9. Največ jih je imel sredi junija, namreč 7; normalno jih ima samo 5.

Tudi mrzli in vroči dnevi kažejo, da je bilo leto 1939. nekoliko pretoplo. Mrzlih dni je bilo 12 premalo, vroča pa 2 več. Toplih dni je bilo 11 preveč, medtem ko je bilo hladnih dni prav toliko kakor v normalnih razmerah.

V vsem letu 1939. je padlo 1482 mm padavin, kar pomeni, da bi bil sloj vode nad zemljo visok 1482 mm ali skoraj poltrudi meter, če bi voda ne odtekala. Seveda velja ta izmera samo za Ljubljano. Normalno pada v Ljubljani 1410 mm padavin. V letu 1939. je padlo tedaj 72 mm več, kar znaša dolgoletni povpreček. Na posamezne mesece se padavine razdelile takole (števila v oklepajih pomenijo normalno množino): januar 162 (74), februar 29 (69), marec 48 (99), april 24 (101), maj 275 (108), junij 191 (146), julij 63 (139), avgust 31 (144), september 116 (114), oktober 333 (169), november 71 (110), december 139 (107).

Iz teh števil vidimo, da je bil najdeževnejši mesec oktober. Imel je najvišjo mesečno množino, ki je prekašala normalno za 164 mm. Najbolj suh mesec je bil april z 24 mm. V tem mesecu je padlo 77 mm manj od normale. Premokri meseci so bili poleg oktobra še maj, ki se je od vseh mesecev najbolj razlikoval od normale (+167), dalje januar (+88), junij (+45) in december (+32). V nasprotnem smislu se je od normale najbolj razlikoval avgust (-113), nato april (-77) in julij (-76). Ostali meseci so imeli manjše razlike, najmanjšo september (-24).

Lanski letni preseček 72 mm gre predvsem na račun premokrega maja, oktobra in tudi januarja. Kadar je januar premočen, je navadno tudi pretopel. Saj smo sori videli, da je lanski januar bil za 3,8° bolj tople od normale. Deževje povzroča topli vetrovi, ki ne puste, da bi prodrli nad naše kraje severni polarni vetrovi, ki bi vreme razbistrili in povzročili mrzlo globo pod 0°.

Omenil sem že, da je najbolj padavinski mesec oktober, kar je lansko leto tudi bil. Drugi najbolj padavinski mesec je junij, lani pa je bil maj in je bil junij šele na tretjem mestu. Normalno pada maj na 7. mesto. Vsi poletni in jesenski meseci so bolj padavinski kakor maj. Lani pa sta bila julij in avgust izredno suhi. Avgust je dobil kar 113 mm premalo, julij pa 76 mm premalo.

Vsa lanska množina padavin (1482 mm) je padla v 159 padavinskih dnevih. Normalno ima Ljubljana 150 padavinskih dni. Lani jih je bilo tedaj 9 več, ki so dali tudi 72 mm več dežja. Na en padavinski dan je padlo lani 9,3 mm; normalno pada 9,4 mm. Jakes padavin je bila tedaj precej normalna. Naiveč padavinski dan sta imela maj (25) in oktober (22). Normalno imata ta dva meseca samo po 15 padavinskih dni. Najmanj (5) na jih je imel februar, ki jih ima normalno 9.

Najvišja dnevna množina je znašala 70,3 mm in je padla med 7. uro zjutraj 5. oktobra in 7. uro zjutraj 6. oktobra. Enaka množina (7,2 mm) je padla tudi med 14. in 15. majem. V vsem avgustu, ki je bil lansko leto izredno suh, je znašala najvišja dnevna množina komaj 9,2 mm, ki jo je povzročila nevihta 14. avgusta.

Neveht z gromom smo imeli v vsem letu 39, normalno pa jih je samo 20. Leto 1939. je bilo tedaj bogato na nevihtah. Naiveč (11) jih je imel junij, normalno ima samo 4. Prvič je zormelo 29. aprila ob 14.15, poslednjič 26. oktobra ob 12.25. Zanimivo je, da je kmalu na zadnjem lanskem strmenju, in sicer ob 19.40 urah, nastelavati prvi sneg v lanskem jeseni. Toče v Ljubljani lansko leto ni bilo.

Nekaj padavin je seveda padlo v obliki snega, in sicer je snežilo bodisi močno ali pa samo po malom v 27 snežnih dnevih. Vsi ti dnevi so dali skupaj samo 19 cm snega. Novo leto 1939. je padlo ljubljanske tla pokrita s snegom, in sicer se je bilo 24 cm, ki pa je zanesel še v decembru 1. 1938. Ta snegova odeja je nalozila komneta in je trajala samo do 18. januarja. Nato sneg ni več obležal. Februar je bil brez snega, v marcu pa so petkrat nalozili le tanke snežinke. Povsod je snežilo šele 26. in 27. oktobra. Toda sneg ni obležal.

November je bil brez snega. Prvi trajni sneg je zapadel šele 11. decembra, ki je če ne v mestu vsaj v okolici v senčnih legah obležal do konca meseca in še dalje v januar 1940. Najvišja snežna odeja pa je znašala komaj 12 cm, in to 17. decembra.

Tudi splošna oblačnost je bila v preteklem letu nekoliko nad normalno (66% namesto 61%). Vsega neba je bilo pokritega z oblaki skozi vse leto 66%. Najbolj oblačni so bili meseci z najvišjimi padavinami, to je oktober (85%), maj (86%) in januar (84%). Najmanj oblačna sta bila meseca julij z 41% in april z 47%. Še bolj do izraza pridejo razmere oblačnosti, če jo izrazimo s številom jasnih in oblačnih dni. V preteklem letu je bilo popolnoma jasnih 43 dni (normalno 61), popolnoma oblačnih 155 (normalno 149). Bilo je tedaj 18 jasnih dni premalo in 6 oblačnih preveč. Največ popolnoma oblačnih dni je imel januar (23). V to število so vključeni tudi megleni dnevi, ki pa ne spadajo sem. Nagosto je vsa ljubljanska kotlina pokrita z meglo, nato smarno goro pa je popolnoma jasno nebo. Največ jasnih dni je imel julij (9). Ta mesec je imel tudi najmanj oblačnih dni (5). Ostalih 17 dni v juliju je bilo le deloma oblačnih.

Meglenih dni je v Ljubljani normalno 88

Ali je mraz koristen?

Zanimive izpremembe s pomočjo tekočega zraka

Ali ste že kdaj razmišljali o mrazu? Ali si lahko predstavite mraz -273,16 stopinj? Gotovo ne. Vendar pa učenci raziskujejo tako hud mraz in po njihovem mišljenju manjka samo še 5 tisoč stopinj, pa bi dosegli absolutno točko. Učenci napenja vse sile, da bi prumagali te dele stopinje.

Zakaj se sploh bavijo s tako hudim mrazom? Mar zaradi krajšanja časa, ali pa nam lahko tako hud mraz prinese kakšne koristi? Gotovo, prinaša nam celo velike koristi. Znanost je dokazala, da v svetovnem prostoru vlada mraz, ki je še nekaj stopinj večji nad absolutno točko in da se v tem mrazu strdi celo molekuli v trdih telesih.

Kaj se torej zgodi, ako gotova telesa izpostavimo takšnemu mrazu? Vzemimo najprvo zrak: pri -190 stopinjah postane tekoč, a že pri -183 stopinjah mu lahko odvzamemo tekoči kisik. Ta pa ima posebno lastnost: izkoriščamo ga lahko kot razstrelivo. Ako lesno ogelje natopimo v tekočem kisiku, dobimo izvrsten eksploziv. Železna žica izgori v njem kakor netilo. Ako v tekoči zrak vtakemo prst, je kožno staničje takoj uničeno in na prstu se po-

na leto, a v letu 1939 jih je bilo 87. Meglene razmere so tedaj bile normalne. Najbolj meglen mesec je bil januar s 14 dnevi; sledita september in avgust z 10 dnevi. Najmanj megle je imel april, v katerem smo zaznamovali komaj 2 dneva z meglo.

Močnih vetrov (viharjev) v Ljubljani ni mnogo. Bilo je 5 močnejših vetrov (3 v oktobru). Normalno so samo 4. Normalni zračni pritisk znaša v Ljubljani v nadmorski višini 308 m 735,2 mm. Preteklo leto je znašal 734,2 mm, tedaj 1 mm manj, kar gre na račun nekoliko previsokih padavin in prevelike oblačnosti.

Povprečno je imel najvišje stanje pritiska mesec februar (738,7 mm). Ta mesec je imel tudi zelo malo padavin (samo 29 mm). Najnižje stanje pa je imel maj (731,0 mm), padavin pa je imel ta mesec 275 mm.

Najvišje stanje zračnega pritiska smo opazovali 7. februarja ob 9. zvečer, ko je barometer pokazal 747,0 mm, tedaj 12 mm nad normalno. Najnižje pa smo opazovali 27. januarja ob 7. zjutraj, namreč 716,1 mm, tedaj 19 mm pod normalno. Absolutna amplituda barometra je tedaj znašala 31 milimetrom.

Zanimivo je, da tako najvišje kakor najnižje stanje barometra pade v zimski mesece. Poleti je nihanje zračnega pritiska zelo majhno.

V novo leto 1940. smo stopili pod visokim pritiskom. Dne 1. t. m. je znašal 738 mm in vreme je bilo lepo. 11. januar je znašal celo 749 mm.

R. O.

stvom od dne do dne. Masonerija si je nadelala tudi posebno nalogo mladim moralno pokvarjati. Zlasti pa hoče pokvariti žene. Povsod se hoče vrniti v družine in kvartir navno življenje ljudi. Osvaja gledališča in kino, kavarne, gostilne in javnosti dopustna poslopja sploh.

Masoni pripravljajo tudi revolucije in nemire. Francoska revolucija je njihovo delo, a tudi cesarstvo Napoleona, revolucija 1848 leta, cesarstvo Napoleona III in njegov poraz, rop cerkvene države, svetovna vojna, današnji nemiri, krivične meje. Vse to delajo masonske lože po navodilih tajne židovske lože, ki je že leta 1897 napovedala svetovno vojno.

Masoni sicer pravijo: nič proti zakonu, nič proti veri, nič proti morali — delajo pa narobe. Dr. Tome vprašuje, zakaj so tudi mnogi vladarji prav za prav šli v masonerijo. Zato odgovarja, ker masoni vsiljajo podpirajo tudi kralje, če jim gredo na roke. Protidržavno delo lože se javlja tudi v tem, da pri postavljanju uradništva in generalov gledajo samo na to, ali je dotični mason ali ne. Zato so tudi zapostavljali

Focha, Lyauteya in D'Espereya. Masoni so seveda proti demokraciji. Oni so proti domovini in rušijo vsako domoljubje. Reška resolucija, ki je proglasila srbsko-hrvaško solidarnost, je masonsko delo. Hrvatske masonske lože so pripomogle, da je d'Annunzio zasedel Reko.

Tudi današnja socialna in gospodarska kriza je delo masonerije. Da bi imeli delavstvo v rokah, povzročajo brezposelnost, razglašajo stavke in pripravljajo revolucije. Masonske lože so razpredle pravcato pajkovo mrežo dobrodelnosti po svetu. One podpirajo in vzdržujejo društva za varstvo revnih dijakov, imajo skavte, telovadne in sportne organizacije, otroške domove in vrtnice. Tudi pri nas so razna neodvisna in nepolitična društva samo ekspoziture masonerije.

Iz vseh teh in slinih razlogov je katoliška cerkev masonerijo obsodila in noben mason ne more biti katoličan, noben katoličan pa mason. Tako beremo na koncu 32 strani obsegaajoče knjižice g. dr. Alojzija Tomca.

Črni žužek, sovražnik žita

Črni žužek (calandra granaria) je drobna živalica, velika tri do štiri milimetre, ki jo najdemo po skladiščih žita. Naglo se množi in uničuje velike količine žita. Človek ga večinoma brezposledno preganja. Njegovi največji nasprotniki pa so mu poljedelci in trgovci z žitom. To je popolnoma razumljivo, ker se žužek hrani samo s sredico zrna in na ta način v enem letu uniči devet desetlin žita v skladišču. Velika škoda je ravno v tem, ker poje samo sredico zrna, od katere se dobi najboljša moka. Žito, ki ga žužek pustil, se zaradi vlage hitro pokvari in kruh iz takšne moke je grenak in neprijetnega okusa, a tudi kot semensko žito je izgubljeno.

Črni žužek se neverjetno hitro množi. Ženka vse leto nosi jajca in vsako jajce položi v posebno zrnko žita. Najrajši polaga jajca na vlažna zrna pšenice, rži in ječmena, polaga jih pa tudi na zrna ovsa, ajde, koruze, celo v makarone. Vsaka ženka zleže 150 do 300 jajc, navadno vsak dan po eno. Na ta način se poveča število nagriženih zrn. Mladici so potem jako hitro sposobni za ploditev. Čim topleje je skladišče, tem hitreje se žužek množi, tako da v enem letu daje tri do pet novih rodov.

Borba proti žužku je precej težka. Žužek ne napada zrna na polju, ampak šele

v skladišču, kamor pride z vrečami in zaboji in kjer se potem skriva v razne razpokline. Ako se škodljivec pojav v veliki množini, je tega največ kriva nemarnost pri čiščenju skladišča. Iz enega skladišča se prenese v drugo, iz ene države v drugo, pa celo z ene celine na drugo. Zatrnanje žužka po skladiščih je posebno težko, ako so skladišča lesena in imajo mnogo sprani, kjer se lahko žužek skriva. Čiščenje skladišč je edino mogoče, kadar so prazna. Tedaj je treba pod polito z vrelo vodo, stene pa pobeliti z apnenno-petrolejskim belilom. V skladiščih velikih skladiščih pa žužka zatirajo s pomočjo posebnih plinov.

Škoda, ki jo napravi žužek, gre pogosto v milijone. Neki nemški učenjak, ki se bavi z vprašanji, kako preprečevati škodo, ki jo napravi ta škodljivec, pravi, da je v Nemčiji napravil žužek v značilnih petnajstih letih že nad sto milijonov mark škode. V našem denarju predstavlja to poldrugo milijardo. Pri tem računu pa je vzeta samo stvarna količina žita, katero je žužek pojedel. Z merjenjem količine žita v nekem skladišču, ki je bilo prizadeto od žužka, se je dokazalo, da je v enem letu po tež uničil 10% nakopičenega žita. Koliško škodo napravi žužek na vsem svetu, tega pa ni mogoče niti približno oceniti.

I. M. S.

Sokolsko društvo Celje I

Celje, 4. januarja
Mlado, marljivo Sokolsko društvo Celje I. je imelo v petek zvečer v Sokolskem domu v Gaberju svoj tretji redni občni zbor. Starosta br. Franjo Vrečko se je po pozdravu starešni SKJ Nj. Vel. kralju Petru II. spomnil umrlih bratov in podčrtal marljivo delovanje bratov in sester v društvu. Gospodarski ošek, ki mu predseduje br. Ivo Gams, je deloval tako uspešno, da je bil proračun dohodkov daleč presežen. Društvo si je lani nabavilo skoraj vse telovadno orodje in je udalo zanj 15.500 din. Od podp. Sokolskega društva Celje-matice je dalo položiti v svoji telovadnici parketna tla in uredilo novo razsvetljavo.

Župni starosta br. Smertnik je sporočil pozdrave župne uprave. Poudaril je, da je doseglo mlado društvo v treh letih h svojega obstoja lepe uspehe in da je še sedaj eno prvih društev v celjski sokolski župi. Podčrtal je veliki pomen sokolskega narodno obrambnega delovanja v industrijskem predelu Celja, v katerem ima društvo svoj sedež. V tem predelu so bili tuji vplivi že od nekdaj močni. Kako bi izgledalo Gaberje in tudi Celje, če bi ne bil pred 30 leti zgrajen Sokolski dom v Gaberju!

Tajn'sko poročilo je podal br. Sparhak. Društvo je v preteklem poslovnem letu priredilo dve proslavi praznika zedinjenja, miklavževanje za članstvo, deco in naraščaj, silvestrovanje, maskarado, naraščajsko telovadno akademijo, javen telovadni nastop, akademijo v proslavo kraljevega rojstnega dne, sodelovalo pri proslavi kraljevega rojstnega dne in pri komemoraciji za blagopokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Zedinitevsem ter sodelovalo pri raznih tekmah, sokolskih nastopih in zletih. Načelnik br. Pušnik je poročal, da je telovadilo skupno 154 pripadnikov. Prosvetar br. inž. Borut Marinek je poročal o prireditih predavanjih, proslavah in akademijah. Poročilo blagajnika br. Černigoja izkazuje 41.866 din dohodkov in 36.764 d'n izdatkov. Društveno premoženje znaša 46.445 din. Na predlog revizorja br. inž. Pipuša sta prešla blagajnik in ves odbor razrešeno s pohvalo. Matrikarica s. Verbova je poročala, da ima društvo še 346 pripadnikov.

V novi odbor so bili soglasno izvoljeni v glavnem dosedanj funkcionarji. Proračun dohodov 13.000 din dohodkov in izdatkov. Članarina je 30 din letno za telovadeče in 36 za netelovadeče.

Mestni potrebni zavod
Občina Ljubljana

Brez posebnega obvestila.

Umrli nam je naš nad vse ljubljani in skrbni soprog, očka, brat, stric in svak, gospod

Peter J. Slapar

NAMESCENEU PAPIRNICI »VEVCE«

dne 13. t. m. po dolgi mučni bolezni, previden s tolažili svete vere. Pogreb bo v ponedeljek, dne 15. januarja 1940. ob 1/4 5. uri popoldne, izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Tržič, Zagreb, dne 13. januarja 1940.

Globoko žalosti:
FRANJA, soproga; ANICA, FRANCI, MARIJA, HELENKA, otroci; ELIŽE BITENC in ELI — ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Vsem, ki so nam v teh žalostnih dneh ob smrti ljubljene mamice, gospe

Alojzi'e Vatovec
roj. Drašček

stali ob strani s sočutjem in tolažbo, vsem, ki so spremljali v tako lepem številu na njeni poslednji poti, oč. duhovščini, društvom, darovalcem cvetja in vencev naša globoka zahvala, enako pevcem »Drave«, in godbenikom poštarske godbe za ganljive žalostinke.

Iskreno se zahvaljujemo tudi mestnemu fiziku dr. L. Novaku, šef-primariju dr. J. Dernovniku in asistentu dr. Cundriču za nežno, skrbno zdravljenje naše predobre mamice, bolniškim sestram pa za nego in vneto pažnjo.

V MARIBORU, dne 12. januarja 1940.

VATOVČEVI

100
uspeho
na
ozna
JUTRO

Klišeje
END IN VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
vredn. 23

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo. Dni 3. davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Dni 3. — za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Dni 12. — Dopolni izdatki se računajo po Dni 2. — za vsako besedo Dni 3. — davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Dni 5. — za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Dni 20. — Vsi ostali oglasi se računajo po Dni 1. — za besedo, Dni 3. — davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Dni 5. — za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Dni 17. —

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajate znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite

Din 3.- v znamkah

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pisnu obremen z naročilom, ali pa po pošti položnici na čekovni račun. Ljubljana št. 11.842, sicer se računata s zgoraj navedenim pristojbinam se manipulacijska pristojbina Din 5.—

Vsa naročila in vprašanja, tičeča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelak »Jutra«, Ljubljana.

Kam pa, kam?

Gostilna Martinec,

Zg. Siska

Danes vesela zabava. Igra prvovrstnega salona. Osvetl. Sami polji vina! Pustni krofi! 914-18

Pri Putrich

Danes pres. — Vljudo

vab. j. n. l. 1067-18

Danes zvečer gremo

vsi na igro

ki bo v Sokolskem d. mu

v Zg. Siski. Kaj pa o-?

Pasem s ceste. Na ve-

sebo svidenje! 1082-18

Priatelj

dobre vinske kaplice in

vesele narave pridite v

gostilno k Panju, kjer se

bolje in nasrečene za-

bavate. Zato vsi in vse na

velebo svidenje. Se toplo

priporočam in vas vabim

TONE HUČ. 1031-18

Vsi k Lasanu

v Sisko

na domačo zabavo s

plesno igro Osvetl. Jazz. Se

priporočam. 1110-18

Službo dobi

Frizerka

sposobna v damski stroki,

dobi službo tako ali po

dogovoru. Naslov v vseh

poslovalnicah Jutra. 684-18

Plačilna natakara

v kavarni in znanim me-

stom dobi tako ali po

dogovoru. Naslov v vseh

poslovalnicah Jutra. 677-18

Izveščano pletiljo

iščem za izris in ročni

plet. Mesto stalno,

s zaslužkom dober. 653-18

Potrebujem

za takoj

plačilnega natakara,

blaga, ki n. s. sobarico za

večji hotel na Gorenskem.

Poslajte mi pismene ponu-

be ali se osebno predstavite.

Naslov v vseh posloval-

nicah Jutra. 776-18

Milnarski pomočnik

neporaben, več umetne

ga minarstva dobi takoj

po pismeni ponudbi. Na-

slov v vseh poslovalni-

cah Jutra. 753-18

G. Th. Rotman

SAMBO IN PETER

POTUJETA

40

Ko je dr. Tolstoj og vestno izprašal

gospo Nilsko, kako se počuti, in ji pri-

poročil, naj še nekaj tednov uživa nje-

gove kroglice, mu je gospa povedala,

odkoder so potniki in kaj bi radi. »Bren-

tačevje iščejo,« je vzklilnil doktor, »o,

te pa poznam! Stari in mladi so bili

nekaj let moji najzvestejši bolniki! Ju-

tri se spet oglašim, pa vas povedem do

njih«

41

Dr. Tolstoj je ostal mož beseda

že na vse zgodaj je potrkal. »S'ar sem,

pot je na dolga,« je dejal, »in bojim se,

da je ne bi zmogeti peš. Poslušajte me to-

rejo na velbloda, vidva pa hodita saj

ima ta mlade noge!« Grin je sicer nek-

dan čudno pogledal, kajti doktor se

je postavil ob grin, in doktor je že vzdig-

nil nogo, da bi se mu zavijtil na hr-

bet...

1001-18

Vrtinarja

po možnosti s dolžnim iz-

pustom, kateri b. poleg v-

rtarstva obvladal tudi vo-

žarstvo in privatnim avtomobi-

lom, samca, mladega ali

pa oženega brez otrok,

kateri je žena b. lahko bila

kuharka ali pa sobarica.

Ponudbe s spreči-

vali in referencami na ogl.

odd. Jutra pod »Vrtinar-

stvo«. 739-18

Služkinjo

za samostojno kuho in vsa

gospodinska dela, spreje-

ma v družini, ki ima v Lju-

bljani. Ponudbe samo s pri-

poročilom pod šifro »Za-

neživje«. 761-18

Služkinjo

pridno in pošteno va-

jena hišnih del in ne-

koliko kuho dobi služ-

bo. Francozinja, 20. škofja

Loka. 803-18

Natakara

z natakarsko knjižico

in dve plačini proti

procentom isče gos. lina

Paris Sid. Ponudbe s

fotografijo. 807-18

Oseba

ki razpolaga gotovino

20.000 din dobi stalno

službo. Ponudbe na ogl.

odd. Jutra pod »Oseba

bodočnost«. 659-18

Dva krojačka

pomočnika

sprejemam za velike in

male kose Cerne Ivan,

Sl. Javornik. 628-18

Samostojnega

delavca

kvalificiranega ali mo-

stara za montažo in

vovodni in armatur s

stan in name, enjem

za Zagreb. Ponudbe s

opisom kvalifikacij in

dosedanjih služb na Pro-

paganda 472 Zagreb.

Post. pred. 472 pod šif-

ro »Monier«. 654-18

Kmečko dekle

za vasa kmečka dela in

gospodinjstvo na Bedu

s, rojenem, Ponudbe na

ogl. odd. Jutra pod »Bie-

do«. 777-18

Dva slikarja

za slikanje ornamentič-

ke po predlogih izuče-

na sob. slikar ali pe-

skarja proti dobri plači

na dan. Dobi dobro spre-

majno. Francozinja, 20. škofja

Loka. 803-18

Gospodi

to

k 2 otrokoma v starosti

3 do 5 let sprejemam za

gospodinjstvo na Bedu

s, rojenem, Ponudbe na

ogl. odd. Jutra. 828-18

Natakara in

blagajničar

mlade simpatične, res-

ne, ki se solidno veselo

narave, lahko tudi za

enkratno ali večkratno

službo. Ponudbe na ogl.

odd. Jutra pod »Bie-

do«. 777-18

Dva slikarja

za slikanje ornamentič-

ke po predlogih izuče-

na sob. slikar ali pe-

skarja proti dobri plači

na dan. Dobi dobro spre-

majno. Francozinja, 20. škofja

Loka. 803-18

Gospodi

to

k 2 otrokoma v starosti

3 do 5 let sprejemam za

gospodinjstvo na Bedu

s, rojenem, Ponudbe na

ogl. odd. Jutra. 828-18

Natakara in

blagajničar

mlade simpatične, res-

ne, ki se solidno veselo

narave, lahko tudi za

enkratno ali večkratno

službo. Ponudbe na ogl.

odd. Jutra pod »Bie-

do«. 777-18

Dva slikarja

za slikanje ornamentič-

ke po predlogih izuče-

na sob. slikar ali pe-

skarja proti dobri plači

na dan. Dobi dobro spre-

majno. Francozinja, 20. škofja

Loka. 803-18

Gospodi

to

k 2 otrokoma v starosti

3 do 5 let sprejemam za

gospodinjstvo na Bedu

s, rojenem, Ponudbe na

ogl. odd. Jutra. 828-18

Natakara in

blagajničar

mlade simpatične, res-

ne, ki se solidno veselo

narave, lahko tudi za

enkratno ali večkratno

službo. Ponudbe na ogl.

odd. Jutra pod »Bie-

do«. 777-18

Dva slikarja

za slikanje ornamentič-

ke po predlogih izuče-

na sob. slikar ali pe-

skarja proti dobri plači

na dan. Dobi dobro spre-

majno. Francozinja, 20. škofja

Loka. 803-18

Gospodi

to

k 2 otrokoma v starosti

3 do 5 let sprejemam za

gospodinjstvo na Bedu

s, rojenem, Ponudbe na

ogl. odd. Jutra. 828-18

Natakara in

blagajničar

mlade simpatične, res-

ne, ki se solidno veselo

narave, lahko tudi za

enkratno ali večkratno

službo. Ponudbe na ogl.

odd. Jutra pod »Bie-

do«. 777-18

Dva slikarja

za slikanje ornamentič-

ke po predlogih izuče-

na sob. slikar ali pe-

skarja proti dobri plači

na dan. Dobi dobro spre-

majno. Francozinja, 20. škofja

Loka. 803-18

Gospodi

to

k 2 otrokoma v starosti

3 do 5 let sprejemam za

gospodinjstvo na Bedu

s, rojenem, Ponudbe na

ogl. odd. Jutra. 828-18

Natakara in

blagajničar

mlade simpatične, res-

ne, ki se solidno veselo

narave, lahko tudi za

enkratno ali večkratno

službo. Ponudbe na ogl.

odd. Jutra pod »Bie-

do«. 777-18

Dva slikarja

za slikanje ornamentič-

ke po predlogih izuče-

na sob. slikar ali pe-

skarja proti dobri plači

na dan. Dobi dobro spre-

majno. Francozinja, 20. škofja

Loka. 803-18

Gospodi

to

k 2 otrokoma v starosti

3 do 5 let sprejemam za

gospodinjstvo na Bedu

s, rojenem, Ponudbe na

ogl. odd. Jutra. 828-18

Natakara in

blagajničar

mlade simpatične, res-

ne, ki se solidno veselo

narave, lahko tudi za

enkratno ali večkratno

službo. Ponudbe na ogl.

odd. Jutra pod »Bie-

do«. 777-18

Dva slikarja

za slikanje ornamentič-

ke po predlogih izuče-

na sob. slikar ali pe-

skarja proti dobri plači

na dan. Dobi dobro spre-

majno. Francozinja, 20. škofja

Loka. 803-18

Gospodi

to

k 2 otrokoma v starosti

3 do 5 let sprejemam za

MICHEL ZÉVACO:

Don Juan

ROMAN.

Tale je rekla.

Obsojeni ste, Juan Tenorio. Obupani in prekleto boste poginili od ullojske roke... od ledene roke Kristinega očeta... v objemu guvernerja de Ulloa...

To rekši se je obrnila proč in odšla; pač gotovo ni bil še nikoli noben sodnik tako ponosno in nepreklicno izrekel krvave sodbe.

Don Juan je skočil pokonci in planil za njo... A nekdo ga je ujel za zapestje... tista črna postava, ki je prej klečala v ozadiju kapelice... Bila je Silvia! Njegova žena!...

Kletev, ki mu je prišla na ustnice, se je prekrnila in samo neopazen drhtljaj je pričal o njegovi začudenju, da vidi na tem kraju in ob tej uri svojo zakonito soprogo, ki jo je bil pustil v Granadi. Rahlo ji je izvil zapestje, se sklonil nad njeno roko in jo poljubil; človek bi ga bil imel za ljubimca, ki je po dolgi ločitvi spet našel svojo drago. Z gibom, ki je bil podoben milovanju, ji je odgrnil pajčolan.

»Daj, da te vidim! Daj, da se te nagledam! Moj Bog, če pomislim, kako se mi je mudilo domov v Granado! Prekleto bodi naloga, ki sem jo dobil po cesarjevem ukazu in ki me je tako dolgo zadrževala daleč od tebe. Kako si zvedela, da sem prišel v Seviljo? In kako vobče zmerom vse zvedo, kje je tisti, ki jih obožuje? Oh, moral sem prepotoovati Kastiljsko in Navarsko, Estremadursko in Aragonsko... Toda Silvia je najlepša, Silvia ostane kraljica moje duše! Ali... ali... odkod ta črna tenčica? Oh, čemu te žalne koprene?«

»To so koprene žalosti za tvojo ljubeznijo, Juan!«

11 Prebledel je. A že se mu je vrnila prejšnja gajena veselost:

»Kaj praviš? Moja ljubezen je zmerom živa v tem srcu, ki bije le na pol, dokler je daleč od tebe, ob samem pogledu nate pa... Daj, položi nanj roko in se prepričaj, kako začenja spet utripati!«

Negibno je stala pred njim in se ni ganila.

»Kdaj,« je rekla, »le kdaj bo konec tvojega sleparstva? Kako se drzneš tako govoriti, in kako moreš upati, da ti bom verjela? In jaz nesrečnica te še vedno ljubim; še vedno ti ohranjam ljubezen, ki sem ti jo prisegla. Toda ne misli, da sem te prišla prositi objemov in strasti. Kar me priklepa nate, je samo še volja, da te rešim. Juan, ta ura je slovesna, in Bog naju sliši. Uboga ženska sem; moja lepota je ovenela, toda moja krščanska duša še vedno upa in izkušča rešiti tvojo dušo. Vedi, da me boš zmerom srečeval med svojimi žrtvami in seboj. Dokler bom živela in mogla, te bom varovala novih zločinov... Molči, molči! Tvoja laž na svetem kraju bi utegnila pretrgati tanko vez usmiljenja, ki zadržuje meč božje pravičnosti nad tvojo glavo. Hodila bom za teboj. Kamor koli pojdeš, povsod bom tudi jaz. Ne verjameš? Vidi torej, da te že šest mesecev zasledujem in opazujem. Vsa tvoja izdajstva poznam, in sleherno izmed njih mi je bilo kakor nož v srce. Dolgo časa sem upala, da se nazadnje sam zgroziš nad seboj. Zdaj je tega preveč. Jaz sem posvarila Christo de Ulloa! Jaz sem obvestila Veladardja, Zafro in Canieda! Jaz! Vest mi očita le to, da sem začela prepozno, a zdaj moram nadaljevati. Na rob prepada si zašel; ubranila ti bom, da ne strmoglaviš vanj, in s tem hkratu rešila nesrečnice, ki bi jih še pahnili v obup. Prebodi mi srce, če me hočeš spraviti s poti! Če mi pa prizanesesh, Juan — odnehaj!«

Poslušal jo je s sklonjeno glavo, in na obrazu sta se mu menjavali bledica nedoločne groze in rdečica nekakšnega veselja.

Ko je končala, se je živahno in zvonko zasmejal.

»Jaz da naj te prebodem?« je vzkliknil. »Jaz da naj se dotaknem ženske! In katere? Silvije,

svoje Silvije! Tega sama ne misliš, duša draga. In to mi je dokaz, da ne verjameš niti besedice iz vse te mreže obrekovanj, ki so ti jih natvezli, da bi podžgali tvoje ljubosumje. Pa kaj to de. Če pomislim, da je moja Silvia prišla za menoj v to prijazno cerkvico...«

»Motiš se!« mu je z divjim obupom segla v besedo. »Ti nisi tisti, ki sem ga tu iskala! Vsako dopoldne, že vse tri dni, odkar so jo prinesli semkaj, prihajam prosit Christo...«

Don Juan se je zdrznil.

»Prosit... Christo?... Semkaj?...«

»Odpusti mu, Christo! Odpusti mu, kakor mu jaz odpustim!«

»To praviš... Christo?... Tu?...«

Zgrabila ga je za komolec, ga potegnila s seboj, prav tja pred nagrobno ploščo, in rekla:

»Christa je tukaj!...«

Ne da bi rekel besedo, ne da bi pobesil glavo, je obstal na mestu in stoje prenesel udarec; toda roke so mu umahnile in iz oči, uprtih v nedokončano ime, sta se pociedili dve solzi, ki sta pomenili zadnjo poklonitev mrtvi in skrajno žalitev za živo... in za njima se dve, še in še, tiho in brez prestanka, Silvia se je bila odmaknila in je gledala dona Juana, kako plaka...

Zdelo se ji je, kakor da bi bile te solze, ki jih posveča drugi, ne da bi jih skrival pred njo, kaplje jedkega strupa, ki ji padajo na srce, na njeno ubogo žensko srce, na srce prevarjene ljubice in zapuščene soproge. In ta prizor, v katerem je bilo nepreklicno priznanje izdajstva, ji je postal neznoška muka; začutila je, da omaga, sram jo je bilo in nehoti se je obrnila ter sključena, s počasnimi, brezupnimi koraki zapustila prazno cerkev.

Dokaj pozneje je tudi don Juan stopil iz kapelice svetega Frančiška.

Skoraj v diru jo je ubral proti velikim vratom Ullojskega dvorca.

Kaj je hotel tam? Kakšno vratolomno predznanost je imel na misli? Oh, ne, ničesar ni kanil. Od-

kupiti je hotel besedo, ki jo je bil dal Christi... riel se je vreči pred Leonoro na kolena in izpovedati svoje kesanje... ponižno si izprosi odvezo!

Castnik, do katerega se je obrnil, rekoč, da prosil, on grof Oriski, v važni zadevi za čast, da ga sprejme guvernerjeva hčerka, mu je spoštljivo odvrnil, da je dona Leonora krenila na dolgo pot in že pred dvema aurama odjezdila skozi Macarenska vrata...

Minuto ali kaj je stal don Juan negibno na mestu... O čem je neki premišljeval?

Nato mu je mahoma planila v lica kri, oči so mu blisnile, nasmeh mu je ozaril obraz. Vzdignil je glavo in globoko zasopel. Po temnomodrem andaluškem nebu so plaval beli oblaki. Hladna sapica, ki je pihala z daljne Sierre, je dajala ozračju neko prelestno veselost... V tej bleščavi življenja in ljubezni je don Juan obujal sliko, sprito katere se je polasčal vsega njegovega bitja hrepenet drhet... Bila je privid drzne jahalke, iskreno se v svoji mladi lepoti...

»Tako mi nebes!...« je razburjeno zamrmral. Se malo se je zamislil.

»Kam je neki namenjena?... Ej, bogme, kam drugam, kakor na Francosko! O, hlabro dete, ki dirjaš k staremu guvernerju, da ga pozoveš na osvetlo zoper dona Juana! Kakšna bujna natura! In kako nedolžna! Kako srčna! Konec je, usoda me priklepa nanjo! Ljubim te, Leonora! Ljubim te in sem za zmerom tvoja!«

Jadno je krenil proti svojemu stanovanju.

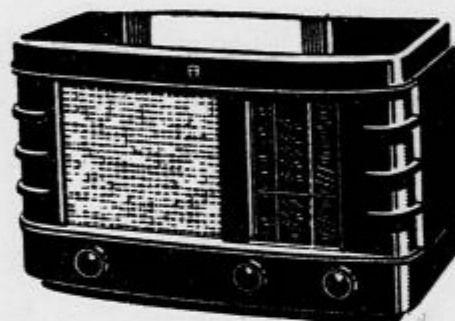
V župniji Santiago el Mayor, kjer se je pozneje rodil Bartolomeo Esteban Murillo, je imel hišo, ki je slovela zaradi izbrano razkošne opreme.

Ko je prišel v svojo sobo, je odprl kaseto iz cizelinanega jekla, ki jo je imel spravljeno v skrinji.

Iztresel jo je na mizo in skrbno preštel zlatnike, ki so bili v nji.

ZASTOPSTVO PHILIPS RADIO APARATOV

JE S 1. JANUAR-
JEM 1940 PRE-
VZELA TVRDKA

ZA ZGORNJO
DRAVSKO
BANOVINO

T. KARBEUTZ

MARIBOR, Gosposka ul. 3 — Telefon 26-42

**To imate lahko
tudi doma...**

V sakdo, ki išče odpočitka na morju ali na planinah, pozna lepi občutek okrepitve in s tem združeno povečanje delovne moči. Kot vidni znak pravilno izbranih delovnih bost se ponosom kazali na rjavo barvo svoje kože. Ker pa nam je sonce komaj 100 dni v letu na razpolago, smo preveč prikrajšani v uživanju sončnega obsevanja, ki je tolikanj potrebno za življenje. Z izumom »višinskega sonca« — original Hanau — je uspelo tudi tu najti odpočitek in s tem nadomestiti važne sončne energije. Zato premeščajte svoje sončne kopeli v sobo. Če imate »višinsko sonce« — original Hanau — ste neodvisni od vremenske spremembe in se lahko sončite vse leto. Obsevanje traja samo 3 — 5 minut.

Zahtevajte še danes brezplačno ilustrirano brošuro št. 843 na 40 straneh od

Jugoslovensko Siemens s. d.,
Beograd, Kralja Aleksandra 8
Zagreb, Bogovičeva ul. št. 1
Ljubljana, Tyrševa cesta št. 1 a

Jugoslovensko AEG,
Beograd, Brankova ul. št. 30
AEG Union, Jugoslovensko d.d.
Zagreb, Karadžićeva ul. št. 1
Ljubljana, Livarska ulica št. 6

Zahtevajte ponudbe in plačilne pogoje.

VIŠINSKO SOLNCE Original Hanau

Od Vas
je
odvisno,
da imate
ohleko
vedno
kot novo

zato jo pustite redno
kemično čistiti ali
barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Potjanški nasip 4-6

Prebica — Sveti Nikolaj

TEL. 2951

DRVA

PREMOG

IV. SCHUM

BOLENIŠKA
C. C. I. V. A.

NA MIRNI
NA DOJENJS

se prostovoljno
proda

posestvo

hiša, gospodarska po-
slopja, travniki za vagon
sena prve košnje, vse
okoli hiše Lasten vod-
njak, elektrika poleg ko-
lodvora Kupel se lahko
ogledajo pri lastniku
Josipu Pleško v. Mirna
64. Dne 21. januarja ob
3. popoldne bo prosto-
voljna dražba na licu
mesta Naprodaj zaradi
selitve. 1216

**ZA VSAKO
PRILIKO**

najboljša in naj-
cenejša oblačila
si nabavite pri

Preske-ju,

sv. PETRA C. 14

MODROCE

patentne posteljne
mreže audi solidne
in po nizki ceni

R. RADOVAN

tapetnik

Mestni trg 13

**ZAHTEVAJTE
BRESPLAČNI
PODČUNI
CENIK**

NAJPOPOULJENIŠI
GLASILA

NAJVEČJE DONAČI
STROČNE TVRTKE

SCHNEIDER

ZAGREB

NIKOLIČEVAIO

Vata

v tablah in za odeje.

vedno na zalogi. —

Zahtevajte vzorce in

cenik.

Arbeiter — Maribor.

Kliseje

ENO IN VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA

23

glavno zastopstvo za dravske banovine

ANT. BREMEC

CELJE, Miklošičeva 2 — tel. 202

kupujte aparate direktno v trgovini, ker dobite
znaten popust.

Iz srca se zahvaljujemo znancem in prijateljem,
posebno onim, ki so prišli iz Ljubljane ter spremili
našo mamo, gospo

MARIJO PLEŠKO

na njeni poti k večnemu počitku pri Sv. Pavlu ter ji
darovali prelepo cvetje.

Naj bi jo vsak, kdor je poznal njeno zlato srce,
ohranil v najlepšem spominu.

NA VRHNIKI, dne 13. januarja 1940.

ZALUJOČI OSTALI

KMETSKA HRANILNICA in POSOJILNICA NA

javiša žalostno vest, da je v soboto, dne 13. t. m. umrl
njen dolgoletni načelnik, gospod

JOSIP HITEJC

posestnik in bivši večletni župan na Igu

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v ponedeljek
dne 15. januarja t. l. ob pol 4. uri popoldne izpred hiše
žalosti na Igu.

Ohranili ga bomo kot požrtvovalnega združnega
delavca v trajnem spominu.

NACELSTVO

Našim gluhozemnim sirotam je umrl očetovsko blag
skrbnik, gospod

dr. OTON PAPEŽ

PREDSEDNIK DEZ. SODISCA V POK.

ki je več let in do zadnje ure ter z največjo požrtvo-
valnostjo vodil predsedniške posle naše humanitarne
ustanove.

Slava in pokoj njegovi plemeniti duši!

LJUBLJANA, 13. januarja 1940.

Podporno društvo za gluhozemno mladino

Mesto, bogatstvo, izvor
Občina Ljubljana

Umrli nam je naš ljubljani soprog in predobri oče,
gospod

IVAN VALIČ

KOVAŠKI MOJSTER

dne 12. t. m. po kratki mučni bolezni, previden s tola-
žili sv. vere.
Blagega pokojnika bomo spremili na njegovi zadnji
poti v nedeljo, dne 14. januarja 1940, ob 4.5. uri pop.
izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališče
k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 13. januarja 1940.

Globoko žaljuči:

**JOSIPINA roj. MILAC, soproga; MIRKO, IVAN,
VIKTOR, sinovi — ter ostalo sorodstvo.**

ZAHVALA

Bog povrni vsem, ki so pokojni gospej

ZOFKI dr. LENARDOVI

pomagali v boleznih in trpljenju in ki so jo spremili
na zadnji poti.

Zalec, dne 12. januarja 1940.

Zaljuči soprog, sinova in sorodniki.

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega dobrega soproga in očeta,
gospoda

dr. Mayerja Frana

odvetnika

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste kakorkoli počastili
njegov sponin in ga spremili na njegovi poslednji poti.

V ŠOSTANJU, dne 12. januarja 1940.

ZALUJOČA ZENA Z OTROCI IN SORODSTVO

ZAHVALA

Ob smrti našega nepozabnega gospoda

dr. Ivana Razborška

notarskega namestnika

Izrekamo gg. zdravnikom in čt. sestram bolnice v Slo-
venjgradu, ki so se z vso vno močjo trudili, da rešijo dra-
gocenega življenja, čt. duhovščini in vsem, ki so pokoj-
nika spremili na zadnji poti, onim, ki so mu po-
klonili krasno cvetje, gg. Jakopiču, not. substitutu,
Grmovšku, predsedniku SPD, za lepe tolažilne besede
ter vsem pevcem za v srce segajoče žalostinke iskreno
zahvalo.

SLOVENJGRAD, dne 10. januarja 1940.

**Zaljuči soproga MICA s hčerko METKO
in rodbine RAZBORSEK, KERSIČ in ŠIBENIK**

ZAHVALA

Vsem, ki so spremili našo ljubljeno sestro, teto in
svakinjo, gospo

MARIJO DERMOTA

roj. MILAVEC

na njenem zadnjem potu, ji poklonili cvetje, dalje za
izraženo sožalje naša najtoplejša zahvala. Posebno se
še zahvaljujemo g. dr. Mav. Rusu za njegov trud.

Sv. maša zadušnica se bo brala v ponedeljek dne
15. t. m. ob 7. uri zjutraj v cerkvi sv. Jakoba.

LJUBLJANA, dne 12. I. 1940.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so našega nepo-
zabnega, nenadoma umrlega soproga, očeta, starega
očeta, brata, strica, tasta, gospoda

JOŽEFA KOMELA

POS. V SOLKANU

v tako častnem številu spremili k večnemu počitku in
za izraze sožalja.

Še posebno se zahvaljujemo gg. dr. Marušiču,
solkanemu župniku in pevcem za ganljive žalostinke.

SOLKAN, 7. januarja 1940.

ZALUJOČI OSTALI

SPORT

Spored za danes

V Ljubljani: Stafetni tek na 3 x 10 km, start ob 9. pod Rožnikom, cilj med 11. in 12. in skakalne tekme na skakalnici v Mostecu s pričetkom točno ob 15.

V KRAJU: Smuk in slalom s Sv. Jošta v izvedbi SK Poljane.
NA JESENICAH: Nadaljevanje II. zimskosportnih iger KID v alpskih disciplinah in skokih z večerno drsalno prireditvijo na sportnem stadionu KID.
V TRZICU: Medklubski smuk na Zelenici.
V CELJU: Mladinski dan pri Celjski koči.
V RIBNICI NA POHORJU: Prvenstvo MZSP v klasični kombinaciji z otvoritvijo nove skakalnice (glej tudi članek!).
V ZAGREBU: Finalni tekmi za državno prvenstvo v hokeju na ledu na drsališču ZKD s sodelovanjem ljubljanske Ilirije. — Prvenstvo Zagreba v umetnem drsanju.
— Izredni občni zbor JPS.
V BUDIMPEŠTI: Konferenca odbora za srednjeevropski pokal. Jugoslavijo zastopa mednarodni tajnik VNS Kika Popović.

Uspeh madžarskih hokejistov v Ljubljani

V petek zvečer je ekipa BKE po odlični in fair igri le preveč izdatno premagala moštvo Ilirije

Letošnja zima je res naklonjena zimskemu sportu. Snega je dovolj in tudi mraza — v veliko veselje sportnikov. V petek zvečer smo imeli v Ljubljani prvo hokejsko tekmo letošnje sezone. Ilirija je namreč izkoristila priliko in pridobila za nasprotnika odlično moštvo madžarskega prvaka BKE iz Budimpešte. Ta klub je odigral z Ilirijo že v Beogradu dve propagandni tekmi in obakrat zmagal, nato pa odstopoval v Milan, kjer je bil z 1:5 premagan od Italijanov. Domov grede se je torej v petek spetoma ustavil v Ljubljani in se pomeril tretjič z našim prvacom, zdaj na domačih tleh.

BKE : Ilirija 11:2
(3:1, 4:0, 4:1)

Odveč bi bilo naštevati vse momente in trgati igro, pogledimo si rajši obe moštvi ter njun način igranja. Predvsem je treba poudariti to, da tako fair igre kakor sta nam jo to pot pokazali obe moštvi, v Ljubljani morda še nismo videli.

Madžari so se pokazali v Ljubljani neprimerno bolj kot so bili v Beogradu. Regularna velikost ilirjanskega igrišča po dolžini in širini jim je omogočila, da so do bili razmaha za svoje kombinatorne poteze. Zlasti jim je bila tako dana možnost svojstvenega prehoda iz obrambe v napad, ki je ena velikih odlik njihove igre, kjer so se z ostrimi in silovitimi sprinti otresali ilirjanskega napada in napadali osamljeno domačo obrambo. Povečano igrišče pa jim je nudilo tudi možnost, da so pokazali svoje drsne sposobnosti, ki so bile večkrat naravnost virtuozne. Madžarske same je presenetila odlična urediteljstvo pot razširjenega ilirjanskega igrišča, posebno pa kakovost ledene plošče. To dvojje je tudi mnogo pripomoglo, da so se res razigrali po mili volji. Šteodstotno so nam pokazali to, kar smo od njih pričakovali, in sicer edinstven obrambni sistem. V vsej igri, pa naj so se menjavale situacije kakorkoli, se ni dogodilo, da bi bil ostal naš igralec, četudi le za bežen trenutek, nepokrit. Tipična lastnost njihove igre pa je to, da izvirajo vse njihove napadalne akcije iz obrambe, to je, da izvajajo nasprotnika k sebi, nato pa s sunkovito in silovito prodor v protinapad in tako dosegajo uspehe. Duša njihovega moštva je renomirani Miklos, ki je predvedel naravnost virtuozno igro in napravil na gledalce vtis, da njegovi soigralci daleko zaostajajo za njim. Vendar to ni tako! Dejansko gradi on vse akcije in zato je vidnejši, gotovo

pa je, da so mu njegovi soigralci v igri popolnoma enakovredni.
Morda nepriznani, malo previsoki rezultat bo marsikoga navdal z mislijo, da je igrala Ilirija v tej partiji nekam podrejeno vlogo. Pa ni tako! Ilirijanci so zaigrali na momente naravnost izvrstno, skoraj enakovredno odličnim nasprotnikom — za pa samo na momente! Čim bo ilirjansko moštvo v teku sistematičnih treningov lahko te svetle trenutke in sunkove povečalo v celoto, bo takoj imelo uvažujočo formo in tudi udarno silo, kar sledi že iz tega, da so ilirijanci v vseh treh srečanjih z BKE beležili zgoditke. Največja hiba te tekme je bila ta, da so obe obrambi črti na razširjenem igrišču nista znašli v obrambnem delu in so ostala madžarska krila vse prečesto nekrita, kar je gotovo koristeno lauk za bodočnost. Najboljši je brez dvoma Luce Žitnik, ki pa s preveliko gorečnostjo včasih le preveč zrahlja obrambo. Ice je postavil v golu celega mošta. To pot je netekrat onemogočil uspehe, ki bi jih bili imeli razigrani Madžari; zdi se celo, da včasih preveč tvega, kadar posega neustrahovano v najbolj kritične situacije. Malenkostne greške pa se mu morajo oprostiti. Za obe napadalni vrsti domačih pa velja da nimata še pravega pregleda situacije in da nekaterim, posebno Pavletiču, palica ne leži trdno v rokah in zato pač ne morejo popolnoma obvladati ploščice.

Vse tri tekme z BKE so nazorno pokazale, kje je treba še gladiti in piliti, na fanth pa je, da te napake spoznajo in jih z dobro voljo in vztrajnostjo popravljajo v procvit našega hokejskega sporta.

Številno občinstvo je z zanimanjem sledilo igri. Pretekline finese, izvijačni napadi in streljavi pobeg, vzorno drsanje, velika vzdržljivost in edinstveni obrambni sistem s sunkovitim prehodi v napad, to so glavne odlike madžarskega prvaka, ki je tudi ta večer navdušil gledalce in zaradi katerih je tudi uspel nad našimi hokejisti.

Sojenje g. Vodišaka nam je pokazalo, da je z razliko od nogometnih in podobnih tekem treba hokejske tekme bolj voditi kakor pa soditi. V tem se je g. Vodišek pokazal pravega mojstra in je bilo njegovo sojenje res vzorno.

V odmorih sta naša najboljša predstavnika v umetnem drsanju gđ. Silva Palmetova in g. Emanuel Thuma s svojim nastopom prikazala vse lepote in odlike prostega umetnega drsanja in žela zato navdušeno odobravanje in priznanje.

Nekaj o nagradah za smučarske prvake

Naši smučarski tekmovalci bi radi videli, da bi njihove tekme obiskovalo spet toliko občinstva, kakor nekoč in da bi jih moralno in gnotno tako podprlo kakor v početkih smučarstva.

Smučarska sezona je v polnem razmahu in v bližnjih tednih bo cela vrsta velikih zimskosportnih prireditev. Letošnje snežne razmere so omogočile tekmovalcem daljšo in smotrnejšo pripravo, tako da utegne biti njihova udeležba pri vseh prireditvah in v vseh panogah morda rekordna. Za sportne klube in organizacije nastaja v zvezi s tem velika skrb, kje in kako naj dobijo darila za vse zmagovalce.

Pred leti so imeli naši tekmovalci v tem pogledu zlate čase. Tudi takrat je bil smučarski sport v velikem razmahu, toda takrat so bile smučarske prireditve tudi bogato obiskane. Morda je bil obseg posameznih prireditev skromnejši kakor danes in tudi uspehi neznatni v primeru z današnjimi, pa vendar so takrat obiskovali smučarske tekme visoki dostojanstveniki ter vidni predstavniki našega javnega življenja. Za zmagovalce v vsaki smučarski panogi so bile zmerom pripravljene številne krasne nagrade, ki so jih poklanjali visoki pokrovitelji in podporniki smučarskega sporta.

Zal pa je ta način pospeševanja sporta, ki je bil brez dvoma potreben in koristen in tudi v interesu našega tujkega prometa, imel tudi svoje slabe strani. Dogajalo se je, da so zmerom isti tekmovalci skozi leta dobivali vse prve nagrade. To je zelo kvarno vplivalo na one, ki so tekmovali zaradi sporta samega. Tekmovalci bi bilo treba razvrstiti na posamezne kategorije po sposobnosti, tako bi se morali ocnjevat njihovi uspehi in tako tudi deliti nagrade.

Ce bi se bila ta praksa izvajala dosledno, bi imeli danes posebno v tehnično mnogo več tekmovalcev. Se bolj pa bi bilo koristno za razvoj smučarstva, če bi bile tekme razpisane za prehodna darila, in sicer med klubi ne pa za draga praktična darila ali pokale, temveč rajši za simbolične nagrade.

Toda vseh teh lepih časov zdi ni več in stari borci, ki so se nekoč borili za prva mesta, so se umaknili v zasebno življenje ali pa šli med profesionalce. Velike smučarske prireditve potekajo v zadnjih letih v precej drugačnih razmerah kakor so nekoč. Tekmovalcev nastane od leta do leta več, pokroviteljev in podpora pa je od leta do leta manj in prav tako tudi nagrad in daril.

Pred kratkim sem bil na velikih smučarskih prireditvah na Gorenjskem, kjer je nastopilo lepo število smučarskih tekmovalcev in tekmovalci v plemeniti sportni borbi. Pri teh tekмах je bilo na stotine gledalcev, toda to je bila tudi sama mladina. St-

dentje, delavci, vajenci in spet študentje. Zaman sem iskal kogar koli od javnih funkcionarjev ali pridobitnih krogov in niti ni bilo tamkaj zastopnika vrhovne smučarske organizacije. Tekme so kljub temu dobro uspele in pokazale velik napredek. Toda prireditve je minila brez vsakih čestitk in pozdravov in brez vsake nagrade za vse, ki so se borili še tako uspešno.
In zakaj pišem o tem? Reči hočem, da sta sport in sodobna telesna vzgoja prešla v meso in kri našega mladega borca in se smeli korak našega mladega borca ni ustavil, čeprav na startu ne vidi visokih osebnosti in za svoj dober nastop ne dobi nobene nagrade. Toda poudariti je treba, da bi bilo tekmovalcem, ki čisto žrtvujejo za uspeh svojega kluba vse, še bolj prijetno pri srcu, če bi videli, da se za njihove uspehe zanima tudi širša javnost in da jih je voljna tudi moralno in gnotno podpirati v njihovem idealnem strem-ljenju.

Ribniška skakalnica

(K današnji otvoritvi s skakalnimi tekmi za prvenstvo MZSP)

Dolgo so mariborski zimski sportniki iskali primerne terena za smučarsko skakalnico, kajti Betnavaški zaradi neugod-

ne zime ni mogla uspevati. Dva agilna sportnika Purkelj in Faneš sta po težkem iskanju vendarle našli primerno mesto v višji legi v Ribnici na Pohorju na zapadni severni strani, na Purovem posestvu. Zaradi ugodne prometne komunikacije je Ribnica še najbolj izbrana zimskosportna postojanka. Ko sta ta dva pobornika izmerila teren in profil, je inž. Blouddek iz Ljubljane pripravil na tej podlagi odličen osnutek skakalnice, a staveben tehnik Šemerl Franc iz Maribora je izdelal njen brezhilni načrt. Mariborska zimska sportna podzveza je načrt osvojila in pričela v novembru s terenskimi deli in leseno konstrukcijo. Pri tej gradnji so bili zaposleni samo domači delavci in tesarji iz Ribnice pod vodstvom tesarkega poljara iz Maribora. V začetku decembra je bila skakalnica dograjena.

Lesena konstrukcija skakalnice je 5 m visoka s 30 m dolgim in 4 m širokim začetkom. Miza je visoka 1,60 m, doskočišče pa je dolgo 30 m in preide v 80 m dolgi in 60 m široki iztek. Po priznanju trenerja-prvaka Priboviška je skakalnica odlična. Leži t.k. pod vasjo in je torej dostopna za vse gledalce.

Mariborska zimskosportna podzveza je za to gradnjo žrtvovala res velike izdatke. Z lesom so prispevali naslednji domači darovalci: Zapečnik Amalija, župnik Vrhnjak Alojz, Miglič Katarina, Podlesnik Anton, Škofar Anton, Ledinek Alojz, Witzmann Viljem, Miklavc Filip, inž. Pahernik Franjo, Pivc Edvard in Pur Viktor, vsi veleposesniki in posestniki v Ribnici na Pohorju. Deske je daroval inž. Lenarčič Milan, industrijalec v Josipdolu, vijake in drugo železnino pa je brezplačno oskrbel g. Babič Franjo, ravnatelj Splošne stavbane krože na Tezmeru.

Ko se Mariborska zimskosportna podzveza zahvaljuje vsem darovalcem, vije tudi vabi vse svoje prijatelje k današnji svečani otvoritvi skakalnice in na prvenstvene tekme v klasični kombinaciji v Ribnici na Poh.

Veliki smučarski dnevi v Trzinu

III. zlet gorenjskih smučarjev bo v dnevih od 26. do 28. t. m.

Gorenjska zimskosportna podzveza bo letos v dnevih od 26. do 28. t. m. izvedla svoj III. zlet gorenjskih smučarjev, ki bo združen s proslavo 10-letnice obstoja te podzveze v Trzinu. Letošnji zlet gorenjskih smučarjev bo uspel še lepše kakor sta minula dva, ker se bodo na njem poleg gorenjskih smučarjev zbrali tudi vsi ostali smučarji iz države, ki so letos zaradi izrednih razmer po svetu vsi doma. Tekmovanja, med njimi za državno prvenstvo v alpski kombinaciji, za prvenstvo podzveze itd., bodo večinoma izvedena na novih odličnih smučarskih terenih, ki so razen tega lahko dostopni za vsakogar.

V Trzinu, tem našem lepem industrijskem in planinskem mestecu, so priprave za ta smučarski praznik v polnem teku. V teh dnevih bodo prijatelji belega sporta lahko videli, da ima tudi to majhno območje mesto poleg drugih na Gorenjskem krasne smučarske terene in obilo čarov zimске lepote in veselja. Trzin je pripravljen in že danes vabi ne samo smučarje, temveč vse prijatelje zimске narave, naj v dnevih od 26. do 28. t. m. pohitijo tjakaj. Gorenjska podzveza in tudi prebivalstvo Trzina pripravljata vsem gostom najpriaznejši sprejem.

V nekaj vrstah

Pozdrav slovenskega kolesarja iz Amerike

Pred meseci je zapustil domovino in odšel v daljno Ameriko agilni član Kolesarskega društva »Ljubljancev« v Dobrujan Franc Bricej. Pred dnevi so prejeli njegovi oči prijatelji naslednji pozdrav:

»Spominjam se vseh jugoslovenskih sportnikov, posebno pa vseh prijateljev prelepega kolesarskega sporta, med njimi pa najbolj tovaršev dirkačev. Vsem skupaj želim obilo sreče in napredka na sportnem polju v letu 1940!

Frank Bricej iz Amerike s. r.

Iz »Službenega vestnika LNP« posnemamo, da je bilo na zadnji seji upravnega odbora SNZ deloma ugodno protestu SK Mure proti verifikaciji prvenstvene tekme Mura—Rapid 0:2 v korist Rapida, in sicer tako, da je bila odredena ponovitev te tekme. Novi termin bo odredil tehnični odbor.

BSK in Gradjanski po zadnjem dogovoru v tekmi za Cvetkovičev pokal ne bosta nastopila danes, temveč verjetno dne 4. februarja.

Hrvatski nogometni savez je sklenil samostojno reprezentančno tekmo Hrvatske s Švice. Ta tekma naj bi bila dne 2. aprila v Zagrebu.

Oficielna meddržavna tekma med Jugoslavijo in Rumunijo bo 31. marca t. l. v Bukarešti.

Tečaj v alpskih disciplinah za smučarje. Zaradi pospeševanja smučarskega sporta prireja ministrstvo za telesno vzgojo od 4. do 24. februarja t. l. tečaj za smučarske tekmovalce za alpsko kombinacijo na Pokljuki. V tečaj bo sprejetih 10 tekmovalcev na predlog JZSS. Kandidatije morajo obvladati smučarsko tehniko, o čemer se bo vodstvo tečaja o priključni sprejemanju pripravilo. Kandidatije, ki ne bodo pokazale zadostnega znanja, se bodo morale na svoje stroške vrniti iz tečaja. V prvi vrsti bodo sprejete mlajše tekmovalke in one, ki še niso obiskovale tehničnih tečajev. Prošnje, kolkovane z 10 din je treba poslati ministrstvu preko JZSS najpozneje do 1. februarja t. l. Tečajnikom gre stanovanje in hrana za ves čas tečaja in povrnitev potnih stroškov. S seboj je treba vzeti popolno smučarsko opremo in osebni pribor. V prošli je nastopil tečaj neslov (italijance, okraj, banovina, ulica). Da se bo splošnim mogočim dodeliti neposredno poizv. Sprejete kandidatije se morajo javiti 4. februarja ob 11 na postaji Lesce—Bled starejši tečajni zdel. Milica Šepi.

Članstvu JASO. Danes priredimo popolnanski izlet na Toško do. Zbor ob 12. pred kavarno Evropo. Vožnja s tramvajem v St. Vid in nazaj plača vsak sam. Povratek proti večeru.

Občni zbor Moto-Hermesa bo v nedeljo 28. t. m. ob 9 v restavraciji pri »Šestici«. Samostojni predlozi se morajo predložiti do vklj. 22. t. m. Tajnik.

SK Reka: V ponedeljek 15. t. m. ob 20. seja upravnega in veseličnega odbora v gostilni »Lovšine, Gradišče, Tajnik.

STK Moste. Na podlagi 12 klubovih pravil se sklicuje za nedeljo dne 28. t. m. redni letni občni zbor, ki bo ob pol 10.

gostilni gosp. Bajca, Marenčičeva 3 z običajnim dnevnim redom. Člani dobe pismena vabila. Pozivajo se vsi aktivni igralci, da nemudoma vrnejo svo spodnjo opremo (dres, hlače in dokolenke).

Vremenska poročila

13. januarja 1940.

Kateče-Planica 870 m: —14, jasno, 5 cm pršica na 30 podlage, skakalnica uporabna
Planica-Slatina (Dom Ilirija) 950 m: —16 barometer se dviga, 10 cm pršica na 45 podlage, drsališče uporabno
Planica-Tamar 1103 m: —16, jasno, 10 cm pršica na 60 podlage
Peč-Petelinjek 1440 m: —15, jasno, 10 cm pršica na 60 podlage
Kranjska gora 810 m: —13, jasno, vetrovno, smuško terišče spodaj 32, zgoraj 42 cm snega, pršič, sankaljšče in drsališče uporabno
Erjavčeva koča na Vršču 1515 m: —15, 4 cm novega snega na 45 podlage
Dovje-Mojstrana 650 m: —17, jasno, 34 cm snega, skakalnica uporabna
Jesenice 584 m: —13, jasno, mirno, 2 cm pršica na 15 podlage
Sv. Križ nad Jesenicami 1000 m: —12 jasno, mirno, 40 cm snega
Bled 501 m: —17, jasno, mirno, 27 cm snega, pršič, jezero za drsanje uporabno
Radovljica 470 m: —18, jasno, mirno, 26 cm snega, pršič, drsališče uporabno
Bohinj-Sv. Janec 530 m: —15, jasno, mirno, 40 cm snega, pršič
Bohinj-Zlatorog 530 m: —15, jasno, 30 cm snega, arež
Bohinjska Bistrica 512 m: —17, jasno, 35 cm snega, pršič
Dom na Komni 1520 m: —7, jasno, 110 cm snega, arež
Dom na Voglu 1520 m: —8, jasno, 110 cm snega, arež
Valazarjev dom 1180 m: —16, jasno, 30 cm snega
Dom na Kofcah 1500 m: —16, jasno, 60 cm snega, spihan
Trzin 490 m: —14, jasno, 30 cm snega, arež
Dom na Kravcu 1700 m: —13, jasno, 60 cm snega, arež
Koča na Veliki planini 1558 m: —15, jasno, 55 snega, arež
Kamniška Bistrica 601 m: —10, 25 cm snega, arež
Skofja Loka 350 m: —18, jasno, mirno, 5 cm pršica na 15 podlage, deloma spihan
Sv. Marjeta v Zlebeh: —12, jasno, mirno 5 cm pršica na podlagi
Polzevo 620 m: —16, jasno, 13 cm snega, pršič
Kurečev 833 m: —13, 10 cm snega, pršič
Sodražica 550 m: —21, jasno, mirno, 16 cm pršica na 10 podlage
Bleke 750 m: —15, jasno, mirno, 40 cm snega, pršič.

12. I. 1940

Koča na Kremzarjevem vrhu 1161 m: —11, pooblačeno, 35 cm snega, osenjen, Ruška koča in Sokolski dom: —18, jasno, mirno, 15 cm pršica na 10 podlage.
Sv. Trlje Kraji 1191 m: —9, pooblačeno, mirno, 10 cm pršica na 10 podlage.
Logarska dolina: —12, pooblačeno, mirno, drobno mede, 10 cm pršica na 25 podlage.
Lisca 947 m: —12, jasno, mirno, 20 cm pršica na 15 podlage.

SOKOL

Občni zbor Sokola v Dolenskih Toplicah

V nedeljo 7. t. m. se je vršil občni zbor Sokola ob zelo častnem številu članstva v Sokolskem domu. Iz poročil društvenih funkcionarjev je razvidno da je društvo v preteklem letu kljub vsem težkostem zadovoljivo vršilo svoje naloge tako v telovadnici kakor na prosvetnem področju. Udeležba telovadcev katerih število se je izdatno pomnožilo, je za 90% boljša od prejšnjega leta. Tudi število članstva se je pomnožilo, saj šteje društvo 55 članov in 21 članice, kar je zelo častno za Dol. Toplice. Enako je število naraščajnikov in otrok za tukajšnje razmere prav lepo.

Tekoče leto je 20 leto obstoja Sokola v Dol. Toplicah. Jubilej namerava društvo slovesno praznovati. V ta namen je sklenilo naprositi župno upravo da priredi letošnji zlet na Toplicah, kar bi preraslo v 20-letnice povzdignilo.

Pri volitvah nove društvene uprave je bila z majhnimi izjemami izvoljena dosedanja društvena uprava, ki bo porok, da bo društvo delovalo v pravem sokolskem smislu, ne strahče se nikakih ovir.

Župni delegat, tajnik sokolske župe br. Martin Matko je izročil župne pozdrave in izpodbujal navzoče k vztrajnemu in nesebičnemu delu za sokolstvo. V bratski povezanosti delujmo vsi skupaj za sokolske ideale in ne bojmo se napadov, naj prihajajo od katerekoli strani. Naša sokolska pot je prava pot, ki bo in mora zmagati.

Med slutnjami so se določile smernice za bližnjo bodočnost in sklenjeno je bilo, da se tudi letos priredi v korist društvene blaginje predstava veselica z maskerado v večjem obsegu. Narodilo se je tudi društveni upravi, da začne takoj pripraviti za čim dostojnejšo proslavo 20-letnice.

Ljubljanski Sokol sporoča tužno vest, da je preminil njegov zvesti član, dolgoletni predsednik društvenega razsodišča brat dr. Oton Papež. Društveno odposlanstvo bo sprejelo pokojnika na njegovih poslednjih poti, ki jo bo nastopil izpred mrljake veže na Vidovdanski cesti na pokopališču pri Sv. Križu danes ob 15. uri. Vabimo članstvo, da se pridruži tej deputaciji. Oblika mešana in sokolski znak. Zbirališče pred mrljako vežo.

prosvetarja, okrasitev božičnega drevesca, prepevanje božičnih pesmi in obdaritev vse sokolske dece. Božičnici sta prisostvovala ter k uspehu tudi mnogo pripomogla starosta br. Kovač in tajnik br. Golub. Po obdaritvi je zadovoljna sokolska deca odšla pesem sokolskih legij in šla veselih srcce na svoje domove. — Zaročila sta se gđ. Katika Rajhova iz znane narodne družine na Msti ter br. Ivo Kovač, absolut farmacije, sin bivšega štrigovskega nacionalnega župana.

Naše gledališče

D R A M A

Nedelja, 14. ob 15.: Kozarec vode. Izven. Znižane cene ob 20 din navzdol. Ob 20.: Kupčija s smrtjo. Izven. Znižane cene ob 20 d n navzdol.
Ponedeljek, 15.: Številka 72. Red A. Torek, 16.: zaprto.
Sreda, 17.: Antigona. Red sreda.

Danes popoldne bodo igrali v drami duhovito Scribovo komedijo »Kozarec vode«, katere dejanje se godi na dvoru angleške kraljice Ane in pokaže dvorne spletke politične in ljubezenskega značaja. Izvrstno igrano delo ima velik uspeh. — Zvečer pa veselo gro »Kupčija s smrtjo«, v kateri je orisan na sila zabaven način poskus s posmrtnim zavarovanjem. Za obe predstavi veljajo znižane cene.

Za abonente reda A bodo ponovili v ponedeljek Langerjevo dramo »Številka 72«, učinkovito igro, v kateri pridejo predvsem do izraza dvojne vloge vseh sodelujočih, ki igrajo kaznjence in igralce v igri, ki jo vzpripzoroji v kaznilnici v glavni vlogi Mira Danilova, Levar in Kralj.

O P E R A

Nedelja, 14. ob 15.: Pri belem konjčku. Izven. Znižane cene. Ob 20.: Frasquita. Izven. Gostuje Zlata Gjungenjac.
Ponedeljek, 15.: zaprto.
Torek, 16.: zaprto.
Sreda, 17.: Travata. Gostovanje Zlata Gjungenjac in Antona Dermote. Izven.

Danes popoldne bodo ponovili veselo Benatzkevo opereto »Pri belem konjčku«, ki je doživela na našem odru v štriftofori prireditvi izmed vseh podobnih del najlepši uspeh. — Zvečer bodo vzpripzoroji krasno, melodiozno, na pol operno pisano Leharjevo opereto »Frasquita«, v kateri bo gostovala v naslovni vlogi priljubljena članica beograjske opere ga. Zlata Gjungenjac, ki je že ponovno žela v njej, skupaj z znanom Franciom absoluten uspeh ob razprodani hiši. V ostalih partijah Peček, Modest Sancen, Barbičeva.

Občinstvo, ki ni moglo dobiti za včerajšjo predstavo »Traviate« vstopnic, opozarjamo, da bosta oba pevca ponovno gostovala v »Traviati« v sredo 17. t. m. Vstopnice so v prodaji pri dnevi blagajni v operi.

Prihodnji teden bo v operi premiera Dvočakov »Rusalka« ki je tako po pesniškem, v pravilnosti odmaknjenem dejanju, kakor po melodiozni sočni in barviti glasbi eno izmed najlepših del slovanske operne literature. Muzikalno vodstvo ima N.ko Štrifto, ki je delo tudi na novo prevedel.

ŠENTJAKOBNSKO GLEDALIŠČE

Nedelja 14.: Ujez (Ugruzenje jugoslov. emancipiranih žen).

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 14. ob 15.: Zaročja na Jadranu. Ob 20.: Konto X.

Iz Hrastnika

b— Smrtna kosa. V Turju je umrla 23 kapjo ga. Marija Orožnova, po domače Ribčeva mama. Dosegla je visoko starost. Blaga žena je bila mati celjskega profesorja g. Janka Orožna in našega podžupana g. Martina Orožna. — V Hrastniku je pa preminila po kratki bolezni ga. Neža Koširjeva, rojena Povšetova, vdova po upravitelju steklarne. Pogreba, ki je bil v četrtek popoldne, se je udeležel lo kljub hudi zimi veliko število pogrebcev, posebno iz steklarne. Pri Horbauerjevi kapeli, od koder je šel kondukt na Dol, in pri odprtem grobu, so zapeli steklarski pevci pod vodstvom g. Pajetna ganjilvi žalostniki. — Blagopokojnima materima naj bo lahka domača zemlja! Sorodnikom naše iskreno sožalje!

b— Nesreča. Ko je kmetica Marica Poklarjeva na Konjku pod Turjem stopila s tople peči na tla, si je zlomila nogo. Prelom je bil tako hud, da so morali ponesrečenko prepeljati v ljubljansko bolnišnico.

Novi orehi

Posetnica

OINOX NVAI HQ

Kaj je ta gospod po poklicu?

Skrit pregovor

NEZNOST—PELIKAN—PODRUŽNICA—GIMNAZIJA—RAZTEGNJENOST—AKA—DEMILJA—PARTENON—ROBINZON—SEBICNOST—LABILNOST—MODRIJAN—ZAGOVORNIK

Iz vsake besede vzemi tri zaporedne črke in sestavi iz njih pregovor.

Premikalnica

SVASTIKA
PREPELICA
BUMERANG
OTOMANA
NIVELIRANJE
BANOVINA

Premikaj te besede tako, da dobiš v treh zaporednih vrstah tri zemljepisna imena.

Dopolnilnica

PESONSKOUEUKIADKODDBEB

SANATATARAADOANTNEOCAR

Nameste črtic vstavi prave črke, da dobiš v navpičnih vrstah besede, v srednji vodoravni pa vprašanje.

Vremenski pregled 1939

Normalna srednja letna temperatura znaša v Ljubljani 9°. Lanska srednja temperatura pa je znašala nekaj več, namreč 9,7°. Na prvi pogled se zdi, da razlika ni velika, toda posamezni meseci so se zelo razlikovali od normale. V naslednjem primerjamo srednje mesečne temperature leta 1939. z dolgoletnimi (dolgoletne prednosti so v oklepajih): januar 1,8° (-2,0°), februar 2,2° (0,0°), marec 2,6° (4,5°), april 12,2° (9,4°), maj 12,4° (14,2°), junij 18,1° (17,6°), julij 19,9° (19,7°), avgust 19,2° (18,5°), september 14,2° (14,9°), oktober 9,3° (9,8°), november 5,8° (4,2°), december -1,7° (-0,1°). Največjo razliko iskazuje januar, ki je bil pretopel kar za 3,8°, nato februar, april in november, ki so bili tudi pretopli. Prehladni so bili marec (za 1,9°), maj in december. Drugi meseci kažejo majhne razlike. V letnem povprečju so se te dati pretopli in prehladni meseci skoraj izenačili, vendar z razliko +0,7°, kar gre predvsem na račun pretoplega januarja, februarja in aprila.

Najnižja temperatura je bila opazovana 29. decembra, in sicer je znašala na vrhu ljubljanske porodnišnice -19,4°. Drugod po Sloveniji je še nižje padla. Najnižjo vrednost iskazuje Slovenj Gradec, ki je istega dne imel -30,8°.

Mrzlih dni, to je takih, ko je temperatura ves dan pod 0°, je bilo 13. in sicer v januarju 6 in v decembru 7. Hladnih dni, ko pade temperatura samo zjutraj pod 0°, je bilo 86, ki se takole razdeli: januarja 12, februarja 22, marca 21, aprila 1, septembra 1, oktobra 4, novembra 3 in decembra 22. Mrzlih dni je v Ljubljani normalno 25, hladnih 86. Mrzlih dni je bilo tedaj 12 premalo, kar gre na račun pretoplega januarja. Normalno jih ima januar 12, lani pa jih je imel samo 6.

Začnjenkrat pomladi je temperatura padla pod 0° 1. aprila; normalno se mrz potopila šele 8. aprila. Privrkat v jeseni pa je nastopila temperatura pod 0° zelo zgodaj, namreč 29. septembra, medtem ko se normalno pojavi šele 29. oktobra.

Najvišjo temperaturo smo imeli 22. julija, ko je termometer v senci kazal 35,6°. Toplih dni, ko je termometer dvignjen nad 25°, smo imeli v vsem letu 71, normalno pa jih imamo samo 60. V letu 1939 so bili takole razdeljeni: april 2, maj 0, junij 15, julij 22, avgust 24, september 8, vročih dni, ko se temperatura dvigne nad 30°, je bilo 11, med tem ko jih je normalno 9. Največ jih je imel seveda julij, namreč 7; normalno jih ima samo 5.

Tudi mrzli in vroči dnevi kažejo, da je bilo leto 1939, nekoliko pretoplo. Mrzlih dni je bilo 12 premalo, vroča pa 2 več. Toplih dni je bilo 11 preveč, medtem ko je bilo hladnih dni prav toliko kakor v normalnih razmerah.

V vsem letu 1939 je padlo 1482 mm padavin, kar pomeni, da bi bil sloj vode nad zemljo visok 1482 mm ali skoraj podolgi meter, če bi voda ne odtekala. Seveda velja ta izmera samo za Ljubljano. Normalno pade v Ljubljani 1410 mm padavin. V letu 1939 je padlo tedaj 72 mm več, kar znaša določen del povprečja. Na posamezne mesece se padavine razdeli takole (števila v oklepajih nomenklatura normalno množino): januar 162 (74) februar 29 (69), marec 48 (99), april 24 (101), maj 275 (108), junij 191 (146), julij 63 (139), avgust 21 (144), september 116 (140), oktober 233 (169), november 71 (114), december 139 (107).

Iz teh števil vidimo, da je bil največje mesečno množino, ki je prekašala normalno za 164 mm. Najbolj suh mesec je bil april z 24 mm. V tem mesecu je padlo 77 mm manj od normale. Premokri meseci so bili poleg oktobra še maj, ki se je od vseh mesecev najbolj razlikoval od normale (+167), dalje januar (+88), junij (+45) in december (+32). V nasprotnem smislu se je od normale najbolj razlikoval avgust (-113), nato april (-77) in julij (-76). Ostali meseci so imeli manjše razlike, najmanjšo september (-24).

Lanski letni presežek 72 mm gre predvsem na račun premokrega maja, oktobra in tudi januarja. Kadar je januar premoker, je navadno tudi pretopel. Saj smo eor videli, da je lanski januar bil za 3,8° bolj tople od normale. Deževje povzročilo topli vetrovi, ki ne puste, da bi prodrli nad naše kraje severni polarni vetrovi, ki bi vreme razbitili in povzročili mrz globoko pod 0°.

Omeniti sem že, da je najbolj padavinski mesec oktober, kar je lansko leto tudi bil. Drugi najbolj padavinski mesec je junij, lani pa je bil maj in je bil junij šele na tretjem mestu. Normalno pade maj na 7. mesto. Vsi polletni in letni meseci so bili bolj padavinski kakor maj. Lani pa sta bila junij in avgust izredno suhi. Avgust je dobil kar 113 mm premalo, julij pa 76 mm premalo.

Vsa lanska množina padavin (1482 mm) je padla v 159 padavinskih dnevih. Normalno ima Ljubljana 150 padavinskih dni. Lani jih je bilo tedaj 9 več, ki so dali tudi 72 mm več dežja. Na en padavinski dan je padlo lani 9,3 mm; normalno pade 9,4 mm. Jakost padavin je bila tedaj precej normalna. Največ padavinskih dni sta imela maj (25) in oktober (22). Normalno imata ta dva meseca samo po 15 padavinskih dni. Najmanj (5) na jih je imel februar, ki jih ima normalno 9.

Najvišja dnevna množina je znašala 70,3 mm in je padla med 7. uro zjutraj 5. oktobra in 7. uro zjutraj 6. oktobra. Enaka množina (7,2 mm) je padla tudi med 14. in 15. majem. V vsem avgustu, ki je bil lansko leto izredno suh, je znašala najvišja dnevna množina komaj 9,2 mm, ki jo je povzročila nevihta 14. avgusta.

Neviht z gromom smo imeli v vsem letu 39, normalno pa jih je samo 20. Leto 1939 je bilo tedaj bogato na nevihtah. Največ (11) jih je imel junij, normalno ima samo 4. Prvič je zapadlo 29. aprila ob 14.15, poslednjičkrat 26. oktobra ob 12.25. Zanimivo je, da je kmalu na zadnjem lanskem ormenju, in sicer ob 19.40 ornila naslednjič prvi snež v lanskem jeseni. Toče v Ljubljani lansko leto ni bilo.

Nekaj padavin je seveda padlo v obliki snega, in sicer je snegilo bodisi malo ali pa samo po malom v 27 snežnih dnevih. Vsi ti dnevi so dali skupaj samo 19 cm snega. Novo leto 1939. je našlo ljubljanska tla pokrita s snegom, in sicer ga je bilo 24 cm, ki pa je zapadel še v decembru 1. 1938. Ta snežna odeja je polagoma kopnela in je trajala samo do 16. januarja. Nato sneg ni več oblačil. Februarja je bil sneg, v marcu pa so nastopili snežne padavine. Ponovno je snegilo šele 26. in 27. oktobra. Toda sneg ni oblačil.

November je bil brez snega. Prvi trajni sneg je zapadel šele 11. decembra, ki je če ne v mestu vsaj v okolici in senčnih legah oblačil do konca meseca in še dalje v januar 1940. Najvišja snežna odeja pa je znašala komaj 12 cm, in to 17. decembra.

Tudi splošna oblačnost je bila v preteklem letu nekoliko nad normalno (66% namesto 61%). Vsega neba je bilo pokritega z oblaki skozi vse leto 66%. Najbolj oblačni so bili meseci z najvišjimi padavinami, to je oktober (85%), maj (86%) in januar (84%). Najmanj oblačna sta bila meseca julij z 41% in april z 47%. Še bolj do izraza pridejo razmere oblačnosti, če jo izrazimo s številom jasnih in oblačnih dni. V preteklem letu je bilo popolnoma jasnih 43 dni (normalno 61), popolnoma oblačnih 155 (normalno 149). Bilo je tedaj 18 jasnih dni premalo in 6 oblačnih preveč. Največ popolnoma oblačnih dni je imel januar (23). V to število so vključeni tudi megleni dnevi, ki pa ne spadajo sem. Nagosto je vsa ljubljanska kotlina pokrita z meglo, nad šmarno goro pa je popolnoma jasno nebo. Največ jasnih dni je imel julij (9). Ta mesec je imel tudi najmanj oblačnih dni (5). Ostalih 17 dni v juliju je bilo le deloma oblačnih.

Meglenih dni je v Ljubljani normalno 88

Slovenska razkritja o framasonih in njih delu

Novoletna izjava dr. Korošca in sledeči ji napadi »Slovenca« na prostozidarje so v javnosti obnovili zanimanje za to organizacijo. V spominu so še razna strokovna razpravljanja, ki jih je svoj čas objavljalo časopisje Kopitarjeve ulice. Manj znano pa je, da je o tem vprašanju v zbirki »Knjižice za duhovno proučbo«, ki jo izdajajo salezijanci na Rakovniku, izšla pred tremi leti posebna knjižica »Framasoni«. Napisal jo je dr. Alojzij Tomec, objavo pa je odobril škofski ordinariat v Ljubljani. Iz zanimive knjižice posnemamo naslednje podatke:

Glavni cilj masonskih lož je sprememba sedanje oblike človeške družbe in porušnje starinskih vlad, ki se opirajo na Boga in smatrajo svojo oblast za dano od Boga. Zato širijo masoni liberalna načela o svobodi ter jemljejo oblastem ugled in spoštovanje. Uničiti hočejo tudi krščanstvo. Kadarkoli vstane kje vlad, ki hoče delati za resnični blagor naroda, se dvignejo proti njej lože. Če ne gre drugače, organizirajo in plačajo oborožene tolpe, da odstranijo neljubne osebe z vplivnega mesta. Posebno važna je vloga viteza Kadošca, ki je fra-mazon 30. stopnje in ki je zaprčen, da se mašuje kraljem in papežem. V jedru je masonstvo češčenje satana, ki ga imenujejo Nelmor. (To mora biti pogreška, nelmor je namreč srbska beseda, ki znači graditelj in je malo verjetno, da bi se jo posluževala framasonska internacionala. Op. ur.)

Prva pravila je ložam napisal neki protestantski pastor. Tam je sicer še priznavanje krščanstva, toda omenjene so že razne nevarne točke kot: enakost, bratstvo, svoboda in verska strnjenost, ki je bila sprejeta pod vplivom židov. Razvoj masonerije v današnje nevarne smislu pa se je pričel na Angleškem. Polagoma so se masonerije polastili židje. Framasonstvo je branilo francoskega špijona Dreyfusa, ki je izdal francoske tajne vojaške načrte svojim nemškim masonskim bratom, pa ni bil za svoj zločin prav nič kaznovan. (To je nekoliko v nasprotju z zgodovinsko resnico takozvane Dreyfusove afere. Op. ur.)

Masonska ideja, ki je zlasti živa v Franciji, Španiji, v Mehiki in v Rusiji, je satanova ideja. Njen glavni namen je postaviti čim več zaprek katoliški cerkvi, odstraniti križ in ne dati delavcu kruha. Liberalci, socialisti in komunisti niso nič drugega kakor služabniki židovskih masonov. Razlikujemo anglosaško in romansko masonstvo. Romansko masonstvo je mnogo bolj strupeno in veri sovražno, kakor je angleško. Masoni imajo svoje tajne sestanke, kjer učijo njihovi mojstri liberalni nauk o enakosti ljudi, svetopisemsko naročilo »bodi zvit kakor kača in ligourijansko navodilo, da cilj posvečuje sredstvo. Po sestankih pa pride navadno najbolj zanimiv del »okrepitev« ali »zakuske«. Knjižica poudarja, da je to najbolj privlačno masonsko delo.

Dr. Tomec opisuje framasonske temple, na katerih oltar je položen sveto pismo stare zaveze. Masoni prebirajo sveto pismo, pri tem pa nase mislijo. Kdor hoče biti sprejet med masoni, mora biti od kakšnega masonskega brata priporočen in podano mora biti jamstvo, da je po masonsko pošten in da zna molčati. Zato pa žen ne sprejemajo. Te morejo postati le »sestree in dobijo pravico nositi rokavice. Ko je sprejet, mora mason napraviti oporoko, da je zapustil vso svojo lastnino loži, in položiti strašno prisego. Pri prisegi nosi na levi nogi copato, levo stran prsi pa mora imeti golo. Zavežejo mu oč in nato ga vodi sem in tja mož, ki je oblačen kot parkelj. Nazadnje mu nastavijo na hrbet in prsi meče, da preizkusijo njegovo neustrašenost.

Dr. Tomec navaja tudi besedilo prisige, v kateri novi mason med drugim za primer svoje nezvestobe pravi: »Žgo naj mi ustnice z razbeljenim železom, odsekajo naj mi roke, zdrobce glavo in obesijo truplo v loži, ko bodo sprejemali novega brata. Potem naj sežgo moje truplo in razstropijo pepel v vetru«. V katerih ložah so do sedaj razoblašali take mrlice, v knjižici ni povedano.

Kdor hoče prav razumeti, za čemur stremlj masonstvo mora vedeti, da je masonstvo prežeto z židovstvom. Židje pa so so-vražniki krščanstva in vse kulture, zato podira masonstvo predvsem katoliško cerkev. Masoni branijo načelo, da naj se vsakemu pusti njegovo osebno mnenje, da bi po tem pravilo mogli židje mirno in svobodno izpovedovati svojo vero. Kjer tla še niso zrela za nasilno delo proti veri, skušajo lože vcepiti ljudstvu versko mlačnost, se polastiti prosrvice, šole in časopisov. Združili so se z liberalci in obtažili ljudstvo, da se izpovedi sferstvenosti, razlikujejo se po raznih razlikah, razstajanje družbe. Liberalci, socialisti, komunisti in masoni — to je vse ena in ista

na leto, a v letu 1939 jih je bilo 87. Meglene razmere so tedaj bile normalne. Najbolj meglen mesec je bil januar s 14 dnevi; sledita september in avgust z 10 dnevi. Najmanj megle je imel april, v katerem smo zaznamovali komaj 2 dneva z meglo.

Močnih vetrov (viharjev) v Ljubljani ni mnogo. Bilo je 5 močnejših vetrov (3 v oktobru). Normalno so samo 4.

Normalni zračni pritisk znaša v Ljubljani v nadmorski višini 308 m 735,2 mm. Preteklo leto je znašal 734,2 mm, tedaj 1 mm manj, kar gre na račun nekoliko previsokih padavin in prevlekle oblačnosti. Povprečno je imel najvišje stanje pritiska mesec februar (738,7 mm). Ta mesec je imel tudi zelo malo padavin (samo 29 mm). Najnižje stanje pa je imel maj (731,0 mm), padavin pa je imel ta mesec 275 mm.

Najvišje stanje zračnega pritiska smo opazovali 7. februarja ob 9. zvečer, ko je barometer pokazal 747,0 mm, tedaj 12 mm nad normalno. Najnižje pa smo opazovali 27. januarja ob 7. zjutraj, namreč 716,1 mm, tedaj 19 mm pod normalo. Absolutna amplituda barometra je tedaj znašala 31 milimetrom.

Zanimivo je, da tako najvišje kakor najnižje stanje barometra pade v zimске mesece. Poleti je nihanje zračnega pritiska zelo majhno.

V novo leto 1940. smo stopili pod visokim pritiskom. Dne 1. t. m. je znašal 738 mm in vreme je bilo lepo. 11. januar je znašal celo 749 mm.

R. O.

Poročila II. izdaje

Moskva o vojaškem položaju na Finskem

Sovjetsko armadno vodstvo proglašja vsa inozemska poročila za izmišljotino in pravi, da so sovjetske čete globoko na finskem ozemlju

Moskva, 13. jan. s. (Tass.) Štab leningrajskega vojnega okrožja je objavil danes komunikacijo, v katerem se bavi z inozemskimi poročili o vojaških operacijah na Finskem. Predvsem pravi, da v zadnjih treh tednih ni bilo posebnih važnih sprememb v vojaških operacijah v nasprotju z resnejšimi operacijami prvih treh tednov. V večini primerov so bili v zadnjih treh tednih samo običajni spopadi patrol ali manjših pehotnih enot. Silen mrz je znatno izboljšal položaj finske vojske, ki pa ni znala izkoristiti svoje prednosti.

Ker so inozemski poročevalci, zlasti pa francoski listi in Havas, objavljali naravnost fantastična poročila o sovjetski vojski, smatra štab leningrajskega vojnega okrožja za potrebno, da ugotovi naslednja dejstva:

1. Po tujih poročilih so Fini prebili fronto, prešli sovjetsko mejo in se blijejo boji na sovjetskem ozemlju. Vse to je popolna izmišljotina. Finska vojska ni niti na enem mestu prišla do sovjetske meje. V vihorškem odseku je sovjetska vojska 70 km, pri Sortavalli 80 km, pri Pečengi 130 km, pri Uleaborgu in Rovaniemiju 120 km in pri Suomusalmiju 10 do 15 km globoko na finskem ozemlju.

2. Tuje agencije, zlasti Havas, trdijo, da je pri Suomusalmiju 44. sovjetska divizija izgubila 14.000 mož, štela pa je skupno samo 10.000 mož. V resnici ta divizija ni izgubila več nego 200 mož, pa še to bolj zaradi mraza, kakor zaradi spopada s finsko vojsko.

3. Inozemska poročila pravijo, da je finska vojska presekala železniško progo v Murmansku in da je promet na njej prekinjen. Ugotavljamo, da Fini niti na eni točki niso prišli do sovjetske meje ter da so od nje oddaljeni več deset, od murmanske železnice pa celo na stotine kilometrov. V resnici ni bil promet na progi v Murmansku niti za eno minuto prekinjen.

4. Inozemske agencije trdijo, da so Rusi izgubili Pečengo ter da so pozvali nemške inštruktorje na pomoč, da organizirajo sovjetsko vojsko. Resnica v nasprotju s tem pa je, da je Pečenga že od 1. decembra v rokah sovjetske vojske, da se že od tedaj dalje nahajata tam prvi sovjetski korpus in da je ta prodir že 130 km južno od Pečenge. Kar se tiče nemških inštruktorjev, ki naj bi prišli reorganizirati sovjetsko vojsko, ne smatra štab niti za umestno, da o tem govori. Samo strah pred možnostjo vojaškega bloka med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo je mogel pri francoskih poročevalcih povzročiti to netočno poročilo. Razumemo, da morajo poročevalci, ki imajo naročilo, da vodijo propaganda proti sovjetski vojski, svojo nalogo izpolnjevati, da dokažejo svojo življenjsko unavrečenost, toda v teh primerih se ne poslužujejo faktov, temveč samo varanja drugih in samega sebe.

5. Inozemska poročila pravijo, da je finska vojska presekala železniško progo v Murmansku in da je promet na njej prekinjen. Ugotavljamo, da Fini niti na eni točki niso prišli do sovjetske meje ter da so od nje oddaljeni več deset, od murmanske železnice pa celo na stotine kilometrov. V resnici ni bil promet na progi v Murmansku niti za eno minuto prekinjen.

6. Inozemske agencije trdijo, da so Rusi izgubili Pečengo ter da so pozvali nemške inštruktorje na pomoč, da organizirajo sovjetsko vojsko. Resnica v nasprotju s tem pa je, da je Pečenga že od 1. decembra v rokah sovjetske vojske, da se že od tedaj dalje nahajata tam prvi sovjetski korpus in da je ta prodir že 130 km južno od Pečenge. Kar se tiče nemških inštruktorjev, ki naj bi prišli reorganizirati sovjetsko vojsko, ne smatra štab niti za umestno, da o tem govori. Samo strah pred možnostjo vojaškega bloka med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo je mogel pri francoskih poročevalcih povzročiti to netočno poročilo. Razumemo, da morajo poročevalci, ki imajo naročilo, da vodijo propaganda proti sovjetski vojski, svojo nalogo izpolnjevati, da dokažejo svojo življenjsko unavrečenost, toda v teh primerih se ne poslužujejo faktov, temveč samo varanja drugih in samega sebe.

Italijanski transporti na Finsko dovoljeni

Moskva, 13. jan. s. (Tas.) Štab leningrajskega vojnega okrožja objavlja naslednje vojno poročilo: Tekom 13. januarja v odsekih Uhta in Rebolji udeleževanje izvidniških oddelkov.

V odseku Petrozavodsk posamezni boji pehote.

Na Karelski zemeljski ožini delovanje patrol in redko artilerijsko streljanje.

Letaštvo je izvedlo večje število bomb-

nih napadov na finska železniška križišča in vojaške objekte.

Stockholm, 13. jan. br. »Afton blade« poroča, da so nemške oblasti sedaj obvestile italijanske konzulate v Nemčiji, da so bili italijanski transporti na Finsko doslej zadržani le zaradi prometnih težav v Nemčiji. Za vso stvarjo niso tičali nikakoli politični razlogi. Nemške oblasti so sedaj dovolile italijanskim transportom svobodno pot.

Helsinki, 13. jan. s. (Reuter.) Posebni Reuterjev dopisnik v Helsinkih poroča, da je bil današnji letalski napad na Helsinke najhujši, kar jih je prestolnica doživela od 1. decembra dalje. Sovjetska letala so vrgla 40 do 50 bomb, tako visoko eksplozivnih, kakor tudi zažigalnih. Po dosedanjih podatkih sta bili dve osebi ubiti, 20 pa ranjeni. Bombe so padale na središčne mesta, ena v neposredni bližini hotela, v katerem je bil Reuterjev dopisnik. Sredi mesta je izbruhnil večji požar, ki ga gasilci do trenutka še niso mogli pogasiti.

Nad Dunajem in Prago

London, 13. jan. s. (Reuter.) V izvidniškem poletu preteklo noč so angleški bombniki preleteli Dunaj in Prago in metali nad obema letake ter angleške častnike. Letala niso bila nikjer niti napadena in so se vsa srečno vrnila.

Ko so angleška letala iz svojega oporišča nad Francijo priletela nad Nemčijo, so se razdelila v dve skupini. Ona, ki je letela nad Avstrijo, zlasti nad Dunajem, je bila v zraku 9 ur. Druga skupina, ki je letela nad Češko in Prago, je bila v zraku 8 ur. Angleški letalci pripovedujejo, da so našli vsa nemška mesta v popolni temi, razen nekaterih mest ob švicarski meji. Dunaj so našli brez težav.

Eno angleško letalo se je moralo vrniti, preden je doseglo cilj, ker je imelo defekt na motorjih.

Izseljevanje Italijanov iz Jugoslavije

Praga, 13. jan. z. Zadnje dni so se začeli vračati v manjših skupinah dijaki, ki so bili pri decembrskih nemirih aretirani in odvedeni v koncentracijske taborišče. Vračajo se v malih skupinah po 10 do 20. Po večini so bili internirani v koncentracijskem taborišču v Oranienburgu, nekateri pa tudi v severni Nemčiji. Vračajo pa se le oni, katerim niso mogli dokazati direktne udeležbe pri decembrskih nemirih.

Izseljevanje Italijanov iz Jugoslavije

Trst, 13. jan. o. Sredi je preko Postojne prispela v Trst skupina 80 italijanskih družin iz Jugoslavije, ki potujejo v Rim in se bodo nastanile v Pomeziji, novem naselju na Pontinski ravnini. Okoli 345 italijanskih izseljencev je prispelo iz sela Maholjani pri Sarajevu, kjer so že pred 50 leti naselile avstrijske oblasti nekoliko italijanskih družin iz tridentinske pokrajine, ki so se naglo razmnožile in ustvarile močno italijansko kolonijo, ki se sedaj seli v Italijo. Selitev teh italijanskih družin se izvaja v okviru akcije, ki jo je nedavno pokrenila italijanska vlada z namenom, da bi se čim večje število italijanskih emigrantov vrnilo iz inozemstva v domovino. Prihodnje dni se bo vrnila v Italijo še ena, najmanj prav tako številna skupina Italijanov iz Jugoslavije.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana

Brez posebnega obvestila.

F

Umri nam je naš nad vse ljubljani in skrbni soprog, očka, brat, stric in svak, gospod

Peter J. Slapar

NAMESCENEC PAPIRNIC »VEVCE«

dne 13. t. m. po dolgi mučni bolezni, previden s tolažili svete vere. Pogreb bo v ponedeljek, dne 15. januarja 1940, ob 4.5. uri popoldne, izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališču šv. Križu.

Ljubljana, Tržič, Zagreb, dne 13. januarja 1940.

Globoko žalujoči:

FRANJA, soproga; ANICA, FRANTI, MARIJA, HELENKA, otroci; ELIZE BITENC in ELI — ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Vsem, ki so nam v teh žalostnih dneh ob smrti ljubljene mamice, gospe

Alojzije Vatovec
roi. Drašek

stali ob strani s sočutjem in tolažbo, vsem, ki so jo spremljali v tako lepem številu na njeni poslednji poti, č. duhovščini, društvom, darovalcem čevlja in vencev naša globoka zahvala, enako pevec »Drave«, in godbenikom postrske godbe za ganljive žalostinke.

Iskreno se zahvaljujemo tudi mestnemu fiziku dr. L. Novaku, šef-primariju dr. J. Dernovsku in asistentu dr. Cundriču za nežno, skrbno zdravljenje naše predobre mamice, bolnišničnim sestram pa za nego in vneto pažnjo.

V MARIBORU, dne 12. januarja 1940.

VATOVČEVI

100
uspehov

na
ob ozias
v
JUTRO.
Klišeje